

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioesityksen (HE 30/2015 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 (HE 30/2015 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty muihin erikoisvaliokuntiin lausunnon antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioesityksen (HE 30/2015 vp) täydentämisestä (HE 118/2015 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Talousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä aloitteet TAA 1—362/2015 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Lausunnot

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 2/2015 vp
- tarkastusvaliokunta TrVL 3/2015 vp
- hallintovaliokunta HaVL 14/2015 vp
- lakivaliokunta LaVL 6/2015 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 4/2015 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 6/2015 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 3/2015 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 3/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Perustelut

- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 3/2015 vp
- talousvaliokunta TaVL 11/2015 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 2/2015 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 3/2015 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 7/2015 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talous- ja työllisyyskehitys

Suomen talous on poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Julkinen talous on ollut koko kuluva vuosikymmenen alijäämäinen, ja sen arvioidaan pysyvän alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet pienentävät alijäämää. Myös bruttokansantuote on supistunut jo usean vuoden ajan. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että talous kääntyisi tänä vuonna hitaaseen kasvuun, joka vahvistuisi ensi vuonna 1,3 prosentin vauhtiin, mutta komission ensi vuotta koskevassa kasvuennusteessa arvioidaan, että kasvu olisi vielä tätäkin heikompaa, vain 0,7 prosenttia. Samalla komissio ennustaa koko EU-alueen ensi vuoden kasvuksi 2,0 prosenttia ja euroalueen kasvuksi 1,8 prosenttia. EU-maista Suomea heikompaa talouskehitystä ennustetaan ensi vuodelle vain Kreikkaan (-1,3 %).

Suomen huonon taloustilanteen taustalla on useita syitä, jotka liittyvät muun muassa vientituotteiden heikkoon kysyntään ja huonoon kilpailukykyyn, teollisuuden rakennemuutokseen sekä Venäjän kaupan voimakkaaseen vähenemiseen. Julkisyhteisöjen rahoitusasemaa kuormittaa myös väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu.

Heikko talouskasvu on lisännyt työttömyyttä, ja etenkin pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys on kasvanut nopeasti. Myös nuorten ja korkeasti koulutettujen työttömyys on noussut. Työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2015 julkaiseman lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan vuonna 2015 työttömiä työnhakijoita arvioidaan olevan 355 000 henkeä, kun vastaava luku oli vuonna 2014 noin 325 700 henkilöä. Vuonna 2016 työttömien työnhakijoiden määrän arvioidaan nousevan 370 000 henkilöön. Talousarvioesityksen mukaan työttömyysaste on ensi vuonna 9,4 prosenttia, mutta em. työ- ja elinkeinoministeriön ennusteessa sen arvioidaan nousevan 9,7 prosenttiin.

Ensi vuoden talousarvio on 5,3 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 2016 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan n. 106 mrd. euroa, mikä on n. 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Myös koko julkisen talouden velka kasvaa ja 60 prosentin raja ylittyy vuonna 2015; velkakriteeri rikkoutuu myös vuodesta 2016 eteenpäin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp Perustelut

Finanssipolitiikan linja

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja koheenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Hallitusohjelman mukaan julkisen talouden tasapainottaminen aloitetaan välittömästi. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen on tarkoitus taittaa vaalikauden loppuun mennessä, eikä lisävelkaa oteta enää vuoden 2021 jälkeen. Lisäksi hallitus on sitoutunut tekemään kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavia säästöjä ja rakenteellisia uudistuksia koskevat päätökset hallituskauden aikana.

Hallitus sopeuttaa julkista taloutta välittömästi menoja karsimalla ja maksutuloja korottamalla, minkä lisäksi määrärahoja kohdennetaan uudelleen. Tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti n. 4 mrd. eurolla vuoden 2019 tasossa. Arvio kestävyysvajeesta on alentunut noin 3,5 prosenttiin nämä toimet huomioon ottaen.

Samalla hallitus käynnistää muutosohjelman hallituskauden strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näihin ns. kärkihankkeisiin osoitetaan 1 mrd. euron rahoitus seuraavan kolmen vuoden aikana, minkä lisäksi liikenneväylien kunnossapitoon osoitetaan 600 milj. euroa, joka jaksotetaan niin ikään kolmelle vuodelle.

Pidempään, yli vaalikauden ulottuvilla toimilla tavoitellaan noin 4 mrd. euron säästövaikutuksia. Säästöjä pyritään saamaan kuntien tehtäviä karsimalla (1 mrd. euroa) sekä uudistamalla sosiaali- ja terveystaloudet (3 mrd. euroa).

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa hallituksen finanssipoliittisia linjauksia on pidetty lähtökohtaisesti oikeasuuntaisina, mutta toisaalta säästö- ja leikkauspäätösten on arvioitu heikentävän talouden kasvun mahdollisuuksia ja vahvistavan negatiivista kierrettä. Asiantuntijakuulemisessa on arvioitu myös sopeutustoimien rakennetta ja tuotu mm. esille huoli säästöjen vaikutuksista koulutuksen ja tutkimuksen laatuun.

Valiokunta viittaa julkisen talouden suunnitelmasta antamaansa mietintöön (VaVM 6/2015 vp — VNS 1/2015 vp) ja toteaa myös tässä yhteydessä, että hallituksen toimenpiteet muodostavat valiokunnan mielestä harkitun kokonaisuuden talouden tasapainottamiseksi. Julkisessa taloudessa on pitkän aikavälin kestävyysvaje, jonka osuus bruttokansantuotteesta kasvaa ilman selkeitä uudistuksia ja menoleikkauksia. Julkisen talouden tasapainottamiseksi on perusteltua tehdä sen vuoksi lyhyellä aikavälillä menojen leikkauksia ja keskipitkällä aikavälillä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka kohottavat julkisen sektorin tuottavuutta ja hidastavat menojen kasvua.

Valiokunta pitää myös perusteltuna, että talouden sopeuttamistoimien täytäntöönpano aloitetaan välittömästi, sillä näköpiirissä ei ole merkittävää talouden kasvua. Lisäksi Suomen huoltosuhde heikkenee poikkeuksellisen voimakkaasti väestön ikääntymisen johdosta, mikä kasvattaa julkiseen talouteen kohdistuvia paineita. Myös EU:n finanssipoliittiset säännöt edellyttävät sopeutusta, sillä julkisen talouden alijäämä saa olla enintään 3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtiovarainministeriön syyskuun ennusteen mukaan hallituksen vuodelle 2016 päättämät sopeutustoimet, kun ne toteutuvat täysimääräisinä, riittävät pienentämään julkisyhteisöjen alijäämän alle 3 prosentin vuonna 2016. Kuten edellä on todettu, julkisyhteisöjen velka ylittää tänä

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Perustelut

vuonna 60 prosentin viitearvon, mutta tämä ei yksinään johda liiallisen alijäämän menettelyn käynnistämiseen. Vaikka julkisen talouden velkasuhde kasvaa, se on kuitenkin vielä selvästi EU:n keskiarvon alapuolella.

Vuoden 2016 talousarvio

Hallitusohjelman mukaisten sopeutustoimien toimeenpano alkaa heti ensi vuoden talousarviossa, ja ne vaikuttavat laaja-alaisesti eri hallinnonaloille. Suurimmat säästöt kohdistuvat mm. opetukseen (-150 milj. euroa, ml. varhaiskasvatus, perus- ja toisen asteen ja korkeakouluopetus), elinkeinoelämän tukiin (-80 milj. euroa), indeksikorotuksiin (-70 milj. euroa) ja kehitysyhteistyöhön (-200 milj. euroa). Kun lisäksi otetaan huomioon jo viime vaalikaudella tehdyt säästöpäätökset, on määrärahojen väheneminen monin paikoin erittäin tuntuva ja säästöt näkyvät niin virastojen ja eri tahojen toiminnassa kuin myös yksittäisten kansalaisten elämässä.

Valiokunta pitää leikkauksia perusteltuina julkisen talouden tasapainottamiseksi, mutta toteaa, että leikkaukset heikentävät talouden kasvua lyhyellä aikavälillä. On siksi erittäin tärkeää huolehtia siitä, että leikkaukset ja säästötoimet eivät heikennä liiaksi talouden kasvua ja taloudellista toimeliaisuutta, vaan että ne osaltaan tukevat kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä ja lisäävät luottamusta talouden toipumiseen. Valiokunnan mielestä on myös tärkeää seurata säästöpäätösten ja maksujen korotusten kumulatiivisia vaikutuksia, sillä niiden yhteisvaikutukset saattavat olla huomattavan suuret etenkin heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille. Tuloksellisuuden ja oikeudenmukaisuuden takaamiseksi on erittäin tärkeää, että hallitus seuraa päätösten vaikutuksia ja on tarvittaessa valmis arvioimaan säästöpäätöksiä ja määrärahakohdennuksia uudelleen.

Valiokunta käsittelee talousarvion yksityiskohtia jäljempänä eri pääluokkien yhteydessä, mutta nostaa tässä yhteydessä esille huolen siitä, miten koulutukseen ja tutkimukseen tehty mittavat leikkaukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä osaamisen tasoon. Valiokunta painottaa, että Suomen hyvinvointi ja menestys perustuvat korkeaan sivistykseen, ammattitaitoon ja koulutukseen, jonka pohjaa ei saa murentaa talouden tiukkoinakaan aikoina. Säästötoimien toimeenpanon on siksi oltava huolellista ja asiantuntemukseen nojaavaa. Valiokunta viittaa jäljempänä pääluokan 29 kohdalla lausuttuun.

Valiokunta korostaa myös kotimaisten investointien edistämistä, kannustinloukkujen purkamista ja työnteon kannustavuuden ja työllistämisen kannattavuuden lisäämistä. Niukkenevien määrärahojen kohdentamisessa on otettava ennen muuta huomioon tukien ja toimien vaikuttavuus. Valiokunta viittaa myös jäljempänä momentin 32.30.51 kohdalla todettuun ja kiinnittää huomiota siihen, että Suomessa käytettiin vuonna 2014 noin 5 522 milj. euroa työttömyydestä koituviin passiivimenoihin (työttömyysturva ja työttömyyden perusteella maksettu asumistuki ja toimeentulotuki), mutta työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan aktivointitoimiin käytettiin vain noin 550 milj. euroa eli kymmenesosa passiivituesta.

Valiokunta painottaa, että säästöpäätösten rinnalla on toteutettava sellaisia *rakenteellisia uudistuksia*, jotka tuovat pysyviä kustannussäästöjä. On erittäin tärkeää, että työeläkejärjestelmää koskeva uudistus on hyväksytty (StVM 5/2015 vp — HE 16/2015 vp), millä edistetään työurien pidentymistä ja parannetaan työeläkejärjestelmän taloudellista kestävyyttä. On niin ikään merkittävää, että sote- ja itsehallintouudistuksen keskeisistä linjauksista on sovittu. Valiokunta pitää tär-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Perustelut

keänä, että rakenteellisia uudistuksia jatketaan ja että sopeutustoimet kytketään mahdollisimman hyvin osaksi rakenteellisia uudistuksia, jotta ne ovat sopusoinnussa julkisen talouden pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että hallitusohjelmassa kaavaillut *kuntataloutta* vahvistavat toimet täsmentyvät ja että kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään. Kuntatalouden vakauden kannalta on myös merkittävää, että julkisen talouden suunnitelmassa kuntasektorille on asetettu rahoitusasemaa koskeva tavoite sekä menorajoite vuosille 2016—2019. On samalla tärkeää, että kunnat itse toteuttavat rakenteellisia uudistuksia, parantavat tuottavuuttaan ja panostavat aktiiviseen elinkeinotoimintaan sekä kuntien elinvoimaisuuden parantamiseen.

Talouden sopeuttamisen ja rakenteellisten uudistusten lisäksi hallitus pyrkii parantamaan Suomen *kilpailukykyä*, johon liittyviä toimia on käsitelty eduskunnalle 28.9.2015 annetussa valtioneuvoston tiedonannossa (VNT 2/2015 vp). Asian valmistelu on kesken, joten valiokunta ei ota tässä yhteydessä kantaa ns. kilpailukyypaketin sisältöön. Valiokunta korostaa kuitenkin niiden toimien tärkeyttä, joilla parannetaan yritysten menestymistä kansainvälisessä kilpailussa, sillä huono vientimenestys on heikon talouskehityksen keskeinen taustatekijä.

Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvioon noin 40 milj. euroa, joka on osoitettu mm. koulutusta, oikeusturvaa, sisäistä turvallisuutta, ympäristöä sekä elinkeinopolitiikkaa, vientiä ja kansainvälistymistä edistäviin toimiin. Määrärahalisäykset kohdistuvat mm. peruskoulutuksen laadun parantamiseen, työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön, kansainvälistymisavustuksiin sekä Rajavartiolaitoksen, paikallispoliisin, suojelupoliisin ja tuomioistuinten toimintaan. Talousarvion määrärahat ovat tehtyjen muutosten jälkeen 54,4 mrd. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 24

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan yhteensä noin 1 048 milj. euron määrärahaa, joka on noin 163 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Suurimmat leikkaukset tehdään kehitysyhteistyövaroihin.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi ehdotetaan noin 226,2 milj. euroa, josta yli puolet on tarkoitus osoittaa 88 toimipistettä kattavan edustustoverkon toimintamenoihin. Hallitusohjelman mukaisesti ulkoasiainhallinnon voimavaroja painotetaan niihin maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa. Tavoitteena on myös, ettei edustustoja tällä vaalikaudella suljeta.

Valiokunta katsoo, että oma edustustoverkko on Suomelle erittäin tärkeä. Kansainvälinen toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa, mikä vaikuttaa oleellisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan hoitamiseen. Joustava ja tarkoituksenmukainen ulkoasiainhallinto on avainasemassa Suomen ulkosuhteiden varmistamisessa. Valiokunta korostaa myös kauppapoliittisten etujen ajamista. Taloudellisissa ulkosuhteissa tulee pystyä hallitusohjelman mukaisesti painottamaan vienninedistämistä, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä sekä investointien saamista Suomeen.

Edustustoverkkoon on viime vuosina tehty kipeitä leikkauksia. Vuosina 2011—2015 suljettiin yhteensä 13 edustustoa ja avattiin vain 2 pientä toimipistettä. Lisäksi kustannustehokkuutta tavoitellaan uudistamalla ja keskittämällä toimintoja. Käynnissä on mm. Suomen edustautumisen tavat ja mallit (TAMA) -hanke, jolla pyritään keventämään edustustojen hallintoa, vahvistamaan vienninedistämistä ja järjestämään lakisääteiset kansalaispalvelut entistä joustavammin. Toiminnan kehittämistyössä otetaan huomioon myös pohjoismainen yhteistyö, EU:n ulkosuhdehallinto ja Team Finland -toimintamalli.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että edustustoverkon kehittämistarpeita arvioidaan ja yritetään löytää uusia kustannustehokkaita tapoja toimia. Toistuvien menoleikkausten johdosta säästämiskeinot nykyisillä toimintamalleilla alkavat olla loppuun käytetyt.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 24

Valiokunta toteaa, että ulkoasiainhallinnolle ja erityisesti edustustoverkon ylläpitoon esitetty määräraha on hyvin niukka. Tätä niukkuutta lisää osaltaan se, että kansainvälisen toimintaympäristön muutos nostaa tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyviä kustannuksia, ja lisäksi valuuttakurssin heikkeneminen vähentää euroalueen ulkopuolella käytettävän määrärahan vaikuttavuutta. Valtiontalouden nykyisessä tilanteessa valiokunta pitää tarpeellisenä korostaa, että edustustoverkon rakennetta arvioitaessa läsnäolon tarkoituksenmukaisuus tulee suhteuttaa myös siitä aiheutu-neisiin kustannuksiin ja turvallisuusriskeihin.

Valiokunta lisää momentille 230 000 euroa maahanmuuttoon liittyvään tiedotustoimintaan ja viittaa samalla mietintönsä lukuun 26.40, jossa asiaa on käsitelty.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 226 439 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan yhteensä 809,4 milj. euroa vuonna 2016. Viimeisimmän arvion mukaan tämä on noin 0,38 prosenttia bruttokansantulosta. Maksatusten mukainen luku oli 0,6 prosenttia vuonna 2014. Hallituksen pidemmän aikavälin tavoitteena on edelleen nostaa kehitysyhteistyömäärärahojen taso YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosentin osuuteen bruttokansantulosta, vaikka tällä vaalikaudella rahoitukseen kohdistuu säästöjä.

Osana julkisen talouden sopeutustoimia kehitysyhteistyöhön käytettäviä määrärahoja ehdotetaan leikattavaksi yhteensä noin 200 milj. eurolla. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille ehdotetaan yhteensä 498 milj. euroa, joka on noin 300 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Samalla määrärahamuotoista apua muutetaan 130 milj. euroa finanssisijoitukseksi (ks. mom. 24.30.89), jota ei lueta valtiontalouden kehykseen kuuluvaksi. Päästöhuutokauppatuloja ei enää ohjata kehitysyhteistyöhön vuodesta 2016 alkaen.

Suurimmat euromääräiset leikkaukset kohdistuvat monenkeskiseen yhteistyöhön. Yleistukea, vaikkakin aiempaa vähäisempänä, esitetään YK:n tasa-arvojärjestölle (UN Women), väestöra-hastolle (UNFPA) ja lastenrahastolle (UNICEF). Valiokunta pitää erittäin tarpeellisenä, että myös YK:n ympäristöohjelman (UNEP) ja kehitysohjelman (UNDP) rahoitusta voitaisiin jatkaa edes jollakin tasolla vuonna 2016. Muut YK-järjestöt, kuten WHO, FAO ja ILO, ovat jäämässä kokonaan ilman yleistukea. Myös maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön esitetyt leikkauk-set ovat suuria, ja lähes kaikkea sen puitteissa tehtävää yhteistyötä vähennetään.

Valiokunta toteaa, että maailman humanitäärinen tilanne on poikkeuksellisen huono, mm. pakolaiskriisin ratkaiseminen vaatii panostuksia kriisialueille ja niiden lähialueille muodostuneisiin pakolaisleireihin. Suomen humanitäärisen apuun esitetään kokonaisuuteen nähden pientä leikkausta (-4,8 milj. euroa), ja sen suhteellinen osuus kehitysyhteistyöbudjetistamme nousee. Huma-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 24

nitäärinen avun tarve on kuitenkin kaiken kaikkiaan kasvanut merkittävästi. Valiokunta korostaa, että yleensäkin kriisialueille, sekä lähtö- että kauttakulkumaihin, kohdistetuilla kehitysyhteistyömäärärahoilla voidaan vaikuttaa muuttoliikkeen syihin ja ennaltaehkäistä maailman pakolaisvirtoja.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeen. Sen suuruudeksi ehdotetaan 65 milj. euroa, joka on 49 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Kansalaisjärjestöt tekevät merkittävää työtä, ja ne myös työllistävät satoja henkilöitä. Valiokunta pitää valitettavana, että kansalaisjärjestöt joutuvat äkillisen määrärahaileikkauksen seurauksena nopeasti sopeuttamaan toimintaansa. Tämä johtaa hankkeiden keskeytyksiin, irtisanomisiin ja monessa pienessä järjestössä toiminnan loppumiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansalaisjärjestöjen tukea momentin sisäisin siirroin. Kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta tulee myös mahdollisuuksien mukaan hyödyntää hankevalmistelussa ja muun kehitysyhteistyön toteuttamisessa. Lisäksi valiokunta kannustaa ministeriön tavoin kansalaisjärjestöjä kehittämään yhteistyötä mm. yksityissektorin toimijoiden kanssa sekä luomaan uudenlaisia yrityskumppanuuksia ja yhteistyömuotoja. On myös tarpeellista, että kehitysinstrumenttien käyttöä muutetaan siten, että erilaiset tahot voivat entistä paremmin hakea rahoitusta yhdessä, esimerkiksi yritysten, järjestöjen, oppilaitosten ja kuntien muodostamina yhteenliittyminä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Euroopan kehitysrahaston (EKR) vuoden 2017 maksukatto on noussut aikaisemmin suunnitellusta. Tämä johtuu siitä, että EU perustaa uuden Afrikkarahaston, johon tullaan siirtämään varoja EKR:sta. Suomen EKR-rahoitus on näin ollen kehyskaudella alibudjetoitu. Suomi on nostamassa maksuosuuksien määrät esille asianomaisessa EU-työryhmässä, mutta on kuitenkin mahdollista, että lisämäärärahoja joudutaan esittämään lisätalousarviossa jo vuonna 2016.

Valiokunta korostaa, että kehitysyhteistyömäärärahojen vähentyessä niillä tehtävän työn tulee olla entistäkin vaikuttavampaa. Myös työn tuloksellisuuden mittaamista on edelleen kehitettävä, ja väärinkäytösten suhteen on jatkossakin oltava nollatoleranssi. Väärinkäytösepäilyjen piirissä on ollut vuosittain noin 1–2 promillea varoista.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 140 milj. euron määrärahaa, josta on tarkoitus käyttää julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti 130 milj. euroa Finnfundin finanssisijoituksiin ja 10 milj. euroa Inter-American Investment Corporationin pääomarahoitukseen. Määrärahasta on uutta rahoitusta 130 milj. euroa, ja 10 milj. euroa on siirtoa poistettavalta momentilta 24.10.88 (Finnfundin pääoman korottaminen). Finanssisijoituksia ei lueta mukaan valtiontalouden kehykseen.

Finnfund on Suomen valtion omistama kehitysrahoittaja, jonka tavoitteena on köyhyyden vähentäminen. Se rahoittaa kehitysmaissa sijaitsevien yritysten investointeja. Hankkeet toteutetaan ulkoasiainministeriön asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kolme neljäsosaa sijoituksista on köyhissä maissa, ja hankkeita toteutetaan myös hauraissa valtioissa. Finnfundin vuotuiset sijoituspäätökset ovat olleet yli 100 milj. euroa, jolla ei ole pystytty vastaamaan sijoitushankkeiden kysyntään. Valtio on sijoittanut Finnfundiin vuodesta 1980 lähtien noin 165 milj. euroa. Pääoma on kasvanut yli 250 milj. euroon, joka on sijoitettu uusiin kehitysvaikutteisiin hankkeisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 24

Valiokunta pitää Finnfundin pääomakorotusta perusteltuna. Kestävin keino poistaa köyhyyttä on työpaikkojen ja talouskasvun luominen. Yhteiskunnan kehittyessä ihmiset pystyvät työllistymään kotimaassaan, mikä osaltaan vahvistaa maailman vakautta ja vaurautta. Varsinaisten kehitysyhteistyömäärärahojen vähentyessä valiokunta pitää tärkeänä, että Finnfundin hankkeissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 25

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahataso paranee hieman kuluvaan vuoteen verrattuna, sillä hallitusohjelman mukaisesti sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon osoitetaan lisäresursseja; näistä kohdistetaan oikeusministeriön hallinnonalalle vuositason 17,5 milj. euroa. Lisäksi täydentävässä talousarvioesityksessä (HE 118/2015 vp) oikeusministeriön määrärahoja korotetaan niin ikään 17,5 milj. eurolla, joka osoitetaan pääosin (10,7 milj. euroa) turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ja turvapaikkahakemuksia koskevien valitusten käsittelyyn.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että myös hallinnonalan tietojärjestelmien kehittämiseen osoitetaan ensi vuodelle selkeä lisäpanostus (yhteensä 17,96 milj. euroa). Yleisten tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen tietojärjestelmähanke AIPA on tarkoitus ottaa käyttöön osittain jo vuoden 2016 lopulla, ja vastaavaa hanketta ollaan nyt käynnistämässä myös hallintotuomioistuimissa. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähankeeseen on myös varattu määrärahaa, mikä on toimintoja ja työskentelyä tehostavien hankkeiden toteuttamiseksi välttämätöntä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeiden rahoituksesta huolehditaan myös jatkossa niin, että uudistukset etenevät suunnitellussa aikataulussa.

Kehyskauden loppua kohden määrärahatilanne heikkenee selvästi, sillä vuoteen 2019 mennessä hallinnonalan rahoitustaso alenee yli 30 milj. eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna.

Resurssien vähentyessä on erittäin tärkeää, että vuosille 2013—2025 laaditun oikeudenhoidon uudistamisohjelman valmistelu ja toimeenpano etenevät. Ohjelmaan sisältyy lukuisia toimenpite-ehdotuksia, joista osa on jo toteutunut tai niiden valmistelu on käynnistetty.

Valiokunta painottaa uudistusohjelman määrätietoista eteenpäin viemistä ja pitää välttämättömänä, että uudistuksilla saavutetaan kustannusten säästöä oikeusturvaa kuitenkaan vaarantamatta. Oikeusturvan toimivuuden ja korkean laadun turvaamiseksi on erittäin tärkeää, että muutosten kustannuksia vähentävät vaikutukset konkretisoituvat jo kehyskauden loppupuolella, jolloin resurssit vähenevät nykyiseen tasoon verrattuna.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Tuomioistuinlaitoksen rahoitustilanne on ollut jo pitkään varsin kireä. Resurssien supistuminen on ollut erityisen ongelmallista siitä syystä, että rahoitus on vähentynyt selvästi nopeammin kuin toimintaa ohjaavan lainsäädännön uudistaminen. Resurssien niukkuudesta johtuen etenkin pääkaupunkiseudun tuomioistuimet ovat ruuhkautuneet, ja niihin on toistuvasti perustettu määräaikaisia virkoja tilapäisen budjettirahoituksen turvin. Myös eduskunta on osoittanut viime vaalikaudella ylimääräisiä resursseja helpottamaan pahiten ruuhkautuneiden tuomioistuinten tilannetta. Tilapäiset virat ovat sinänsä olleet välttämättömiä, mutta toisaalta ne ovat ongelmallisia tuomioistuinten toiminnan ja riippumattomuuden kannalta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 25

Valiokunta korostaa tuomioistuinten perusrahoituksen merkitystä ja sen saattamista tehtäviin nähden sellaiselle tasolle, että tuomioistuimet voivat huolehtia asianmukaisesti perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden asettamista tehtävistä. Rahoituksen ja tehtävien tulee olla myös sellaisella tasolla, ettei perustehtävien hoitamiseen tarvita vuodesta toiseen tilapäistä henkilöstöä.

Valiokunta korostaa erityisesti alempien oikeusasteiden osaamista ja resursointia, sillä niiden työn laatu heijastuu suoraan oikeusturvaan ja muutoksenhakutuomioistuinten työmäärään. Pannostukset alempiin oikeusasteisiin nopeuttavat asioiden kokonaiskäsittelyaikaa ja tuovat valiokunnan käsityksen mukaan säästöjä muutoksenhakutuomioistuimissa.

Valiokunta pitää hyvänä, että tuomioistuinten menoja pyritään vähentämään laajentamalla jatkokäsittelylupamenettelyä. Lokakuun 1. päivänä 2015 voimaan tullut uudistus (LaVM 24/2014 vp — HE 246/2014 vp) merkitsee sitä, että aiempaa suurempi osuus hovioikeuteen tulevista asioista edellyttää nyt muutoksenhakulupaa. Tämän on arvioitu vähentävän työmäärää muutoksenhaussa siten, että siitä kertyisi vuositason 2 milj. euron säästöt, mikä on otettu vähennyksenä huomioon jo ensi vuoden talousarvioesityksessä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kuitenkin todettu, ettei tämän suuruisia säästöjä voida käytännössä saavuttaa vielä vuonna 2016, vaan säästöjen arvioidaan jäävän ensi vuonna noin 0,7 milj. euron suuruisiksi. Myös hallinto-oikeuksia koskevan oikaisuvaatimusmenettelyn laajentamisesta arvioidut säästövaikutukset on valiokunnan saaman selvityksen mukaan arvioitu liian suuriksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistusten toteutumista ja tuomioistuinten määräraharahatarvetta seurataan ja että resursseja arvioidaan tarvittaessa uudelleen. Niukkenevien resurssien aikana on myös tärkeää, että uudistusten taloudelliset vaikutukset arvioidaan niin, että säästövaikutukset ovat käytännössä saavutettavissa.

Viime vaalikaudella talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta oli yksi hallituksen painopiste ja siihen osoitettiin vuosittain lisämäärärahaa. Myös ensi vuonna harmaan talouden torjuntaan osoitetaan lisäresursseja, mutta ne kohdistuvat vain poliisille ja syyttäjälaitokselle, kun taas tuomioistuinlaitoksen ja ulosottolaitoksen osalta talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan osoitettu lisärahoitus (yht. 2,9 milj. euroa) päättyy.

Valiokunta pitää tilannetta valitettavana, sillä lisäresurssien suuntaaminen vain käsittelyketjun alkupäähän johtaa helposti asioiden ruuhkautumiseen tuomioistuimissa ja ulosotossa, jolloin käsittelyketjun alkupäässä saavutetut hyödyt saatetaan menettää.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että täydentävässä talousarvioesityksessä Helsingin hallinto-oikeudelle ja Korkeimmalle hallinto-oikeudelle on osoitettu lisäresursseja (7,7 milj. euroa) turva- ja paikkahakemuksia koskevien valitusten käsittelyä varten. Valiokunta pitää tärkeänä, että resurssien riittävyyttä seurataan ja että samalla etsitään keinoja prosessia nopeuttavien ja sujuvoittavien toimintatapojen kehittämiseen.

Valiokunta pitää myös perusteltuna, että käräjäoikeusverkostoa uudistetaan, jotta oikeusturvan saatavuus ja lainkäytön laatu voidaan varmistaa myös pitkällä aikavälillä. Tällöin on tarkoituk-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 25

senmukaista muodostaa käräjäoikeuksista aiempaa suurempia hallinnollisia kokonaisuuksia, millä voidaan hillitä kustannusten nousua ja parantaa työmäärän ja resurssien nykyistä tasaisempaa jakautumista.

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta lisää momentille 1 500 000 euroa kaikkein ruuhkautuneimpien tuomioistuinten toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 262 764 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

(4. kappale kuten HE 118/2015 vp)

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulosottotoimen määrärahoihin tehdään 5,4 milj. euron korotus ulosottotoimen rakenneuudistuksen (URA) ICT-hankkeen menoihin. Uudistuksen tavoitteena on muuttaa työnkulkuja ja organisaatiota sekä kehittää ICT-toimintoja niin, että ulosoton toimintamenot vähenevät vuodesta 2020 alkaen.

Muutoin ulosoton määrärahat pysyvät vuonna 2016 suunnilleen samalla tasolla kuin kuluvana vuonna, mutta ulosottotoimelle ei ole kuitenkaan osoitettu enää lisäresursseja harmaan talouden torjuntaan. Saadun selvityksen mukaan on arvioitu, että harmaan talouden torjuntaan osoitetun 1,3 milj. euron määrärahan puuttuminen heikentää ulosoton kertymää noin 10 milj. eurolla, mikä vähentää valtiolle tulevaa kertymää noin 4,5 milj. eurolla. Kun poliisille ja syyttäjälle on samaan aikaan osoitettu lisäresursseja harmaan talouden torjuntaan, on vaarana, että asiat ruuhkautuvat käsittelyketjun loppupäässä.

Valiokunta lisää momentille 1 300 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 110 922 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Rikosseuraamuslaitoksen taloutta on sopeutettu jo vuodesta 2005 alkaen pääasiassa henkilötyövuosia vähentämällä. Vuosina 2005—2011 toteutettu tuottavuusohjelma ja vuosille 2012—2016

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 25

laadittu sopeuttamissuunnitelma merkitsevät yhteensä 506 henkilötyövuoden vähentämistä, mikä vastaa 16 prosenttia Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöstä.

Julkisen talouden suunnitelman (VNS 1/2015 vp) mukaan Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoja vähennetään edelleen 8—10 milj. eurolla. Näin suurten leikkausten on kuitenkin todettu johtavan laitospäästöjen supistamiseen ja liian suureen vankipaikkojen vähenemiseen. Tästä johtuen hallitus on kehyspäättöksen antamisen jälkeen linjannut, että vankiloita ei lakkauteta tämän hallituskauden aikana ja että lisämäärärahan tarve otetaan huomioon seuraavassa valtiontalouden kehyspäättöksessä vuosille 2017—2020.

Valiokunta pitää tehtyä linjausta erittäin hyvänä, sillä se luo edellytykset toiminnan pitkäjänteiselle kehittämiselle. Valiokunta painottaa, että vankilaturvallisuuden ohella on myös huolehdittava vankeuslain edellyttämästä toiminnasta. Nykyinen tilanne on saadun selvityksen mukaan huolestuttava, sillä henkilöstövähennyksistä johtuen Rikosseuraamuslaitos ei pysty toteuttamaan vankeuslaissa säädettyä oikeutta osallistua sellin ulkopuoliseen toimintaan, mihin myös Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies ovat kiinnittäneet huomiota.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että vankiloiden kunnostukseen osoitetaan riittävät resurssit ja että mm. Pelson vankilan peruskorjaushanke toteutetaan aikataulun mukaisesti.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että pitkään suunnitteilla ollut vankien terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle vuoden 2016 alusta lukien (StV 10/2015 vp — HE 49/2015 vp). Näin voidaan aiempaa enemmän tukeutua yhteiskunnan normaalipalveluihin ja varmistaa palveluiden jatkuvuus myös vapautumisen jälkeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 26

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta on siirretty 19,006 milj. euroa suojelupoliisin toimintamenoja sen omalle uudelle toimintamomentille (mom. 26.10.02), joten momentin määräraha 729,191 milj. euroa on 14,02 milj. euroa enemmän kuin vastaavat toimintamenot vuonna 2015. Momentilla on otettu huomioon lisäyksenä mm. 17,953 milj. euron osuus sisäministeriön hallinnonalalle osoitetusta yhteensä 28,5 milj. euron sisäisen turvallisuuden lisämäärärahasta. Valiokunta pitää kaiken kaikkiaan erittäin tarpeellisena sisäiseen turvallisuuteen ehdotettuja määrärahalisäyksiä ja toteaa, että viranomaisilla tulee olla realistiset mahdollisuudet hoitaa niille osoitetut tehtävät.

Poliisimiesten määrän arvioidaan budjettiesitystä täydentävän esityksen myötä laskevan hieman aiempien vuosien tasosta. Määrä on kuitenkin selvästi suurempi kuin mitä lokakuussa 2015 arvioitiin. Valiokunta toteaa, että esitettyyn määrärahan korottamiseen ja samalla poliisimiesten määrään vaikuttaa oleellisesti turvapaikanhakijoiden määrän kasvu. Lisävoimavaroja kohdistetaan mm. poliisin suorittamaan alkuvaiheen rekisteröintiin, tutkintaan, maastapoistamistoiminnon palkkakustannuksiin ja laitehankintoihin. Kokonaiskustannusten minimoimiseksi valiokunta pitää tarpeellisena, että koko turvapaikkaprosessi on riittävästi resursoitu ja toimii tehokkaasti. Samalla on kuitenkin välttämätöntä säilyttää riittävä turvallisuuden taso myös poliisin muiden tehtävien osalta.

Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että hallitus päätti jatkaa poliisin harmaan talouden torjunnan erillisrahoitusta 6,4 milj. eurolla vuonna 2016. Tehostamisrahalla on ollut huomattava merkitys poliisin suorituskykyyn. Summa on noin 20 prosenttia poliisin talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan vuosittaisista kokonaiskustannuksista, ja sen avulla noin 80 rikostutkijaa voi jatkaa työtään. Valiokunta korostaa, että talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan panostaminen on valtion talouden kannalta kannattavaa. Vuosina 2012—2014 poliisi on saanut haltuun omaisuutta yhteensä 123,9 milj. euron arvosta, joka vastaa noin 95 000 euroa/henkilötyövuosi, kun yhden henkilötyövuoden kustannus on noin 65 000 euroa. Valiokunta pitääkin tarpeellisena, että rahoitusta jatketaan koko kehyskauden ajan.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa paikallispoliisitoimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoitoon.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 729 491 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 26

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 23,419 milj. euron määrärahaa. Suojelupoliisi siirtyy omaksi virastokseen vuoden 2016 alussa, joten momentti on uusi.

Suojelupoliisin toimialaan kuuluvilla sektoreilla tapahtuu erittäin nopeasti merkittäviä muutoksia. Terrorismin torjunnan toimintaympäristö vaatii selvästi aiempaa enemmän työtä ja työvoimaa. Yhä useammalla Suomessa asuvalla henkilöllä on kytköksiä terroristiverkostoihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan suurimman uhan muodostavat kuitenkin edelleen yksinäiset toimijat.

Valiokunta toteaa, että myös jännitteet poliittisten, uskonnollisten ja etnisten ryhmien välillä heijastuvat jatkossa entistä enemmän Suomeen. Eri ryhmien väliset konfliktit voivat näyttäytyä lisääntyvänä väkivaltaisena toimintana. Lisäksi turvapaikanhakijoiden määrän voimakas kasvu ja mahdolliset lieveilmiöt sekä niiden nostattama maahanmuuttovastaisuus voivat osaltaan luoda maaperää ulkomaalaisvihamieliselle liikehdinnälle.

Valiokunta katsoo, että määrärahalisäyksestä huolimatta suojelupoliisin resurssit ovat jo ilman muuttunutta toimintaympäristöäkin melko niukat, ja korostaa, että suojelupoliisin terrorismin torjunnan ja ääriliikeseurannan valmiuksia tulee nopeasti kehittää vastaamaan paremmin Suomeen kohdistuvia uhkia. Terrorismintorjunnan kehittämiseen tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä, jotta uhkia pystytään havaitsemaan ja niihin puuttumaan ennalta ehkäisevästi. Samoin tarvittavien uhka-arvioiden saatavuudesta ja ajantasaisuudesta tulee huolehtia, kuten myös lainsäädännön ajanmukaisuudesta.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 919 000 euroa.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 233,41 milj. euron määrärahaa, joka on 3,597 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015.

Valiokunta pitää hyvänä, että määrärahaa on ehdotettu nostettavaksi toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Rajavartiolaitoksen tehtäviä lisää turvapaikanhakijoiden määrän kasvu, ja lisäksi toimintaan vaikuttaa myös tilanne Venäjällä ja Itämeren alueella. Valiokunta korostaa, että Suomen on tärkeä säilyttää uskottava ja itsenäinen valvonta sekä ulko- että sisärajoilla. Tässä tilanteessa on myös tärkeää pystyä vaikuttamaan EU:n yhdenmetyt rajaturvallisuusjärjestelmän ja meripolitiikan kehitykseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 26

Vastatakseen muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen Rajavartiolaitos on tehostanut ulkomaalaisvalvontaa sisärajoilla yhdessä muiden viranomaisten kanssa. Tehostetulla valvonnalla on mm. havaittu ja otettu tutkintaan laittomaan maahantuloon ja ihmiskauppaan liittyviä rikosepäilyjä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Rajavartiolaitoksen määräraahatarve tehostetun ulkomaalaisvalvonnan osalta on noin 3 milj. euroa ehdotettua korkeampi. Rajavartiolaitoksella on myös valmius palauttaa tarkastukset sisärajoille nopealla aikataululla. Tarkastusten palauttaminen ei kuitenkaan vähennä turvapaikanhakijoiden määrää, koska viranomaiselle tehty turvapaikkapyyntö aloittaa aina turvapaikkaprosessin. Sen sijaan kustannukset lisääntyisivät noin 2,5 milj. eurolla kuukaudessa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että Rajavartiolaitoksen voimavarojen merkitys kriisivalmiuden ylläpitämisessä erityisesti itärajalla on ollut aina tärkeä. Toiminnan painopiste tulee edelleenkin säilymään itärajalla, ja myös sen valvontaa on tarkoitus vahvistaa vuonna 2016. Samalla on kuitenkin todettava, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna ja kehyskauden linjaus huomioon ottaen vuodesta 2007 vuoteen 2018 itärajan partiointi tulee vähenemään yli 40 prosenttia. Tämä heikentää erityisesti Lapin, Kainuun ja Pohjois-Karjalan rajavartiostojen kykyä hallita rajatilanteen äkilliset muutokset.

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Valiokunta pitää myönteisenä, että merellistä turvallisuutta voidaan parantaa Rajavartiolaitoksen uusiutuvan ilma-aluskaluston ja monitoimisen viranomaisveneen hankinnalla. Vuonna 2016 otetaan lisäksi käyttöön kaksi uutta Super Puma -meripelastushelikopteria sekä peruskorjataan ja modifioidaan kolme vanhaa Super Puma -koneetta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Rajavartiolaitoksella on valmius ottaa hallitusohjelman mukaisesti johtovastuu merialueilla tapahtuvissa ympäristöonnettomuuksissa vuoden 2017 alussa.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että Rajavartiolaitoksen kahden Dornier-valvontalentokoneen suunnistus- ja radiojärjestelmien uusiminen tulee toteuttaa vuoden 2016 aikana, mutta rahoitus (1,25 milj. euroa) on kunnossa vain toisen koneen osalta. Uusimistarve johtuu siitä, että Euroopan ilmatilan käyttöperiaatteet ja vaatimukset ilma-alusten suunnistusjärjestelmistä yhdenmukaistetaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että molempien koneiden järjestelmät saatetaan vaatimusten mukaisiksi, jotta niitä voidaan käyttää myös vuonna 2017.

Valiokunta lisää momentille 1 250 000 euroa Dornier-valvontalentokoneen suunnistus- ja radiojärjestelmän uusimiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 960 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 26

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 52,795 milj. euron määrärahaa, joka on 2,795 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Vuoden 2015 neljännessä lisätalousarviossa osoitettiin lisäksi 1,6 milj. euroa uuden hätäkeskustietojärjestelmän (Erica) käyttöönoton turvaamiseen, mikä vaikuttaa myönteisesti myös vuoden 2016 toiminnan tasoon.

Hätäkeskuslaitos sai vuoden 2014 lopussa valmiiksi mittavan rakenneuudistuksen, jossa valtakunnallinen hätäkeskustoiminta organisoitiin kuuteen hätäkeskukseen aiemman 15 sijaan. Uudistuksen viimeisenä vaiheena otetaan käyttöön Erica-järjestelmä, joka mahdollistaa verkottuneen hätäkeskustoiminnan. Näin voidaan reagoida paremmin ruuhka- ja häiriötilanteisiin, myös yhteistyö hätäkeskusten sekä viranomaisten johto- ja tilannekeskusten välillä tulee helpottumaan. Tavoitteena on, että järjestelmä on käytössä kaikissa hätäkeskuksissa huhtikuussa 2017.

Valiokunta toteaa, että erityisesti Erica-järjestelmän toteutus viranomaisten turvallisuusverkon (TUVE) sisälle on vaatinut huomattavasti enemmän suunnittelu- ja toteutusaikaa kuin mitä toimitussopimusta vuonna 2011 tehtäessä arvioitiin. Valiokunta pitää perusteltuina saamiaan tietoja Erica-hankkeen aikataulun viivästymiseen ja kustannusten nousuun johtaneista syistä. Yleisesti valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena kiinnittää vakavaa huomiota valtion ict-menoihin sekä hankkeiden ohjaukseen ja viivästykseen ja pitää kustannusten minimoimiseksi välttämättömänä, että valtion hankeosaaminen varmistetaan kaikilla tasoilla.

Valiokunta toteaa, että Hätäkeskuslaitokselle ehdotetut toimintamenot ovat suhteellisen pienet, mikä valiokunnan saaman selvityksen mukaan vaikeuttaa toimintaa ja voi johtaa jopa henkilöstövähennykseen. Näin ollen on välttämätöntä, että hallitus seuraa tarkasti Hätäkeskuslaitoksen toimintamenojen riittävyyttä ja varmistaa kansalaisten ja viranomaisten hätäkeskuspalveluiden häiriöttömän saatavuuden.

40. Maahanmuutto

Talousarvioesitys pohjautuu arvioon, jonka mukaan Suomeen saapuu noin 30 000 turvapaikanhakijaa vuonna 2015 ja 15 000 hakijaa vuonna 2016. Nopeasti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä asettaa Suomelle suuria haasteita, joihin vastaaminen edellyttää määrätietoista, vaikuttavaa ja tehokkaasti toimeenpantavia toimia lähes kaikilta politiikkasektoreilta.

Valiokunta pitää hyvänä, että muuttuneeseen tilanteeseen on reagoitu nopeasti lisätalousarvioiden kautta ja viranomaisten valmiuksia on kaiken kaikkiaan tehostettu. Nopea ja laadukas turvapaikkapäätöksenteko on kustannustehokkain ja inhimillisin tapa vastata olemassa olevaan hakemusruuhkaan. Ehdotettujen lisäresurssien avulla on tarkoitus, että kesällä 2016 saavutettaisiin turvapaikkadirektiivin mukainen hakemusten 6 kuukauden käsittelyaika ja siitä käsittelyä voitaisiin edelleen lyhentää 1—2 kuukauteen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 26

Valiokunta korostaa, että yleisen kansalaisten hyväksynnän saavuttamiseksi turvapaikkapäätöksentekoon liittyvien prosessien tulee olla selkeitä, oikeudenmukaisia ja läpinäkyviä. Hakijoiden joukosta pitää pystyä perustellusti tunnistamaan todellisen avun tarpeessa olevat henkilöt, ja perusteettomiin hakemuksiin tulee pystyä tekemään nopeasti kielteiset päätökset. Myös poliisilla on oltava riittävät resurssit pikaiseen palauttamiseen. Samoin julkiselle taloudelle edullisimmaksi tulevan vapaaehtoisen paluun järjestelmä tulee edelleen olla helposti käytettävissä.

Valiokunta pitää kaiken kaikkiaan välttämättömänä, että hallitsematon turvapaikanhakijoiden saapuminen saadaan hallintaan. Suomen vetovoimatekijät eivät saa olla muita vastaavia maita korkeammalla tasolla. Lisäksi on syytä mm. harkita, voidaanko perusteettomasti turvapaikkaa hakevien henkilöiden määrää hillitä lisäämällä yleistä tiedottamista Suomen oloista ja turvapaikan saannin edellytyksistä. Tällaisen viestinnän tulisi olla tarkasti kohderyhmälle suunnattua sekä helposti tavoitettavaa ja ymmärrettävää.

Valiokunta nostaa esiin myös vastaanottokapasiteetin tarpeen nopean kasvun ja sen ympärille kehittyneen yksityisten yritysten ns. turvapaikkabisneksen. Valiokunta pitää hyvänä, että kriittisessä alkuvaiheessa Maahanmuuttovirasto on ylipäätään pystynyt perustamaan riittävästi vastaanotokeskuksia, ja myönteistä on myös se, että yksityisten tahojen kanssa tehdyt sopimukset ovat melko lyhyitä. Jatkossa hankintaprosessiin on kuitenkin kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, jotta kustannukset saadaan tältäkin osin minimoitua ja varmistettua, että yritysten toiminta vastaa asetettuja laatuvaatimuksia.

Valiokunta toteaa lisäksi, että muodostuvien kustannusten kannalta suurin merkitys on sillä, miten kykenemme kotouttamaan myönteisen turvapaikan saaneet henkilöt. Näin ollen myöskään vastaanottovaihe ei saa muodostua pelkäksi säilytyksesi, vaan aktiiviset kotouttamistoimenpiteet on syytä aloittaa jo vastaanotokeskuksissa. Tämä ehkäisee myös muita toimettomuuden aiheuttamia ongelmia.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 27

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi ehdotetaan noin 2 886 milj. euroa, joka on noin 227 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015. Määrärahojen kasvu johtuu pääasiassa materiaalihankintojen menojen myöhentämisestä noin 129 milj. eurolla vuosilta 2013—2015. Hallinnonalan menojen arvioidaan olevan yhteensä 1,37 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Puolustushallinto toteutti vuosina 2012—2014 laajan puolustusvoimauudistuksen, jonka tavoitteena oli Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen ja pysyvien kustannussäästöjen aikaansaaminen. Uudistuksella puolustusvoimat sopeutettiin pieneneviin ikäluokkiin ja kasvaviin kustannuspaineisiin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että puolustusvoimat on pystynyt palauttamaan vuonna 2015 toiminnan tason (kertausharjoitukset, maastovuorokaudet, lentotunnit ja alusvuorokaudet) uudistuksen mukaisten tehtävien ja suorituskykyisten joukkojen tuottamiseksi tasolle. Tämä taso pystytään valiokunnan saaman selvityksen mukaan säilyttämään myös vuonna 2016.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että puolustusmateriaalihankintoihin on pystytty lisäämään parlamentaarisen selvitystyöryhmän raportin mukaisesti 50 milj. euroa. Lisäksi menoihin on tehty 1,5 prosentin ennakollinen hinta- ja kustannustason tarkistus, mikä merkitsee noin 25,1 milj. euron lisäystä. Vastaavasti määrärahaan on tehty vuonna 2014 toteutuneen kustannustason vähennys noin 11 milj. euroa.

Toimintamenojen osalta valiokunta toteaa, että toimintaympäristön muutos edellyttää nykyistä korkeampaa puolustusvoimien toimintavalmiutta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valmiuden tehostamiseen ei kuitenkaan ole riittävää rahoitusta. Kiireellisiä toimenpiteitä vaativat erityisesti maavoimien nopean toiminnan valmiuden nostaminen ja kyberpuolustuskyvyn kehittäminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota lisäksi siihen, että puolustusvoimauudistus rahoitettiin pitkälti puolustusmateriaalihankintojen kustannuksella ja toiminnasta tinkimisellä. Tehdyt leikkaukset kerryttivät myös kunnossapito- ja koulutusvelkaa. Talousarvioesityksessä siirretään lähes 62 milj. euroa puolustusmateriaalihankinnoista toimintamenoihin. Siirrettävä määräraha on pääosin (51 milj. euroa) tarkoitus käyttää materiaalin kunnossapitoon, kuten varaosiin. Valiokunta pitää hyvänä, että varaosavajeen kattamisesta huolehditaan eikä vaje vaaranna toiminnan tasoa vuonna 2016. Valiokunta pitää kuitenkin erittäin ongelmallisena sitä, että toimintamenoja joudutaan rahoittamaan uusien hankintojen kustannuksella.

Materiaalihankintojen osuus on vain noin 22 prosenttia ehdotetusta sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista. Tasoa ei voida valiokunnan mielestä pitää riittävänä, jotta sodan ajan joukot pystytään varustamaan tarvittavalla tavalla kaluston vanhetessa. Materiaalihankintojen osuuden tu-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 27

lee olla noin yksi kolmasosa puolustusbudjetista uskottavan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi. Lisäksi pidemmällä aikavälillä haasteena on rahoituksen riittävyys puolustusvoimien tulossa oleviin suuriin materiaali-investointeihin, kuten Laivue 2020 -hankkeeseen ja Hornet-torjuntahävittäjien korvaamiseen. Näitä hankintoja ei voida sisällyttää normaaliin hankintabudjettiin, vaan niitä varten tarvitaan erillisrahoitus.

Materiaalihankintojen määrärahan niukkuus vaikuttaa väistämättä myös kotimaasta tehtäviin hankintoihin ja kotimaisen puolustusteollisuuden osaamisen kehittymiseen sekä työllistämismahdollisuuksiin. Valiokunta pitää tärkeänä Suomessa toimivaa puolustusteollisuutta, joka on oleellinen osa kansallista puolustuskykyä ja huoltovarmuutta. Suomelle pienenä puolustustamateriaalin tuottajana on myös ensiarvoisen tärkeää, että puolustusteollista kilpailua koskevia säädöksiä tulkitaan EU-maissa samalla tavalla.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille ehdotetaan 1,629 milj. euron määrärahaa, joka on 399 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Määrärahasta 1,4 milj. euroa ehdotetaan kohdistettavaksi Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK), jonka valtionapu pienenee 350 000 euroa. Valiokunta on useana vuonna lisännyt määrärahaa MPK:lle ja pitää erittäin turhauttavana, että lisäys on seuraavassa talousarvioesityksessä poistettu. Lisäksi momentille on tehty hallitusohjelmaan sisältyvä järjestöjen valtiolta saamiin tukiin kohdistettu säästö.

Valiokunta toteaa, että vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli Suomen puolustusjärjestelmässä. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnalla vahvistetaan reservin suorituskykyä ja yleistä maanpuolustustahtoa. MPK tukee ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta. Sen lakisäateisenä tehtävänä on myös järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Lisäksi MPK järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta. Koulutusta järjestettiin yhteensä yli 80 000 vuorokautta, ja niihin osallistui yli 48 000 kansalaista vuonna 2014. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan MPK:n valtionavun vähentäminen johtaa organisaatiouudistukseen, irtisanomisiin ja koulutustarjonnan supistamiseen.

Valiokunta toteaa lisäksi, että MPK on viime vuosina paikannut ansiokkaasti myös puolustusvoimien kertausharjoituksissa ollutta vajetta. Vuonna 2014 se järjesti puolustusvoimien tilaamaa koulutusta 24 000 vuorokautta, josta puolustusvoimat maksoi 1,1 milj. euroa. Valiokunta pitää tarpeellisenä, että tätä kustannustehokasta toimintaa hyödynnetään edelleen jatkossakin ja haetaan tarkoituksenmukainen tasapaino puolustusvoimien ja MPK:n järjestämien kertausharjoitusten välillä. Samalla tulee ratkaista rahoitustapa, jolla turvataan MPK:n toimintaedellytykset tulevina vuosina. Turvallisuusympäristön muuttuessa ja niukkenevien julkisten resurssien aikana vapaaehtoisuuteen perustuvan motivoituneiden henkilöiden työpanoksen merkitys kasvaa entisestään, ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden lisäämiseksi se tulee pystyä hyödyntämään täysimääräisesti.

Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 27

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 029 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 36,557 milj. euron määrärahaa. Lisäksi sotilaallisen kriisinhallinnan palkkoihin on ehdotettu 49,0 milj. euroa, joka maksetaan ulkoasiainministeriön pääluokasta (mom. 24.10.20). Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vähentää osallistumistaan sotilaallisiin rauhanturvaoperaatioihin siten, että keskitytään Suomen kannalta merkityksellisimpiin ja vaikuttavimpiin operaatioihin.

Vuoden 2016 alussa Suomi osallistuu 12 sotilaalliseen kriisinhallinnan operaatioon vajaalla 500 sotilaalla. Tärkein näistä on Libanonin UNIFIL-operaatio, jonka osuus on lähes puolet momentin määrärahoista. Kustannuksiltaan seuraavaksi suurimmat ovat Afganistanin RS-operaatio ja Irakin koulutusoperaatio. Talousarvioesitys pohjautuu siihen, että Afganistanin operaation suunnitteluvahvuus laskee vuoden 2016 aikana noin 10 sotilaaseen. Afganistanin turvallisuustilanne on kuitenkin hauras, ja Suomeen kohdistuu odotuksia operaation jatkamisesta. Afganistanin operaatiota jatkettaneen nykyisellä tasolla ainakin vuoden 2016 loppuun. Tarvittavat määrärahalisäykset osoitetaan vuoden 2016 lisätalousarvioesityksessä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että käsiteltävän momentin liikkumavara käynnissä olevien operaatioiden muutoksiin ja mahdollisiin uusiin operaatioihin on erittäin pieni. Tämä koskee myös ulkoasiainministeriön hallinnonalalta maksettavia kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoja (mom. 24.10.20). Kyseisten momenttien määrärahat tulee valiokunnan mielestä pitää vähintään sillä tasolla, että tarvittaessa pystytään aloittamaan kiireellinen uusi operaatio ilman lisätalousarviomenettelyä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 28

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 170,599 milj. euron määrärahaa, joka on noin 6,6 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015. Määrärahan muutoksesta valtaosa eli 5,4 milj. euroa kohdistuu EU-lainsäädäntölähtöiseen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen. Tulliselvityksen tulee olla täysin sähköistä vuoteen 2020 mennessä koko EU:n alueella.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus ehdottaa talousarvioesityksessä sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon yhteensä 50 milj. euron lisäystä, josta 4 milj. euroa osoitetaan Tullin toimintamenoihin. Määrärahan lisäys mahdollistaneen Tullin toiminnan sopeuttamisen vuonna 2016 ilman vakinaisen henkilökunnan vähentämistä. Määrärahalla on tarkoitus jatkaa ylisuurten alkoholijuomaerien maahantuonnin valvontaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tullivalvontaa on tarvetta tehostaa myös internetin kautta tapahtuvan alkoholijuomien tilaamisen osalta. Koko kansantalouden etu on, että alkoholiverotulot voidaan kerätä kattavasti ja hillitä tältäkin osin harmaata taloutta. Valiokunta korostaa, että tullin valvontaresurssien riittävydestä on huolehdittava myös muun laittoman tuonnin, kuten tupakan, lääkkeiden ja huumeiden, osalta.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että myös Tullin tehtävät ovat lisääntyneet turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä. Valiokunta pitää hyvänä, että tehostetusta tullivalvonnasta aiheutuneet kustannukset sisältyvät talousarvioesitykseen, ja pitää tärkeänä, että kulut korvataan edelleen jatkossakin.

90. Kuntien tukeminen

20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta korostaa, että tietojärjestelmien kehittäminen on välttämätön edellytys julkisten palveluiden parantamiselle ja niille merkittävälle säästötavoitteille, joita etenkin sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistukseen liittyy. Asetetuissa tavoitteissa ei onnistuta, mikäli tietojärjestelmiä ja tiedonkulkua ei saada palvelemaan asiakkaiden ja ammattilaisten muuttuvia tarpeita nykyistä merkittävästi paremmin.

Käynnistyvä sote- ja itsehallintouudistus lisää tietojärjestelmäratkaisujen uusimisen, kehittämisen ja alueellisen yhtenäistämisen vaatimuksia. Jatkossa onkin edelleen tiivistettävä kehittämistä koskevaa kansallista ja alueellista yhteistyötä sekä virtaviivaistettava kehittämistyön kansallista ohjausta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 28

Valiokunta pitää hyvänä sote-ratkaisuun (7.11.2015) sisältyvää linjausta, jonka mukaan itsehallintoalueille perustetaan yhteiset valtakunnalliset ICT-palvelut. Tässä vaiheessa on tärkeää, että valtiovarainministeriö ohjaa uusien itsehallintoalueiden valmistelua ja tuottaa myös kuntien tarvitsemat tukipalvelut.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallitus on käynnistänyt julkisten palveluiden digitalisointia koskevan kärkihankkeen, sillä toimintatapojen digitalisointi on aivan keskeinen keino parantaa julkisen talouden tuottavuutta. Hankkeeseen osoitetaan ensi vuonna 27,5 milj. euroa (28.70.03), jota käytetään mm. kansallisen palveluarkkitehtuurikokonaisuuden kehittämiseen; tähän sisältyy palveluväylän, sähköisen identiteetin, tietoturvan ja palvelunäkymien kehittäminen ja ohjaus.

Palveluväylään kohdistuu varsin suuret odotukset, sillä se on laaja tiedonvälityspalvelu, jonka avulla julkinen hallinto ja yritykset voivat hyödyntää muita väylään liittyneitä palveluita ja tietovarantoja. Saadun selvityksen mukaan palveluväylän tuotantokäyttö alkoi marraskuussa ja kansalaisen palvelunäkymän kokeiluversio julkaistaan joulukuussa. Ensimmäisiä palveluita otetaan käyttöön keväällä 2016, ja sähköinen valtakirja valmistuu vuoden 2017 aikana. Valiokunta korostaa, että palveluväylän kehittämisen tulee niveltä saumattomasti myös tulevien itsehallintoalueiden tietohallintoon ja sähköiseen asiointiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sähköisten palveluiden kehittämisessä otetaan huomioon myös ne väestöryhmät (mm. maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat ja luottotiedot menettäneet henkilöt), joilla ei ole mahdollisuutta saada pankin asiakassuhteeseen perustuvia verkkopankkitunnuksia. Valiokunta korostaa uusien teknologioiden hyödyntämistä sekä myös henkilötunnusten nopeaa luomista maahan muuttaville, täällä työskenteleville tai opiskeleville.

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntatalous on ollut viime vuodet kireä. Tilanteeseen ovat vaikuttaneet yleisen suhdannetilanteen lisäksi muun muassa verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteet sekä kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen. Taloustilanteen kiristyessä kunnat ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa monin tavoin ja kuntaverotusta on kiristetty tulo-rahoituksen vahvistamiseksi. Silti kuntien ja kuntayhtymien tulo-rahoitus ei ole riittänyt investointien kattamiseen. Kuntien väliset erot ovat kuitenkin suuria.

Kuntatalouden arvioidaan pysyvän tiukkana myös lähivuosina. Kuntien toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa, ja väestön ikääntymisen rinnalla pitkittynyt taantuma lisää mm. työllisyydenhoidosta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi maahanmuuttajien määrän voimakas kasvu lisää kuntien kustannuksia merkittävästi ja tuo suuria paineita kuntien palvelurakenteen kestävävyyteen ja toimivuuteen. Myös kotouttamiskorvaukset ovat jääneet selvästi jälkeen yleisestä hintakehityksestä.

Valiokunta pitää kuitenkin myönteisenä, että nykyisestä taloustilanteesta ja laajoista kustannusten leikkauksista huolimatta valtionosuuksia ei leikata nykytasosta, vaan valtionosuusprosentti nousee ensi vuonna 25,52 prosenttiin kuluvan vuoden 25,44 prosentista. Valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta ensi vuonna noin 290 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 28

Kuntien peruspalveluiden järjestämiseen ehdotetaan noin 9 mrd. euron määrärahaa, joka on 486 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2015 varsinaisessa talousarviossa. Kasvu johtuu pääasiassa valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta (225 milj. euroa) ja kuntien verotulojen vähenemisen kompensatiosta (262 milj. euroa). Kaikkiaan kuntien ja kuntayhtymien valti-onapuihin osoitetaan ensi vuonna noin 11 mrd. euroa.

Kuntatalouden vahvistamiseen ja tasapainoon on kiinnitetty huomiota myös julkisen talouden suunnitelmassa, jossa asetetaan nyt ensimmäistä kertaa kuntataloutta koskeva tasapainotavoite. Sen mukaan kuntatalous saisi olla vuonna 2019 korkeintaan 0,5 prosenttia alijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon.

Tasapainotavoitteen saavuttamisen tueksi hallitus on asettanut kuntatalouden sitovan euromääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä aiheutuvaa painetta kuntien toimintamenoihin. Menorajoitteeseen liittyvien toimenpiteiden nettovaikutus on vuonna 2019 vähintään 540 milj. euroa kuntatalouden toimintamenoja alentava verrattuna 2.4.2015 annettuun julkisen talouden suunnitelmaan. Arviossa ei ole huomioitu vielä valmisteilla olevaa toimenpideohjelmaa kuntien tehtävien vähentämisestä eikä ennakoitu sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen vaikutuksia, joiden myös odotetaan vahvistavan kuntataloutta.

Kuntataloutta pyritään vahvistamaan myös kuntien tehtäviä karsimalla; tavoitteena on vähentää kuntien kustannuksia 1 mrd. eurolla karsimalla lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita. Kunnille ei myöskään anneta uusia kuntataloutta pysyvästi heikentäviä lakisääteisiä tehtäviä tai velvoitteita tai niiden laajennuksia ilman, että kuntatalouden rahoitusasemaa vastaavasti vahvistetaan. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus.

Valiokunta pitää näitä linjauksia perusteltuina. Kunnilla on kuitenkin laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkästään omilla toimillaan varmistaa kuntatalouden tasapainottamista eikä hillitä kuntatalouden velkaantumista. Kuntien tulee toteuttaa niin rakenteellisia uudistuksia kuin myös parantaa tuottavuutta ja huolehtia investointien taloudellisesta toteuttamisesta. Valiokunta painottaa myös kustannustehokkaita toimintatapoja, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä ennaltaehkäisevien palveluiden tehostamista.

Kuntatalouden vakauden kannalta on tärkeää, että hallitusohjelmassa kaavaillut kuntataloutta vahvistavat toimet saadaan täsmennettyä ja toteutettua. On myös tärkeää jatkaa kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä ja varmistua siitä, että kustannusten arviointi tehdään huolellisesti ja että arvioidut taloudelliset vaikutukset ovat myös saavutettavissa. Tulevien menopaineiden hillitsemiseksi on keskeistä toteuttaa rakenteellisia uudistuksia mm. sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valiokunta kannustaa hallitusta käynnistämään myös palvelujen tuottavuutta parantavia kuntako-keiluja.

Valiokunta painottaa myös kuntien aktiivista elinkeinopolitiikkaa sekä elinvoimaisuutta parantavia toimia, jotta kunnat saavat verotuloja ja pystyvät entistä paremmin huolehtimaan palveluiden järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 28

Valiokunta pitää hyvänä hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan hallitus selvittää työvoimapalveluiden sekä resurssien siirtoa kuntien vastuulle vaikeimmin työllistyvien osalta. Pitkäaikais-työttömyyden vähentämiseksi on myös tärkeä arvioida huolellisesti työvoimapoliittisten toimenpiteiden toimivuutta ja kehittämistarpeita.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Varhaiskasvatus. Subjektiiivinen päivähoito-oikeus muuttuu 1.8.2016 lukien siten, että lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen silloin, kun vanhemmat työskentelevät tai opiskelevät kokoaikaisesti. Muutoin lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa esiopetukseen asti. Mahdollisissa tilapäisissä ja yllättävissä tilanteissa varhaiskasvatusta voidaan kuitenkin tarjota tapauskohtaisesti ja joustavasti yli päätöksen mukaisen tuntimäärän. (SiVM 11/2015 vp — HE 80/2015 vp).

Valtioneuvosto on myös hyväksynyt 1.8.2016 voimaantulevan asetusmuutoksen, jolla muutetaan päiväkodeissa kolme vuotta täyttäneiden lasten ja hoito- ja kasvatustehtävissä olevien henkilöiden välistä mitoittamista. Nykyisen seitsemän lapsen sijasta päiväkodissa tulee olla yksi hoito- ja kasvatustehtävissä oleva henkilö kahdeksaa lasta kohden. Yli 3-vuotiaiden ryhmässä saa jatkossa olla 21 lapsen sijasta 24 lasta. Jos päiväkotiryhmässä on osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa olevia lapsia, ryhmäkoko voi olla vielä tätä suurempi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan osa kunnista on jo päättänyt, etteivät ne ota käyttöön uusia, päivähoidon ryhmäkokoja tai päivähoito-oikeuden rajaamista koskevia säädöksiä, jolloin osa tavoitelluista säästövaikutuksista jää toteutumatta. Lainmuutos lisää kuitenkin kuntien valinnanvapautta ja antaa mahdollisuuden vähentää varhaiskasvatukseen liittyviä lakisääteisiä velvoitteita. Toisaalta kuntien erilaiset ratkaisut saattavat heikentää varhaiskasvatuksen alueellista ja valtakunnallista yhdenvertaisuutta. Myös ryhmäkokojen erilaiset mitoittamukset voivat osoittautua käytännössä ongelmallisiksi ja lisätä hallinnollista työtä.

Valiokunta toteaa, että kaikilla lapsilla on jatkossakin subjektiiivinen oikeus 20 tunnin varhaiskasvatukseen viikossa.

Valiokunta painottaa varhaiskasvatuksen ja sen laadun merkitystä, sillä saadun selvityksen mukaan tutkimustieto osoittaa, että lapsen varhaiset ikävuodet ovat ratkaisevia itsetunnon sekä tiedollisten ja sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta ja ne luovat pohjan koko elämänmittaiselle kehitykselle. Hyvä varhaiskasvatus luo näin vankan pohjan koulutukselle, osaamiselle ja sivistykselle ja pitkällä tähtäimellä Suomen menestymiselle. Myös maahanmuuttajien integroituminen onnistuu parhaiten hyvän ja laadukkaan varhaiskasvatuksen kautta. On arvioitu, että yksi korkealaatuiseen varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tuottaa seitsemän euroa takaisin.

Valiokunta korostaa kuntien roolia varhaiskasvatuksen korkean laadun ja varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi. Elokuussa voimaan astunut varhaiskasvatuslaki (580/2015) painottaa pedagogiikkaa ja varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. Varhaiskasvatus on nyt kiinteä osa yhtenäistä kasvatus- ja koulutusjärjestelmää, mikä edellyttää myös toimintakulttuurin muutosta.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että *lastentarhanopettajien koulutusta* lisätään vuonna 2016, mikä vahvistaa päiväkotitoiminnan pedagogista painopistettä. Yliopistollinen lastentarhanopettajakoulutus on jo pitkään ollut riittämätöntä, mistä johtuen eduskunta on kolmena vuonna lisännyt

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

lastentarhanopettajien koulutusresursseja. Hallituksen ehdottama koulutuspaikkojen lisäys on kertaluonteinen, mutta koulutustarvetta on seurattava ja huolehdittava siitä, että pedagogista osaamista on riittävästi ja alueellisesti kattavasti.

Perusopetus. Vuoden 2016 peruspalvelujen valtionosuuksia ei leikata, mutta aiempien vuosien leikkaukset ja indeksitarkistusten puuttuminen heikentävät kuntien rahoituspohjaa. Myös perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen tarkoitettu määräraha (30 milj. euroa) poistuu, kuten myös yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen osoitettu 15 milj. euron avustus.

Määrärahojen pienentyessä on perusteltua kohdistaa määrärahoja toimintaan, joka edistää koulutuksen tehokkuutta ja vaikuttavuutta ja toimintatapojen uudistamista.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallitusohjelman kärkihankkeella uudistetaan oppimisympäristöjä ja pedagogiikkaa ja edistetään opetuksen digitalisaatiota. Tämä on välttämätöntä, jotta perusopetus vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin ja Suomi voi nousta innostavan oppimisen kärkimaaksi. Näihin tavoitteisiin liittyvää kärkihankerahoitusta on ensi vuodelle 14,5 milj. euroa, joka suunnataan mm. digitaalisiin materiaaleihin ja digioppimisen kehittämiseen sekä opettajien osaamisen kehittämiseen.

Valiokunta pitää opettajien osaamisen parantamista aivan keskeisenä hankkeen onnistumiselle ja korostaa, että jokaisella opettajalla tulee olla mahdollisuus täydennyskoulutukseen. Tärkeää on huolehtia myös valtakunnallisen tason ohjauksesta ja suunnittelusta, kokeilujen koordinoinnista sekä parhaiden käytäntöjen leviämisestä ja vertaistuen hyödyntämisestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös lastentarhanopettajilla on mahdollisuus digitalisaatiota koskevaan koulutukseen.

Valiokunta on tyytyväinen, että Liikkuva koulu -ohjelma laajenee valtakunnalliseksi hankkeeksi, sillä liikunta on tärkeää lapsen kasvun, kehityksen ja terveyden kannalta ja se edistää myös oppimista. On tärkeää, että koulut toimivat aktiivisesti liikunnan lisäämiseksi ja hyödyntävät jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä.

Valiokunta pitää myös hyvänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö on laatimassa selvitystä, jossa arvioidaan mahdollisuudet kielivalikoiman laajentamiseksi ilman velvoittavaa toisen kansalliskielen opiskelua. Saadun selvityksen mukaan vuodesta 2017 käynnistetään myös alueellinen kokeilu, jossa kielenopiskelu aloitetaan jo ensimmäisellä luokalla.

Turvapaikanhakijoiden voimakas kasvu asettaa kunnille haasteita mm. perusopetuksen suhteen, ja myös perusopetuksen valmistavan opetuksen tarve kasvaa. Valiokunta pitää hyvänä, että täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy 25 milj. euron lisäys maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen, jolloin määräraha nousee 75,6 milj. euroon. On myös tärkeää, että lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta on muutettu väliaikaisesti niin, että perusopetukseen valmistavan koulutuksen rahoitusta maksetaan myös niistä oppilaista, jotka opiskelevat vähintään 4–8 kuukautta, mutta jotka eivät ole läsnä olevina opiskelijoina 20.9. laskentapäivänä, jonka perusteella rahoitus muutoin määräytyy (SiVM 10/2015 vp — HE 120/2015 vp).

Kerhotoiminta. Koululaisten kerhotoiminnan rahoitus on ensi vuonna 2,9 milj. euroa, mikä on 4,4 milj. euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Määrärahan aleneminen on valitettavaa, sillä kerho-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

toimintaa on kehitetty viime vuosina voimakkaasti ja sitä järjestää jo 95 prosenttia Manner-Suomen kunnista.

Valiokunta pitää maksutonta kerhotoimintaa tärkeänä, sillä se antaa myös niille lapsille mahdollisuuden harrastamiseen, joilla ei ole siihen muutoin mahdollisuuksia esim. perheen vaikean taloudellisen tilanteen ja harrastusten korkean hinnan vuoksi. Kerhotoiminta on myös tukipalvelu, joka ennalta ehkäisee syrjäytymistä.

Valiokunta lisää momentille 4 000 000 euroa, josta osoitetaan 2 000 000 euroa avustuksena perusopetuksen laadun parantamiseen ja 2 000 000 euroa avustuksena kerhotoimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 724 220 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—8. kohta kuten HE 30/2015 vp)

9) enintään 20 185 000 euroa avustuksina *koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin*, esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja opetusryhmäkoon pienentämiseen

(10. kohta kuten 11. kohta HE 30/2015 vp)

11) enintään 4 865 000 euroa avustuksina koululaisten kerhotoiminnan tukemiseen

(12.—17. kohta kuten 13.—18. kohta HE 30/2015 vp)

(18. kohta kuten 19. kohta HE 118/2015 vp)

(3. ja 4. kappale kuten HE 30/2015 vp)

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa, josta osoitetaan

- 200 000 euroa Suomi-koulujen toimintaan
- 50 000 euroa Kesälukioseura ry:lle
- 50 000 euroa Kansanvalistusseuran ylläpitämälle Etäkoulu Kulkurille ja
- 200 000 euroa kristillisten koulujen kerhotoimintaan

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 478 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

20. Ammatillinen koulutus

Valiokunta pitää hyvänä hallitusohjelman kärkihanketta, jonka tarkoituksena on uudistaa toisen asteen ammatillinen koulutus niin, että se vastaa tulevaisuuden osaamistarpeita. Tavoitteena on yhtenäinen ammatillisen koulutuksen kokonaisuus, jossa yhdistetään ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen ja työvoimakoulutuksen erilliset säätely-, ohjaus- ja rahoitusjärjestelmät.

Valiokunnan mielestä uudistuksen aikataulu on kuitenkin ongelmallinen, sillä ammatillisen koulutuksen resurssit vähenevät tuntuvasti (190 milj. euroa) jo vuonna 2017, mutta koulutuksen rakenneuudistus tulee voimaan vasta vuoden 2018 alusta lukien. Valiokunnan mielestä on vielä välttämätöntä arvioida mahdollisuudet uudistuksen voimaantulon ja rahoituksen parempaan yhteensovittamiseen.

Joka tapauksessa on erittäin tärkeää, että koulutuksen järjestäjät saavat hyvissä ajoin tiedon resurssileikkausten toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä, jotta ne voivat suunnitella tulevaa toimintaansa realistiselta pohjalta. Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen on kohdistettu viime vuosina merkittäviä vähennyksiä, ja rahoitus alenee myös ensi vuonna. Koulutuksen järjestäjät ovat siten joutuneet jo sopeuttamaan toimintaansa monella tavalla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös oppisopimuskoulutuksen ja aikuiskoulutuksen vähenemiseen sekä investointien takuukorotuksen päättymiseen vuonna 2016. Samaan aikaan on arvioitava myös aikuiskoulutustuen jatkoa, jotta esim. sosiaali- ja terveydenhoitoalan henkilöstö voi ylläpitää työelämässä tarvittavaa ammattitaitoaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen kokonaisuudistuksessa otetaan huomioon myös kotoutumiskoulutus ja sen kehittämistarpeet sekä maahanmuutosta aiheutuva ammatillisen koulutuksen tarve.

30. Aikuiskoulutus

30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa avustuksena Iso Kirja -kansanopiston toiminnan kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 157 920 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 30/2015 vp)

2) enintään 6 256 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

(Taulukko kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

(3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää neuvontajärjestöjen toimintaan 60 000 euroa, josta osoitetaan

- 20 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 20 000 euroa Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle
- 20 000 euroa Karjalan Liitto ry:lle

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 361 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen ehdotetaan yhteensä 3,2 mrd. euroa vuodelle 2016, missä on vähennystä 8,3 milj. euroa vuoteen 2015 verrattuna. Säästöt kohdistuvat mm. yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja Suomen Akatemiaan. Myös Tekesin avustusvaltuuksia leikataan, mistä johtuen Tekesin avustukset julkiseen tutkimukseen vähenevät noin 100 milj. euroa.

Valtion tutkimus- ja innovaatorahoitusta on vähennetty useana vuonna peräkkäin, ja ensi vuonna rahoituksen volyymi alenee edelleen noin 8 prosentilla kuluvaan vuoteen verrattuna. Viime vuosien t&k-panostusten laskusta huolimatta Suomi kuuluu kuitenkin kahdeksan maailman eniten t&k-toimintaan (suhteellisesti) investoivan maan joukkoon, mutta monien kilpailijamaiden panostukset ovat nyt kasvamassa, samalla kun Suomen panostukset laskevat.

Valiokunta on huolissaan siitä, että leikkaukset heikentävät osaamisen perustaa ja pitkäjänteisen ja laadukkaan tutkimuksen edellytyksiä. Ne voivat vaikuttaa kielteisesti myös tieteellisestä urasta kiinnostuneiden nuorten tulevaisuuden näkymiin ja edistää tutkijoiden hakeutumista ulkomaille. Myös Suomen vetovoima mielenkiintoisena oppimis- ja tutkimusympäristönä voi heikentyä.

Valiokunta korostaa, että Suomi on tunnettu korkeasta osaamistasostaan ja voi tulevaisuudessaakin selviytyä ja menestyä vain korkeatasoisella osaamisella ja koulutuksella, joilla luodaan pohjaa uudelle kasvulle. Tämä edellyttää tuottavuutta parantavia aineettomia investointeja, joilla varmistetaan korkea osaamisen ja innovaatiotoiminnan jatkuvuus.

Valiokunta pitää tässä tilanteessa hyvänä kärkihanketta, jolla vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi. Lisärahoituksella korotetaan mm. Suomen Akatemian myöntövaltuutta 30 milj. eurolla sekä pääomitetaan yliopistoja ja ammattikorkeakouluja yhteensä 70 milj. eurolla. Merkittävää on myös strategisen tutkimuksen rahoitus, johon liittyvä myöntövaltuus on ensi vuonna 55,6 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 29

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on lähes 80 milj. euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Säästöjä tavoitellaan mm. yliopistojen kustannustehokkuuden parantamisesta ja korkeakouluverkon rationalisoinnista, josta syntyvä säästö on arvioitu 50 milj. euroksi. Lisäksi aiempien päätösten perusteella vuosien 2015—2019 aikana yliopistojen valtion rahoituksesta siirretään asteittain yhteensä 50 milj. euroa Suomen Akatemian kautta yliopistoille tutkimuksen profiloitumisen vahvistamiseen. Myös valtionrahoituksen indeksitarkistukset jäädytetään vuosiksi 2016—2019, minkä arvioidaan vähentävän yliopistorahoitusta 20,7 milj. eurolla.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on arvioitu, että nyt ehdotetut säästöt eivät yksittäisinä toimenpiteinä aiheuta huomattavaa taloudellista riskiä korkeakoulujen toiminnalle, mutta säästötoimenpiteiden yhteisvaikutus on tuntuva, kun huomioon otetaan jo aiempina vuosina tehdyt leikkaukset.

Jotta korkeatasoinen opetus ja tutkimus pystytään turvaamaan, on välttämätöntä uudistaa rakenteita ja toimintatapoja. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus ja resurssit ovat tällä hetkellä pirstaleiset, ja useat korkeakouluyksiköt pieniä. Myös korkeakoulujen koulutusvastuut ovat osin päällekkäisiä.

Valiokunta pitää perusteltuna, että talousarvioesityksessä korkeakouluille asetetaan tavoitteeksi edistää profiloitumista tukevaa työnjakoa ja tiivistää keskinäistä yhteistyötä ja myös yhteistyötä tutkimuslaitosten kanssa. Yliopistojen profiloitumista tukee myös em. Suomen Akatemialle varattu 50 milj. euroa, joka palaa yliopistoille kilpaillun haun kautta. On myös tarkoituksenmukaista koota osaaminen kilpailukykyisiksi keskittymiksi sekä parantaa tieteen ja tutkimuksen resursien tehokkaampaa ja vaikuttavampaa käyttöä. Valiokunta pitää tärkeänä myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön parantamista.

Korkeakoulujen kannalta tilanne on kuitenkin haasteellinen, sillä rahoitus vähenee nopeammin kuin rakenteellisista uudistuksista saatavat hyödyt toteutuvat, mistä johtuen yliopistot joutuvat mm. vähentämään tuntuvasti henkilökuntaansa. Vaarana on opetuksen ja tutkimuksen väheneminen ja laadun heikkeneminen.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Helsingin yliopiston asemaan, sillä siihen kohdistuu muiden säästövelvoitteiden lisäksi vielä ylimääräinen noin 30 milj. euron leikkaus, kun Helsingin yliopistolta poistetaan vuoden 2017 alusta lukien nk. apteekkikompensaatio. Myös Itä-Suomen yliopiston tilanne on vaikea, koska apteekkikompensaation poistaminen vähentää sen resursseja 1 milj. eurolla.

Tehtyjen säästöpäätösten vaikutus Helsingin yliopiston rahoitukseen on vuoden 2020 tasolla 106 milj. euroa, mikä vastaa suuruusluokaltaan koko Åbo Akademin vuosibudjettia tai Lapin yliopiston kahden vuoden budjettia. Helsingin yliopisto on joutunut käynnistämään mittavat, koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut, joissa on kyse 1 200 työntekijän vähentämisestä vuoteen 2020 mennessä. Se olisi noin 15 prosenttia henkilöstöstä. Valiokunta painottaa vielä sitä, että Helsingin yliopisto on ainoana suomalaisena yliopistona maailman 100 parhaan yliopiston joukossa ja

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

sijoittui esim. vuonna 2014 sijalle 67 (Shanghai ranking). Siksi sen mahdollisuudet korkeatasoiseen tutkimukseen ja opetukseen tulee turvata myös talouden niukkoina aikoina.

Valiokunnan mielestä säästöjä tehtäessä on myös varmistettava, että yliopistot eivät joudu keskenään eriarvoiseen asemaan rahoituksen suhteen.

80. Taide ja kulttuuri

Valiokunta pitää hyvänä hallituksen kärkihanketta, jolla parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia taiteeseen ja kulttuuriin. Myös prosenttitaiteen periaatetta laajennetaan muille kuin visuaalisille taiteenaloille ja laajemmin kulttuuriin. Toimenpiteisiin on varattu vuosille 2016—2018 yhteensä 10 milj. euroa, josta vuoden 2016 osuus on 2,6 milj. euroa.

Muutoin taiteen ja kulttuurin resurssit pienenevät; säästöt ovat yhteensä 13,0 milj. euroa kuluvaan vuoteen verrattuna. Kulttuurille ja taiteelle ehdotetaan ensi vuodelle yhteensä 458 milj. euroa, josta yleisten budjettivarojen osuus on 225 milj. euroa ja veikkausvoittovarojen osuus 233 milj. euroa. Määrärahasoa alentaa edellisen hallituksen päättämien museoiden, teattereiden ja orkestereiden leikkausten toteuttaminen sekä hallitusohjelman mukainen indeksikorotusten jädtyttäminen.

Myös hallinnonalan virastojen määrärahatilanne on tiukka. Muun muassa Taiteen edistämiskeskus, Museovirasto ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ovat jo vähentäneet toimintamenojaan ja henkilöstöään, mutta säästöpäätökset edellyttävät vielä lisävähennyksiä. Museovirasto on jo ilmoittanut yt-neuvottelujen käynnistämisestä.

Virastoilta edellytetään toimintatapojen uudistamista ja tuottavuuden lisäämistä. Valiokunnan mielestä näiden toimien rinnalla on myös arvioitava virastojen ydintehtävien laajuutta ja niiden tarkoituksenmukaista hoitamista.

Audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä

Monissa maissa on käytössä erilaisia elokuva-alan tuotantokannustimia, joilla pyritään edistämään ulkomaisten ja kotimaisten elokuva- ym. produktioiden sijoittumista ao. maahan. Suomessa sellaisia ei ole käytössä, mistä johtuen kansainväliset tuotannot ja enenevässä määrin myös kotimainen tuotanto hakeutuvat sellaisiin maihin, joissa kannustimet ovat käytössä.

Tuotantokannustimet merkitsevät käytännössä sitä, että tuotantoyhtiöille myönnetään jälkikäteen kuitteja vastaan palautusta niiden ostamista tavaroista ja palveluista. Saadun selvityksen mukaan kannustimista on saatu hyviä tuloksia. Esim. Ranskassa 40 milj. euron kannustimet tuottivat 72 ulkomaista tuotantoa, 365 milj. euroa investointeja ja 11 500 työpaikkaa vuosina 2009—2013. Elokuvat vaikuttavat selvästi myös maabrändiin ja matkailijavirtojen tuomiin tuloihin, sillä vuonna 2012 arviolta 40 milj. matkailijaa teki matkakohdetta koskevan päätöksen sen perusteella, missä jokin elokuva oli kuvattu. Kannustimia on käytössä ympäri maailman, mm. Islannissa, Kana-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 29

dassa ja Uudessa-Seelannissa. Euroopassa kannustimet ovat käytössä 17 maassa, ja ensi vuonna ne otetaan käyttöön myös Norjassa ja Virossa.

Saadun selvityksen mukaan Suomessa tehtyjen alustavien laskelmien mukaan kokonaishyödyksi arvioidaan esimerkiksi 13,3 milj. euron valtion panostuksella 140 milj. euroa.

Valiokunta viittaa kuluvaan vuoden talousarviota koskevaan mietintöönsä (VaVM 37/2014 vp), jossa se painotti tuotantokannustinjärjestelmän selvittämistä ja arviointia. Myös sivistysvaliokunta on ensi vuoden talousarviosta antamassaan lausunnossa (SiVL 3/2015 vp) kiirehtinyt av-alan kannustinjärjestelmään liittyvien lainsäädännöllisten ja rahoituksellisten edellytysten selvittämistä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää mahdollisuudet ja keinot kannustinjärjestelmän käyttöönottoon siten, että sillä edistetään kotimaisten ja ulkomaisten elokuva- ym. produktioiden toteuttamista Suomessa. Mikäli päädytään määräaikaiseen kokeiluun, sen tulee olla riittävän pitkäkestoinen, jotta kannustimen vaikutuksista saadaan riittävästi tietoa.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti tarpeen sekä lainsäädännölliset ja rahoitukselliset edellytykset kilpailukykyisen av-alan tuotantokannustinjärjestelmän kehittämiseksi Suomeen siten, että sillä edistetään merkittävien kotimaisten ja ulkomaisten elokuva- ym. produktioiden sijoittumista maahan.

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 750 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin määräraha vähenee kuluvaan vuoden 38,4 milj. eurosta 35,8 milj. euroon. Määräraha-vähennys on keskimäärin 6,4 prosenttia, mutta se kohdistuu eri toimijoihin hyvin eri tavoin ja osa pienistä toimijoista menettää jopa 20 prosenttia tuesta. Teatteriin kohdistuvat leikkaukset merkitsevät alan työttömyyden kasvua, koska korvaavia työpaikkoja ei juuri ole olemassa. Teattereille ei myöskään enää suunnata hankerahoitusta työllisyyden parantamiseen.

Viitaten momentin 29.80.52 kohdalla lausuttuun valiokunta lisää momentille 50 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 35 819 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 20,2 milj. euroa, joka käytetään tekijänoikeuslain mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvityksen järjestämiseen (11 milj. euroa) sekä suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin (9,2 milj. euroa). Lainauskorvauksiin on tarkoitus käyttää 8 375 000 euroa, mikä on 150 000 euroa kuluva vuotta enemmän. Lisäksi momentille on lisätty lainauskorvauksiin liittyvä arvonlisävero-osuus (838 000 euroa).

Eduskunta on useissa eri yhteyksissä katsonut, että lainauskorvauksia tulee nostaa ja saattaa ne vähitellen pohjoismaiselle tasolle. Tämä tarkoittaisi määrärahan korottamista 14,2 milj. euroon, jota kaikista eduskuntapuolueista koostunut parlamentaarinen työryhmä ehdotti keväällä 2015.

Valiokunta pitää lainauskorvauksen korottamista valtiontalouden tilan niin salliessa erittäin tärkeänä, sillä nykyisen määrärahan puitteissa tekijä saa yhdestä lainatapahtumasta vain noin 16 sentin korvauksen.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan tekijänoikeuslain (404/1961) muutosta, joka sisältää muun muassa ehdotuksen lainauskorvauksen laajentamisesta siten, että tekijöille maksettavan korvauksen piiriin otettaisiin myös tutkimusta ja opetus-toimintaa palvelevista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastoista tapahtuva lainaaminen. Uudistuksen suunnitellusta voimaantuloajasta ei ole vielä päätöstä, eikä lainauskorvausoikeuden laajentamista ole otettu huomioon talousarvioesityksessä vuodeksi 2016.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että myös opetus- ja tutkimuskirjastot otettaisiin korvausjärjestelmän piiriin, mutta saadun selvityksen mukaan korvauksen piiriin tulee tällöin arviolta noin 17 miljoonaa uutta lainatapahtumaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että lainauskorvaukseen oikeutettujen piirin laajentaminen ei pienennä lainauskorvauksia jo saavien tekijöiden korvauksia.

Lainauskorvaukset maksettiin aiemmin momentilta 29.01.22, johon liittyvät *arvonlisäverot* maksettiin erilliseltä alv-momentilta (29.01.29). Nyt arvonlisävero maksetaan samalta momentilta (29.80.41), jolta varsinainen lainauskorvaus, minkä vuoksi momentin määrärahaa on korotettu alv-menoja vastaavalla summalla (838 000 euroa); tämä on vastaavasti vähennetty alv-momentilta 29.01.29.

Tekijänoikeuslain mukaisen yksityisen kopioinnin hyvitykseen liittyvien korvausten alv-menoihin ei sen sijaan ole erikseen varauduttu, vaan ne vähentävät korvauksiin käytettävissä olevaa määrärahaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että asia selvitetään ja että momentin määrärahatarvetta arvioidaan tarvittaessa uudelleen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suojattujen teosten tekijöille maksettavan lainauskorvauksen nostamiseksi muiden Pohjoismaiden tasolle Suomen itsenäisyyden 100- vuotisjuhlavuonna 2017 ja että hallitus ottaa määrärahatarpeen huomioon keväällä 2016 laadittavassa julkisen talouden suunnitelmassa. Myös opetus- ja tutkimus-kirjastoista tapahtuva lainaaminen tulee saattaa korvausjärjestelmän piiriin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 20 313 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 30/2015 vp)

2) enintään 9 313 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa, josta osoitetaan 50 000 euroa Ihmisoikeusliiton toimintaan ja 100 000 euroa Suomalaisuuden liiton toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 521 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Lukukeskuksen toimintaan. Lukukeskuksella on tärkeä tehtävä lukemisen ja lukutaidon edistäjänä, ja se järjestää mm. kirjailijaesiintymisiä kouluihin. Lukukeskus on myös toteuttamassa laajaa lasten ja nuorten kirjallisuus- ja lukemishanketta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna 2017.

Valiokunta vähentää momentilta teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksiin tarkoitetuista määrärahoista 50 000 euroa; vastaava lisäys on tehty momentille 29.80.31.

Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 29

90. Liikuntatoimi

Liikuntabudjettiin ei kohdistu säästötoimia, koska valtion liikuntabudjetti rahoitetaan lähes kokonaan veikkausvoittovaroista. Veikkausvoittovaroja käytetään liikuntaan vuonna 2016 yhteensä 147,6 milj. euroa. Määräraha on tosin jonkin verran kuluvaan vuoteen pienempi, mikä johtuu Veikkaus Oy:n hieman pienemmästä tuloutuksesta.

Valtion liikuntapolitiikan keskeisimmät tavoitteet vuonna 2016 ovat liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus sekä yhteisöllisyyden, osallistumisen ja liikunnallisen elämäntavan lisääntyminen.

Valtion liikuntaneuvoston vastikään valmistuneessa raportissa on arvioitu valtionhallintoa liikunnan edistäjänä (Valtionhallinto liikunnan edistäjänä 2011—2015; Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:4). Raportin mukaan nykyinen liikuntajärjestelmä edistää lähinnä valmiiksi aktiivisten ja kilpaurheiluoitoituneiden ihmisten liikkumista, mutta liikuntaa harrastamattomien ja riittämättömästi liikkuvien kohderyhmä on jäänyt tavoittamatta. Näin siitä huolimatta, että valtion liikuntamäärärahat ovat 2000-luvulla kasvaneet 80 milj. eurosta 148 milj. euroon.

Määrärahojen nousun myötä opetus- ja kulttuuriministeriön tekemien yksittäisten päätösten määrä on lisääntynyt merkittävästi. Hankeavustuksilla on kannustettu järjestöjä, kuntia ja muita yhteisöjä suuntaamaan toimintaansa valtion tavoitteet, kuten matalan kynnyksen liikunta, yhdenvertaisuusnäkökulmat tai vähän liikkuvien tarpeet, huomioiden. Hankkeet ja kehittämistoiminta ovat synnyttäneet paljon monipuolista toimintaa, mutta liikuntaneuvoston arvion mukaan satojen yksittäisten toimenpiteiden ja valtakunnan tasoa kuvaavien indikaattoreiden välille ei tunnu syntyvän yhteyttä.

Valiokunta toteaa, että julkisen rahoituksen tulee tukea edellä mainittujen liikuntapoliittisten tavoitteiden toteutumista, mitkä pohjautuvat uuteen, 1.5.2015 voimaan tulleeseen liikuntalakiin (390/2015). On myös tärkeää, että julkisella rahoituksella saavutetaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus, mikä edellyttää myös avustusten riittävää seurantaa.

Valiokunnan mielestä huomiota on kiinnitettävä erityisesti siihen, että suuri osa väestöstä liikkuu aivan liian vähän. Vain joka kymmenes työikäinen liikkuu suositusten mukaisella tavalla riittävästi; ikäihmisistä riittävästi liikkuu vain muutama prosentti. Liikunnan puutteesta on näin tullut merkittäväle osalle väestöstä terveyden riskitekijä. Liikkumattomuuden kustannusten on arvioitu olevan lähes 2 mrd. euroa terveydenhuollon vuotuisista kokonaiskustannuksista. Maailman terveysjärjestön (WHO) linjauksissa fyysinen passiivisuus on nostettu jo neljänneksi yleisimmäksi kuolinsyyksi maailmassa. Valiokunta katsoo, että liikunnan edistäminen edellyttää aiempaa vahvempaa poikkihallinnollista otetta sekä myös laajaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Erityisen tärkeää on kytkeä liikunta kiinteäksi osaksi terveydenhuoltoa, mihin terveyttä ja hyvinvointia edistävä kärkihanke antaa hyvän mahdollisuuden.

Valiokunnan mielestä tarvitaan myös herätteitä ja kampanjointia liikunnan lisäämiseksi, mihin myös tähtää *liikuntamaaotteluhaaste*, jonka Eduskunnan urheilukerho on esittänyt Ruotsin parlamentille ja sen kautta koko Ruotsin kansalle. Valiokunta lisää 30 000 euroa momentille 29.90.50 liikuntamaaottelun suunnitteluun ja koordinoointiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että *joukkuelajeja harrastavat nuoret* pelaajat eivät ole saaneet vastaavanlaisia apurahoja kuin yksilölajien harrastajat. Valiokunnan mielestä jatkossa on perusteltua ottaa huomioon myös joukkuelajeja harrastavien nuorten pelaajien mahdollisuudet apurahoihin. Valiokunta lisää 50 000 euroa momentille 29.90.50 nuorten joukkuepelaajien apurahoihin.

Valiokunta korostaa myös *lasten* tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua liikuntaan. Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen seuroissa on kallistunut voimakkaasti, ja etenkin kilpaurheilulajeissa kustannusten nousu on ollut niin merkittävää, ettei kaikilla perheillä ole varaa maksaa lapsen tai nuoren urheiluseuraharrastusta. Onkin tärkeää, että opetus- ja kulttuuriministeriö on äskettäin asettanut työryhmän pohtimaan toimia, joilla lasten ja nuorten liikuntaharrastuksen hintaa voitaisiin alentaa.

On myös erittäin myönteistä, että Liikkuva koulu -ohjelma laajennetaan nyt valtakunnalliseksi hankkeeksi, jonka tavoitteena on, että jokainen peruskoululainen liikkuu vähintään tunnin päivässä. Hanke on tärkeä, sillä liikunnan kokonaisharrastuksen määrä lasten ja nuorten keskuudessa on aivan liian vähäinen, vaikka noin puolet lapsista liikkuu urheiluseuroissa. Valiokunta painottaa myös koulujen liikuntapaikkojen kehittämistä, millä edistetään lasten tasapuolisia mahdollisuuksia liikkumiseen.

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Edellä luvun 90 perusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta lisää momentille 30 000 euroa liikuntamaaottelun suunnitteluun ja 50 000 euroa nuorten joukkueurheilijoiden tukeen.

Valiokunta vähentää momentilta 80 000 euroa, joka on lisätty vastaavasti momentille 29.90.52. Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 80 000 euroa viitaten edellä momentin 29.90.50 kohdalla todettuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 824 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

91. Nuorisotyö

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa Raittiuden Ystävät ry:n tiedotus- ja valistuskampanjaan, jolla edistetään Savuton Suomi 2030 -hanketta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

Momentilta vähennetään 150 000 euroa, joka lisätään momentille 29.91.51.

Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Viime vaalikaudella käynnistetty *nuorisotakuu* on myös tämän hallituksen eräs painopiste, mutta nuorisotakuun sisältöä ja rahoitusta muutetaan. Nuorisotakuuta kehitetään jatkossa yhteisötakuun suuntaan niin, että nuori saisi tarvitsemansa tuen yhdeltä taholta. Myös etsivää nuorisotyötä vahvistetaan ja yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen välillä syvennetään. Kaikille peruskoulun päättävillä nuorilla taataan koulutuspaikka.

Edellisellä vaalikaudella nuorisotakuun toteuttamiseen suunnattiin 60 milj. euron vuotuinen lisärahoitus, josta koulutustakuun toteuttamiseen ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikkojen lisäyksenä kohdistui 17 milj. euroa ja oppisopimuskoulutukseen 5 milj. euroa. Nuorisotakuun toteutumisen turvaamiseksi myös ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuuksia lisättiin vuositasolla 14 milj. euroa, joka sisältyy myös kuluvan vaalikauden kehykseen. Tämän lisäksi hankkeelle on osoitettu kolmelle vuodelle 10 milj. euron rahoitus, josta ensi vuoden osuus on 3,9 milj. euroa.

Nuorten yhteiskuntatakuuta on toteutettu myös määräaikaaisella nuorten aikuisten osaamisohjelmalla, joka päättyy vuonna 2016.

Valiokunta pitää tärkeänä, että nuorisotakuu jatkuu kärkihankkeena ja että sen puitteissa luodaan uusia, lisäarvoa tuottavia toimintamalleja, jotka voidaan levittää valtakunnalliseen käyttöön. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että jo käytössä olleet nuorisotakuun hyvät käytännöt hyödynnetään ja että palvelujen vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.

Myös *työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön* osoitettu rahoitus vähenee siten, että työpajatoimintaan on ensi vuonna käytettävissä 11,5 milj. euroa (-1,5 milj. euroa) ja etsivään nuorisotyöhön kärkihankerahoitus ja veikkausvoittovarot mukaan lukien 10 milj. euroa (-4 milj. euroa).

Valiokunta pitää valitettavana, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitus alenee, sillä toiminta on tarkoitettu nimenomaan kaikkein heikoimmassa asemassa oleville nuorille. Koulutukseen kohdistuvat laajat leikkaukset saattavat lisätä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrää, jolloin etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan merkitys korostuu entisestään. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan etsivä nuorisotyö on erittäin toimivaa ja se on tavoittanut vuosittain yli 20 000 syrjäytymisvaarassa ollutta nuorta, joista yli 15 000 on tarvinnut pidempää ohjausta.

Valiokunta lisää momentille 4 000 000 euroa, josta osoitetaan 250 000 euroa Suomen Setlementtisäätiön kokeiluun, jolla tuetaan peruskoulun päättäneiden nuorten koulutuspolkua työelämään ja ennaltaehkäistään samalla syrjäytymiskehitystä.

Lisäksi momentille lisätään 150 000 euroa viitaten momentin 29.91.50 kohdalla todettuun.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 29

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *19 673 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALAN

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 79,139 milj. euron määrärahaa, joka on 11,303 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Luonnonvarakeskus (Luke) perustettiin vuonna 2015 yhdistämällä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Metsätutkimuslaitos (Metla), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (Tike) tilastotuotanto. Lukessa on tehty 210 henkilötyövuoden vähennys ja tiivistetty toimitiloja. Talousarvioesitys tarkoittaa viranomais- ja asiantuntijatehtävien vähentämistä edelleen 20 prosentilla vuonna 2016. Lisäksi valmistelussa on toimitila- ja toimipaikkarakkaisu, joka tähtää 25 prosentin säästöön vuoteen 2018 mennessä.

Valiokunta toteaa, että näin suuret muutokset eivät voi olla vaikuttamatta Luken kykyyn selvitä tehtävistään. Momentin määrärahaan jo tehty ja tulevat leikkaukset yhdistettynä ulkopuolisen rahoituksen vähenemiseen johtavat toiminnan supistamiseen nopeassa tahdissa. Tilannetta vaikeuttaa myös se, että Luken perustaminen muodostaa alkuvuosina lisärahoitustarpeen, kun fuusion synnyttämät synergiahyödyt toteutuvat vasta vuosien viiveellä. Säästöjen lisäksi suurin syy määrärahojen supistumiseen on vuonna 2013 päätetty tutkimusrahoitusuudistus. Rahoituksen väheneminen kohdistuu erityisen voimakkaasti luonnonvaratutkimukseen, jossa tutkimuslaitosten rooli kansallisessa työjaossa on ollut muita sektoreita merkittävämpi.

Valiokunta korostaa, että Lukella on keskeinen vastuu siitä, että biotalouteen kohdistuvat odotukset lunastetaan. Rahoituksen väheneminen on ristiriidassa alan tutkimustarpeen kasvun kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Luken rahoitukseen kiinnitetään vakavaa huomiota ja että sen asiantuntemusta hyödynnetään myös hallinnonalalta rahoitettavien luonnonvara- ja biotalouden edistämishankkeiden toteuttamisessa (esim. mom. 30.40.22).

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Euroopan metsäinstituutti (EFI) on kansainvälinen organisaatio, jolla on jäsenenä 25 Euroopan maata ja 120 organisaatiota. EFI:lle on myönnetty perusrahoitusta 1 milj. euroa vuodessa, jota nyt ehdotetaan vähennettäväksi 400 000 eurolla. Perusrahoitus on taannut Joensuussa sijaitsevan pääkonttorin toiminnan. EFI:n muu rahoitus on korvamerkitty aluetoimistoihin Suomen ulkopuolella tai tutkimus- ja politiikkatoimintoihin.

Valiokunta toteaa, että instituutin rooli on kasvanut viime aikoina Euroopan metsiin kohdistuvien odotusten lisääntyessä biotalouden, ilmaston, biodiversiteetin ja maaseudun kehittämisen osalta. EFI työllistää Joensuussa 59 henkilöä ja koordinoi 14 milj. euron vuosibudjettia. Valiokunta pitää tärkeänä, että EFI pysyy myös jatkossa Suomessa ja tuo osaltaan kansainvälistä näkyvyyttä Suomelle tärkeällä sektorilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa Euroopan metsäinstituutin rahoitusosuuden korottamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 756 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 4,573 milj. euron määrärahaa, joka on 1,995 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Määräraha on enää noin 40 prosenttia vuoden 2011 tasosta. ProAgrialle esitys merkitsee 45 henkilötyövuoden vähennystä, mikä vaikuttaa selvästi sen mahdollisuuksiin tarjota tuotanto- ja talousasiantuntijapalveluja maataloille ja maaseutuyrityksille.

Valiokunta toteaa, että maataloilla on vakavia taloudellisia vaikeuksia ja niiden kannattavuutta on välttämätöntä parantaa. Asiantuntijapalvelujen avulla useat tilat voivat selvittää kannattavuuskriisistä kehittämällä tuotantonsa tehokkuutta ja kustannusten hallintaa. Nämä tiloille tarjottavat neuvontapalvelut tulee valiokunnan mielestä huomioida myös maatalouden toimintaedellytyksiä turvaavina toimenpiteinä (kuten VaVM 7/2015 vp).

Valiokunta pitää tärkeänä, että momentin määrärahalla varmistetaan ProAgrian maataloille ja maaseutuyrityksille tarjoamat kohtuuhintaiset ja korkealaatuiset asiantuntijapalvelut. ProAgrialla on tarvittava osaaminen ja verkosto auttaa tiloja ottamaan käyttöön parhaita käytäntöjä ja parantaa siten elinkeinon kannattavuutta. Asiantuntijapalveluiden avulla pystytään myös vähentämään konkurssien määrää sekä auttamaan yrittäjiä jaksamaan henkisesti vaikeiden aikojen yli. Parhaimmillaan neuvontaan sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin Hevostietokeskus ry:n roolin hevosalan kehittämistyössä ja pitää tärkeänä myös sen tekemää neuvontatyötä sekä alan sähköisten palvelujen kehittämistä.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 1 300 000 euroa, josta 1 252 000 euroa osoitetaan ProAgrian asiantuntijapalveluihin maatalouden kannattavuuden parantamiseksi ja 48 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle neuvontatyöhön ja alan sähköisten palvelujen kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 873 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 3,313 milj. euron määrärahaa, joka on 857 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2015. 4H-liitto on Suomen suurin nuorisjärjestö, jolla on 60 000 nuorisojäsentä. 4H-kerhoja on noin 2 700 kautta koko maan, ja 4H-yhdistykset myös työllistävät noin 8 500 nuorta vuosittain osana työelämävalmennusta.

Valiokunta toteaa, että 4H-nuorisotyö edistää nuorten elämänhallintaa, kasvattaa nuoria työelämään ja työllistää heitä erilaisiin työtehtäviin sekä maaseudulla että kaupungeissa. Järjestöllä on tarvittava osaaminen nuorten työelämätaitojen kouluttamiseen ja mahdollisuus huolehtia erityisesti haja-asutusalueiden nuorista. 4H-toiminta ennalta ehkäisee osaltaan myös nuorten syrjäytymistä.

Valiokunta korostaa, että melko pienellä valtionavulla voidaan organisoida laajaa nuorten hyvinvointia ja työelämävalmiuksia edistävää vapaaehtoistyötä.

Valiokunta lisää momentille 600 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 913 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 400 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun, joka on 700 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2015.

Valiokunta pitää ehdotettua leikkausta suurena ja toteaa, että valtionavulla vahvistetaan kylien järjestelmällisiä työskentelytapoja ja välitetään lähipalvelujen järjestämiseen liittyviä hyviä käytäntöjä. Kylätoiminta ja Suomen yli 3 100 kyläyhdistystä ovat osoittaneet vastuuta maaseudun kehittämistyössä useilla sadoilla kehittämishankkeilla ja laajalla vapaaehtoistyöllä. Julkisella rahoituksella saadaan liikkeelle myös yksityisiä varoja.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun ja toteaa lisäksi, että pääosa momentilta myönnettävästä kylätoiminnan valtionavusta tulee kohdentaa alue- ja paikallistason toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 523 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

20. Maa- ja elintarviketalous

Maatalouden kannattavuus

Valiokunta toteaa, että maataloustuotanto on poikkeuksellisen suuressa kannattavuuskriisissä. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos arvioi, että keskimääräinen yrittäjätulo laskee noin neljänneksellä vuonna 2015. Maatalouden taloudellisiin ongelmiin liittyy monia tekijöitä, jotka yhdessä rasittavat tilojen maksuvalmiutta ja kannattavuutta erittäin laajasti.

Maatalouden kokonaistulosta noin kaksi kolmasosaa on tuotteista saatavia myyntituloja. Keskimääräiset tuottajahinnat ovat kuitenkin pudonneet tuntuvasti vuodesta 2013 lähtien. Lisäksi Venäjän elintarvikkeille asettamat tuontirajoitukset ja niistä johtuvat markkinahäiriöt aiheuttavat edelleen suoria tulonmenetyksiä. Esimerkiksi maidon tuottajahinta on pudonnut vientikiellon aikana noin viidenneksen. Samalla panoshinnat ovat kuitenkin säilyneet lähes ennallaan. Markkinoiden ohella myös kasvukauden 2015 hankalat sääolot aiheuttivat tulonmenetyksiä ja lisäkustannuksia laajalti maataloudessa.

Tukien osuus maataloustulon muodostuksesta on noin kolmannes. Suomessa maatalouspolitiikan perustan muodostavat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tuet, joita ovat unionin kokonaan rahoittamat suorat tuet sekä unionin osaksi rahoittamat luonnonhaittakorvaus ja maatalouden ympäristötuki. Maatalouspolitiikan uudistuksen seurauksena maatalouden viljelijätuet laskivat yhteensä 124 milj. euroa vuonna 2015 eli 7 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Myös painotus muuttui siten, että kansallisen tuen osuus pieneni. Vuonna 2016 tukien arvioidaan olevan yhteensä 1 738 milj. euroa ja pysyvän siten lähes vuoden 2015 tasolla, mutta taustalla kannattavuutta heikentää edelleen vuoden 2015 merkittävät muutokset. Maatalouspolitiikan uudistus aiheutti muutoksia myös tukiprosessiin ja maksuaikoihin. Vuodesta 2015 alkaen aiempaa pienempi osuus viljelijätuista voidaan maksaa tukivuoden aikana.

Valiokunta on erittäin huolestunut siitä, että maatalouden kannattavuus on selvästi heikentynyt. Tulojen pieneneminen ja korkeina säilyvät yritystoiminnan juoksevat kustannukset johtavat nopeasti maksuvalmiuden heikkenemiseen. Tämä kaventaa olennaisesti tuotannon kehittämismahdollisuuksia sekä lisää lopettavien maatalousyrittäjien määrää. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että vaikka korkotaso on edelleen matala, yleisen taloustilanteen ja rahoitusriskien takia pankit ovat kiristäneet maatalojen lainansaannin ehtoja. Näin ollen myös rahoitusalan näkökulmasta epävarmuus maatalouden kannattavuusnäkymistä on lisääntynyt.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus on nimennyt yhdeksi kärkihankkeekseen ”Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi”. Maatalouden kannattavuuden parantaminen on edellytys kotimaisen raaka-ainetuotannon säilymiselle. Vain kannattava tuotanto turvaa kotimaisen elintarviketeollisuuden raaka-ainetarpeet sekä lähi- ja luomuruokatuotannon. Tuotantomäärien kehitys riippuu siitä, pystyvätkö tilat laajentamaan tuotantoaan. Kannattavuuden heikentyminen lisää investointien epäonnistumisen riskiä, luo epävarmuutta ja vähentää investointihalukkuutta.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus pyrkii lisäämään kiinnostusta investointeihin, mm. pääomittamalla (11 milj. euroa) usean vuoden tauon jälkeen maatilatalouden kehittämisrahasto Makeraa. Investointituella on keskeinen merkitys maatalouden investointien kannattavuudelle.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 30

Ilman sitä suurin osa kotieläintalouden investointihankkeista olisi jäänyt toteutumatta. Korkeillaan tuen tasoilla ei kuitenkaan voida ylläpitää tuotantoa ja investointeja, jos markkinanäkymät ovat pitkään huonot.

Valiokunta pitää välttämättömänä maatalouden toimintaedellytysten turvaamista ja pitää myönteisenä, että hallitus ja EU ovat osoittaneet rahoitusta kriisitilojen tukemiseen. Valiokunta korostaa (kuten VaVM 7/2015 vp), että niukat tuet tulee kohdistaa mahdollisimman vaikuttavalla tavalla. Suorien tukien lisäksi maatalouden toimintaedellytyksiä turvaavana toimenpiteenä tulee huomioida myös tiloille tarjottavat tuetut neuvontapalvelut, joiden avulla pystytään tarjoamaan tilakohtaisia ratkaisuja kannattavuuden parantamiseen.

Valiokunta on huolissaan maatalousyrittäjien jaksamisesta. Heikko kannattavuustilanne lisää työn henkistä kuormittavuutta, ja tällöin lomituspalveluiden merkitys korostuu. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnoimiin maatilayritysten lomituspalveluihin ehdotetaan 22 milj. euron vähennystä. Erityisen tärkeä lomitusjärjestelmä on kotieläinyrittäjille, jotka ovat päivittäin sidoksissa eläinten hoitotyöhön.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös työ- ja elinkeinoministeriön päälukkaan sisältyvien ELY-keskusten (mom. 32.01.02) toimintamenojen riittävyyteen maa- ja metsätalousministeriön lakisääteisiin tehtäviin. Määrärahojen niukkuus ei saa vaarantaa viljelijätukien maksatuksen edellytyksenä olevien valvontojen toteuttamista.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin huolen ruuan riittävyydestä tulevaisuudessa ja pitää siitäkin syystä tarpeellisenä, että Suomessa investoidaan maataloustuotantoon. Maailman väestön arvioidaan kasvavan kahdella miljardilla hengellä vuoteen 2050 mennessä. Väestön kasvun lisäksi ruuan kysyntää lisää nykyisen aliravitsemuksen väheneminen ja ruuan kulutusrakenteen muuttuminen vähemmän kehittyneissä maissa elintason nousun myötä. Kysynnän arvioidaan kasvavan nykytasosta jopa 50 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi huomioon on otettava ruuantuotantolosuhteissa tapahtuvat muutokset, kuten eroosio ja ilmastonmuutos. Myös FAO:n kannanotton mukaan maailman ruokaturvan parantaminen edellyttää panostuksia alkutuotantoon.

03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 23,561 milj. euron määrärahaa, joka on 1,746 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen ja uuden ohjelmakauden toimeenpano edellyttää Maaseutuvirastolta merkittävää panostusta tukijärjestelmien toimeenpanoon sekä käytettävien tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon.

Käynnissä olevassa viljelijätukien tietojärjestelmä uudistuksessa on edetty vaiheeseen, jossa tukisovellukseen rakennetaan pinta-alaperusteisten tukien valvontaosiota. Tässä yhteydessä toteutetaan myös sovellus- ja laitehankinnat, jotka mahdollistavat valvontatietojen käsittelyn ja tallentamisen mobiilisti tilalla valvontakäynnin aikana. Koekäyttö on tarkoitus toteuttaa syksyn 2016 tilavalvonnoissa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan aikataulussa pysymiseen tarvitaan lisärahoitusta noin 500 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii siitä, että viraston toimintamenojen vähennys ei viivästytä tukien maksamista. Valiokunta korostaa myös, että erityisesti mobiilivalvonnan toteuttaminen aikataulussa on tärkeää valvontaprosessin tehostamiseksi. Samalla saadaan kustannussäästöjä sekä lisätään asiakkaan oikeusturvaa.

Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa mobiilivalvonnan toteuttamiseen aikataulussa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 961 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 2,169 milj. euron määrärahaa. Tästä 1 milj. euroa kohdistetaan hallitusohjelman kärkihankkeen ”Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi” toteuttamiseen kotimaisen ruoan kysynnän kasvattamiseksi.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että määrärahalla tuetaan edelleen luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelman toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Keskeistä on myös rahoitus, joka osoitetaan luonnontuotealan toimintaohjelman, ruokapoliittisen selonteon ja elintarviketurvallisuus-selonteon tavoitteita tukeviin toimenpiteisiin.

Momentin määräraha on 1,34 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2015, minkä vuoksi maa- ja metsätalousministeriö ei avaa laajaa valtakunnallista hankehakua. Valiokunta pitää myönteisenä, että maa- ja metsätalousministeriö on kannustanut kaikkia hanketoimijoita hyödyntämään muita rahoituslähteitä, kuten Makeraa, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja EU:n tiedotus- ja menekinedistämisohjelmaa.

Myönteistä on myös, että hankehaun peruminen ei vaikuta jo käynnissä oleviin ruokaketjuhankkeisiin, vaan vuosille 2015—2017 ajoitetut 47 hanketta jatkuvat rahoituspäätösten mukaisesti. Tällaisia hankkeita ovat esimerkiksi EkoCentrian hanke ”Luomutarjonnan lisääminen ja monipuolistaminen ammattikeittiöissä” (344 000 euroa) ja Arktiset Aromit ry:n hanke ”Hyvinvointia luonnosta” (168 000 euroa). Molempien hankkeiden rahoitus jakautuu vuosille 2015—2016. Arktiset Aromit ry toimii luonnontuotealan katto-organisaationa ja edistää luonnontuotealalla olevan merkittävän potentiaalin hyödyntämistä taloudellisesti.

Valiokunta lisää momentille 130 000 euroa Arktiset Aromit ry:lle luonnontuotteiden vientiedelytysten ja matkailukytkennän kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 299 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 30

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa Tampereen Yliopiston (FICAM, vaihtoehtomenetelmakeskus eläinkokeille) valtionapuun käytettäväksi eläinkokeita korvaavien vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 617 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 14,78 milj. euron määrärahaa, joka on 5,77 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015.

Valiokunta toteaa, että momentille kootut määrärahat antavat mahdollisuuden useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotalouden edistämishankkeiden toteuttamiseen. Määrärahasta 9,9 milj. euroa kohdistetaan hallituksen biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategian tavoitteisiin sisältyvien kärkihankkeiden toteuttamiseen. Lisäksi sitä käytetään kansallisen biotalousstrategian toimeenpanoon ja biotalouden kokeilu- ja kehittämishankkeisiin.

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 8,0 milj. euron määrärahaa, joka on 3,7 milj. euroa suurempi kuin vuonna 2015. Määräraha käytetään vuonna 2016 tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen, joiden tarkka määrä on selvillä vasta vuonna 2017.

Valiokunta pitää hyvänä, että momentin määrärahaa on pystytty korottamaan, ja toteaa, että määräraha mahdollistaa vahinkojen täysimääräisen korvaamisen. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä todeta, että vuonna 2015 talousarvioon osoitetut määrärahat eivät riitä vuoden 2015 petoeläinvahinkojen korvaamiseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että nämä vahingot korvataan täysimääräisesti ja että lisämääräraha sisällytetään vuoden 2016 lisätalousarvioesitykseen.

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Valiokunta pitää hyvänä, että hallituksen tavoitteena on puun käytön monipuolistaminen ja lisääminen sekä jalostusarvon kasvattaminen. Hallituksen kärkihanke ”Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä” tukee myös Kansallisen metsästrategian 2025 toteuttamista.

Riittävä puun tarjonta ja luottamus kilpailukykyisen kotimaisen raaka-aineen saatavuuteen on ratkaiseva tekijä, kun tarkastellaan puunjalostuksen toimintaedellytyksiä ja laajentamismahdollisuuksia Suomessa. On myönteistä, että esimerkiksi metsäteollisuus on jo käynnistänyt useita in-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

vestointiprojekteja, joiden rakentaminen on parhaillaan käynnissä. Niiden arvioidaan lisäävän kotimaisen puun hakkuita lähes 10 milj. kuutiometrillä vuodessa. Lisäksi selvitysvaiheessa on useita muita puun käyttöä lisääviä hankkeita.

Valiokunta korostaa, että kotimaisen puun saatavuus tulee varmistaa sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Puun tuotanto on pitkäjänteistä toimintaa, jossa metsien hoitoon ja perusparannukseen tehtyjen investointien tuomat hyödyt realisoituvat vasta vuosikymmenten kuluttua. Käsiteltävän momentin rahoituksen väheneminen ei saa vaarantaa hallituksen kärkihankkeen mukaista metsiin perustuvan biotalouden kehittämistä. Pienemmällä rahoituksella voidaan kuitenkin saavuttaa metsäbiotaloudelle asetetut tavoitteet, jos tuki kohdistetaan vaikuttavimmalla tavalla ja toimintatavoissa tehdään samaan aikaan olennaisia muutoksia. Tärkeää on mm. kehittää metsänomistusrakennetta ja edistää metsätilojen sukupolvenvaihdoksia, tehostaa metsävaratiedon hyödyntämistä sekä metsänomistajille ja toimijoille suunnattujen sähköisten palvelujen kehittämistä.

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuus kalan kokonaiskulutuksesta on enää vain 6 prosenttia. Lisäksi ammattikalastajien määrän arvioidaan edelleen alenevan, mikä vähentää entisestään kotimaista tarjolla olevaa kaupallisesti pyydettyä kalaa.

Valiokunta korostaa, että kalastuksen perusedellytysten tulee olla kunnossa, jotta Suomessa on kalastusyrittäjiä myös jatkossa. Mm. Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma 2014—2020 tulee saada toimivaksi mahdollisimman nopeasti. Valiokunta pitää keskeisenä myös kalastuselinkeinon itsensä harjoittamaa elinkeinokalatalouden edistämistä, johon talousarvioesityksessä ei ole osoitettu määrärahaa.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa, josta osoitetaan 50 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle ja 100 000 euroa hoitokalastukseen. Lisäksi valiokunta palauttaa momentin päätösosaan maininnan, että määrärahaa saa käyttää Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:n avustukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 550 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Määrärahasta käytetään 50 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. (Uusi)

(4. ja 5. kappale kuten 3. ja 4. kappale HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 30

70. Maanmittaus ja tietovarannot

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentin määrärahaa käytetään peltotilusjärjestelyiden edellyttämiin toimiin. Järjestelmään sisältyy maanomistajien maksuosuus, joten määrärahasta palautuu valtiolle lähes puolet. Vuonna 2015 tavoitteena on järjestellä uudelleen 9 300 hehtaaria. Määrärahan pieneneminen 5 milj. eurosta 4 milj. euroon vuonna 2016 vähentää määrän noin 6 200 hehtaariin.

Valiokunta painottaa, että maatilojen erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa niiden kannattavuutta tulee parantaa monenlaisin keinoin, kuten tilusjärjestelyillä. Järjestelyjen avulla nykyi-
kaistetaan ja tiivistetään tilusten sijoitusta kokoamalla lohkoja yhteen. Kehittämällä maatilojen rakennetta säästetään viljelijän aikaa, vähennetään maatalousliikennettä ja siten viljelykustan-
nuksia.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 500 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Julkisen talouden suunnitelma ja vuoden 2016 talousarvioesitys siirtävät liikenneväylien rahoituksen painopistettä selkeästi investointihankkeista kunnossapitoon. Esityksen taustalla on parlamentaarisen työryhmän esitys (LVM:n julkaisu 35/2014), jossa ehdotettiin perusväylänpidon priorisointia väylänpidon rahoituksessa, määrärahan tasokorotusta ja ostovoiman turvaamista.

Korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista, johon kohdistetaan vuosina 2016—2018 yhteensä 600 milj. euron lisärahoitus. Siitä osoitetaan ensi vuodelle 100 milj. euroa, josta 95 milj. euroa perusväylänpidon momentille ja 5 milj. euroa yksityisteiden avustuksiin (31.10.50). Vuoden 2017 lisärahoitus on 300 milj. euroa ja vuoden 2018 vielä 200 milj. euroa. Lisäksi perusväylänpidon rahoitusta vahvistetaan vuosina 2017—2019 myös siten, että kehittämiss Hankkeisiin varatuista määrärahoista siirretään vuositasolla 90—140 milj. euroa (yhteensä 364 milj. euroa).

Valiokunta on tyytyväinen hallituksen linjauksiin ja toteaa, että perusväylänpitoon on tarkoitus käyttää kehyskauden aikana lähes miljardi euroa aikaisempaa enemmän. Tämä on merkittävä ja tärkeä päätös, sillä jo pitkään jatkuneesta matalasta rahoitustasosta johtuen niin tie- kuin rataverkon kunto on huonontunut tuntuvasti. Alemman asteinen tieverkko on monin paikoin jo erittäin huonossa kunnossa, mutta myös keskeisen tieverkon päällysteet ovat osin vaurioituneet. Ratapihojen päällysrakenteiden kunto on niin ikään heikentynyt, eikä myöskään ratojen sähkö- ja turvalaitteiden uusimiseen ole kyetty investoimaan riittävästi.

Edellä mainitun parlamentaarisen työryhmän joulukuussa 2014 laatiman arvion mukaan korjausvelan määrä oli tuolloin noin 2,4 mrd. euroa ja sen arvioitiin kasvavan nykyisellä rahatasolla noin 100 milj. euroa vuodessa. Lisäpanostuksista huolimatta korjausvelan lisääntymistä ei siten saada vielä ensi vuonna taittumaan, vaan huonokuntoisten teiden ja siltojen määrä kasvaa edelleen. Työ korjausvelan vähentämiseksi saadaan kuitenkin alkuun, ja määrärahojen kasvaessa korjausvelka alkaa seuraavina vuosina pienentyä.

Perusväylänpitoon on ensi vuonna käytettävissä kaikkiaan noin 1,1 mrd. euroa, josta käytetään tienpitoon 540 milj. euroa, radanpitoon 331 milj. euroa ja vesiväylänpitoon 94 milj. euroa. Lisäksi käytettävissä on edellä mainittu 100 milj. euron lisäys, jonka tarkemmasta kohdentamisesta ei ole vielä päätöksiä. Saadun selvityksen valintakriteerit painottuvat mm. asiakkaiden tarpeisiin sekä korjausvelan hallintaan liittyviin näkökohtiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lisärahoituksen kohdentaminen perustuu laaja-alaiseen arviointiin, jossa otetaan erityisesti huomioon elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantavat hankkeet.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

Valiokunta korostaa myös sellaisten pienten alueellisten investointien toteuttamista, jotka tehostavat jo olemassa olevan infran tehokkaampaa käyttöä ja parantavat elinkeinoelämän kuljetusten ja joukkoliikenteen toimivuutta. On myös perusteltua kohdentaa rahoitusta digitaalisuuden ja automaation edistämiseen korjausvelan hallinnan kehittämiseksi ja siten uuden korjausvelan synnyn ehkäisemiseksi.

Valiokunta painottaa myös liikenneturvallisuutta edistävien hankkeiden toteuttamista. Esimerkiksi kevyen liikenteen väylien rakentaminen on viime vuosien heikon taloustilanteen aikana vähentynyt ja jäänyt suurelta osin kuntien vastuulle. Kevyen liikenteen väylät ovat kuitenkin tehokas keino parantaa liikenneturvallisuutta ja työ- ja koulumatkojen sujuvuutta, minkä lisäksi ne ovat tärkeitä liikuntapaikkoja, jotka antavat hyvän mahdollisuuden arkiliikunnan lisäämiseen.

Jotta liikenneturvallisuuden parantaminen etenee, valiokunta pitää välttämättömänä erillisen *liikenneturvallisuutta parantavan teemahankkeen* käynnistämistä. Hanke tulee käynnistää vuonna 2017 ja sen rahoitus katetaan korjausvelan vähentämiseen osoitetusta, kehittämishankkeista siirrettävästä määrärahasta. Teemahankkeen sisältönä olisi alueellisesti tärkeiden pienten liikenneturvallisuutta edistävien hankkeiden toteuttaminen; tällaisia hankkeita ovat mm. kevyen liikenteen väylien, alikulkujen ja riista-aitojen rakentaminen sekä liittymäjärjestelyjen parantaminen.

Raskaan liikenteen massa- ja mittauudistuksesta johtuen monien *siltojen kantavuus* ei ole enää riittävä uusien painojen mukaisille ajoneuvoille, ja osa kuljetuksista joutuu käyttämään joskus pitkiäkin kiertoreittejä. Uudistuksella tavoitellut hyödyt jäävät näin osin saavuttamatta, ja kuljetusmatkojen pidentyminen heikentää myös elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Valiokunta lisää momentille 1 400 000 euroa neljän sillan korjaamiseen, jotka kaikki ovat elinkeinoelämän kuljetusten kannalta tärkeitä, mutta kantavuudeltaan riittämättömiä raskaille kuljetuksille. Hankkeiden kustannusarviot ovat 150 000—550 000 euroa. Kohteet ovat Eurakosken silta Eurassa (T634), jonka kustannusarvio on n. 400 000 euroa, Rekolankosken silta Jämsässä (KES20, n. 550 000 euroa), Virenojan silta Orimattilassa (U2066, n. 150 000 euroa) ja Kärkölän myllysilta Kärkölässä (U2480, n. 300 000 euroa).

Vesiväylät

Korjausvelan vähentämiseen osoitettua määrärahaa ei olla kohdentamassa vesiväylien kunnostukseen, mutta parlamentaarisen työryhmän raportin mukaan vesiväylien kunto pystytään pitämään nykyisellä riittävällä tasolla. Valiokunta korostaa kuitenkin vesiväylien merkitystä esim. metsäteollisuuden ja energiantuotannon kuljetuksissa. Vesiväylillä on suuri merkitys myös matkailussa, johon liittyy myös paljon käyttämätöntä potentiaalia.

Kimolan kanava

Valiokunta on jo aiemmissa talousarviomietinnöissä (VaVM 34/2013 vp ja VaVM 37/2014 vp) nostanut esille Kimolan kanavan kunnostamisen merkityksen Itä-Hämeen ja Kymenlaakson matkailulle ja elinkeinoelämälle. Heinolan ja Kouvolan välissä sijaitseva Kimolan kanava on tehty 1960-luvulla tukkien uittoa varten, mutta tukinuiton päätyttyä kanavan käyttö on loppunut ja sen kunto vähitellen huonontunut.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

Kanavan kunnostamisen kautta avautuisi vesitieyhteys Kymenlaaksosta Päijänteelle, mikä lisäisi merkittävästi matkailua ja siihen liittyvää elinkeinotoimintaa. Saadun selvityksen mukaan kanavan kunnostuksen arvioidaan olevan alueen merkittävin matkailuinvestointi vuosikymmeniin ja sillä olisi myös suuri elinkeinopoliittinen merkitys alueelle, joka on viime vuosina käynyt läpi erittäin voimakkaan teollisuuden rakennemuutoksen. Väyläsuunnitelman mukaiset kustannukset ovat noin 10 milj. euroa, josta kunnat ovat sitoutuneet maksamaan kolmanneksen.

Hankkeen liikkeelleläähtöä on hidastanut muun muassa se, ettei ole ollut täysin selvää, mille hallinnonalalle hanke luontevimmin kuuluisi.

Valiokunta pitää kanavan kunnostamista alueen elinkeinopoliitiikan ja työllisyyden kannalta perusteltuna ja lisää talousarvioaloitteiden TAA 246/2015 vp ja TAA 292/2015 vp perusteella 6 000 000 euroa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.50.40 (*Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen*).

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 061 400 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valtuus

(Kuten HE 30/2015 vp)

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Säännöllinen reittiliikenne Seinäjoella sijaitsevalle, Rengonharjusäätiön omistamalle lentokentälle on päättynyt, mutta alueen yrittäjät ovat perustaneet yrityksen, joka ottaa vetovastuun lentoaseman ylläpidosta. Tarkoituksena on jatkaa toimintaa kokonaan uuden toimintakonseptin, ns. kevytlentoasemamallin pohjalta, jossa kaupalliselle ja yksityiselle lentoliikenteelle tuotetaan palvelut silloin, kun niitä tarvitaan. Tässä mallissa yksi lennonjohtaja voi operoida yhdestä toimipisteestä useita lentoasemia, joissa on vain vähän lentoliikennettä. Mallin arvioidaan tuovan säästöjä lentoaseman ylläpidossa ja palvelevan aiempaa paremmin elinkeinoelämän tarpeita. Laajempaa tavoitteena on varmistaa Seinäjoen talousalueen kansainvälinen saavutettavuus ja siten elinkeinoelämän ja alueen kansainvälistyminen sekä elinvoimaisuus.

Valiokunta pitää uuden toimintamallin kokeilua perusteltuna, sillä tällainen malli voi jatkossa antaa mahdollisuuden lentoliikenteen järjestämiselle myös muilla vähäliikenteisillä kentillä.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa, joka on tarkoitettu kentän toimintakonseptin muutokseen liittyviin lennonvarmistuksen, palo- ja pelastustoiminnan tms. ei-taloudellisen toiminnan kustannuksiin. Jatkossa kentän ylläpitoon liittyvät kustannukset ovat alueen kuntien, yritysten ja muiden toimijoiden vastuulla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 150 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 8 milj. euroa, sillä täydentävässä talousarvioesityksessä määrärahaa korotetaan 5 milj. eurolla, jotta myös yksityisteiden korjausvelkaa voidaan vähentää.

Valiokunta pitää yksityisteiden kunnossapitoa tärkeänä, sillä yksityisteillä on suuri merkitys mm. metsän hoidolle sekä metsä- ja biotalouden toimintaedellytysten turvaamiselle. Yksityisteillä on keskeinen merkitys myös maaseutuasutuksen sekä maaseudun elinkeinojen kannalta. Ensi vuotta koskeva määrärahan korotus on siten erittäin perusteltu, kuten myös yhteensä 30 milj. euron lisärahoitus, joka on julkisen talouden suunnitelman (VNS 1/2015 vp) mukaan tarkoitettu kohdentaa yksityistieavustuksiin vuosina 2017—2019.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 343 milj. euroa, minkä lisäksi väyläverkon kehittämishankkeita rahoitetaan momenteilta 31.10.78 ja 31.10.79, joiden määrarahat ovat yhteensä noin 162 milj. euroa. Valtion talousarvioesityksessä kehittämishankkeisiin osoitetaan näin yhteensä runsaat 500 milj. euroa.

Ensi vuonna käynnistetään vain yksi uusi kehittämishanke, kun Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantamiseen osoitetaan 60 milj. euron sopimusvaltuus. Muita päätöksiä uusista kehittämishankkeista ei ole toistaiseksi tehty, mutta julkisen talouden suunnitelman mukaan kehityksissä on liikkumatilaa vielä nimeämättömille hankkeille 312 milj. euroa, joista suurin osa ajoittuu vuosille 2018 ja 2019.

Suomessa on käynnistetty hallituskausittain noin 1,2—2 mrd. euron kehittämisinvestoinnit, mutta tehtyjen päätösten valossa hallituskauden investoinnit ovat jäämässä vähäisiksi. Matala investointitaso johtuu suurelta osin siitä, että kehittämishankkeista siirretään 364 milj. euroa perusväylänpitoon vuosina 2017—2019 sekä myös säästöpäätöksistä, jotka vähentävät investointeja vielä 240 milj. eurolla vuosina 2019—2020.

Panostukset perusväylänpitoon ovat välttämättömiä, mutta valiokunta korostaa myös kehittämishankkeiden tärkeyttä taloudellisen kasvun edistäjinä ja investointeja, jotka maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. Liikenneverkon toimivuus vaikuttaa keskeisesti mm. elinkeinoelämän kilpailukykyyn sekä yritysten investointeja koskeviin päätöksiin.

Valiokunta katsoo, että hallituksen on selvitettävä mahdollisuudet investointirahoituksen lisäämiseen ja uusien kehittämishankkeiden käynnistämiseen, jotta hankkeita voidaan toteuttaa mahdollisimman tasaisesti. Tämä merkitsee sitä, että päätökset uusista hankkeista on tehtävä jo hyvissä ajoin ennen käynnissä olevien hankkeiden päättymistä. Uusien hankkeiden käynnistämistä

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 31

puoltaa valiokunnan mielestä myös se, että nimenomaan heikon suhdannetilanteen aikana on kannattavaa toteuttaa sellaisia hankkeita, jotka olisi muutoinkin lähivuosien aikana tehtävä.

Valiokunta painottaa parlamentaarisen työryhmän tavoin hankesuunnittelun ja siihen liittyvän päätöksenteon pitkäjänteisyyttä, sillä Suomessa kehittämisinvestointien aikajänne on edelleen varsin lyhyt. Esimerkiksi tällä hetkellä on päätetty vain yhden kehittämishankkeen käynnistämisestä. Päätöksenteon lyhytjänteisyys ja ennakoimattomuus hidastaa yhdyskuntasuunnittelua, tuo epävarmuutta alueelliseen päätöksentekoon ja vaikeuttaa maanrakennusalan sekä muun elinkeinoelämän toimintaa ja päätöksentekoa. Pitkäjänteinen päätöksenteko antaisi paremmat mahdollisuudet hankkeiden toteuttamiseen taloudellisesti optimaalisella tavalla.

Rahoitusmallit. Valiokunta pitää talousarviorahoitusta lähtökohtaisesti hyvänä ja tarkoituksenmukaisena tapana rahoittaa kehittämisinvestointeja, mutta suurten liikenneinvestointien vaatiman rahoituksen sisällyttäminen talousarvioon ja menokehykseen on usein hankalaa, koska ne luovat osaltaan paineita finanssipolitiikan sääntöjen ja tasapainorajoitteiden noudattamiseen. Kyse on kuitenkin investoinneista, jotka ovat yhteiskunnan kannalta tuottavia, eikä juoksevista menoista koostuvista käyttötalouden menoista.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä uusien rahoitusmallien kehittämistä ja korostaa, että rahoitusmallien tulee edistää pitkäjänteisiä ratkaisuja ja liikenneverkon kehittämistä myös talouden tiukoina aikoina. Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoitusmalleihin liittyvä selvitystyö tehdään mahdollisimman pian, ja painottaa em. parlamentaarisen työryhmän tavoin rahoitusmallien ennakkoluulotonta kokeilua. Valiokunta viittaa myös aiempiin kannanottoihinsa ja korostaa tarvetta talousarvion rakenteen kehittämiseen niin, että vuosittaisilla käyttömenoilla ja pitkäkestoisilla investoinneilla olisi omat erilliset budjettinsa.

EU-rahoitus. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomi toimii aktiivisesti hyödyntääkseen myös EU-rahoituksen mahdollisuudet; näitä ovat mm. Euroopan strategisten investointien rahasto ja TEN-T-tuki.

Suomi on tällä ohjelmakaudella (2014—2020) pystynyt hyödyntämään TEN-T-tukea vain 77 milj. euroa, kun esim. Ruotsin saama tuki on ollut vastaavana aikana 472 milj. euroa. On arvioitu, että Suomi voisi saada tällä ohjelmakaudella TEN-T-tukea noin 500 milj. euroa, mutta tuki edellyttää aina myös merkittävää kansallista rahoitusta ja käytännössä se voi kohdistua vain ratahankkeisiin.

Valiokunta painottaa, että päätökset uusista hankkeista tulee tehdä kansallisesti niin, että niihin liittyvät TEN-T-tukihakemukset ehtivät vuosien 2016—2017 taitteeseen ajoittuvaan hakuun. Saadun selvityksen mukaan EU-koordinaattorit laativat parhaillaan ydinverkkokäytävien toimenpideohjelmia, mutta Suomessa ei ole tässä vaiheessa sellaista hyväksyttyä investointiohjelmaa, johon hankkeiden priorisointi voisi toimenpideohjelmassa perustua. Valiokunta toteaa, että Suomessa on useita suunnitteluvaiheessa olevia ratahankkeita, jotka ovat kansallisesti tärkeitä ja jotka on joka tapauksessa toteutettava.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii liikenteen kehittämishankkeisiin liittyvien uusien, talousarviorahoitusta täydentävien rahoitusmallien valmistelua ja niiden kokeilua ja että hallitus huolehtii siitä, että hankkeissa hyödynnetään myös EU-rahoitus täysimääräisesti.

Liikennepolitiikka alueiden kehityksessä. Valiokunta toteaa, että saavutettavuus, sujuva liikkuminen ja nopeat liikenneyhteydet ovat yhä keskeisempiä menestystekijöitä sekä alueiden välisessä kilpailussa että aluerakenteen kehityksessä. Liikennepolitiikkaan liittyvillä ratkaisulla on siten erittäin suuri vaikutus alueiden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä myös työmarkkinoiden laajenemiseen. Valiokunnan mielestä on tärkeää edistää kaupunkien välisiä yhteyksiä ja luoda edellytyksiä sille, että liikenneyhteydet muuttuvat vähitellen kasvukäytäviksi, joiden varrelle syntyy nauhamaista yhdyskuntarakennetta asutus- ja työpaikkakeskittymiseen. Myös poikittaisia liikenneyhteyksiä sekä teollisuuden tarvitsemia kuljetusketjuja on kehitettävä alueiden elinvoimaisuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että Tilastokeskuksen uuden väestöennusteen mukaan kaupungistumisen arvioidaan jatkuvan voimakkaana ja suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen väestölisäykseksi arvioidaan yhteensä noin 350 000 henkilöä vuosina 2015—2030. Tämä asettaa suuria haasteita myös liikennepoliittiselle päätöksenteolle, jotta se osaltaan tukisi sujuvaa ja ympäristöystävällistä liikkumista sekä alueiden kehitystä ja menestystä.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha alenee kuluvaan vuoteen verrattuna 20,4 milj. eurolla. Leikkauksesta suurin osa aiheutuu hallitusohjelman mukaisesta 15 milj. euron säästöpäätöksestä, minkä lisäksi määrärahan mitoittamiseen vaikuttaa myös vuoden 2014 kehyspäätöksen linjaus, joka vähentää joukkoliikenteen tukea 5 milj. eurolla.

Hallitusohjelman mukainen 15 milj. euron vähennys kohdistetaan lähes kokonaan (13,5 milj. euroa) *raideliikenteen* ostoihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nyt tehtävä vähennys merkitsee junien kaukoliikenteen ostomäärärahoihin noin 30 prosentin leikkausta vuoden 2015 junaliikenteen ostoihin, mistä johtuen kokonaisia reittejä lakkautetaan ja myös vuorotarjontaa supistetaan. Vähennykset kohdistuvat pääosin reitteihin ja vuoroihin, joiden matkustajamäärät ovat vähäiset, sillä lakkautettavilla vuoroilla tehdään yhteensä 550 000 matkaa vuodessa, kun koko liikenne- ja viestintäministeriön ostoliikenteessä matkojen lukumäärä on 9 miljoonaa.

Henkilöliikenne loppuu reiteillä Joensuu—Nurmes, Joensuu—Varkaus, Jyväskylä—Haapamäki—Seinäjoki sekä Tampere—Haapamäki—Keuruu. Lisäksi esillä on ollut Y-junan lakkauttaminen Helsingin ja Karjaan välillä, mutta käytyjen neuvottelujen pohjalta on päädytty ratkaisuun,

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 31

jossa HSL vastaa junaliikenteen järjestämisestä Helsingin ja Siuntion välillä. Kyseessä on 31.12.2017 saakka jatkuva kokeilu, jonka rahoitukseen myös Siuntion kunta osallistuu.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kokonaan lakkautettujen junavuorojen tilalle on synty-mässä linja-autoliikennettä, minkä arvioidaan toteutuvan markkinaehtoisesti ilman valtion tukea. Tällä ennakoidaan olevan myös alueellisia ja paikallisia työllisyysvaikutuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että palvelujen toimivuutta, kuten matka-aikoja ja vaihtoehtojen riittävyyttä, seurataan, kuten myös junavuorojen lakkautusten ja uusien toimintamallien vaikutuksia esim. työllisyyteen ja aluekehitykseen.

Joukkoliikenteen järjestäminen on erityisen haasteellisella *maaseudulla*, jossa matkustajamäärät sekä palvelut ovat vähentyneet merkittävästi. Tiukan taloustilanteen johdosta näköpiirissä ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia resurssien lisäämiseen. Onkin aivan välttämätöntä tarkastella kaik-kia henkilökuljetuksia kokonaisvaltaisesti ja parantaa resurssien kokonaisvaltaista ja aiempaa tehokkaampaa käyttöä. Jatkossa tarvitaan uusia palvelukonsepteja, jotka perustuvat eri hallinnon-alojen kuljetusten yhteiseen suunnitteluun, järjestämiseen ja rahoitukseen siten, että samalla turvataan myös joukkoliikenteen peruspalvelutaso ja liikkumisen tasa-arvo. Valiokunta pitää myös tärkeänä, ettei julkista tukea myönnetä samalla alueella toimiviin päällekkäisiin liikennemuotoihin.

Myös *taksiliikenteellä* voidaan täydentää julkista joukkoliikennettä joustavasti ja kustannustehokkaasti, mikä korostuu etenkin maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla. Taksiala on ollut mukana myös erilaisissa kehittämishankkeissa, jotka ottavat huomioon digitalisaation ja liikenne palveluna -ajattelun sekä avoimen datan hyödyntämisen. Onkin tärkeää, että eri liikennemuotojen yhteensopivuus varmistetaan uusissa digitaalisissa sovelluksissa.

Valtion joukkoliikennetuki *suurille kaupunkiseuduille* on ensi vuonna 9,75 milj. euroa, kun kaupunkien oma rahoitus on samanaikaisesti yli 300 milj. euroa, josta pääkaupunkiseudun noin 250 milj. euroa. Pääkaupunkiseudun, Tampereen, Turun ja Oulun seutujen valtiontuen osuus on vain 1—3 prosenttia julkisen rahoituksen yhteismäärästä, kun se on keskiuurissa kaupungeissa 21—40 prosenttia ja pienissä kaupungeissa ja maaseudulla 44—48 prosenttia. Kuitenkin lähes 80 prosenttia Suomen joukkoliikennematkoista tehdään suurilla kaupunkiseuduilla, joilla joukkoliikenteen käyttöä on edelleen mahdollista lisätä ja edistää näin liikenne- ja ilmastopoliittisia tavoitteita.

Joukkoliikenteen kehittämiseen osoitettu rahoitus vähenee, sillä osa (1,5 milj. euroa) hallitusohjelman mukaisesta 15 milj. euron säästöstä kohdistetaan joukkoliikenteen strategiseen kehittämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä mm. digitaalisten palvelujen kehittämistä ja painottaa, että kehittämishankkeiden tulokset palvelevat myös valtakunnallisia joukkoliikenteen kehittämistavoitteita.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 31

50. Tutkimus

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ilmatieteen laitoksen tutkat kattavat valtaosan Suomesta, mutta täysin kattava tutkaverkko edellyttäisi vielä kahta uutta tutkaa, jotka sijoitettaisiin Itä-Suomeen ja Lappiin. Ilmatieteen laitoksen rahoitus ei kuitenkaan anna mahdollisuutta tutkaverkon täydentämiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä kattavan tutkaverkon toteuttamista, sillä säähavaintojen tarkentuminen parantaa paitsi liikenneturvallisuutta myös mm. maatalouden ja matkailun tarvitsemia palveluja, minkä lisäksi se luo mahdollisuuksia kaupalliselle toiminnalle. Kattavan tutkaverkon toteuttamiseksi sekä jo olemassa olevan verkon toimivuuden turvaamiseksi olisi perusteltua luoda pitkäjänteinen rahoitussuunnitelma, jolla varmistettaisiin palvelujen kattava ja häiriötön saatavuus sekä tutkaverkon alueellinen kattavuus.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että vuoden 2015 neljännessä lisätalousarviossa Ilmatieteen laitokselle osoitettiin 3,5 milj. euron lisärahoitus uuden antennin hankkimiseen Sodankylän satelliittimaa-asemalle. Valiokunta pitää tärkeänä, että Ilmatieteen laitoksella on myös taloudelliset mahdollisuudet osallistua vuonna 2015 käynnistyneeseen yhteispohjoismaiseen supertietokonehankkeeseen, jonka tavoitteena on yhdistää pohjoismaisten säälaitosten resurssit ja tuottaa tarvittavat superlaskentapalvelut yhteisellä mallilla. Ilmatieteen laitoksen mahdollisuudet osallistua eurooppalaisen satelliittijärjestön toimintaan on niin ikään varmistettava.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Toimintamenoihin ehdotetaan 193 milj. euroa, joka on 20 milj. euroa (9 %) vähemmän kuin vuoden 2015 varsinaisessa talousarviossa. Vuosina 2015—2018 toimintamenoja säästöjä on saatava aikaan kaikkiaan noin 33 milj. euroa.

ELY-keskusten henkilöstömäärä on useita vuosia jatkuneiden sopeuttamistoimien seurauksena vähentynyt merkittävästi. Vuosina 2010—2015 vähennys on kaikkiaan noin 1 000 henkilötyövuotta. Vuosina 2016—2019 toimintamomentilta palkatun henkilöstön arvioidaan vähenevän edelleen noin 500 henkilötyövuodella. Toimintaa on sopeutettu myös mm. keskittämällä tiettyjen tehtäväkokonaisuuksien hoitaminen yhteen tai useampaan ELY-keskukseen.

ELY-keskukset ovat toistaiseksi selviytyneet hyvin useita vuosia jatkuneista sopeutustoimista. Valiokunta pitää kuitenkin huolestuttavana, että henkilöstövähennykset ovat kohdistuneet osin sattumanvaraisesti. Riskinä on, että osaaminen ja resurssit jakaantuvat nyt epätasaisesti alueiden välillä. Valiokunta pitää tärkeänä, että työtehtävien muuttuessa panostetaan riittävästi henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja henkilöstön jaksamiseen. Merkittäviä kehittämistarpeita valiokunta näkee sähköisten palveluiden hyödyntämisessä erityisesti maatalouden tukivalvontatehtävissä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkoin ELY-keskusten toimintamenojen leikkausten ja toimintatapojen muutosten vaikutuksia keskusten palvelukykyyn ja reagoi tarvittaessa tilanteeseen nopeasti. Tärkeää on myös pysyä ajan tasalla keskusten resurssitarpeeseen vaikuttavista muutoksista (mm. turvapaikanhakijoiden määrä, työttömyys) ja ottaa huomioon hallitusohjelmaan sisältyvän aluehallinnon uudistamishankkeen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen vaikutukset.

40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää tärkeänä tukea niitä palveluja, jotka edistävät yritysten vientiä ja kansainvälistymistä. Asiaa käsitellään tarkemmin luvun 32.20 yhteydessä.

Viexpo on osuuskuntapohjalla toimiva yritys, joka tarjoaa pienille ja keskisuurille yrityksille kansainvälistymistä edistäviä palveluja. Viexpolla on laaja kansainvälinen kontaktiverkosto sekä Suomessa että ulkomailla. Viexpo toimii myös Pohjanmaan ELY-keskuksen kansainvälistymisyksikkönä. Valiokunta lisää momentille 120 000 euroa Viexpon toimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

BusinessOulu on Oulun kaupungin liikelaitos, joka vastaa kaupungin elinkeinopolitiikan toteutuksesta ja yritysten tarvitsemista kehityspalveluista. BusinessOulun kehittämän toimintamallin (= Finnish Business HuB) avulla on kyetty mm. vauhdittamaan idänkauppaa paikalliseen asiantuntemukseen perustuvan verkostomaisen toiminnan avulla, johon voidaan tarpeen vaatiessa kytkeä myös toimitila (Suomi-talot Kazakstanissa ja Tromssassa). Toimintamallilla on saatu Kazakstanin osalta uusia vientiavauksia noin yhden milj. euron arvosta, ja meneillään on 16 neuvoteltua eri teollisuuden aloilla. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Finnish Business HuB -toimintamallin käytön edistämiseen ja toiminnan laajentamiseen idänkaupassa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 571 000 euroa.

(2.—7. kappale kuten HE 30/2015 vp)

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Valiokunta on viimeaikaisissa kannanotoissaan (esimerkiksi VaVM 37/2014 vp ja VaVM 6/2014 vp) toistuvasti ilmaissut huolensa Suomen viennin tilasta ja peräänkuuluttanut tarvetta saada maahamme lisää innovatiivisia, kansainvälisillä markkinoilla kasvavia ja menestyviä yrityksiä, jotka työllistävät myös kotimaassa. Valiokunta korostaa, että Suomen taloustilanne ja vientiteollisuuden murros vaativat entistä tehokkaampaa, päämäärätietoisempaa ja nopeasti tuloksiin johtavaa toimintaa viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi.

Suomen tavaraviennin arvo oli syyskuussa 2015 Tullin ennakkotilaston mukaan 4,5 mrd. euroa eli 13 prosenttia pienempi kuin edellisen vuoden syyskuussa. Tammi—syyskuussa vienti EU-maihin laski kolme prosenttia ja vienti EU:n ulkopuolelle kuusi prosenttia. Syyskuussa vienti kasvoi tärkeimmistä kauppakumppaneista ainoastaan Saksaan.

Valiokunta nostaa esille pk-yritysten kansainvälistymisen kehittämismahdollisuudet. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa pk-yritysten kansainvälistymisaste on selvästi muita kilpailijamaita alhaisempi. Myönteisenä valiokunta pitää sitä, että pk-yritysten kansainvälistymisaktiivisuus on viime vuosina kasvanut. Tällä hetkellä Suomessa on ennätysmäärä vientiä harjoittavia pk-yrityksiä (noin 20 000 kappaletta). Useimpien pk-yritysten vienti on kuitenkin vielä niin pienimuotoista, ettei myönteinen kehitys näy Suomen kokonaisviennissä. Syksyllä 2015 julkistetun pk-yritysbarometrin aineiston perusteella kansainvälisille markkinoille suuntautuvista pk-yrityksistä noin 40 prosenttia odottaa suhdannenäkymiensä paranevan seuraavan vuoden aikana. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus edistää toimillaan myönteisen kehityksen jatkumista.

Valiokunta korostaa Venäjälle suuntautuvan viennin tärkeyttä ja on erittäin huolestunut viennin kehittymisestä. Tullin ulkomaankauppatilastojen mukaan suomalaisyritysten vienti Venäjälle laski vuoden 2015 tammi—elokuussa 32 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Venäjä on vuoden 2015 aikana pudonnut kolmannelta sijalta viidenneksi suurimmaksi vientimaaksi Yhdysvaltojen ja Alankomaiden taakse. Venäjän osuus Suomen tavaraviennistä on enää 5,9 prosenttia. Vuosina 2005—2014 vastaava osuus oli yleensä 9—11 prosenttia.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 32

Valiokunta korostaa, että Suomen tulee toimia pakotteiden ulkopuolisilla aloilla aktiivisesti Venäjälle suuntautuvan viennin lisäämiseksi. Tärkeää on myös varautua suunnitelmallisesti pakotteiden päättymiseen, jotta vienti näiltä osin voi käynnistyä mahdollisimman nopeasti ja tuloksellisesti. Valiokunta painottaa yritysten kansainvälistymisen edistämässä julkista rahoitusta saavien palvelujentarjoajien yhteistyön sujuvuutta ja työnjaon selkeyttä sekä yritysten tarvitsemien palveluiden saatavuuden helppoutta. Tärkeää on myös jatkuvasti etsiä uusia vientimahdollisuuksia (esim. verkkokauppa, Venäjän tuonninkorvausohjelmaan liittyvä teknologia) sekä edesauttaa tuloksellisesti uusien Venäjän markkinoille haluavien yritysten kansainvälistymistä. Lisäksi tulee tarkastella Venäjän lähialueiden (esim. Ukraina, Kazakstan, Valko-Venäjä) sekä Pohjoisen ulottuvuuden tarjoamia mahdollisuuksia.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Valiokunta painottaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan merkitystä talouskasvun aikaansaamisessa. Pysyäkseen kilpailukykyisenä Suomi tarvitsee uusia innovaatioita ja niiden kanavoimista käytännön toimintaan. Innovaatioilla voimme lisätä talouskasvua ja vientiä sekä korjata elinkeinoelämän rakenteita. Tältä osin onkin myönteistä, että Suomessa panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan on kansainvälisesti tarkastellen korkea. Huolestuttavaa on sen sijaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdennetun panostuksen väheneminen, mikä omalta osaltaan voi heikentää Suomen innovaatiokykyä ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikalle asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtion rahoitus tutkimus- ja kehittämistoimintaan laskee vuosina 2011—2015 reaaliarvoina noin 215 milj. euroa (11 %). Vuonna 2016 rahoitus on noin 1 860 milj. euroa eli laskua edelliseen vuoteen verrattuna on noin 140—150 milj. euroa. Valtion rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta on vuonna 2015 arviolta 0,97 prosenttia. Vuonna 2016 osuuden arvioidaan laskevan alle 0,9 prosentin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että talousarviossa tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdennetun rahoituksen perustana on riittävä tutkimustieto rahoituksen tarkoituksenmukaisuudesta ja vaikuttavuudesta. Valiokunta painottaa, että rahoituksen suuntaamisessa tulee entistä enemmän kiinnittää huomiota yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja tutkimustulosten hyödyntämiseen erityisesti tilanteissa, joissa tarvitaan elinkeinoelämän uudistumista ja uusia talouskasvun kärkiä.

Valiokunta on huolestunut Tekesin määrärahaleikkausten aiheuttamien sopeuttamistoimien vaikutuksista yritysten innovaatiotoimintaan ja kasvumahdollisuuksiin. Tekesillä on ollut tärkeä rooli suomalaisten yritysten innovaatioiden tuottamisessa. Myönteisten arvioiden mukaan Tekes on vaikuttanut laajasti innovaatioiden syntyyn, yritysten kasvuun ja tutkimusten laatuun. Kriittisten arvioiden mukaan Tekes on rahoittanut hankkeita, jotka olisivat toteutuneet ilman rahoitustakin. Valiokunta esittää hallitukselle harkittavaksi, että Tekesin toiminnan vaikuttavuudesta tehdään rahoituksen kohdentamisen perustaksi tutkimus.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkoin Tekesin määrärahaleikkausten ja sopeuttamistoimien vaikutuksia ja reagoi tarvittaessa tilanteeseen mahdollisimman nopeasti. Valiokunta korostaa leikkausten toteuttamista siten, että haitat uusien tavaroiden ja palveluiden kehittämislle sekä viennille ja työllisyydelle ovat mahdollisimman vähäiset. Yhtenä riskinä valiokunta näkee

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

sen, että yritysten omat panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan voivat vähentyä entisestään. Huonona kehityssuuntana valiokunta pitää myös sitä, että valiokunnan saaman selvityksen mukaan Tekesin rahoitusta saaneet hankkeet ovat muuttuneet entistä lyhytjänteisemmiksi. Valiokunta painottaa, että Tekesin toimintaa ja rahoitusta muuttavat hallituksen kärkihankkeet tulee suunnitella ja toteuttaa hallitusti ja tuloksellisesti.

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Valiokunta pitää tärkeänä, etteivät valtiontalouden sopeuttamistoimet heikennä yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämistä. Tältä osin valiokunta on huolissaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdennetun panostuksen vähenemisestä sekä siitä, että osana hallituksen säästöpäätöksiä momentin kansainvälistymisavustusvaltuudesta luovutaan vuoden 2016 talousarvioesityksessä. Esityksen mukaanmääräraha säilyy kuitenkin niin kauan kuin ennen vuotta 2016 tehdyistä myöntöpäätöksistä aiheutuu maksuja. Vuoden 2015 talousarvion mukaan uusia kansainvälistymisavustuksia sai myöntää 9 786 000 euroa. Kyseinen tukimuoto on kehittämistarpeista huolimatta koettu yritysten keskuudessa hyödylliseksi ja sillä on nähty olevan monenlaisia myönteisiä vaikutuksia. Valiokunta lisää momentille määrärahaa 700 000 euroa ja myöntämisvaltuutta 1 000 000 euroa pk-yritysten vientirengas-toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 018 000 euroa.

Valtuus

Uusia avustuksia saa vuonna 2016 myöntää 1 000 000 euroa. (Uusi)

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1300/2010) mukaisten (poist.) hankkeiden toteuttamiseen ja maksamiseen.

Avustus pk-yrityksille on enintään 50 %. Avustusta voidaan myöntää edellä mainittua korkeammin prosenttiosuuksin valtakunnallisiin ja alueellisesti merkittäviin hankkeisiin, joihin ei osallistu yrityksiä tai joiden kulut ovat vaikeasti yrityskohtaisesti kohdennettavissa tai jos hankkeen hyödyn katsotaan koituvan laajalle yritysjoukolle tai hanke on luonteeltaan poikkeava ja riskialtis. (Uusi)

(5. kappale kuten 3. kappale HE 30/2015 vp)

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitusohjelman mukaisesti TE-palveluiden digitalisoimista jatketaan aiempaa voimakkaammin ja tämän johdosta TE-toimistojen toimintamenoihin ehdotetaan 10 milj. euron lisärahoitusta osana hallituksen kärkihankkeita.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

Valiokunta pitää lähtökohtaisesti työnvälityspalveluissa toteutettua sähköistämistä hyvänä. Valiokunta on kuitenkin huolissaan siitä, että nykyresursseilla TE-palveluissa on rajalliset mahdollisuudet tavata ja haastatella työnhakijoita, joten työnhakijat tunnetaan puutteellisesti. Valiokunta korostaa, että sähköisillä verkkopalveluilla ei voida menestyksekkäästi korvata henkilökohtaista palvelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä kysymyksenä valiokunta pitää sitä, miten työnvälityksen sähköistamisellä kyetään vähentämään työttömyyttä.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Työttömyys kasvaa voimakkaasti, eikä sen hidastumisesta ole merkkejä. Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan vuonna 2015 työttömien työnhakijoiden määrän arvioidaan kasvavan 355 000 henkilöön (vuonna 2014 noin 325 700 henkilöä) ja vuonna 2016 jo 370 000 henkilöön. Vuonna 2015 työttömyysasteen ennustetaan nousevan 9,5 prosenttiin ja ensi vuonna 9,7 prosenttiin.

Valiokunta pitää ongelmallisena sitä, että julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin kohdistetaan entistä vähemmän määrärahoja samanaikaisesti, kun työttömyys pahenee. Erityisen huolissaan valiokunta on työllisyysmäärärahojen leikkausten vaikutuksista nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin. Lokakuussa 2015 nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 2 000 enemmän kuin edellisenä vuonna eli yhteensä 43 400. Pitkäaikaistyöttömiä oli lokakuussa 113 100, mikä on 19 700 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei pitkäaikaistyöttömyys ole enää ikääntyneiden ja vähän koulutettujen ongelma, vaan se on laajentunut kosemaan entistä enemmän myös mm. nuoria ja korkeasti koulutettuja henkilöitä.

Valiokunta pitää myönteisenä ja tärkeänä hallituksen pyrkimyksiä uudistaa työvoimahallintoa sekä lisätä työvoimapolitiittisten toimenpiteiden tuloksellisuutta. Suunnitteilla tai vireillä olevien uudistusten tuloksellisuuden varmistaminen voi kuitenkin kestää kauan, jona aikana tulee huolehtia työllisyysmäärärahojen riittävydestä. Valiokunta nostaa esille myös sen, että usean ELY-keskuksen alueella työllisyysmäärärahojen loppuminen kesken vuotta keskeytti pitkäksi aikaa vaikuttavuudeltaan merkittäviksi arvioitujen tukien myöntämisen (mm. starttiraha ja palkkatuki). Valiokunta korostaa, että vähenevien määrärahojen kohdentamisen tulee perustua nykyistä luotettavampiin vaikutusarviointeihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan aktiivista työvoimapolitiikkaa koskevat vaikuttavuusarvioinnit ovat vanhentumassa ja arviointitutkimuksen tietopohja on hyvin hajanainen. Monet toimenpiteet ja uudistukset ovat kokonaan arvioimatta.

Työllisyyden hoitoa edistetään parantamalla työmarkkinoiden toimintaa sekä työnteon taloudellista houkuttelevuutta että työllistämisen kannattavuutta kehittämällä. Perinteiset julkiset työllisyysmäärärahat ja työvoimapolitiittiset toimet täydentävät ja tukevat tätä strategiaa. Aktivointipalveluilla on vaikeassa työllisyystilanteessa suuri merkitys työttömien työelämävalmiuksien ylläpitämisessä ja kehittämisessä, vaikka niiden vaikutus pysyvään työllistymiseen onkin rajallinen. Tässä tilanteessa valiokunta on huolissaan aktivointipalveluiden riittävydestä. Vuoden 2015 lokakuun lopussa aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa oli 120 900 henkilöä, mikä on 9 200 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Valiokunta kiinnittää huomiota yhä suurenevaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmaan. Lokakuussa TE-toimistoissa oli avoimena 65 000 työpaikkaa, mikä on 2 900 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

Valiokunta nostaa esille myös saamansa selvityksen, jonka mukaan Suomessa käytettiin vuonna 2014 noin 5 522 milj. euroa työttömyydestä koituviin passiivimenoihin (työttömyysturva ja työttömyyden perusteella maksettu asumistuki ja toimeentulotuki). Sen sijaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan aktivointitoimiin käytettiin noin 550 milj. euroa eli kymmenesosa passiivituesta.

Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on kehittää nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kyseinen kärkihanke suunnitellaan ja toteutetaan siten, että se edistää aidosti nuorten elämänhallintaa, opintopolkujen rakentamista ja työllistymistä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että jatkokehittelyyn varataan riittävät resurssit ja hyödynnetään aiemmin kehitettyjä tuloksellisia toimintatapoja.

Vuoden 2016 talousarvioesityksessä ehdotetaan 1,5 milj. euroa Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä hankittavaan koulutukseen. Koulutus Nord on yhteispohjoismainen koulutuksen järjestäjä, joka tarjoaa ammattikoulutusta Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa asuville työnhakijoille. Koulutus Nordissa opiskelee vuosittain noin 500 norjalaista, ruotsalaista ja suomalaista opiskelijaa. Valiokunta pitää kyseistä rajat ylittävää koulutusmuotoa hyvänä ja lisää Nord-koulutukseen 30 000 euroa. Lisämäärärahaa voi käyttää myös Pohjoiskalotin rajaneuvonnan toimipisteiden (Tornio—Haaparanta ja Skibotn) työntekijöiden matka- ja majoituskuluihin Nord-yhteistyössä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 585 395 000 euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valtuus

(Kuten HE 118/2015 vp)

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)

Momentille ehdotetaan 827 000 euroa Kuluttajaliiton toiminnan tukemiseen. Järjestötukien säästöt vähentävät Kuluttajaliiton määrärahoja 86 000 eurolla. Valiokunta toteaa, että Kuluttajaliitto tekee arvokasta työtä kuluttajien etujen ja oikeuksien puolustamisessa ja lisää momentille 70 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 897 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 32

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta viittaa edellä momentin 31.10.20 kohdalla todettuun ja talousarvioaloitteiden TAA 246/2015 vp ja TAA 292/2015 vp perusteella lisää momentille 6 000 000 euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen.

Saadun selvityksen mukaan Kimolan kanavan kunnostus on Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen yhteinen kärkihanke, joka tukee vaikutusalueen kuntien elinkeinopoliittisia tavoitteita. Kanava yhdistää Kymijoen vesitieteyhteyden Kouvolasta Päijänteelle, ja sen arvioidaan lisäävän matkailua ja luovan edellytyksiä matkailu- ja palvelutoimintojen kehittymiselle. Hankkeen arvioidaan tuovan uutta elinvoimaisuutta alueelle, joka on viime vuosina käynyt läpi mittavan rakennemuutoksen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain mukaisesti alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen sekä alueiden elinkeino- ja innovaatiopolitiikan aktivointiin liittyvien kehittämis- ja investointihankkeiden menojen maksamiseen:

(1.—5. kohta kuten HE 30/2015 vp)

6) enintään 6 000 000 euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen. (Uusi)

(3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

60. Energiapolitiikka

Vuoden 2016 talousarvioesityksen energiapolitiikkaa koskevat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet koskevat energiaomavaraisuutta, sähkömarkkinoiden toimintaa, uusiutuvan energian käytön osuutta loppukulutuksesta sekä energian loppukulutuksen osuutta bruttokansantuotteesta. Valiokunta pitää vaikuttavuustavoitteita hyvinä ja kiinnittää huomiota siihen, että uusiutuvan energian käytön edistäminen on energiasäästön ohella merkittävimpiä keinoja vähentää Suomen kasvihuonepäästöjä. Lisäksi uusiutuvan energian käyttö edistää työllisyys- ja aluepoliittisia tavoitteita ja lisää huoltovarmuutta.

Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on tavoite lisätä uusiutuvan energian osuutta kestävästi niin, että se ylittää 2020-luvulla 50 prosenttia. Tämä perustuu erityisesti bioenergian ja muun päästötönnän uusiutuvan energian tarjonnan lisäämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on jatkossakin maailman johtavia maita uusiutuvien energialähteiden ja mm. bioenergian hyödyntämisessä. Tältä osin on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota uusiutuvan energian edistämiseen tarkoitettujen määrärahojen kohdentamiseen sekä turvata riittävät resurssit näiden energiamuotojen tutkimukseen ja kehittämiseen sekä uuden teknologian käyttöönottoon ja kaupallistumisen edis-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Pääluokka 32

tämiseen. Uusiutuvista energiamuodoista saadaan tällä hetkellä kolmannes Suomen energian kulutuksesta, ja sähköntuotannosta niiden osuus on noin 40 prosenttia.

Valiokunta painottaa, että uuden vuoteen 2030 ulottuvan kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelun tulee olla avointa ja perustua parhaaseen mahdolliseen asiantuntemukseen ja tutkimustietoon. Valmistelussa tulee huomioida myös asiantuntijoiden esittämät kriittiset näkemykset. Valiokunta pitää tarpeellisena, että energiapolitiikan tulevia linjauksia valmisteltaessa arvioidaan kokonaisvaltaisesti myös energiapolitiittisten tukien mitoituksen ja kohdentamisen tarkoituksenmukaisuus sekä vaikuttavuus. Valiokunta toteaa lisäksi, että taloudellisten ohjauskeinojen käytön tulee edistää energia- ja ilmastotavoitteiden toteuttamista ja olla ennustettavia. Nyt esim. uusiutuvan energian tuotantotukien ongelmana ovat olleet monet muutokset ja näiden aiheuttama epävarmuus energia-alalle.

Yhtenä energia- ja ilmastostrategian haasteena on arvioida sähkön kokonaiskulutus tulevina vuosikymmeninä. Valiokunta pitää hyvänä, että sähkömarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi Pohjoismaiden energiaministerit ovat päättäneet tehdä toimintasuunnitelman sähkömarkkinoiden teho-ongelmien helpottamiseksi. Valiokunta pitää Pohjoismaisen yhteistyön tehostamista tärkeänä ja kannattaa mm. siirtoyhteyksien vahvistamista etenkin Suomen ja Ruotsin välillä.

70. Kotouttaminen

Suomen kotouttamisjärjestelmässä on ollut jo pitkään kehittämistarpeita. Uusi tilanne turvapaikanhakijoiden merkittävän lisääntymisen johdosta korostaa tarvetta kotouttamisjärjestelmän pikaiseen kokonaistarkasteluun ja uusien tuloksellisten toimintatapojen nopeaan käyttöönottoon. Valiokunta korostaa, että pitkään jatkuva toimetttömyys on oleskelulupapäätöstä odottavilla suuri ongelma, ja tähdentää kehittämistoimien kohdentamista tämän ongelman ratkaisemiseen. Turvapaikkapäätöksen saaminen voi kestää vuonna 2016 jopa yhdeksän kuukautta, ja kotouttamiskoulutusta voi joutua odottamaan tämän jälkeen vielä kuusi kuukautta. Valiokunta näkee myös maahanmuuttajien osaamisen ja vahvuuksien kartoittamisessa ja hyödyntämisessä kehittämistarpeita.

Valiokunta pitää tärkeänä ohjata oleskeluluvan saaneet henkilöt mahdollisimman nopeasti sellaisille paikkakunnille, joissa on nopea pääsy kotouttamiskoulutukseen, mahdollisuus saada asunto sekä löytää osaamista vastaavaa työtä. Kuntien haasteet ottaa maahanmuuttajia vastaan liittyvät ennen muuta asumisen järjestämiseen ja kunnan palvelurakenteen kestävyys ja toimivuuteen. Kuntapaikoista on ollut pulaa erityisesti vuodesta 2009 lähtien. Valiokunta toteaa, että valtion ja kuntien yhteistyön kehittäminen kuntapaikkojen riittävyyden osalta on välttämätöntä, jotta muutto kuntiin on hallittua ja kotouttaminen suunniteltua. Kotouttamisen onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen ja -tasojen välillä niin valtakunnallisesti kuin paikallisestikin. Yhteistyön onnistuminen myös mm. elinkeinoelämän, työmarkkinajärjestöjen sekä kolmannen sektorin kanssa on entistä tärkeämpää.

Valiokunta on huolestunut kotouttamiseen ehdotettujen määrärahojen riittävyydestä ja kiinnittää huomiota siihen, että kotouttamisen onnistumisella on erittäin merkittävät ja pitkälle ulottuvat vaikutukset yhteiskuntaan ja julkiseen talouteen. Mitä nopeammin maahanmuuttajien kotouttamisessa ja ennen kaikkea työelämään siirtymisessä onnistutaan, sitä enemmän voidaan säästää

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 32

kustannuksissa ja lisätä verotuloja. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotouttamisen jatkokehittämisen perustana on riittävä tutkimustieto tuloksellisimmista kotouttamismenettelyistä sekä luotettavat arviot kotouttamisen yhteiskunnallisista vaikutuksista pitkällä aikavälillä. Tärkeää on myös hyödyntää eri alueilla hyväksi todettuja uusia toimintatapoja, mm. uusia digitaalisia keinoja.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 33

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan loppusumma on noin 13,1 mrd. euroa, mikä on noin 360 milj. euroa enemmän kuin tänä vuonna. Määrärahan tarvetta kasvattavat mm. hallituksen kärkihankkeet, takuueläkkeen tasokorotus sekä ennakoitu sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien tarpeen kasvu.

Talouden vaikeasta tilanteesta huolimatta on myönteistä, että lapsilisiin ei tehdä leikkauksia, samalla kun lapsilisien indeksisidonnaisuus on poistettu. Toimeentulotuen perusosaa nostetaan, jotta se säilyisi samana kansaneläkeindeksin 0,4 prosentin laskusta huolimatta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin paljon säästöjä, jotka vaikuttavat eri henkilöryhmiin ja monien kansalaisten elämään. Keskeisimpiä kustannuksia lisääviä muutoksia ovat kunnallisten asiakasmaksujen korotukset, sairausvakuutuksen lääkekorvausten ja matkakorvausten leikkaukset sekä lääkärinpalkkioiden ja tutkimuksen ja hoidon korvausten leikkaukset. Etenkin pienituloisten eläkeläisten kannalta on kuitenkin myönteistä, että eläkkeensaajien asumistukiudistuksesta on luovuttu ja myös sairausvakuutuksen lääkekorvauksiin kohdistuvat säästötavoitteet on ensi vuoden osalta puolitettu.

Näistä lievennyksistä huolimatta säästövaikutukset voivat muodostua suuriksi tilanteessa, jossa useat leikkaukset kohdistuvat yhtä aikaa samoihin heikommassa asemassa oleviin ryhmiin. Säästöistä syntyvä kumulatiivinen vaikutus lisää etenkin pienituloisten lapsiperheiden, ikääntyneiden ja vammaisten köyhyysriskiä. Tämä lisää eriarvoisuutta ja köyhyyttä sekä sosiaaliturvan palveluiden tarvetta. Myös terveyserot saattavat kasvaa ja hoitoon hakeutuminen viivästyä.

Valiokunnan mielestä on tärkeää arvioida aiempaa kattavammin säästöjen ja talouden sopeuttamispäätösten kokonaistaloudellisia vaikutuksia eri väestöryhmiin, kuten eläkeläisiin, lapsiperheisiin ja opiskelijoihin.

Tällaista uudistusta ehdotettiin jo valtiovarainministeriön helmikuussa 2015 valmistuneessa raportissa (VM:n julkaisu 18/2015), jossa esitettiin, että julkisen talouden suunnitelmaan ja talousarvioesitykseen valmistellaan yhteenveto mm. lapsiperheisiin ja yksinasuviin vanhuksiin merkittävästi vaikuttavista muutoksista; tähän olisi sisällytynyt myös arviointi muutosten yhteisvaikutuksista kyseisten väestöryhmien toimeentuloon ja hyvinvointiin.

Valiokunta pitää päätösten kokonaisvaikutusten arviointia välttämättömänä. Valiokunnan mielestä on tärkeä selvittää myös ratkaisujen pitkän aikavälin vaikutuksia, sillä säästö- ja leikkauspäätöksillä voi olla kauaskantoisia, jopa yli sukupolvien ulottuvia sosiaalisia vaikutuksia. Määrärahojen vähentyessä on myös huolehdittava siitä, että päätösten vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 33

01. Hallinto

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa (15,3 milj. euroa) käytetään valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalveluiden kehittämiseen ja käyttöönottoon. On myönteistä, että ns. Kanta-hankkeessa toteutetut palvelut on jo otettu laajalti käyttöön ja kehittämistyön painopiste alkaa nyt siirtyä sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän, ns. Kansa-hankkeen toteuttamiseen.

Valiokunta toteaa, että sote-uudistusta sekä siihen liittyviä itsehallintoalueita koskevat linjaukset merkitsevät suuria kehittämistarpeita sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille.

Valiokunta pitää hyvänä sote-ratkaisuun (7.11.2015) sisältyvää linjausta, jonka mukaan itsehallintoalueille perustetaan mm. yhteiset valtakunnalliset henkilöstö-, talous- ja tietohallinto- ja ICT-palvelut ja mahdolliset yhteiset laiteinfrastruktuuripalvelut. Itsehallintoalueiden yhteisen valtakunnallisen tietohallinto- ja ICT-palvelun tärkeänä käytännön tehtävänä on toteuttaa tiedon integraatiolle ja palveluiden sujuvuudelle tarvittava yhtenäinen ICT-alusta.

Valiokunta korostaa, että hankkeita on edistettävä määrätietoisesti ja huolehdittava siitä, että tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja käytettävyys varmistetaan. On aivan olennaista, että tietojärjestelmät lisäävät työn tuottavuutta ja tuloksellisuutta ja että ne edistävät myös palveluiden laatua, saatavuutta ja tasa-arvoa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että tietojärjestelmien yhteentoimivuus varmistetaan myös yksityisen ja julkisen sektorin tietojärjestelmien kanssa. Itsehallintoalueiden tietohallinto ja sähköinen asiointi on myös järjestettävä niin, että se liittyy saumattomasti osaksi kansallista palveluväylää ja siihen liittyviä muita palveluita.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Tutkimuslaitosuudistus ja säästötoimenpiteet ovat vähentäneet merkittävästi sektoritutkimuslaitosten budjettirahoitusta ja johtaneet käytännössä useisiin yt-neuvotteluihin THL:ssa, TTL:ssa ja STUK:ssa. Niiden seurauksena noin 500 asiantuntijan työsuhte on päättynyt.

Tutkimuslaitosuudistuksen myötä tutkimusresursseja on koottu Suomen Akatemian yhteydessä toimivaan strategisen tutkimuksen rahoitusvälineeseen, minkä lisäksi valtioneuvosto rahoittaa lyhyellä aikajänteellä tehtäviä selvityksiä ja tutkimuksia. Käytännössä nämä rahoitusvälineet eivät kuitenkaan korvaa sitä säännönmukaista tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jota sektoritutkimuslaitokset ovat pitkäjänteisesti tehneet.

Hyväksyessään kuluva vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että yliopistotasaisen terveydenhuollon tutkimuksen sekä sektoritutkimuksen rahoitus ja toimintamahdollisuudet turvataan ja että seuraavalla hallituskaudella arvioidaan laaja-alaisesti tutkimusrahoitusuudistuksen vaikutukset mm. tutkimuksen laatuun. Eduskunta edellytti, että samalla on myös arvioitava, minkälaisia

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 33

korjaavia toimenpiteitä mahdollisesti tarvitaan korkeatasoisen tutkimuksen turvaamiseksi ja kes-
tävän rahoitustason saavuttamiseksi (VaVM 37/2014 vp).

Valiokunta pitää tärkeänä, että edellä mainitun lausuman mukaisesti hallitus selvittää, miten tut-
kimuslaitosten lakisääteisten tehtävien hoitaminen turvataan ja miten päätöksenteon pohjaksi tar-
vittava tutkimustieto tulevaisuudessa hankitaan.

Valiokunta viittaa myös hallituksen sote-linjaukseen 7.11.2015 ja pitää välttämättömänä, että tut-
kimuksen ja kehittämistyön toimintaedellytykset ja resurssit varmistetaan sote- ja itsehallintouu-
distuksessa. Samalla on turvattava sosiaalialan tutkimus ja kehittäminen, sillä saadun selvityksen
mukaan Suomessa ei ole tällä hetkellä riittävästi sosiaalialan tutkimustoimintaa. Tarve sosiaa-
lialan yliopistotasoiselle tutkimukselle, kuten myös hoitotyön tutkimukselle, on kuitenkin erittäin
suuri, ja tutkitun tiedon tarve tulee korostumaan sote-uudistuksessa, jossa palveluiden järjestämi-
nen organisoidaan uudelleen ja jossa samalla tavoitellaan kustannussäästöjä.

Valiokunta korostaa myös hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan tarkoituksena on vahvistaa
kokemusasiantuntijuutta. On siksi tärkeää, että jatkossa kiinnitetään huomiota kokemusasiantun-
tijatoiminnan valtakunnalliseen ja alueelliseen koordinointiin, tukemiseen ja vakiinnuttamiseen
osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua, rakentamista ja arviointia.

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitusohjelman eräänä strategisena tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jota
tuetaan viidellä kärkihankkeella vuosina 2016—2018. Tavoitteena on mm. parantaa palveluiden
asiakaslähtöisyyttä, edistää terveyttä ja hyvinvointia, kehittää lapsi- ja perhepalveluja sekä ikäih-
misten hoitoa. Hankkeeseen sisältyvät myös palveluseteli- ja perustulokokeilut, ja sen toteutta-
miseen osoitetaan yhteensä 130 milj. euroa, josta ensi vuodelle 23,5 milj. euroa.

Valiokunta pitää kärkihankkeita ja niihin sisältyviä tavoitteita ja toimintamalleja erittäin tärkeinä
ja kannatettavina. Erityisen tärkeä on löytää malleja, joilla varmistetaan sektorirajat ylittävä poik-
kihallinnollinen sekä eri toimijoiden välinen tiivis yhteistyö, mikä antaa aiempaa paremmat mah-
dollisuudet asiakkaiden kokonaisvaltaiseen huomioonottamiseen. Ehkäisevien palveluiden ja
varhaisen tuen vahvistaminen sekä matalan kynnyksen palvelut lisäävät myös toiminnan vaikut-
tavuutta ja vähentävät pitkällä aikavälillä yhteiskunnan kustannuksia.

Valiokunta korostaa erityisesti liikunnan nostamista selvästi suurempaan rooliin terveysneuvon-
nassa ja terveydenhuollossa. Liikkumattomuuden epäedullisesta vaikutuksesta terveyteen on run-
saasti tutkimustietoa, mutta vain joka kymmenes työikäinen suomalainen liikkuu terveysliikun-
tasuosituksen kannalta riittävästi; ikäihmisistä riittävästi liikkuu vain muutama prosentti. Seu-
raukset ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä ja näkyvät muun muassa elintapasairauksien yleisty-
misenä ja toimintakyvyn heikkenemisenä. Liikkumattomuuden kustannusten on arvioitu olevan
lähes 2 mrd. euroa terveydenhuollon vuotuisista kokonaiskustannuksista.

Valiokunta katsoo, että liikunnan on oltava aiempaa vahvemmin ja kiinteämmin osa terveyden-
huoltoa. Valiokunta korostaa esimerkiksi liikkumisreseptin käyttämistä sekä Liikkuva koulu -

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukko 33

mallin mukaisen toiminnan laajentamista osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Samalla on tärkeä kytkeä järjestöt tiiviisti mukaan hankkeen toimeenpanoon.

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Päihdeäitien palvelut

Eduskunta on jo useina vuosina osoittanut lisärahoitusta päihdeäitien hoidon rahoitukseen. Hyväksyessään kuluun vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että päihdeäitien hoidon turvaava rahoitus otetaan huomioon seuraavassa määrärahaehyksessä. Valtioneuvoston hyväksymä julkisen talouden suunnitelma (VNS 1/2015 vp) ei kuitenkaan paranna nykyistä tilannetta.

Eduskunta on pitänyt lisärahoitusta tarpeellisena, koska kunnat eivät ole osoittaneet toimintaan riittävää rahoitusta. Näin siitä huolimatta, että kuntien laskennallisiin valtionosuuksiin on jo vuodesta 2011 lukien sisällytynyt 3 milj. euroa päihdeäitien hoidon järjestämiseen. Ministeriö on myös ohjeistanut tämän valtionosuuden käyttöä, mutta valtionosuus ei välttämättä ohjautu päihdeäitien hoitoon.

Eduskunnan myöntämä rahoitus on käytetty ns. Pidä kiinni -hoitojärjestelmään, jonka vuosittaiset kustannukset ovat 7,7 milj. euroa ja jota myös Raha-automaattiyhdistys on vielä toistaiseksi tukenut. Hoidon tavoitteena on ehkäistä ja minimoida sikiövaurioita tukemalla äidin päihde- ja raskauden aikana ja jatkaa vanhempien kuntoutusta vauvan syntymän jälkeen. Hoidon tulokset ovat olleet hyviä, ja sillä säästetään yhteiskunnan kustannuksia mm. pitkäaikaisten huostaanottojen vähenemisenä.

Valiokunta pitää hoitojärjestelmän jatkuvuutta välttämättömänä, sillä arvioiden mukaan noin 3 600 sikiövauvaa on vakavassa elinikäisen vaurioitumisen riskissä äidin päihderiippuvaisuuden vuoksi. Päihdepalvelujärjestelmä on kuitenkin edelleen pirstaleinen eikä takaa palvelujen valtakunnallista saatavuutta.

Valiokunta korostaa, että päihdeäitien hoidon rahoitus saadaan vakaalle pohjalle viimeistään sote-uudistuksen yhteydessä.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa ja pitää tärkeänä, että myös RAY ottaa avustustarpeen huomioon päättaessään ensi vuoden avustuksista.

Näyttöön perustuvan hoitotyön tukeminen

Valiokunta pitää tärkeänä, että hoitoketjut ovat kauttaaltaan korkeatasoisia ja parhaaseen mahdolliseen ja ajantasaiseen tietoon perustuvia. Valtaosa terveydenhuollon henkilöstöstä on hoitotyöntekijöitä, joten heidän vastuullaan on iso osa potilaan kokonaisuhoitosta.

Hoitotyön tutkimussäätiön tehtävänä on näyttöön perustuvan hoitotyön edistäminen ja vakiinnuttaminen, ja se kehittää vaikuttavia hoitotyön menetelmiä ja yhtenäisiä näyttöön perustuvia hoitokäytäntöjä. Tavoitteena on, että potilaiden hoito on laadultaan hyvää asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 33

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa näyttöön perustuvan hoitotyön edistämiseen.

Matalan kynnyksen toimintamallit

Eduskunta on kahtena vuonna osoittanut lisärahoitusta ns. matalan kynnyksen toimintamallien edistämiseen. Niistä saadut kokemukset ovat saadun selvityksen mukaan hyviä, ja niiden kautta on tavoitettu erityisesti kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia nuoria, jotka ovat jääneet koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle.

Valiokunta lisää momentille 1 100 000 euroa valtakunnalliseentoimintaan, joka kohdistuu erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden (esim. pitkäaikaistyöttömien ja päihde- ja mielenterveysongelmaisten) matalan kynnyksen ja suoran avunannon kohteisiin, kuten ruoka- ja muuhun aineelliseen apuun. Lisäksi määrärahaa saa kohdistaa syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien suoraan tukemiseen. Määräraha on tarkoitettu näissä tarkoituksissa suoraan kuvatuslaisen avun antamiseen ja siihen liittyvään välittömään asiakastyöhön. Esimerkiksi Sininauhaliitolla on laaja valtakunnallinen organisaatio monine jäsenjärjestöineen avun eteenpäin toimittamiseen.

Momentille lisätään yhteensä 2 300 000 euroa, josta osoitetaan

- 1 000 000 euroa päihdeäitien palveluiden turvaamiseen
- 200 000 euroa näyttöön perustuvan hoitotyön edistämiseen
- 1 100 000 euroa valtakunnalliseen toimintaan, jolla järjestetään edellä mainitun mukaisesti ruoka- ja muuta aineellista apua erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden matalan kynnyksen ja suoran avunannon kohteisiin, kuten ruoka- ja muuhun aineelliseen apuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 562 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Täydentävässä talousarvioesityksessä Kelan toimintakuluja vähennetään 5 milj. eurolla, minkä jälkeen Kelan toimintamenoihin on käytettävissä 76 300 000 euroa.

Saadun selvityksen mukaan aiemmat päätökset ovat jo merkinneet Kelan toimintamenojen pysyvää vähenemistä noin 14,5 milj. eurolla. Toimintaa on tehostettu mm. sähköisen asioinnin ja automaation keinoin, ja näin Kelan toimintamenot on saatu pysymään vain noin 3 prosentissa etuusmenoista samaan aikaan kasvaneesta työmäärästä huolimatta. Muuttuva toimintaympäristö, kuten esimerkiksi työttömyyden ja maahanmuuton kasvu, heijastuu myös Kelan tehtäviin, minkä lisäksi Kelalle siirtyy vuoden 2017 alusta toimeentulotuen perusosan toimeenpano.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 33

Valiokunta painottaa, että etuuksien saajien oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että Kelan toiminta säilyy laadukkaana ja että etuuksien maksatuksen oikea-aikaisuus voidaan turvata haastavassa ympäristössä. Määrärahojen riittävyyttä on seurattava ja niiden riittävyys on tarvittaessa turvattava lisätalousarviolla.

50. Veteraanien tukeminen

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentin määräraha on invalidien poistuman vuoksi vähentynyt, mutta määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 5 milj. euron korotus, joka johtuu kunnallisiin avopalveluihin vaadittavan haitta-asterajan alentamisesta 15 prosenttiin. Tämä muutos (1324/2014) astui voimaan 1.7.2015, kun eduskuntaryhmien puheenjohtajien yhteisen lakialoitteen pohjalta avopalvelujen haitta-asteraja laskettiin 20 prosentista 15 prosenttiin.

Valiokunta kiirehtii haitta-asterajan alentamista edelleen 10 prosenttiin, sillä lievävammaiset sotainvalidit eivät ole oikeutettuja kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin. Vaikka sotainvalidien edut ovat muutoin varsin kattavat ja palvelut toimivia, lievävammaiset sotainvalidit ovat kotiin vietävien palvelujen suhteen väliinputoajaryhmä. Tarve kotiin vietäviin palveluihin on kuitenkin suuri, ja ne ovat laitoshoidon verrattuna edullisia ja tukevat hyvin kotona asumista. Valiokunta pitää välttämättömänä, että haitta-asterajaa alennetaan viimeistään vuonna 2017, jolloin vietetään Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa. Muutoksen arvioidut kustannukset ovat vuositasolla noin 5,2 milj. euroa.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että lievävammaisten sotainvalidien kunnallisten avopalveluiden haitta-asteraja alennetaan 10 prosenttiin viimeistään vuonna 2017, jolloin vietetään Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa.

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Veteraanien kuntoutukseen osoitetaan ensi vuonna yhteensä 25,4 milj. euroa (mom. 33.50.56 ja 33.50.57), joka on 5,2 milj. euroa kuluva vuotta vähemmän. Muutos johtuu veteraanien määrän vähenemisestä. Määrärahan mitoituksessa on kuitenkin otettu huomioon se, että veteraania kohden määrärahaa on noin 50 euroa kuluva vuotta enemmän. Veteraanien tukemiseen osoitetaan kaikkiaan 232 milj. euroa.

Veteraanipalveluiden järjestäminen sujuu monissa kunnissa hyvin, mutta valitettavasti on edelleen kuntia, joissa palvelujen järjestäminen on puutteellista tai joissa se painottuu liiaksi laitospalveluun. Tällöin määrärahat loppuvat ja osa veteraaneista jää palveluja vaille.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 33

Valiokunta korostaa, että kuntien tulee olla aktiivisia palvelujen tarjoamisessa ja järjestämisessä ottaen huomioon veteraanin yksilöllinen kuntoutus- ja palvelutarve. Määrärahojen riittävyyden varmistamiseksi on aivan keskeistä, että kunnat noudattavat Valtiokonttorin ohjeistusta ja ottavat käyttöön hyviksi koetut toimintamallit.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kotiin vietäviä palveluja lisätään, sillä veteraanit eivät enää jaksakaan osallistua entisessä määrin kodin ulkopuolella tapahtuvaan kuntoutukseen. Laitoskuntoutus ei myöskään vastaa parhaalla mahdollisella tavalla iäkkäiden kuntoutujien tarpeisiin. Avopalveluille on sen sijaan selvästi tarvetta, mikä puoltaa palveluiden painopisteen siirtämistä avopalveluihin sekä kotiin vietäviin palveluihin.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa ja vuoden 2017 talousarvioesityksessä rintamaveteraanien kuntoutukseen ja veteraanipalveluihin tarvittavat määrärahat saatetaan pysyvästi palvelutarvetta vastaavalle tasolle.

Valiokunta lisää momentille 4 000 000 euroa veteraanikuntoutukseen ja erityisesti kotiin vietävien palveluiden lisäämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 408 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on pudonnut voimakkaasti viime vuosina. Vuosina 2009—2011 rahoitus-taso oli vielä 40 milj. euroa, mutta väheni 30 milj. euroon vuosina 2012—2014. Kuluvana vuonna rahoitus on edelleen vähentynyt vajaan 22 milj. euroon, ja ensi vuodelle ehdotetaan vain 15 milj. euron määrärahaa. Se on enää 1/6 siitä summasta, joka terveydenhuollon tutkimukseen oli käytettävissä 1980-luvun lopulla.

Saadun selvityksen mukaan suomalainen kliinisen lääketieteen tutkimus oli vaikuttavuudeltaan maailman huippuluokkaa 2000-luvun alussa. Esimerkiksi tutkijoiden tekemien viittausten perusteella suomalainen kliinisen lääketieteen tutkimus oli vaikuttavinta koko maailmassa vuosina 1998—2010. Jo nyt on kuitenkin nähtävissä merkkejä kliinisen lääketieteen tason heikkenemisestä, minkä on todettu johtuvan mm. tutkimusrahoituksen vähenemisestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 33

Tutkimustyöllä voidaan parantaa merkittävästi hoitotuloksia ja saavuttaa pitkällä aikavälillä selkeitä kustannussäästöjä. Esim. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin selvityksen mukaan (Karma ym. Duodecim 2014;130:326-3) yli 80 prosenttia tutkijoista ilmoitti tutkimustyönsä johtaneen muutoksiin kliinisessä toiminnassa. Yhdentoista vuoden aikana sairaanhoitopiirin sairaa-loissa oli otettu käyttöön yli 700 omaan tutkimustyöhön perustuvaa taudinmäärityksen tai hoidon parantamista.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että tutkimusrahoituksen leikkaus vaarantaa korkeatasoisen kliinisen lääketieteen tutkimuksen. Tämä vaikuttaa suoraan terveydenhoitojärjestelmän kykyyn uudistua ja kehittää hoitokäytäntöjä sekä mahdollisuuksiin vähentää hoidon kustannuksia. Valiokunta viittaa myös edellä luvun 33.03 kohdalla todettuun.

Valiokunta lisää momentille 3 000 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 18 000 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 30/2015 vp)

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on 11,5 milj. euroa, mikä vastaa kuluvalle vuodelle talousarviossa ja lisätalousarviossa osoitettua määrärahaa.

Turvakotitoiminnan rahoitus ei ole vielä riittävällä tasolla, sillä 1.8.2015 voimaan tullut Istanbulin sopimus velvoittaa Suomea varmistamaan, että perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneilla on mahdollisuus saada ympärivuorokautisesti apua. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreiksi tai sen uhkaamiksi joutuville on oltava tarjolla ympärivuorokautinen maksuton auttava puhelin. Myös turvakotipaikkojen lukumäärää on lisättävä nykyisestä 114:stä noin 500:een, jolloin paikkamäärä olisi Euroopan neuvoston suositusten mukaisella tasolla (1 perhepaikka/100 000 asukasta).

Toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että turvakotitoiminnan rahoitusvastuu siirtyi tämän vuoden alusta valtion vastuulle (1354/2014). Saadun selvityksen mukaan rahoitusta on tarkoitus lisätä vähitellen siten, että se nousee vuosina 2017—2020 vuosittain 2 milj. eurolla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että turvakotipaikkoja lisätään suunnitellusti siten, että niiden sijainti palvelee avun tarvetta ja parantaa alueellista kattavuutta. On myös tärkeää, että ympärivuorokautinen ja valtakunnallinen auttava puhelin saadaan käyttöön mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvioesitys on 198,747 milj. euroa. Lisäksi pääosa asuntotoimen avustuksista ja korkotuista rahoitetaan valtion asuntorahastosta.

Valiokunta toteaa, että ympäristöhallinnon toimialan tavoitteiden, tehtävien ja käytettävissä olevien resurssien välillä on epäsuhtaa ja resurssit ovat kaiken kaikkiaan hyvin niukat. Erityisen huolissaan valiokunta on aluehallinnon (AVIt ja ELYt) resursseista, joilla toimeenpannaan ympäristötehtävät. ELY-keskusten toimintamäärärahasaaste laskee noin 20 milj. euroa (yli 9 prosenttia) vuonna 2016, ja tämän seurauksena ympäristönsuojelun valvontatarkastusten lukumäärä tulee putoamaan merkittävästi. Uhkana on, ettei kaikkein suuririskisimpiäkään kohteita voida tarkastaa teollisuuspäästödirektiivin mukaisesti. Aluehallintovirastojen (AVIt) resurssit ovat puolestaan vähentymässä 2,2 milj. euroa (4 prosenttia). Tuleva sopeuttamistarve vaikuttaa myös ympäristölupien käsittelyyn.

Valiokunta pitää hyvänä, että ympäristöministeriö on käynnistänyt useita kehittämistoimenpiteitä, joiden avulla pyritään ylläpitämään laadukas, tehokas ja vaikuttava ympäristöhallinto niukenevista voimavaroista huolimatta. Keskeisin toimintaa tehostava keino on runsaan lainsäädännön uudistaminen. Lisäksi on mm. asetettu hankkeet ympäristönsuojelun tietojärjestelmän sähköisen lupajärjestelmän jatkamiseksi (LUPA-jatko) ja valvonnan tietojärjestelmän (VAHTI) uudistamiseksi. Näillä järjestelmillä ja niihin liittyvillä toimintatapojen muutoksilla pyritään hallitusohjelman mukaisesti nopeuttamaan ja helpottamaan lupien hakemista, ratkaisemista ja tehtyjen päätösten valvontaa. Toteutuksen kannalta on erittäin tärkeää, että ne saavat osansa hallituksen digitalisaatiohankkeiden rahoituksesta. Resursseja pyritään vahvistamaan myös muuttamalla valvontaa maksulliseksi.

Valiokunta korostaa, että ympäristöhallinnon toimintakyky tulee turvata siten, että voimavarojen vähentämisen vaikutukset eivät heijastu yrityksiin, kansalaisiin ja alueiden kehitysmahdollisuuksiin. Lupien ruuhkautuminen ei myöskään saa hidastaa tuotannollisten investointien käynnistymistä. Valiokunta painottaa lisäksi eri hallinnonalojen (erityisesti YM, MMM ja LVM) välisen yhteistyön merkitystä kustannusten minimoimiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi, esimerkiksi Kimolan kanavan kunnostamisen yhteydessä.

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kosteus- ja hometalkoiden erillisrahoitus päättyy ympäristöministeriön hallinnonosalalla. Ohjelman periaatepäätös on valiokunnan saaman selvityksen mukaan toteutettu ja kehittämistoimet on viety lainsäädäntöön, koulutukseen ja käytäntöihin. Ohjelmassa tuotetun materiaalin päivittämisestä sekä luotujen toimintamallien ja työkalujen ylläpidosta ja kehittämisestä on tarkoitus huolehtia myös jatkossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

Valiokunta toteaa, että ympäristöministeriön mukaan kosteus- ja homeproblematiikkaan liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä on tarpeellista jatkaa suuntaamalla se erityisesti rakentamisterveyteen liittyviin kysymyksiin. Valiokunta pitää hyvänä, että tähän pyritään vastaamaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle sijoittuvalla rakennusterveysohjelmalla. Ohjelmalla on tarkoitus jatkaa poikkihallinnollista yhteistyötä rakennusterveyteen liittyen ja laajemmin kuin pelkästään kosteus- ja homevaurioiden osalta.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 1,734 milj. euron määrärahaa, joka on 366 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Sillä tuetaan lähinnä ympäristöjärjestöjä, saariston ja tunturialueiden ympäristön hoitoa sekä asumisalanjärjestöjä ja ympäristökasvatusta.

Valiokunta pitää momentille tehtyä leikkausta suurena ja toteaa, että suhteellisen pienellä määrärahalla on pystytty lisäämään ympäristötietoisuutta ja tehty konkreettisia ympäristön suojelutoimenpiteitä. Järjestöjen rooli on kasvanut myös asunto-, rakennus- ja ympäristöneuvonnassa viranomaisten resurssien niukentuessa.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Pidä Saaristo Siistinä ry:n tekemään merkittävään ympäristönsuojelun edistämiseen ja jätehuoltotyöhön Suomen isoilla vesistöalueilla (kuten Pohjanlahti, Saaristomeri, Päijänne, Saimaa). Järjestölle on osoitettu vuosittain huomattava valtionavustus (482 000 euroa vuonna 2015), jonka turvin se on pystynyt organisoimaan laajaa toimintaa. Jätehuoltotyössä käytetyt huoltoalukset ovat kuitenkin tulleet elinkaarensa päähän, joten investoinnit uusiin aluksiin ovat välttämättömiä. Uusi huoltoalus, jossa on myös valmius avustaa öljyntorjunnassa, maksaa noin 1,5 milj. euroa. Mahdollisuudet ulkopuolisen rahoituksen saamiseen ovat vaikeat, eikä siihen voida valiokunnan saaman selvityksen mukaan käyttää myöskään öljysuojarahaston varoja.

Valiokunta pitää tarpeellisena uusien alusten hankintaa, mutta suhtautuu varovaisesti siihen, että niitä rahoitettaisiin näinkin suuressa määrin järjestöavustuksista. Vaikka aluksia ei voida hetkessä rahoittaa toiminnasta saatavilla maksuilla, valiokunta pitää tarpeellisena, että myös veneilijöiden jätemaksuja tarkistetaan vastaamaan jätehuollon todellisia kustannuksia, kuten on tehty muidenkin toimijoiden osalta.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Valiokunta pitää hyvänä, että momentin määrärahaa on pystytty korottamaan 500 000 eurolla. Lisäys mahdollistaa erityisesti öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan liittyvän koulutuksen yhteinäistämisen sekä kemikaalivahinkojen torjuntaan liittyvien valmiuksien lisäämisen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukokka 35

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 15,825 milj. euron määrärahaa, joka on 2,065 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015. Vesien ja Itämeren tilan parantaminen edellyttää rehevöitymisen ja haitallisista aineista johtuvien riskien vähentämistä sekä vesiluonnon monimuotoisuuden suojelua kansainvälisten sopimusten ja EU:n velvoitteiden mukaisesti. Vuonna 2016 on tarkoitus ottaa käyttöön vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoidon toimenpideohjelma vuosille 2016—2021. Myös pinta- ja pohjavesien tilaa parannetaan sekä panostetaan erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilan kohentamiseen. Momentin määrärahalla pystytään osaltaan vaikuttamaan hallituksen kärkihankkeen ”Kiertotalouden läpimurto, vesistöt kuntoon” toteutukseen.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus on ottanut kärkihankkeekseen vesistöjen tilan parantamisen ja kiertotalouden kasvavien mahdollisuuksien hyödyntämisen. Sen mukaisesti vesistöihin huuhtoutuneiden ravinteiden ja humuksen määrää on tarkoitus vähentää ja samalla lisätä maatalouden ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Ravinteiden talteenottoa lisätään, erityisesti Itämeren ja muiden vesistöjen kannalta herkillä alueilla siten, että vähintään 50 prosenttia lannasta ja yhdyskuntajätevesiliitteestä saadaan kehittyneen prosessoinnin piiriin vuoteen 2025 mennessä.

Myös Itämeren suojeluun ehdotettavasta 4,64 milj. euron määrarahasta osoitetaan 2,5 milj. euroa em. kärkihankkeen toteuttamiseen. Tämä on tarkoitus käyttää mm. ravinteiden kierrätysohjelman (Raki-ohjelman) toisen vaiheen toteuttamiseen sekä merenhoidon toimenpideohjelman ja vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoon. Valiokunta korostaa hallitusohjelman mukaisesti, että Itämeren hyvän tilan edistämiseksi tulee toimia yhteistyössä kotimaisten ja kansainvälisten tahojen kanssa. Näin ollen on hyvä, että mm. Suomen merenhoitosuunnitelman valmistelua koordinoidaan kiinteästi vesienhoidon suunnittelutyön ja muiden Itämeren valtioiden kanssa.

Valiokunta toteaa, että ympäristöministeriössä toteutetaan hallitusohjelman kokeilukulttuurin mukaisesti useita kymmeniä kokeiluhankkeita uusien tehokkaiden vesien suojelullisten ja kierrätystä edistävien toimenpiteiden löytämiseksi. Niiden tavoitteena on olla konkreettisia ja käytännönläheisiä. Valiokunta korostaa, että samalla tulee huolehtia siitä, että hankkeet tuottavat myös käytännössä hyödynnettäviä ja monistettavia menettelytapoja, teknologioita ja innovaatioita sekä uutta liike- ja palvelutoimintaa.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 37,616 milj. euron määrärahaa, joka on 3,018 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015. Esitys sisältää kertaluonteisen 8 milj. euron määrärahan käytettäväksi suojelutoimien loppuun saattamiseen jo perustetuilla luonnonsuojelualueilla. Se sisältää myös 0,5 milj. euroa itsenäisyyden juhluvuonna 2017 perustettavan uuden kansallispuiston valmisteluun. Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä vastaa Luontopalvelut, joka hoitaa Suomen arvokkaimpia luontokohteita, kuten kansallispuistoja, ja on maamme merkittävin retkeilypalvelujen ja valtion maiden erä- ja kalastuspalvelujen tuottaja.

Valiokunta korostaa, että kansallispuistot ovat matkailun tärkeä vetovoimatekijä ja retkeilijöiden vaikutukset paikallistalouteen ovat merkittävät. Suomi tunnetaan jo nyt maailmalla parhaiten puhtaasta luonnostaan, joten kansallispuistoja ja luonnossa liikkumisen terveysvaikutuksia on

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

mahdollista tuotteistaa ja markkinoida nykyistä laajemminkin erityisesti eurooppalaisille ja aasialaisille matkailijoille. Tämä edellyttää kuitenkin kansallispuistojen, kuten myös retkeilyalueiden, kehittämistä ja niiden hoitoon panostamista.

Valiokunta toteaa, että esitykseen ei sisälly erillismäärärahaa, jolla on työllistetty vuosina 2010—2015 noin 550 nuorta. Luontopalvelut on merkittävä työnantaja, ja se pystyy tarjoamaan mielekästä työtä myös kouluttamattomille henkilöille. Luontopalvelut on lisäksi luonut mallin, jolla voidaan työllistää nopeasti suuriakin ryhmiä. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että tämä osaminen otetaan huomioon myös myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden työllistämässä.

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 7,942 milj. euron määrärahaa, joka on 2,3 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että käsiteltävän momentin ja momentin 35.10.22 määrärahaa käytetään osittain samantapaisiin kohteisiin (kuten vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoon, ravinteiden kierrätykseen sekä Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen) ja pitää tarpeellisena, että momenttien käyttötarkoituksia ja rakennetta arvioidaan ennen seuraavaa talousarvioesitystä. Alkuperäinen käyttötarkoitus Itämeri-momentista (mom. 35.10.22) sekä avustus- ja hankerahoitusten jakamisesta eri momenteilta on hämärtynyt. Lisäksi käsiteltävän momentin merkitys avustusmomenttina on pienentynyt sen jälkeen, kun linjattiin, ettei uusia siirtoviemärihankkeita enää tueta.

Valiokunta toteaa, että momentille ei enää ehdoteta lainkaan määrärahaa siirtoviemäreiden tukemiseen. Uusien siirtoviemäreiden tukemisesta päätettiin luopua keväällä 2014. Valiokunta pitää perusteltuna, että tätä pitkään tiedossa ollutta toimintalinjaa noudatetaan. Kesken on kuitenkin vielä kolme vaiheittain toteutettavaa valtakunnallisen viemäröintiohjelman mukaista siirtoviemärihanketta, joiden II-rakennusvaiheen tukemiseen tarvittaisiin yhteensä 3,13 milj. euroa. Valiokunta pitää tarpeellisena, että keskeneräisiin hankkeisiin osoitetaan valtion tukea niiden loppuun saattamiseksi, ja korostaa samalla, että siirtoviemäreillä on huomattava merkitys vesien tilan parantamiseen. Niiden avulla jätevedet voidaan johtaa tehokkaasti toimiville keskuspuhdistamoille. Siirtoviemäriin liitetään myös niiden varrella olevaa haja-asutusta, jolloin jätevesistä aiheutuva kokonaiskuormitus pienenee. Valiokunta korostaa, että viemäröintiohjelman toteutumisaste on melko alhainen, siirtoviemäreiden lukumäärällä tarkasteltuna vain noin 40 prosenttia. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että siirtoviemäreiden rakentamista jatketaan viemäröintiohjelman mukaisesti ja että valtion tukea voitaisiin myöntää jälleen tulevaisuudessa talouden niin salliessa.

Talousarvioesitykseen ei myöskään enää sisälly määrärahaa hajajätevesineuvontaan. Neuvonnalla on edistetty haja-asutuksen jätevesiasetuksen toimeenpanoa. Kiinteistöjä, joilla on arvioitu olevan tarvetta ryhtyä toimenpiteisiin jätevesijärjestelmien kunnostamiseksi, on vielä noin 120 000.

Valiokunta lisää edellä olevan perusteella momentille 3 130 000 euroa kolmen keskeneräisen valtakunnallisen viemäröintiohjelman mukaisen siirtoviemärihankkeen loppuun saattamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 072 000 euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valtuus

(Kuten HE 30/2015 vp)

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 18,48 milj. euron määrärahaa, joka on 30,35 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Määräraha on varattu suojeluratkaisujen toteuttamiseen ja luonnonsuojelutavoitteista aiheutuvien korvausten maksamiseen yksityismailla.

Valiokunta pitää valitettavana, että määrärahan taso on jyrkästi pudonnut. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO-ohjelman) toimeenpanoa kuitenkin jatketaan, vaikkakin selvästi suunniteltua alemmalla tasolla. Valiokunta pitää tärkeänä, että niukka rahoitus suunnataan suojelun kannalta keskeisimmille alueille sekä edustavimpiin ja olemassa olevia suojelualueita täydentäviin kohteisiin. Myös Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutusta on tarkoitus jatkaa.

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 7,5 milj. euron määrärahaa, joka on 6,05 milj. euroa enemmän kuin 2015. Valiokunta pitää perusteltuna määrärahan korotusta, joka käytetään öljyntorjuntavalmiuden vahvistamiseen ja Merentutkimusalue Arandan peruskorjaukseen.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksiin varataan yhteensä 25 milj. euroa, josta 5 milj. euroa rahoitetaan valtion asuntorahastosta. Vastaava määräraha oli 40 milj. euroa vuonna 2015.

Valiokunta pitää valitettavana määrärahan suurta leikkausta ja toteaa, että suhteellisen pienellä avustuksella on pystytty mm. pidentämään ikäihmisten kotona asumista. Määrärahan vähentyessä on tärkeää kohdistaa se entistäkin vaikuttavammin. Valiokunta pitää myönteisenä, että valtaosa avustuksesta suunnataan edelleen uusien hissien rakentamiseen ja vanhusten ja vammaisten asuntojen korjauksiin. Määrärahalla edistetään lisäksi myös ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toimenpiteiden avulla pyritään parantamaan asumisolaja vaikuttamalla ikääntyneiden itsensä, kuntien sekä asunto- ja rakennusalan toimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Päälukka 35

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Talousarvioesityksen mukaan valtion asuntorahaston varoja arvioidaan käytettävän yhteensä 200 milj. euroa asuntotoimen avustusten ja korkomenojen maksamiseen vuonna 2016. Lisäksi rahastosta tuloutetaan 47 milj. euroa valtion talousarvioesitykseen.

Asuntorahastosta varaudutaan tukemaan noin 7 500 uuden korkotukiasunnon rakentamista. Valtion asuntorahaston vuokra-asuntojen ja asumisoikeustalolainojen korkotukivaltuudeksi ehdotetaan 1 170 milj. euroa, joka on samansuuruinen kuin vuonna 2015. Lisäksi varaudutaan tukemaan yleishyödyllisyssäädösten ulkopuolella valtion täytetakauksella 2 000 vuokra-asunnon rakentamista ja erityisryhmien investointiavustuksella noin 4 000 asunnon rakentamista. Asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtiontakausvaltuudeksi ehdotetaan 100 milj. euroa. Käytössä ei ole enää käynnistysavustusta takauslainoille (3 milj. euroa), käyttötarkoituksen muutosavustusta (2 milj. euroa) eikä alennettua omavastuukorkoa.

Valiokunta pitää kohtuuhintaisen asuntotarjonnan lisäämistä asuntopolitiikan keskeisimpänä tavoitteena ja pitää hyvänä, että asuntorakentamisen lisääminen on myös yksi hallituksen kärkihankkeista. Asuntotarjonta on jo pitkään ollut kysyntään nähden riittämätöntä kasvukeskuksissa, mikä on johtanut asuntojen hintojen ja vuokrien kohoamiseen. Erityisesti pääkaupunkiseudulla tilanne on kärjistynyt ja asumisen kalleus on jo heikentänyt talouskasvun edellytyksiä.

Valiokunta on erittäin huolestunut siitä, että asuntotarve lisääntyy entisestään merkittävästi, kun oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden pysyvä asuttaminen tulee ajankohtaiseksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus etsii keinot tilanteen hallitsemiseen ja tarvittaessa korottaa nopealla aikataululla korkotukivaltuutta kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämistä voidaan pitää perusteltuna myös rakennusalan työllisyyden näkökulmasta. Jos tuotantoa ei saada kasvuun, erityisesti pääkaupunkiseudulla on uhkana asunnottomuuden kääntyminen nousuun. Maahanmuuttajien pysyvämpää asuttamista toteutettaessa tulee huomiota kiinnittää lisäksi erityisesti segregaatiokehityksen ehkäisemiseen ja monikielisen asumisneuvonnan lisääntyvään tarpeeseen.

Kohtuuhintaisen asuntotuotannon edistäminen edellyttää monipuolisesti vaikuttavia toimenpiteitä asunto- ja tonttitarjonnan lisäämiseksi vastaamaan kysyntää sekä maankäytön suunnittelun tehostamista liikenteen tarpeiden ja asumisen yhteensovittamiseksi. Valiokunta pitää myönteisenä, että kasvukeskuseutujen ja valtion yhteistyössä laadittavat maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -aiesopimukset ovat edistäneet tonttien saatavuutta ja vuokra-asuntotuotannon käynnistymistä. Aiesopimuskäytäntöä on kuitenkin edelleen kehitettävä ja siinä on otettava huomioon myös kiihtyvä maahanmuutto ja maan sisäisen muuttoliikkeen sekä väestörakenteen muutosten vaikutukset asuntojen tuotantarpeeseen. Vuonna 2016 aiesopimusten toteutumista on tarkoitus kannustaa kunnallistekniikan rakentamisen avustuksilla (15 milj. euroa) ja Helsingin seudulle suunnatuilla käynnistysavustuksilla (10 milj. euroa). Valiokunta pitää tarpeellisenä, että käynnistysavustuksia voidaan rahoituksen riittäessä jakaa myös muille MAL-alueille, jolloin avustuksen suuruus voisi olla esimerkiksi puolet Helsingin seudun summasta.

Valiokunta nostaa esiin MAL-aiesopimusten rinnalle kasvukäytävä-ajattelun, jossa kasvavat alueet keskittyvät pääliikennekäytävien varrelle. Tällaisia kasvukäytäviä ovat esimerkiksi Hel-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

sinki—Hämeenlinna—Tampere ja Helsinki—Lahti-oikoradan seutu, joissa aluerakenteeseen muodostuu liikennekäytävien verkostoon perustuvia laajoja työssäkäyntialueita. Valiokunnan mielestä nämä kasvukäytävät tulee huomioida myös kaavoituksessa ja asuntotuotantoa edistettäessä sekä MAL-aiesopimuksia tehtäessä. Kasvukäytävien varsilla rakennuskustannukset ovat keskimäärin edullisempia kuin kasvukeskuksissa, mikä alentaa asumisen hintaa. Samalla työvoiman liikkuvuus kasvukeskusten välillä helpottuu, mikä edistää osaltaan elinkeinoelämän kilpailukykyä. Uusien asuinalueiden rakentamisessa kasvukäytävien varsille voidaan valiokunnan mielestä hyödyntää myös hallituksen kärkihanketta ”Biotalous ja puhtaat ratkaisut” esimerkiksi puurakentamisen edistämiseksi ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi.

Pula kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista johtuu osin siitä, että vuokra-asuntojen rakentamisesta ja omistamisesta kiinnostuneita yksityisiä tahoja ei nykyisillä ehdoilla juurikaan ole ollut. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon toteuttaminen on jäänyt lähinnä kuntien vastuulle. Lisäksi myös valtio on itse lähtenyt markkinoille valtion erityistehtäväyhtiön A-Kruunun pääomittamisella. Tavoitteena on, että yhtiöllä on 2 000 uutta asuntoa valmiina tai rakenteilla pääkaupunki-seudulla vuonna 2018.

Valiokunta toteaa, että tuotannon lisäämiseksi toimijoiden kiinnostusta kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tarjontaan tulee edelleen lisätä. Hallitus pyrkii tähän mm. luomalla uuden 10 vuoden mallin. Valmistelussa on myös valtion tukemien asuntojen omistajille asetetusta yleishyödyllisyysvaatimuksesta luopuminen uuden tuotannon osalta ja rajoitusten muuttaminen kohdekohtaisiksi. Lisäksi vuoden 2016 alusta on tarkoitus joustaa ARA-asuntokannan käyttö- ja luovutusrajoituksista, jos vapautuva pääoma käytetään asuntotuotantoon tai asuntokannan korjaamiseen. Valiokunta korostaa, että kaikkien uudistusten tavoitteena tulee olla riittävä ja kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto.

Toimenpiteitä tarvitaan myös asumiskustannusten hillitsemiseksi. Esimerkiksi autopaikkoihin, väestönsuojiiin tai esteettömyyteen liittyvät vaatimukset koskevat kaikkea rakentamista. Kysymys on osittain kunnallisista määräyksistä, joten hallitusohjelman mukaiset toimet sääntelyn ja normien purusta on ulotettava lainsäädännön ohella kuntatason määräyksiin. Tarvetta on myös sujuvoittaa rakentamista ja nopeuttaa rakentamisprosesseja. Esimerkiksi kaavajärjestelmää ja rakentamisen lupajärjestelmiä ollaan uudistamassa. Tarkoitus on myös helpottaa täydennysrakentamista ja rakennusten käyttötarkoituksen muuttamista sekä hajarakentamista.

Valiokunta toteaa, että useimmat asumiseen ja rakentamiseen liittyvät pullonkaulat ratkaistaan budjetin ulkopuolella. Päämääränä tulee kuitenkin olla toimivaan asuntomarkkinatilanteeseen perustuva kohtuuhintainen, määrältään riittävä asuntotuotanto sekä sitä täydentävä asumisen tukijärjestelmä, jossa tuki kohdentuu asukkaalle eikä siirry asumisen hintaan. Myös tukijärjestelmän kokonaistarkastelu on välttämätöntä. Markkinahintaa edullisemman vuokra-asuntotuotannon rakentamiseksi tarvitaan toimiva, kilpailukykyinen korkotukijärjestelmä sekä vaikuttavia avustuksia, kuten käynnistysavustukset.

Erityisryhmien asuminen

Erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen rakentamiseen, hankintaan ja perusparantamiseen ehdotetaan 120 milj. euron myöntämisvaltuutta, joka on samansuuruinen kuin vuoden 2015 valtuus.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Pääluokka 35

Valiokunta pitää hyvänä, että avustuksia myönnettäessä etusijalla ovat kaikkein vaikeimmassa asuntotilanteessa oleville erityisryhmille tarkoitetut asuntohankkeet. Näitä ryhmiä ovat pitkäaikaisasunnottomat, kehitysvammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja muistisairaat vanhukset. Kyseisten ryhmien kohdalla korostuu asumiseen liittyvä tuki, ja tästä seuraa erityisvaatimuksia asuntojen ja rakennusten tila-, varuste- ja rakenteellisille ratkaisuille. On myös tarkoituksenmukaista, että hallitus päätti säilyttää opiskelija- ja nuorisoasunnot investointiavustusten piirissä.

Tarve erityisryhmien investointiavustuksille on valiokunnan saaman selvityksen mukaan suuri. Valiokunta pitää siten tarpeellisena, että valtuuden tason riittävyttä seurataan tarkasti ja tarvittaessa korotetaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Osasto 15

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 39 950 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 5 381 502 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään nettotuloa 5 331 502 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 30/2015 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Yhteenveto

YHTEENVETO

Valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä tuloarviot että määrärahat päätyvät 54 390 981 000 euroon.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 39 950 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 11	40 777 052 000	40 777 052 000
Os. 12	5 367 489 000	5 367 489 000
Os. 13	2 448 138 000	2 448 138 000
Os. 15	5 758 352 000	5 798 302 000
Yhteensä	54 351 031 000	54 390 981 000

Määrärahojen eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 21	162 876 000	162 876 000
Pl. 22	13 475 000	13 475 000
Pl. 23	207 558 000	207 558 000
Pl. 24	1 047 796 000	1 048 026 000
Pl. 25	923 629 000	926 429 000
Pl. 26	1 708 108 000	1 710 158 000
Pl. 27	2 885 895 000	2 886 295 000
Pl. 28	17 317 079 000	17 317 079 000
Pl. 29	6 791 931 000	6 801 221 000
Pl. 30	2 555 527 000	2 559 607 000
Pl. 31	2 930 893 000	2 932 443 000
Pl. 32	2 929 093 000	2 936 213 000
Pl. 33	13 105 324 000	13 114 624 000
Pl. 35	198 747 000	201 877 000
Pl. 36	1 573 100 000	1 573 100 000
Yhteensä	54 351 031 000	54 390 981 000

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 30/2015 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 118/2015 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2016 edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetut 6 lausumaa.

Eduskunta hyväksyy talousarvioaloitteet TAA 246 ja 292/2015 vp.

Eduskunta hylkää talousarvioaloitteet TAA 1—245, 247—291 ja 293—362/2015 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2016 talousarviota sovelletaan 1.1.2016 alkaen.

Helsingissä 10.12.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Maria Tolppanen ps
jäsen Touko Aalto vihr
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Eero Heinäluoma sd
jäsen Susanna Huovinen sd
jäsen Kalle Jokinen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Joakim Strand r
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Li Andersson vas
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Timo Harakka sd

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Pauli Kiuru kok
varajäsen Timo V. Korhonen kesk
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Mika Niikko ps
varajäsen Markku Pakkanen kesk
varajäsen Jari Ronkainen ps
varajäsen Eero Suutari kok
varajäsen Harry Wallin sd
varajäsen Stefan Wallin r
varajäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen
ylitarkastaja Arto Mäkelä

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

VASTALAUSE 1 sd

Yleisperustelut

Suomen taloudellinen tilanne jatkuu vaikeana. Euroopan unionin ja erityisesti euroalueen talousvaikeudet ovat pitkään syöneet Suomen kasvumahdollisuuksia. Koska Suomen viennistä 55 prosenttia suuntautuu EU-maihin, Suomi ei ole saanut kysyntäapua maailmalta. Kansantuotteella mitaten Suomen pitkittynyt taantuma on jo ollut pahempi kuin 1990-luvun alun lama. Hallituksen toimet ovat osaltaan heikentämässä ensi vuoden ja pidemmän ajan kasvunäkymiä. Julkisen talouden leikkaukset heikentävät ihmisten ostovoimaa, mikä puolestaan heikentää talouskasvua. Hallituksen leikkaukset iskevät pahasti myös koulutukseen, mikä on Suomen pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksien kannalta vaarallista.

Jos hallitus saa läpi perustuslaillisesti kyseenalaiset pakkolait palkkojen alentamiseksi, kotimainen kysyntä ja julkisen talouden rahoitus kärsivät entisestään. Työehtosopimusten minimisuojan purkaminen lisää painetta palkkojen alentamiseen. Vaarana on deflaatiokierre. Samaan aikaan hallitus myrkyttää työmarkkinoiden ilmapiiriä, niin että kansantaloudelle elintärkeät pidättävät tulosopimukset ja yhteisymmärryksessä sovittavat kasvun toimet joutuvat vakavaan vaaraan. Hallituksen takia vuosi 2016 on suuren epävarmuuden aikaa. Huolestuttavaa on, että hallitus ei ole tehnyt mitään tänä ja ensi vuonna työllisyyttä ja kasvua tukevia päätöksiä. Päinvastoin: hallitus leikkaa työllisyysmäärärahoja. Hallitus pakastaa Suomen kasvun ja kilpailukyvyn koko ensi vuoden ajaksi.

Sosialidemokraatit näkee, että laajan tuloratkaisun synty ja näköala koko vaalikauden työmarkkinaperiaatteista vahvistaisivat Suomen talouden vakautta. Hallitus on toimillaan, osaamattomuudellaan ja ideologisin valinnoin murtamassa koko sopimusyhteiskunnan perustan. Laajaa tuloratkaisua koskevien neuvottelujen kariuduttua tilanne on vakava. Hallituksen tulee perua pakolakesityksensä ja vedota osapuoliin yhteisen tuloratkaisun aikaansaamiseksi.

Vaikeina aikoina tarvitaan yhteenkuuluvuuden henkeä. Hallituksen politiikka vaikuttaa kuitenkin päinvastoin. Vuoden 2016 budjetin leikkaukset on suunnattu yhteiskunnan vähäosaisille, mutta hyvätuloisilta ei edellytetä todellisia taloudellisia uhrauksia. Hallituksen kaavailemien pakolakien pahimmat seuraukset kohdistuisivat tavallisiin palkansaajiin, erityisesti julkisen sektorin naisvaltaisiin aloihin. Samaan aikaan hallitus on tuonut eduskuntaan kaikkein rikkaimman eliitin eduille räätälöityjä lakiesityksiä. Hallitus ei uskottavasti aja koko kansakunnan etua, vaan lietsoo eripuraa ja epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Hallitus on lisäksi jo alkutaipaleellaan sisäisesti riitaisa. Hutiloiden tehtyjä päätöksiä joudutaan jatkuvasti perumaan ja lakiesityksiä vetämään pois eduskunnasta. Luottamus ja tulevaisuudenusko ovat koetuksella. Suomi on menossa kohti suurempia ristiriitoja ja tuloeroja.

Ostovoimaa huomattavasti heikentävä ja tempoileva politiikka on rapauttanut ihmisten luottamusta talouteen. Kuluttajien luottamus on heikentynyt kesän jälkeen merkittävästi, eikä edes elinkeinoelämän luottamus osoita elpymisen merkkejä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Hallituksen talouspolitiikan iso virhe on, ettei siinä panosteta työllisyyden edistämiseen tässä ja nyt. Työttömyys uhkaa nousta yli 10 prosentin vuonna 2016 — varsinkin hallituksen tahallisen toimettomuuden vuoksi. Vaikka työllistämisen määrärahat ovat monin paikoin loppuneet kokonaan jo kesällä 2015, hallitus kieltäytyy panostamasta aktiiviseen työllistämiseen, jolla työttömyysjaksot jäisivät mahdollisimman lyhyiksi.

Työmarkkinoiden akuutein ongelma on se, että pitkittyvät työttömyysjaksot kasvattavat nopeasti rakenteellista työttömyyttä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut jo yli sataantuhanteen. Kun rakenteellinen työttömyys on kerran päässyt nousemaan, sitä on vaikea saada laskemaan edes silloin, kun talouskasvu joskus alkaa. Tästä pahasta kierteestä on kokemuksia 1990-luvun lamavuosilta. Pitkittyvä suurtyöttömyys ja siitä seuraava syrjäytymisen kierre vaurioittavat yhteiskuntaa sekä inhimillisesti, sosiaalisesti että taloudellisesti vielä vuosikausia sen jälkeen, kun akuutti kriisi on ohi. Hallituksen tarkoituksella sallima suurtyöttömyys heikentää entisestään kasvun ja hyvinvoinnin edellytyksiä.

Hallitus on epäonnistunut työllisyyden parantamisessa. Vuoden 2016 talousarviostakin työllisyyttä kohentavat toimet puuttuvat kokonaan. Leikkauksilla ei luoda yhtään uutta työpaikkaa eikä synnytetä kasvua.

Sipilän hallitus perustelee epäoikeudenmukaisia leikkauksiaan julkisen talouden tasapainottamisella. Tavoite on oikea, mutta hallitus ei siihen kykene. Hallitus on puhunut ponnekkaasti velkaantumisen pysäyttämisestä, mutta vuoden 2016 budjetin täydentävästä talousarviosta ilmenee, että hallitus ottaa vuoteen 2015 verrattuna yli puoli miljardia euroa lisää velkaa.

Hallitus elää velaksi siitä syystä, että se ei ole kyennyt sopimaan uusista kasvua tukevista toimita, eikä se halua jakaa laman taakkaa verotuksessa oikeudenmukaisella tavalla. Erityisesti hyväpalkkaiset ja pääomatulon saajat nauttivat hallituksen erityistä suojelua — silloinkin, kun päiväkotilapsilta on "pakko" ottaa.

Verotuottojen välttely on vastuutonta valtiontalouden hoitoa. Tavoitellessaan palkkojen alennusta hallitus luopuisi samalla noin 900 miljoonan euron verotuotoista. Se kaavailee kompensoivansa palkka-alen verotusta keventämällä — jälleen miljardin euron veronmenetys. Kun mukaan lasketaan vielä yrityksille lupailtu sotu-maksujen alentaminen, hallitus luopuisi kertaheitolla lähes kolmen miljardin euron verotuotosta — joka vuosi. Kun vielä ns. kärkihankkeet aiotaan rahoittaa valtion omaisuutta myymällä, uudet leikkaukset uhkaavat vaalikauden lopussa.

Hallituksen tavoitteena on julkisen vallan ja palveluiden määrätietoinen heikentäminen. Paitsi rahoitusta vähentämällä se tapahtuu yksityistämällä julkisia palveluita. Pohjoismainen hyvinvointivaltio puristetaan tyhjiin, jäljelle jäävät vain kuoret. Kansalaisyhteiskuntaa muutetaan markkinapaikaksi.

Kansakunta ei kuitenkaan ole yhtiö. Kansalaiset eivät ole alaisia. Suomea ei voi johtaa pelolla, sillä demokratiassa valta kuuluu aina kansalaisille. He vaativat päättäjiltä vastuuta ja tasapuolisuutta, he vaativat vaihtoehtoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Sosialidemokraattien vaihtoehto: Silta yli synkän virran

Sosialidemokraattien velvollisuus on osoittaa vaihtoehto hallituksen budjettilinjalle. Vaihtoehtomme on yhtä aikaa rohkea, reilu ja realistinen. Se näyttää aidon kasvun, työllisyyden ja hyvinvoinnin tien. Sosialidemokraattien vaihtoehto synnyttää 35 000 työpaikkaa. Työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen, Rinteen työllistämismalli ja erilaiset rakennushankkeet ovat konkreettisia toimia työllisyyden edistämiseksi. Työpaikkoja tarvitaan tässä ja nyt.

Vaihtoehtomme on sosiaalisesti oikeudenmukainen, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä. Se on myös taloudellisesti vastuullisempi vaihtoehto. Velkaantumista vähennetään 330 miljoonalla eurolla verrattuna hallituksen esitykseen. Se vie Suomen turvallisesti tulevaisuuteen — työlinjalle.

Luottamus on yhteiskunnan tärkein pääoma. Budjetin on oltava sosiaalisesti oikeudenmukainen, sen täytyy vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Oikeudenmukaisuus on itseisarvo, mutta verraten pienet tuloerot ja terveyserot ovat tyypillisiä myös taloudellisesti menestyvimmillä yhteiskunnilla. Suomi on ollut maailmalla esimerkki luottamusyhteiskunnan voimasta, ja on sitä myös tulevaisuudessa.

Ei riitä, että kasvu näkyy tilastoissa ja taulukoissa, vaan kaikkien suomalaisten täytyy kokea hyvinvoinnin parantuneen. Ennen muuta on vahvistettava työllisyyttä luomalla tuhansia uusia työpaikkoja ja pitämällä samalla huolta vanhoista osaamisaloista.

Palkasta ja eläkkeestä on jäätävä enemmän käteen. Suomalainen hyvinvointi perustuu työhön. Ostovoima tuottaa kasvua ja työllisyyttä. Siksi sosialidemokraatit esittävät työtulovähennystä, jossa pieni- ja keskituloiselle jää palkasta enemmän käteen. Eläkeläisiä ei saa eriarvoistaa verrattuna palkansaajiin. Eläkeläiset ovat työnsä jo tehneet, ja heidänkin ostovoimansa edesauttaa kasvua ja työllisyyttä. Sosialidemokraatit esittävät eläketulovähennystä, jossa saman verran tienaaavan palkansaajan ja eläkkeensaajan nettotulot eivät eriarvoistu. 1 000—3 000 euroa kuukaudessa tienaaavan eläkkeensaajan nettotulot kasvavat keskimäärin 250—300 euroa vuodessa verrattuna hallituksen esitykseen.

Monet yhteiskunnan tärkeitä peruspalveluista ovat kuntien vastuulla, joten kuntien rahoitusperusta ja kyvystä selviytyä tehtävistään on pidettävä huolta. Kustannusten korvausten, yhteisöveron jakomuutoksen ja työllisyyden rakenneuudistusten johdosta vaikutus kuntatalouteen on lievästi positiivinen verrattuna Sipilän hallituksen päätöksiin.

Oikeudenmukaisemman verotuksen ja työllisyyttä parantavien toimien lisäksi rahoitusta saadaan tulouttamalla Sitran taseesta kertaluontoisesti 350 miljoonaa. Kertaluontoisilla tuloilla rahoitetaan kertaluontoisia menoja edistäen työllisyyttä ja kasvua tukevia toimia. Pysyvien menojen kattaminen perustuu pysyviin tuloihin taloudellisen kestävyys turvaamiseksi.

Julkisen talouden tasapaino on varmistettava kolmella elementillä: vahvalla työllisyyspolitiikalla, menojen säästöillä ja laajalla veropohjalla. Sosialidemokraatit suhtautuvat vakavasti velkaantumiseen, ja siksi budjettimme esitysten painopiste on työllisyyden tukemisessa, sitä kautta työttömyysmenojen vähentämisessä ja tulojen lisäämisessä. Esitämme useita rakenteellisia uudistuk-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

sia muun muassa työllisyyden hoitoon. Budjetin lähtökohtana on, että valtio ottaa ensi vuonna vähemmän velkaa kuin tänä vuonna ja näin katkaistaan kova velkaantumisvauhti.

Kun huomioidaan veropohjan laajennus ja veroperusteisiin tehdyt muutokset ja toisaalta TEL-maksun alennus, veroaste säilyy ennallaan. Suomi on johdatettava yli synkän virran — vastuullisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talous- ja finanssipoliittista linjaansa työllisyyttä, kasvua ja kilpailukykyä vahvistavaksi ja tasapainottaa julkista taloutta sosiaalisesti oikeudenmukaisemmalla tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa linjaansa ja tasapainottaa julkista taloutta sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla sekä lisäämällä tuloja että vähentämällä menoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan verotuksen kokonaisuudistusta, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn ja ansiotulojen verotuksesta aliverotettuun finanssisektorin, pääomien, pääomatulojen ja varallisuuden suuntaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan esityksiä, joilla ehkäistään veronkiertoa ja haitallista verosuunnittelua sekä ryhtyy voimakkaisiin toimiin harmaan talouden torjumiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee veroratkaisut niin, että eläkeläisten yhtäläinen verokohtelu palkansaajien kanssa toteutuu.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen TEL-maksun työntekijöiden ja työnantajien väliaikaisesta alentamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että osa autoveron alennuksesta ohjataan VR:n ostopalveluliikenteen turvaamiseen maakunnissa sekä joidenkin muiden hallituksen epäoikeudenmukaisten

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

leikkausten purkamiseen ja että hallitus arvioi autoveroa ja ajoneuvoveroa koskevien päätönsä tulonjakovaikutukset ja ryhtyy korjaaviin toimiin epäkohtien ilmetessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu perusoikeuksien vastaisesta pakkolainsäädännöstä ja turvaa työmarkkinajärjestöille vapaan sopimusoikeuden.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa työllisyysasteen nostamisen ja nuorisotakuun toteuttamisen edellyttämät määrärahat.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa Suomen tulevaisuudelle tuhoisat koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät leikkaukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohtelee korkeakouluja yhdenmukaisella tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa lainsäädäntötoimin varhaiskasvatuksen ryhmäkoot.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi kolmikantaisen valmistelun passiivisen työttömyysturvan uudistamisesta aktiivisuutta ja työllisyyttä tukevaksi ns. Rinteen mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan aktiivisen työvoimapolitiikan uudistusta, jossa kunnat saavat aikaisempaa suuremman vastuun työllisyyden hoidosta ja kunnille turvataan myös tähän tarvittavat voimavarat.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla parannetaan yrittäjyyden edellytyksiä ja ottaa käyttöön mm. ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen liittyvän verovähennysmahdollisuuden.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee täsmätoimia, joilla parannetaan välittömästi vienniteollisuuden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan asunto- ja infrastruktuuripolitiikan merkittävää tehostamista kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseksi ja merkittävien liikennehankkeiden käynnistämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa ja panostaa väylien rakentamiseen koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee täsmätoimia edistääkseen homekoulujen ja päiväkotien sekä kirjastojen peruskorjauksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa epäoikeudenmukaisimmat ja jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin kohdistuvat tulonsiirtojen leikkaukset ja maksujen korotukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi talouspoliittisen linjansa vaikutukset eri väestöryhmien elämän ja tulonjakovaikutusten kannalta niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta velvoittaa hallitusta palauttamaan yleisradion rahoituksen valmistelun parlamentaariseen valmisteluun ja päätöksentekoon. Eduskunta edellyttää tässä yhteydessä hallitusta valmistelemaan pikaisesti parlamentaarista tukea nauttivan esityksen, jolla Yle-veron sosiaalista oikeudenmukaisuutta lisätään ja Yleisradion häiriöttömän toiminnan jatkuvuus varmistetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimittaa eduskunnalle selvityksen, miksi kehitysyhteistyön edistämiseksi ei ole toteutettu lahjoitusten verovähennysmahdollisuutta ennen eduskuntavaaleja hallituspuolueiden lupaamalla tavalla.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallitus on epäonnistunut talouspolitiikassaan ja jatkuvasti laiminlyönyt työllisyyden ja talouskasvun edistämisen. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi edus-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

kunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia maamme taloudellisen tilan parantamiseksi. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Kriisinhallinta

20. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Hallitusohjelmassa aktiiviseen kansainväliseen kriisinhallintaan osallistuminen nähdään tärkeänä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Vaikka uudet kriisinhallintaoperaatiot rahoitetaan vakiintuneen käytännön mukaan lisäbudjeteissa, niin esitetyt vähennykset pieniin ja uusiin operaatioihin varautumiseen antavat väärän kuvan Suomen valmiudesta ja halukkuudesta osallistua kansainväliseen vastuunkantoon kriisinhallintaoperaatioissa.

Hallitusohjelman liitteen mukaan Suomesta olisi vuodesta 2017 lähtien 9 operaatiota, joissa olisi yhteensä 90 sotilasta. Kehyksen mukaan on vielä mahdollista lisätä osallistumista 1—2 operaatiolla niin, että yhteensä vahvuus olisi enintään 120 sotilasta. Pitkään nyrkkisääntönä oli, että kriisinhallintaoperaatioissa on mukana reilu tuhat suomalaista. Joinakin vuosina 1 000 sotilaan määrä on myös toteutunut. Tällä hetkellä mukana on noin 500 sotilasta.

Tätä ei voida pitää aktiivisen osallistumisen tasona eikä tulevaisuudessa voida enää sanoa, että osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan olisi keskeinen osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Suomen vaikutusmahdollisuudet kriisien taltuttamiseksi niiden alkulähdeillä kapenevat merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.10.20 lisätään 3 780 000 euroa suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomella ei ole varaa sulkea rajojaan ja vetäytyä kuoreensa. Taloutemme ja työllisyytemme pohjautuvat kansainväliseen kauppaan ja yhteistyöhön. Kansainvälinen kehitysyhteistyö perustuu niin alueellisesti kuin maailmanlaajuisesti yhdessä sovittujen käytäntöjen noudattamiseen. Suo-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

men on pyrittävä toimimaan siten, että kansainväliset verkostomme mahdollistavat myös laajenevan taloudellisen yhteistyön eikä uskottavuutemme luotettavana yhteistyökumppanina kärsi.

Kehitysyhteistyö sekä kansainvälinen ympäristö- ja ilmastopolitiikka ovat tänä syksynä käännekohdassa, kun YK:n alaisuudessa saatiin aikaan uusi kestävä kehityksen agenda vuoteen 2030 mennessä ja Pariisissa neuvotellaan joulukuussa uutta ilmastositoumusta. Meillä täytyy olla valmiutta sitoutua näiltä osin laajenevaan yhteistyöhön ja uusiin kansainvälisiin sopimuksiin, eikä aikaisemmin tehtyjen sitoumusten toimeenpanoa saa vaarantaa.

Hallituksen esittämät äkkinäiset ja rajut leikkaustoimet johtavat monilla sektoreilla jo tehdyn työn valumiseen hukkaan. Esimerkiksi vakiintuneiden toimijoiden kuten kumppanuusjärjestöjen, säätiöiden ja YK-taustaisten järjestöjen kehitysyhteistyötoiminnan tukea leikattiin noin 40 prosentilla vuoden 2015 tasoon nähden, yhteensä 49 miljoonaa euroa. Leikkaukset ovat myös ristiriidassa kansainvälisesti ajamiemme hyvän hallinnon käytänteiden kanssa. Leikkauksia on tehty aiemminkin, mutta niiden haittavaikutukset on pystytty minimoimaan jaksottamalla leikkaukset pidemmälle aikavälille. Näin tulisi toimia myös ensi vuonna. Kehitysyhteistyöhön kohdistuvia leikkauksia tulisi myös lieventää ja määrärahoja tulisi kohdentaa tasaisemmin erityisesti monikeskiseen kehitysyhteistyöhön ja kansalaisjärjestöille. Finnfundin pääomittamiseen tarkoitusta rahoituksesta tulisi siirtää 90 miljoonaa euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 190 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahan korottamiseksi.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää kehitysyhteistyöhön rajuja 200 miljoonan euron nettoleikkauksia. Tämän lisäksi varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ohjataan varoja kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja Teollisen yhteistyön rahaston Finnfundin pääomittamiseen, eikä päästöhuutokauppatuloja enää jatkossa ohjata kehitysyhteistyöhön. Kokonaisuudessaan kehitysyhteistyöhön kohdistuvat leikkaukset nousevat täten jopa 400 miljoonaan euroon. Leikkaukset kohdistuvat erityisen kovin kansalaisjärjestöjen toimintaan. Järjestöiltä otetaan 49 miljoonaa euroa, joka on noin 40 prosentin leikkaus vuoden 2015 tukeen verrattuna. Näin suuret leikkaukset ovat tuhoisia kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten, Suomen maineen ja vaikuttavuuden sekä jo aloitettujen projektien loppuunsaattamisen kannalta. Vaikka Finnfundin tekemä työ on tärkeää, moninkertaistetaan sen pääomakorotus nyt varsinaisen kehitysyhteistyön kustannuksella. Finnfundin pääomittamiseen tarkoitettua rahoituksesta tulisikin siirtää 90 miljoonaa euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.89 vähennetään 90 000 000 euroa Finnfundin pääomittamiseen ehdotetusta määrärahasta.

90. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Valtioneuvoston talousarvioesitykseen on tehty ulkoasiainministeriön momenttiin 24.90.50 sisältyvän kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotuksen määrärahan yksityiskohtaisiin perusteluihin aiempiin vuosiin nähden muutos, joka näyttää tekniseltä, mutta jonka vaikutus uhkaa lopettaa kaikkien suomalaisten Eurooppa-järjestöjen — sekä EU-myönteisten että EU-kriittisten — muun kuin puhtaan vapaaehtoistoiminnan kokonaan. Perustelutekstistä on poistettu jo yli kymmenen vuoden ajan vakiintunut korvamerkintä, jonka mukaan kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen varatusta määrärahasta osa osoitetaan suoraan sekä Eurooppalainen Suomi ry:lle että Vaihtoehto EU:lle tiedotuskeskus ry:lle.

Varsinaisten Eurooppa-järjestöjen korvamerkintöjen poistaminen johtaisi täysin kohtuuttomaan lopputulokseen. Poisto nimittäin lopettaisi suomalaisten Eurooppa-järjestöjen julkisen rahoituksen käytännössä kokonaan, sillä nykyisten (vuoden 2015) ehtojen mukaan kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotuksen korvamerkitsemätöntä tukea saa käyttää vain pienimuotoisiin hankkeisiin, joiden kuluihin ei hyväksytä lainkaan esim. palkkaus- tai hallintomenoja. Nykyisistä korvamerkityistä tuista ovat niiden saajajärjestöjen lisäksi riippuvaisia niiden kanssa tiiviissä yhteistoiminnassa toimivat viisi muuta kansallisen tason Eurooppa-järjestöä sekä näiden piirissä toimivat yhteensä 27 alueellista järjestöä, jotka ylläpitävät monipuolista ja kriittistä Eurooppa-keskustelua vapaaehtoisvoimin 17 eri paikkakunnalla Suomessa. Etenkin tälle toiminnalle julkinen taloudellinen tuki on ensiarvoisen tärkeää, koska Eurooppa-tiedotuksen maakunnissa aiemmin ollut tiedottajaverkosto on lakkautettu.

Kansainvälistä toimintaa harjoittavia kansalaisjärjestöjä on ilman hyväksyttävää perustetta kohdeltava valtionapupäätöksissä tasa-arvoisin ehdoin. Hallituksen esityksen perustelut kuitenkin asettaisivat nimenomaan Eurooppa-järjestöt kaikkia muita kv-järjestöjä selvästi huonompaan asemaan, sillä yksityiskohtaisiin perusteluihin sisältyvän käyttösuunnitelman mukaan valtio teknisesti poistaisi tuen ja perusvoimavarat varsinaisilta Eurooppa-järjestöiltä kokonaan samalla, kun se kuitenkin takaisi kaikkien muiden vastaavien järjestöjen perusvoimavarat ja toiminnan jatkumisen leikaten niiden valtionapujen tasosta vain alle viidenneksen vuoden 2015 tasoon verrattuna. Eurooppalainen Suomi ry:lle tulisi siksi osoittaa Eurooppa-tiedotuksen määrärahasta 168 000 euroa ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 34 000 euroa.

Edellä olevan ja aloitteen TAA 193/2015 vp perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.90.50 osoitetaan 202 000 euroa Eurooppalainen Suomi ry:lle ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle.

**Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd**

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Hallituksen esityksessä ehdotetaan merkittäviä korotuksia tuomioistuinmaksuihin. Sosialidemokraatit pitävät kansalaisten oikeusturvan kannalta tärkeänä, että tuomioistuinmaksuja ei korotettaisi. Esityksen vaikutusten arviointi keskittyy taloudellisten vaikutusten arviointiin ja viranomaisten toimintaan kohdistuviin vaikutuksiin kansalaisten oikeusturvan tason sijaan. Yhteiskunnallisten vaikutusten arviointia ei siis ole tehty riittävästi, jotta näin mittavia korotuksia voitaisiin toteuttaa.

Tuomioistuinmaksuja korotettaessa on tärkeintä arvioida, miten maksujen korotus ja maksullisuuden laajentaminen vaikuttavat ihmisten, ja etenkin rikoksen uhrien oikeusturvaan. Hallituksen esityksen mukaan maksutulojen lisäykset olisivat kaikille tuomioistuimille yhteensä 9 003 000 euroa.

Oikeudenkäyntimaksujen osalta esimerkiksi käräjäoikeuden ylin oikeudenkäyntimaksu nousee hallituksen esityksessä 196 eurosta 500 euroon. Esityksessä itsessään todetaan, että esitys saattaa heikentää oikeusturvaa. Tuomioistuinten tulokertymien kasvattaminen ei kuitenkaan voi mennä perusteluissa ihmisten oikeusturvan varmistamisen edelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tuomioistuinmaksujen kohtuullistamiseksi.

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Viime vaalikaudella talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta oli yksi hallituksen kärkihankkeista ja siihen osoitettiin vuosittain lisämäärärahaa. Nyt tämä lisämääräraha on peruutettu, mitä sosialidemokraatit pitävät lyhytnäköisenä päätöksenä. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnalla on merkitystä myös oikeudenkäyntien keston kannalta, koska valtaosa pitkistä oikeudenkäynneistä koskee laajoja talousrikosasioita. Pitkät ja hankalat oikeusprosessit ovat ruuhkauttaneet tuomioistuimet.

Muiden tuomioistuinten toimintamenoihin sosialidemokraatit esittävät lisättäväksi määrärahoja siten, että 2 700 000 euroa kohdistetaan harmaan talouden torjuntaan ja ruuhkaisten tuomioistuinten toimintamenoihin 6 000 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 8 700 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja ruuhkaisten tuomioistuinten toimintamenoihin.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla voidaan saada merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä. Esitämme valiokunnan lisäyksen jälkeen momentille 2 500 000 lisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.20.01 lisätään 3 800 0000 euroa ulosottovalvonnan ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin, harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjuntatyö on syyttäjälaitoksessa ollut tuloksellista. Käytännössä kyse on törkeistä vero-, velallisen- ja kirjanpitorikoksista, joissa talousrikostutkinnan tehokkuus riippuu olennaisesti siitä, missä määrin syyttäjälaitos kykenee hoitamaan käsiteltäväksi valmistuvia juttuja.

Talousrikossyyttäjien ajamissa harmaan talouden rikosjutuissa valtiolle konfiskoitu rikoshyöty on ollut viime aikoina vuosittain noin sata miljoonaa euroa. Panos-tuotossuhde on valtiontalouden kannalta erittäin merkittävä. Katsomme, että päättäväksi esitetyn lisärahoituksen jatkaminen vahvistaisi rikosvastuun toteutumista talousrikosasioissa ja toisi merkittäviä lisätuloja valtiolle konfiskoitavan rikoshyödyn muodossa, toisin sanoen todennäköisesti se maksaisi itsensä sijoituksena valtiolle takaisin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 1 000 000 euroa syyttäjälaitoksen harmaan talouden torjuntaan.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vankilaturvallisuuden lisäksi vankeuslain mukainen oikeus osallistua sellin ulkopuoliseen toimintaan on otettava huomioon. Tähän mennessä näistä molemmat ovat Rikosseuraamuslaitok-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

sen henkilöstövähennysten vuoksi heikentyneet. Nykyresurssein Rikosseuraamuslaitos ei kykene toteuttamaan vankeuslaissa säädettyjä tehtäviään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 lisätään 2 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Viime hallituskaudella harmaan talouden torjunta oli yksi hallituksen kärkihankkeista. Viranomaisille suunnatut vuosittaiset 20 miljoonan euron lisäresurssit maksoivat monin verroin itsensä takaisin. Tämän 20 miljoonan euron panostuksen tuottoarvio on ollut 200 miljoonaa euroa per vuosi. Kyseinen rahoitus jakaantui eri ministeriöiden ja hallinnonalojen kesken sen mukaan, mitä harmaan talouden ja veronkierron torjuntaan liittyviä tehtäviä kyseisillä toimijoilla on. Näillä panostuksilla on ennaltaehkäisty harmaata taloutta vähentämällä rikoksentekomahdollisuuksia, korrottamalla kiinnijäämisriskiä ja lisäämällä viranomaisten reagointivalmiutta harmaan talouden paljastamisessa. Esitämme poliisille harmaan talouden torjuntaan lisäyksenä 4 200 000 euroa.

Poliiseja jää eläkkeelle arviolta noin 280 vuodessa. Ensi vuodelle poliisikoulutukseen esitetty 160 aloituspaikan määrä ja siihen suhteutettu rahoitus ei tule riittämään edes eläkepoistuman kattamiseen. Poliisien määrä uhkaa näin laskea nykyiseltä eurooppalaisessa vertailussa jo varsin matalalta tasolta jopa miltei tuhannella poliisilla. Tällä poliisien määrällä sisäisen turvallisuuden tasoa ei ole mahdollista pitää edes nykytasolla. Poikkeustilanteet, kuten tämänhetkinen turvapaikanhakijoiden suuri määrä, lisäävät haastetta entisestään. Esitämme poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi 5 600 000 euron lisämäärärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 9 800 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntaan ja poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi.

40. Maahanmuutto

Pakolaiskriisi haastaa Suomen koko yhteiskunnan ennennäkemättömällä tavalla. Jotta Suomeen tulijat pääsevät kiinni mielekkääseen arkeen ja antamaan panoksensa työelämään, kotoutuminen ja työllistäminen on järjestettävä huomattavasti nykyistä tehokkaammin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Kielikoulutukseen on päästävä mahdollisimman nopeasti, viimeistään kuusi kuukautta maahan-tulon jälkeen. Tähän hallitus ei nykyisellään yllä. Parasta olisi, että velvoittava kielenopetus al-kaisi jo ennen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöstä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että pakolaiskriisin hoidosta aiheutuvista toimista ja kustannuksista on annettava heti alkuvuodesta 2016 selvitys eduskunnalle. Hallituksen on varauduttava kotouttamisen lisäresursseihin lisätalousarvioissa.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi ovat puolustusvoimien tehtävien hoidon kannalta kriittisiä tekijöitä. Puolustuskyvyn kannalta olennaista on paitsi varusmiesten ja reservin määrä myös heidän saamansa koulutuksen kesto ja taso. Puolustusvoimien uudistuksen yhteydessä re-servin kertausmäärärahoja leikattiin. Vuonna 2014 parlamentaarisen työryhmän yhteinen tahto oli, että määrärahojen tasoa nostetaan. Tänä vuonna tilanteeseen tuli parannusta, ja on tärkeää, että kuluvan vuoden tasolla pysytään myös seuraavina vuosina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten ta-son ja määrän pitämiseksi vuoden 2015 tasolla.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukemiseen osoitettua määrärahaa esitetään pienennettäväksi 399 000 euroa. Isoin vaikutus leikkauksella on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on kouluttanut puolustusvoimien tilaaman koulutuksen kautta vuosittain 11 000 reserviläistä ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen kautta 18 000 reserviläistä vuodessa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarjoama koulutus on erittäin tärkeää reserviläisten osaamisen täydentämiseksi kertausharjoituksia tukevana toimintana.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseksi.

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansainvälinen kriisinhallinta on yksi puolustusvoimien perustehtävistä. Sotilaallisen kriisinhallinnan määräraha laskee koko kehyskauden 2016—2019. Tämä on kestämaton ja lyhytjänteinen linjaus. Suomella on vuosikymmenten pituinen historia osallistumisesta rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin. Suomi on ollut sitoutunut kantamaan vastuuta kansainvälisen rauhan ja vakauden ylläpitämisestä ja edistämisestä. Kuten edellisessä turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa todetaan, kokonaisvaltainen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on keskeinen osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

Hallitusohjelmassa linjataan, että Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Määrärahavähennysten toteutuessa Suomella ei ole mahdollisuuksia osallistua uusiin operaatioihin ja EU-taisteluosastojen valmiusvuoroihin. Suomi on parhaimmillaan lähettänyt 2 000 henkilöä vuodessa kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin, mutta tulevaisuudessa kriisinhallintatehtäviin osallistuisi alle 100 henkilöä vuodessa. Tätä ei voida pitää aktiivisen osallistumisen tasona, eikä tulevaisuudessa voida enää sanoa, että osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan olisi keskeinen osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Suomen vaikutusmahdollisuudet kriisien taltuttamiseksi niiden alkulähteillä kapenevat merkittävästi.

Kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin osallistuminen on olennaista myös harjoitustoiminnan ja Suomen puolustuskyvyn vahvistamisen kannalta. Se on lisäksi keino kohottaa kansainvälistä painoarvoa ja vahvistaa mahdollisuuksia saada itse apua kriisitilanteissa. Suomen pitää toimia aktiivisesti kansainvälisen yhteisön jäsenenä. Tämä edellyttää riittävää resursointia kansainväliseen kriisinhallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.30.20 lisätään 2 001 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomeneihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Verohallinnon riittävien resurssien turvaaminen on harmaan talouden ja veronkierron torjunnan kannalta ehdottoman tarpeellista. Verohallinnon määrärahoja on lisättävä 1,1 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.01 lisätään 1 100 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tullilaitoksen määrärahojen turvaaminen on ehdotonta kansainvälisen rikollisuuden, salakuljetuksen ja harmaan talouden torjunnassa. Tullin määrärahoja on lisättävä 3,2 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.02 lisätään 3 200 000 euroa Tullin toimintamenoihin.

70. Valtionhallinnon kehittäminen

Hallituksen on tehtävä kokonaisarvio ja käytävä huolellisesti läpi eri hallinnonalojen menot sekä ICT-hankkeet. Tavoitteena pitää olla hallinnon ja hankintatoiminnan kehittäminen ja tehostaminen. Valtiontalouden vaikean tilanteen vuoksi valtionhallinnon määrärahoja tulee tarkastella kriittisesti. Valtionhallinnon ICT-hankkeita on valmistelussa ja toteutuksessa satojen miljoonien eurojen edestä. Tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella valtionhallinnon kehittämismenoista on kohtuullista vähentää 51 miljoonaa euroa.

90. Kuntien tukeminen

30. Valionosuus kunnille peruspalveluiden järjestämiseen (arviomääräraha)

Sosialidemokraatit tavoittelevat parlamentaarisesti toteutettua varhaiskasvatuksen kokonaisuu-distusta: pitkän aikavälin suunnitelmalla uudistetaan päivähoiton henkilöstörakenne ja hoitajamitoitus sekä turvataan työvoiman saanti tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe saatiin toteutettua viime hallituskaudella, toinen vaihe on kuitenkin jäänyt nykyisen hallituksen rattaisiin pyörimään tyhjää.

Yhteiskunnan mahdollisuudet parhaan mahdollisen alun antamiseksi elämään ovat juuri kasvatuksessa ja koulutuksessa. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja päivähoiton suhdeluvun kasvattaminen aiheuttavat vakavia ongelmia suomalaiseen varhaiskasvatusjärjestelmään. Se heikentää varhaiskasvatuksen laatua, asettaa lapset räikeällä tavalla eriarvoiseen asemaan ja lisää byrokratiaa sekä tarpeetonta viranomaisharkintaa. Tämä on huomattu jo monissa kunnissa, missä on tehty päätös olla rajoittamatta subjektiivista päivähoito-oikeutta. Kunnat ovat tehneet myös päätöksiä olla nostamatta ryhmän kokoa seitsemästä lapsesta kahdeksaan yhtä hoitajaa kohti, minkä valtioneuvoston vastikään tekemä asetusmuutos mahdollisti.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisella asetetaan lapset eriarvoiseen asemaan riippuen vanhempien sosiaalisesta statuksesta, kuten siitä, ovatko vanhemmat töissä, työttömänä tai opis-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

kelijoina. Lisäksi subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tarkoittaa sitä, että näitä osapäivälapsia saa olla 13 yhtä työntekijää kohden, mikä tarkoittaisi pahimmillaan 39 lapsen ryhmää. Esitämme subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamista ja 6,6 miljoonan euron lisäystä määrärahoihin.

Kokonaisuudistuksen sijaan hallitus aikoo heikentää varhaiskasvatuksessa olevien lasten asemaa rajaamalla yli 3-vuotiaiden lasten päivähoiton suhdelukua siten, että yhdellä työntekijällä saisi olla jatkossa 8 lasta nykyisen 7 lapsen sijaan. Tällä heikennetään oleellisesti lasten mahdollisuuksia saada yksilöllistä varhaiskasvatusta ja päivähoitoa. Esitämme päivähoitossa olevien yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien suhdeluvun pitämistä 1/7:ssä sekä 15 miljoonan euron määrärahalisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamiseksi sekä yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien suhdeluvun pitämiseksi ennallaan 1/7:ssä.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Sosialidemokraatit esittävät vaihtoehtobudjetissaan vientipakettia, jolla parannetaan vientiyritysten kilpailukykyä nopeasti. Teollisuuden energiakustannusten alentamiseksi ja vientiteollisuuden kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi on tehostettava energiaveron palautusjärjestelmää. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen määrä tulee nostaa 90 prosenttiin valmisteverojen määrästä jalostusarvon 0,5 prosenttia ylittävältä osalta. Kustannusarvio on 20 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmän uudistamisesta, jolla vahvistetaan vientisektorin kilpailukykyä.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallituksen esittämät säästötoimet OKM:n hallinnonalalla vaarantavat koko suomalaisen koulutuksen pohjan ja vähentävät merkittäväällä tavalla Suomen mahdollisuuksia kehittää ja uudistaa tutkimusta ja innovaatioita. Suomi on vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, ja julkista taloutta on

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

tarpeen tasapainottaa. Sosialidemokraattien ajamien koulutuspoliittisesti kestävien rakenteellisten uudistusten sijasta maan hallitus on kuitenkin valinnut linjakseen koulutusleikkaukset.

Hallitus on ohjaamassa Suomen tielle, joka vaarantaa maan uudistumisen. Hallituksen politiikka johtaa koulutustason nousun pysähtymiseen ja heikentää maamme tulevaisuuden mahdollisuuksia. Leikkaukset kautta koulutuskäären aina varhaiskasvatuksesta yliopistojen opetus- ja tutkimustyöhön syövät edellytykset kestävältä talouskasvulta, viennin kehittämiseltä, uusien korkean tuottavuuden työpaikkojen synnyltä ja elinkeinorakenteen muutokselta.

Hallitus on päätöksillään tehnyt arvovalinnan. Sekä absoluuttisina lukuina että opetuksen ja koulutuksen hallinnonalaan suhteutettuna tehdyt leikkauspäätökset ovat aivan liian suuria. Nyt leikataan uudelta talouskasvulta, uusien työpaikkojen synnyltä ja uusilta innovaatioilta siivet. Suomen taloustilanne on vakava, ja tarvitaan toimenpiteitä työllisyyden vahvistamiseksi julkisen talouden tasapainottamiseksi. Sipilän hallituksen tekemät leikkauspäätökset koulutuksesta tulevat pitkällä aikavälillä Suomelle ja suomalaisille erittäin kalliiksi. Koulutuksen ja tutkimuksen luoma edelläkävijäosaaminen luo sen perustan, jolta Suomi ponnistaa eteenpäin ja uuteen nousuun.

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointia edistävä vaikutus on huomattu: ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ei riitä vain terveys ja toimeentulo, vaan ihminen tarvitsee jokapäiväiseen elämäänsä myös taidetta ja yhteyttä omaan luovuuteensa. Tutkimukset osoittavat, että sosiaalinen osallistuminen ja kulttuurin harrastaminen edistävät terveyttä ja pidentävät ikää vähintään yhtä tehokkaasti kuin aktiivinen liikunta, laihduttaminen, tupakoinnin lopettaminen tai matalat kolesteroliarvot.

Kulttuurin saavutettavuudessa teattereilla, orkestereilla ja museoilla on merkittävä rooli. Hallitus esittää niiden valtionosuuksien pienentämistä niin, että se vaarantaa kulttuurin alueellisen saatavuuden ja taidelaitosten toimintaedellytykset. Kulttuurin kentällä tarvitaan yhteistyötä, uusia toimintamalleja ja mahdollisuuksia työllistää luovan alan työntekijöitä.

Kunnostetaan homekoulut, -päiväkodit ja niiden pihat sekä kirjastot

Kunnat investoivat liian vähän, vaikka hyviä kohteita ja kiireellistä korjattavaa olisi paljon. Ennen kaikkea homekoulut, -päiväkodit ja kirjastot on heti kunnostettava turvallisiksi työympäristöiksi. Meillä ei ole varaa sairastuttaa lapsia eikä työntekijöitä.

Valtio tarjoaa kunnille porkkanaksi tukea korjausinvestoinnin kuluihin. Kunnille korvamerkitty 100 miljoonaa euroa olisi siemenraha kunnan omalle panostukselle ja auttaisi käynnistämään miljardin euron korjausrakentamisen.

Vaikka korjausvelka on suuri, vanhan korjaaminen vanhaan konseptiin ei tarvitse olla itsestään selvä ratkaisu. Siemenrahaa voi käyttää myös kuntien palvelurakentamisen uusiin toimintamalleihin. Rakennusten käyttötarkoituksia on voitava muuttaa joustavasti. Päiväkodit ja palvelutalot voidaan sijoittaa toistensa yhteyteen sekä lasten että vanhusten iloksi. Myös kirjastojen peruskorjausta sekä sijoittumista näihin palvelukokonaisuuksiin voidaan tukea.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin homekoulujen, -päiväkotien ja kirjastojen korjausinvestointien nopeuttamiseksi.

Luovien alojen kasvuohjelma

Luovilla aloilla toimivat yritykset ovat tyypillisesti hyvin pieniä. Luovien alojen liiketoiminta voidaan moninkertaistaa, kunhan löydetään oikeat liiketoiminta-aihiot, saatetaan yhteen tekijät ja tuotteistajat sekä opitaan luomaan arvoa tekijänoikeuksille.

Kirja-alalle on syntynyt viime vuosina agentuureja, välitysorganisaatioita, jotka kokoavat, tuotteistavat ja markkinoivat teossalkkuja maailmalla. Monilla muilla aloilla tekijät joutuvat yksin myymään tuotteitaan. Tekesin luovien alojen ohjelmaa täydentävässä hankkeessa synnytetään tuotteistusyrittäjiä, joilla on rahkeita tuotekehittelyyn ja vientiin. Ne kykenevät hyödyntämään tehokkaasti kulttuurivientippanostuksia, jotka palautetaan opetusministeriön määrärahoihin. Myös tekijänoikeustulon verotusta muuttamalla voidaan edistää luovien alojen liiketoimintaa ja kansainvälistymistä. Olemme ehdottaneet luovien alojen kasvuohjelmaan kuusi miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin luovien alojen kasvuohjelman perustamiseksi.

AV-alan tuotantokannustinjärjestelmä

Elokuva-alan kannustinjärjestelmä houkuttelee kansainvälisiä tuotantoja korvaamalla osan täällä syntyneistä kuluista takaisin tuotannolle. Lukuisissa maissa järjestelmä on käytössä, ja kokemukset esim. Isosta-Britanniasta osoittavat, että yksi tuotantokannustinpunta tuottaa 12 punttaa veroja. Suomesta tällaiset tuotantokannustimet puuttuvat, ja saamme maahamme nyt vain murto-osan niistä elinkeino-, vienti-, matkailu- ja verotuloista, joita kilpailijamaat ovat onnistuneet saavuttamaan.

Audiovisuaalinen ala kasvaa maailmanlaajuisesti. Suomessa audiovisuaalisen alan kilpailukykyyn ja korkeaan laatuun vaikuttavat osaaminen, ammattitaidon ylläpito ja toimiva infrastruktuuri, jotka ovat hyvällä tasolla. Ylläpitääksemme hyvää laatua ja panostaaksemme paitsi audiovisuaalisen — ja myös palvelualojen — työllistämiseen tarvitsemme kannustinjärjestelmän Suomeen. Olemme ehdottaneet 5 miljoonaa euroa tuotantokannustinjärjestelmän perustamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön syksyllä 2016 av-alan tuotantokannustinjärjestelmän ja varaa siihen riittävät resurssit.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

Sosialidemokraatit tavoittelevat parlamentaarisesti toteutettua varhaiskasvatuksen kokonaisuudistusta: pitkän aikavälin suunnitelmalla uudistetaan päivähoidon henkilöstörakenne ja hoitajamitoitus sekä turvataan työvoiman saanti tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe saatiin toteutettua viime hallituskaudella, toinen vaihe on kuitenkin jäänyt nykyisen hallituksen rattaisiin pyörimään tyhjää.

Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisella asetetaan lapset eriarvoiseen asemaan riippuen vanhempien sosiaalisesta statuksesta, kuten siitä, ovatko vanhemmat töissä, työttömänä tai opiskelijoina. Lisäksi subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tarkoittaa sitä, että näitä osapäivälapsia saa olla 13 yhtä työntekijää kohden, mikä tarkoittaisi pahimmillaan 39 lapsen ryhmää. Esitämme subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamista ja 6,6 euron lisäystä määrärahoihin.

Kokonaisuudistuksen sijaan hallitus aikoo heikentää varhaiskasvatuksessa olevien lasten asemaa rajaamalla yli 3-vuotiaiden lasten päivähoidon suhdelukua siten, että yhdellä työntekijällä saisi olla jatkossa 8 lasta nykyisen 7 lapsen sijaan. Tällä heikennetään oleellisesti lasten mahdollisuuksia saada yksilöllistä varhaiskasvatusta ja päivähoitoa. Esitämme päivähoitossa olevien yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien suhdeluvun pitämistä 1/7:ssä sekä 15 miljoonan euron määrärahalisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo lainsäädännöllä eduskunnan päätettäväksi varhaiskasvatusta koskevat ryhmäkoot.

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomalainen koulujärjestelmä on tunnettu korkeatasoisen osaamisen, tasa-arvon ja tehokkuuden onnistuneesta yhdistämisestä. Nuorten oppimistuloksissa, kouluviihtyvyydessä, oppimismotivaatiossa ja asenteissa on kuitenkin tapahtunut selvä lasku viime vuosien aikana. Epätoivotun kehityksen pysäyttämiseksi ja peruskoulun uudistamiseksi toteutettiin kaikkien eduskuntaryhmien ja satojen asiantuntija- ja intressitahojen kanssa parlamentaarinen peruskoulun kokonaisuudistus, Tulevaisuuden peruskoulu -kehittämishanke. Tässä kaikkien eduskuntaryhmien hyväksymässä tiekartassa linjataan vahvaan tutkimusnäyttöön ja yhteiseen poliittiseen tahtoon perustuen tarve mm. ryhmäkoko- ja tasa-arvorahoituksen jatkuvuudelle sekä peruskoulun kehittämisen eril-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

lisärahoitukselle. Tästä huolimatta hallitus on vähentämässä huomattavasti yleissivistävän koulutuksen rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 38 000 000 euroa, josta osoitetaan 30 000 000 perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja 8 000 000 perusopetuksen laadun kehittämiseen.

51. Valtionavustus järjestöille

Kansalaisyhteiskunnan tilaan on alettu maailmanlaajuisesti kiinnittää huomiota osana demokratiaa, ihmisoikeuksia, osallisuutta ja hyvinvointia. Euroopan yhteisössäkin tunnustetaan voittoa tavoittelemattomien kansalaistoimijoiden, palveluntarjoajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys kansalaisaktiivisuuden ilmentäjinä. Kodin ja koulun yhteistyö ja koulujen vapaa harrastustoiminta on tärkeitä toimintaa henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.51 lisätään 75 000 euroa valtionavustukseen järjestöille.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Sosialidemokraatit kannattavat rakenteellista uudistamista, mutta toisin kuin hallitus, lähdemme siitä, että toisen asteen uudistus on toteutettava hallinnosta, toimitiloista ja tehottomista toimintatavoista, ei opetuksesta, säästämällä. Säästöt jotka edellisen hallituksen toimesta olisivat kohdistuneet koko toisen asteen koulutukseen, kohdistuvat nyt pelkästään ammatilliseen koulutukseen. Säästöt vaarantavat ammattiosaamisen laadun, yleisen jatko-opintokelpoisuuden ja nuorisotakuun toteutumisen.

Ammatillisessa koulutuksessa on jo nyt vähennetty lähiopetuksen määrää valtavasti, mikä heikentää opetuksen laatua. Vielä 1990-luvulla oppilaat saivat lähiopetusta täyden työviikon, 38 tunnin verran. Tänä päivänä ollaan jo monin paikoin 28 tunnin alapuolella. Ammattiin valmistuvat eivät siis saa enempää opetusta kuin peruskoululaiseltaan. Laajat leikkaukset tulevat väistämättä näkymään ammatillisen koulutuksen laadussa ja näin myös nuorten ammattitaidossa.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä takuukorotus säilytettiin osaksi rahoituksen perusteita. On epätasa-arvoista kohdella koulutuksen järjestäjiä niin eri tavalla, että takuukorotuksesta puolestaan luovuttaisiin ammatillisen koulutuksen puolella. Siksi emme kannata takuukorotuksesta luopumista, vaan esitämme 24 miljoonaa euroa ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään 46 000 000 euroa ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin.

30. Aikuiskoulutus

30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kansanopistojen vuosiopiskelijoista yli 15 % eli lähes 2 000 on tällä hetkellä maahanmuuttajia. Heistä valtaosa on kotouttamislain mukaisissa koulutuksissa, jotka rahoitetaan vapaan sivistystyön valtionosuuksilla. Kansanopistot eivät kuitenkaan voi periä näiltä kurssilaisilta opiskelijamaksuja, kuten muilta vapaan sivistystyön koulutusten opiskelijoilta. Valtionosuuden ja todellisten kustannusten eroa on voitu kattaa opintoseteliavustuksilla, mutta vain vähäisessä määrin ja vain osassa opistoja.

Turvapaikanhakijoiden määrän noustessa ennennäkemättömän suureksi tulee maahanmuuttajien kotouttamisen edistämiseksi suunnata lisärahoitusta voimakkaasti. Tämän vuoksi olemme esittäneet miljoona euroa kansanopistojen opintoseteliavustukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa kansanopistojen valmiuksia maahanmuuttajien kotouttamisen edistämiseksi.

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)

Nuorisotyöttömyyden kasvu ja nuorten syrjäytyminen ovat erittäin huolestuttavia ilmiöitä. Edellisellä hallituskaudella Suomeen luotiin nuorisotakuu, jonka toteuttamiseen varattiin 60 miljoonaa euroa joka vuosi. Nykyisen hallituksen yhden kärkihankkeen tavoitteena on kehittää nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. Tähän kärkihankkeeseen on varattu koko vaalikaudelle 10 miljoonaa euroa, josta ensi vuodelle n. 3,5 miljoonaa.

Hallitus ei näytä panostavan nuorisotakuun toteuttamiseen ja työllisyysasteen nostamiseen, vaan päinvastoin luopuu peruskoulun varaan jääneiden osaamistason nostamisesta. Suomessa on yhä 300 000 aikuista, joiden osaaminen on peruskoulun varassa. Vieläkin 100 000:lta alle 30-vuotiaalta nuorelta aikuiselta puuttuu toisen asteen tutkinto. Työllisyysasteen nosto on mahdollista toteuttaa takaamalla kaikille vähintään toisen asteen tutkinto, jolloin jokaisella on mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää osaamistaan ja yleissivistystään iästä, sukupuolesta ja varallisuudesta riippumatta.

Nuorten aikuisten osaamisohjelmassa 20—29-vuotiaiden, pelkän peruskoulun varassa olevien nuorten on mahdollisuus suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai ammatillinen perustutkinto. Hallitus on ajamassa alas todella rajulla kädellä ohjelmaa, eli suurimmassa syrjäytymisvaa-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

rassa olevien asemaa halutaan vaikeuttaa entisestään. Rahoitusta esitetään pienennettäväksi peräti 35 % eli 20 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.33 lisätään 20 000 000 euroa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit haluavat rakentaa edellytykset suomalaisen kilpailukyyn lisääntymiselle osaamis- ja koulutustasoa entisestään nostamalla, emme sitä tietoisesti laskemalla. Vain tällä tavalla syntyy aitoa säästöä.

Hallituksen yliopistoille suunnittelemissa leikkauksilla vaarannetaan yliopistojen mahdollisuudet tarjota laadukasta koulutusta, lasketaan osaamistasoa ja ennen kaikkea kavennetaan resursseja elintärkeältä perustutkimukselta, jonka pohjalta kehitetään tulevaisuuden innovaatioita. Koulutustason nousun pysähtymisellä on merkittävät seuraukset elinkeinorakenteen sekä korkean osaamisen työpaikkojen syntyminen kannalta.

Hallitus kuitenkin peräänkuuluttaa Suomen nousua innovaatioilla ja samaan aikaan leikkaa perustutkimuksesta ja tieteestä. Opetuksesta ja tutkimuksesta leikattu euro supistaa taloutta ja työpaikkojen määrää kuuden euron verran yhteiskunnassa. Koulutustason nousu on Suomen väestön keskuudessa hiljalleen pysähtynyt. Korkeasti koulutettujen määrässä olemme tippuneet Euroopan kärjestä keskikastiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 50 000 000 euroa yliopistojen toiminnan rahoittamiseen.

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Koulutus ja tutkimus ovat investointeja tulevaisuuteen. Suomen menestys on tulevaisuudessa entistä riippuvaisempi korkeatasoisesta osaamisesta ja uudesta tiedosta. Myös kaupallisesti hyödynnettävien innovaatioiden pohjalla on perustutkimus. Koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvilla leikkauksilla on laajoja ja kauaskantoisia vaikutuksia suomalaiseen osaamiseen ja innovaatiope-
rustaan sekä siten suoraan tulevaisuuden kasvun ja hyvinvoinnin edellytyksiin.

Talousarvioesitykseen sisältyy mittavia leikkauksia Suomen Akatemian määrärahoihin. Akatemian leikkaukset vahingoittavat välttämättömää perustutkimusta. Suomen Akatemian myöntövaltuudessa tutkimushankkeiden rahoittamiseen on kärkihankepanostuksiin innovaatioiden kaupallistamisen edistämiseksi 30 miljoonaa euroa kertaluonteisena lisäyksenä, mutta 10 miljoonaa euroa pysyvänä menosäästönä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.51 lisätään 10 000 000 euroa Suomen Akatemian toimintamenoihin.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Innovaatiovetoinen, osaamisperustainen talous ei voi toimia ilman menestyviä ammattikorkeakouluja. Hallitus on tekemässä ammattikorkeakouluille suoria leikkauksia yhteensä 25 miljoonaa euroa. Leikkauksilla vaarannetaan ammattikorkeakoulujen mahdollisuudet tarjota laadukasta koulutusta, lasketaan osaamistasoa. Koulutustason nousun pysähtymisellä on merkittävät seuraukset elinkeinorakenteen sekä korkean osaamisen työpaikkojen syntymisen kannalta. Ammattikorkeakouluissa jo toteutetut henkilöstövähennykset ovat henkilötyövuosina olleet yli 10 %, ja henkilökunnan jaksaminen on veitsen terällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.55 lisätään 25 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toiminnan rahoittamiseen.

80. (29.80 ja 29.01, osa) Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksia ollaan leikkaamassa 2,632 miljoonalla eurolla. Näiden taidelaitosten merkitys koko maan kattavan kulttuuritarjonnan ja kulttuurin saatavuuden kannalta on merkittävä. Toteutuessaan leikkaukset vähentävät alan työllisyyttä ja lisäävät kuntien painetta kasvattaa rahoitusosuuttaan. Yksittäiselle toimijalle leikkaus saattaa tarkoittaa jopa 20 % heikennystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.31 lisätään 2 632 000 euroa teattereiden ja orkestereiden toimintaan.

32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)

Museoiden valtionosuutta ollaan leikkaamassa 1,339 miljoonalla eurolla. Museoiden merkitys koko maan kattavan kulttuuritarjonnan, saatavuuden ja kansankunnan yhteisen muistin kannalta on merkittävä. Toteutuessaan leikkaukset vähentävät alan työllisyyttä ja lisäävät kuntien painetta kasvattaa rahoitusosuuttaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.32 lisätään 1 339 000 euroa museoiden toiminnan rahoittamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

41. (29.80.41 ja 01.22, osa) Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Lainauskorvaus on EU:n vuokraus- ja lainausdirektiiviin perustuva tekijänoikeuskorvaus, jota maksetaan tekijöille heidän teostensa ilmaisesta kirjastolainaanamisesta. Suomessa lainauskorvaustaso on huomattavasti pienempi kuin muissa Pohjoismaissa. Eduskunta on useasti edellyttänyt lainauskorvausten korottamista pohjoismaiselle tasolle. Parlamentaariset ryhmät allekirjoittivat maaliskuussa 2015 yhteisen julkilausuman, jossa vaadittiin tason nostamista vuoteen 2018 mennessä 14,2 miljoonaan euroon. Lisäksi edellytettiin, että teosten lainaaminen tutkimusta ja opetustoimintaa palvelevista kirjastoista pitäisi sisällyttää mahdollisimman pian lainauskorvauksen piiriin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.41 lisätään 2 000 000 euroa lainauskorvausten tason nostamiseksi.

50. Eräät avustukset

Kansalaisyhteiskunnan tilaan on alettu maailmanlaajuisesti kiinnittää huomiota osana demokratiaa, ihmisoikeuksia, osallisuutta ja hyvinvointia. Euroopan yhteisössäkin tunnustetaan voittoa tavoittelemattomien kansalaistoimijoiden, palveluntarjoajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys kansalaisaktiivisuuden ilmentäjinä.

Kansalaisaktiivisuudella voidaan edistää osallisuutta, paikallisyhteisöjen sosiaalista koheesiota ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Toiminta edistää EU:n kestävästä kehityksestä, työllisyyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, talouskasvua, ympäristön laatua ja rauhantyötä. Myös Suomessa on kannettu huolta demokratian ja kansalaisyhteiskunnan tilasta kaikkien muutosten keskellä. Mitä monimuotoisempi kansalaisyhteiskunta on, sen paremmat valmiudet sillä on selviytyä kriiseistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.50 lisätään 180 000 euroa Ihmisoikeusliiton ja muiden kansalaisjärjestöjen toiminnan tukemiseen sekä järjestöjen rauhantyöhön.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön resursseja leikataan roimasti. Momentille on varattu myös 2 miljoonaa euroa kärkihankkeen "Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan" toteuttamiseen. Tämä määräraha on korvamerkitty nuorten ns. luottohenkilötoiminnan ja ns. yhden luukun palveluiden eli Ohjaamo-hankkeen kehittämiseen, eikä ole varmaa, korvaako se miltään osin etsivään nuorisotyöhön kohdistettuja leikkauksia. Ohjaamohankkeen vahvistaminen on kannatettavaa ja budjetissa on varattava palvelut paitsi ohjaamoihin myös tarvittaviin palvelupolkuihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Valitettavasti hallitus ei näytä panostavan nuorisotakuun toteuttamiseen ja työllisyysasteen nostamiseen, vaan päinvastoin luopuu peruskoulun varaan jääneiden osaamistason nostamisesta. Vieläkin 100 000:lta alle 30-vuotiaalta nuorelta aikuiselta puuttuu toisen asteen tutkinto. Työllisyysasteen nosto on mahdollista toteuttaa takaamalla kaikille vähintään toisen asteen tutkinto, jolloin jokaisella on mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää osaamistaan ja yleissivistystään iästä, sukupuolesta ja varallisuudesta riippumatta.

Etsivä nuorisotyö auttaa kaikkein suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten määrä on kasvanut selkeästi 2010-luvulla, joten sen rooli ennaltaehkäisevässä työssä on lisääntynyt.

Nykyisellä resurssitasolla etsivä nuorisotyö on saatu koko maan kattavaksi. Viime vuonna etsivä nuorisotyö tavoitti 24 579 nuorta, joista 16 740 sai pitkäaikaisempaa tukea, keskustelua ja ohjausta toimenpiteiden piiriin.

Sosialidemokraatit ei hyväksy etsivän nuorisotyön alasajoa. Se on tuottanut hyvää tulosta ja on yksi hallitusohjelmassa esiin nostetuista painopisteistä ja juuri saatu toimimaan koko maassa. Valitettavasti näyttää siltä, että etsivältä nuorisotyöltä puuttuu viime vuoteen verrattuna edelleen rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 lisätään 3 500 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNON ALA

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen ensimmäinen eläinsuojeluasiamiehen virka perustettiin viime hallituskaudella koordinoimaan valtakunnallista eläinsuojelupolitiikkaa. Eläinsuojeluasiamiehen tehtävä perustettiin parantamaan eläinten hyvinvointia, varmistamaan yhteiskunnallista keskustelua ja tuomaan esiin eläinten asioita. Hallitus ei aio jatkaa määräaikaisena alun perin perustetun eläinsuojeluasiamiehen virkaa. On lyhytnäköistä olla jatkamatta virkaa nyt, kun työ on saatu hyvin käyntiin ja eläinsuojeluasiamies on saavuttanut tunnettavuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.01.01 lisätään 100 000 euroa eläinsuojeluasiamiehen viran jatkamiseen vuonna 2016 ja hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallituksen on viipymättä valmisteltava loppuun ja annettava eduskunnalle viime kaudella aloitettu esitys eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta.

20. Maa- ja elintarviketalous

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Jokaisen hallinnonalan tulee kantaa vastuu säästöistä. Hallituksen esityksessä maa- ja metsätalousministeriöön kohdistuu hieman pienempi säästö kuin muille hallinnonaloille. Maatilatalouden kehittämisrahaston toimintaa tulee uudistaa viime hallituskaudella tehdyn selvityksen pohjalta erilaisia vaihtoehtoja punniten. Eduskunnan budjettivallan ja avoimuuden kannalta olisi selkeämpää, että rahaston varat suunnattaisiin päätettyihin kohteisiin valtion talousarvion kautta. Avustusten pääkohteena on oltava hankkeet, jotka edistävät energiatehokkuutta sekä uusiutuvan energian pientuotantoa tiloilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 30.20.61 vähennetään 11 000 000 euroa maatilatalouden kehittämisrahastosta ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että maatilatalouden kehittämisrahaston toimintaa uudistetaan eduskunnan budjettivaltaa ja avoimuutta vahvistavaan suuntaan.

40. Luonnonvaratalous

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen määrärahalisäys momentille vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen kalatiestrategian mukaisten vaelluskalaesteiden poistamiseen on tarpeellinen. Kalatiestrategian tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojemme elinvoimaisuuden vahvistaminen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää vesistöistä ja kalakannasta riippuen useiden toimenpiteiden keinovalikoimaa, jossa kalatiet ovat yhtenä keskeisenä osana. Kalatiestrategian toiminta-ajatuksena on painopisteen siirtäminen istutuksista kalojen luontaisen lisääntymiskierron ylläpitämiseen ja palauttamiseen. Kaikkien kalatiestrategiassa listattujen kohteiden rakentaminen maksaisi noin 100 000 000 euroa. Valtiontalouden tila huomioon ottaen voi olla, ettei tarvittavaa panostusta valtion budjetista löydy lähivuosina. On tarpeen miettiä myös muita vaihtoehtoja kalateiden rakentamisen rahoittamiseksi. Voimayhtiöiden vastuuta rakentamiensa jokien vaellusesteiden purkamisesta ja kalatieinvestointien toteuttamisesta tulee johdonmukaisesti lisätä mm. vesilain mukaisia lupia tarkistamalla. Tämä on kustannustehokas tapa turvata vaelluskalakantojen elpyminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa lainsäädäntöuudistuksen, jonka tavoitteena on, että voimayhtiöiden vastuuta rakentamiensa jokien vaellusesteiden purkamisesta ja kalatieinvestointien toteuttamisesta lisätään mm. vesilain mukaisia lupia tarkistamalla.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Metsäluonnon hoidon edistämisen toimenpideohjelma METSO yhdistää metsien hoidon ja suojelun. Sen tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Ohjelmaa toteutetaan ekologisesti tehokkailla, vapaaehtoisilla ja kustannusvaikuttavilla keinoilla ja siitä on saatu hyviä tuloksia. Vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Hallitus puolittaa momentin määrärahan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.45 lisätään 1 000 000 euroa metsäluonnon hoidon edistämiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Tärkeän väylien korjausvelan lyhentämisen lisäksi hallituksen liikennepolitiikan kulmakivenä ovat kärkihankkeet, joissa on vahvasti mukana usko normien purkamisen kautta syntyvään markkinaehtoiseen kilpailuun. Kilpailun vuorostaan toivotaan tuovan kaivattuja uudistuksia ja innovaatioita. Hallitus onkin luvannut purkaa kilpailun esteitä ja keventää lupamenettelyjä monilla liikenteen ja viestinnän aloilla. Hallituksen uudistuspolitiikkaa onkin nähty jo juna- ja postiliikenteen osalta. Ensi vuonna näemme näiden linjausten vaikutuksia sekä tieliikenteen henkilö- ja tavarakuljetuksen uudistuksen. Huolestuttavana voi pitää uudistusten mukanaan tuomia riskejä markkinoiden keskittymisestä sekä vääristymisestä julkisen ohjauksen ja koordinaation kaventuessa.

Pystyykö sirpaloituva toimijaverkosto tuottamaan yhteiskunnalle ja Suomen kilpailukyvyillekin tärkeitä liikenteen koordinoituja kehittämishankkeita, mm. parantavan eri liikennemuotojen yhteensovittamista luomalla yhtenäisiä matkaketjuja ja lippujärjestelmiä sekä ennakkoluulottomasti panostavan uuteen teknologiaan ja kalustoon? Liikennejärjestelmämme tulisi avata uusia mahdollisuuksia työlle, yrittämiselle ja asumiselle, lyhentää fyysisiä välimatkoja ja tarjota ihmisille ja tavaroille ekologisesti kestävä liikkumismalli teknologian kehitystä hyödyntäen. Tavoitteissa onnistuminen vaatii ministeriöltä päämäärätietoista koordinaatiota kehittämiseen sekä riittäviä resursseja.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi uudistustyössään laaja-alaisesti esitystensä vaikutukset alueellisesti työllisyyteen, talouskasvuun, vetovoimaan sekä kansalaisten yhdenvertaisuuteen. Uudistustyössä on huomioitava eri toimijoiden näkemyksiä sekä varmistettava tarpeellinen ohjauskyky julkisille toimijoille, jotta voidaan vaikuttaa palvelun tasoon ja järjestämiseen myös ympäristön sekä julkisen talouden näkökulmasta.

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Budjettiesityksen liikennepoliittinen kärki on korjausvelan lyhentäminen parlamentaarisen korjausvelkayöryhmän päätöksen mukaisesti. Panostus on hyvä ja kannatettava. Kuitenkin tulevaisuudessa hallitus tulee leikkaamaan panostukseen tarvittavat varat kehittämisvarojen puolelta nimeämättömistä hankkeista. Vaalikauden lopussa leikkaukset väyläverkon kehittämisestä ylittävät jo perusväylänpidon panostukset. Tämä tarkoittaa liikenneväylien kehityksen pysähtymistä vaalikaudella, kustannukset kehittämisestä siirretään tulevaisuuteen. Pelkkä painotuksen siirtäminen ei tee liikenteen budjettiesityksestä pitkällä tähtäimellä kestävää.

Hallituksen esityksellä menetetään mahdollisuus luoda investoimalla kasvua, vaikka juuri tässä työllisyys- ja taloustilanteessa tulisi investoida talouskasvua ja yksityisiä investointeja liikkeelle saaviin väylähankkeisiin. Kuntien kanssa tehtävä MAL-yhteistyö rapautuu, eikä asuntokaavotuksella saada riittävässä määrin asuntoja kansalaisille. Karkaava vuokrataso syö kansalaisten ostovoimaa ja kiristää taloutta. Oikeilla investoinneilla parannetaan työllisyyttä ja luodaan talouskasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 100 000 000 euroa kasvua edistäviin kehityshankkeisiin.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesityksessä tehty hallitusohjelman mukainen 15 miljoonan euron vuosittainen leikkaus julkisen liikenteen ostopalveluista on malliesimerkki säästöstä, jonka haittavaikutukset ylittävät moninkertaisesti saavutetun säästön. Kohdennettuna raideliikenteen ostopalveluihin säästö lakkauttaa henkilöliikenteen kokonaan monella rataosuudella. Osin liikennettä pyritään korvaamaan bussiliikenteellä, mutta nopeuden ja palvelutason osalta jäädään junayhteydestä. Monelle maakunnalle toimivat runkoliikenneyhteydet rataliikenteen ja lentoliikenteen kautta ovat maakunnan kehityksen ja talouskasvun kannalta jo tärkeä uskottavuustekijäkin. Heikkenevät julkiset yhteydet lisäävät ympäristön kannalta haitallista yksityisautoilua sekä kiihdyttävät muuttoliikettä.

**Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.63 lisätään 18 865 000 euroa joukkoliikenteen ostoihin valtakunnallisen palvelutason säilyttämiseksi.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomalainen innovaatiotoiminta ja korkea osaaminen uhkaavat murentua

Hallituksen elinkeinopolitiikan merkittävimmät panostukset ovat strategiset kärkihankkeet. Hallituksen kärkihankkeissa on kannatettavia aihepiirejä, mutta hankkeiden rahoitus ja niiden toteutumisen todelliset vaikutukset nostavat esiin huolenaiheita. Kärkihankkeiden rahoitus jaetaan usealle erityyppiselle hankkeelle ja usealle eri vuodelle. On vakava huoli, että kärkihankkeille varattu kokonaisrahoitus jää vuositason vaatimattomaksi, hankkeet sirpaloituvat ja vaikutus jää heikoksi. Tilanteen ollessa näin on vaikea nähdä, että kärkihankkeilla todellisuudessa laitettaisiin talous kasvu-uralle.

Hallitus aikoo julkisen talouden suunnitelmansa mukaan vähentää TEM:n elinkeino- ja innovaatiopolitiikan määrärahoja noin 200 miljoonaa euroa kehyskauden aikana. Lisäksi leikkauksia aiotaan toteuttaa noin 100 miljoonan euron edestä OKM:n hallinnonalalla korkeakoulujen määrärahoista. Vaikka hallitus siis panostaa kärkihankkeisiinsa, se samalla toteuttaa leikkauksia, jotka olennaisesti vaikuttavat heikentävästi kärkihankkeidenkin edistämiseen. Näillä leikkaustoimilla hallitus heikentää talouskasvun todellisia mahdollisuuksia.

Hallitus on ilmaissut leikkaavansa innovaatorahoituskeskus Tekesin toiminnan rahoitusta yli 100 miljoonalla eurolla. Tämän toimenpiteen vuoksi on suuri riski, että suomalainen innovaatiotoiminta ja korkea osaaminen murentuvat. Uusien tuotteiden vieminen markkinoille tulee hidastumaan tai jopa estymään. Samoin pienille ja keskisuurille yrityksille tärkeät pilottihankkeet saattavat vaarantua. Tekesiltä leikkaaminen johtaa todennäköisesti myös yritysten tki-panosten vähenemiseen, koska yhteishankkeita ei ole totuttuun tapaan eivätkä into ja voimavarat riitä toteuttamaan hankkeita yksin. Tämä leikkaustoimi vaikeuttaa uusien työpaikkojen syntymistä.

Kasvuun ja työllisyyteen ei panosteta riittävästi

Tarvitaan uusi vientistrategia, joka kiinnittyy mm. ilmastonmuutoksen hillintään ja torjuntaan, puhtaaseen veteen, energiatehokkaaseen rakentamiseen, uusiutuvaan energiaan, kiertotalouteen ja digitaalisiin teknologioihin. Suomen arktista osaamista pitää hyödyntää. Kotimarkkinoilla luodaan julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyöllä referenssimarkkinoita uusien innovaatioiden ja tuotteiden käyttöönottamiseksi.

Yksipuolisen sanelu- ja pakkolaki politiikan sijaan hallituksen tulee tukea yhdessä sopimisen politiikkaa ja edistää aktiivisesti tasapuolista laajaa kokonaisratkaisua, jonka avulla maahan saadaan pitkäkestoinen ja sukupuolten tasa-arvoa edistävä maltillinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Katsomme, että hallituksen tulee peruuttaa yksipuolisesti valmistelemansa sairausajan palkan, loman keston ja työttömyysturvan leikkaukset ja etsiä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ratkaisua, joka edistää vakautta ja ennustettavuutta, vahvistaa tuottavuutta, pidentää työuria, lisää työhyvinvointia ja hillitsee kustannusten nousua. Lomarahahan tulee säilyä nykymallin mukaisena.

Lakisääteisiin yleissitoviin työehtosopimukseen perustuvaa paikallista sopimista tulee kehittää. Oleellista on, että jo nykyisin mahdolliset paikallisen sopimisen mahdollisuudet tunnetaan paremmin. Näin voidaan edistää työn tuottavuutta, työhyvinvointia ja yhdessä sopimisen kulttuuria.

On myönteistä, että hallitus jatkaa peruskoulunsa päättäneiden koulutustakuuta, mutta olemme huolissamme sen toteutumisesta hallituksen koulutuksen kokonaisrahoitukseen tekemien suurten leikkausten takia. Hallitus on ajamassa nuorisotakuun alas ja korvaamassa sen yhteisötakuulla, joka on yksi kärkihankkeista. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että nuorisotakuulta viedään jopa 96 % rahoituksesta. Tässä, kuten niin monessa muussakin asiassa, hallituksen kärkihanke toimii sumuverhona, millä yritetään kätkeä se tosiasia, että pelkästään ideologisista syistä toimiva järjestelmä ajetaan alas ja tilalle tarjotaan murusia. Tähän kärkihankkeeseen on varattu koko vaalikaudelle 10 miljoonaa euroa, josta ensi vuodelle n. 3,5 miljoonaa.

Rinteen työllistämismalli

Työttömyys maksaa yhteiskunnalle vuosittain yli 6 miljardia euroa. Tästä rahasta suurin osa kuuluu passiivisten työttömyysetuuksien maksamiseen. Vain noin 10 prosenttia rahoista käytetään työtä vailla olevien ihmisten työllistämiseen ja kouluttautumiseen. Tätä suhdetta on muutettava merkittävästi. Työttömyysturvan tärkeimmäksi tavoitteeksi on kirkastettava ihmisten nopea työllistyminen, ja se on otettava etuuksien lähtökohdaksi.

Suomen työmarkkinoiden vakavin ongelma on työttömyysjaksojen pitkittyminen. Mitä pidempään työttömyys kestää, sitä vaikeampi on palata työmarkkinoille. Tämä nostaa rakenteellista työttömyyttä, jonka nopea lisääntyminen uhkaa talouden kasvua tulevaisuudessa. Siksi nyt on tehtävä kaikki mahdollinen työttömien saamiseksi töihin.

Työttömyysturvan leikkaukset eivät tässä tilanteessa toimi, koska niiden avulla ei synny uusia työpaikkoja. Leikkausten sijaan tarvitaan rakenteellinen uudistus, joka mahdollistaa nopeamman työllistymisen ja sitä kautta merkittävät säästöt.

Sosialidemokraattien puheenjohtajan Antti Rinteen esittämässä mallissa jokaisella työttömällä on kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen oikeus käyttää työttömyysturvaansa työllistymisasetelinä. Työllistymisaseteli olisi peruspäivärahan suuruinen eli n. 700 euroa kuukaudessa, ja se kestäisi enintään 300 päivää. Työtä hakiessaan työtön voisi kertoa, että työnantaja saa setelin, jos työnantaja ei ole irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä eikä hänellä ole voimassa olevaa työ sopimuslain mukaista takaisinottovelvollisuutta. Työllistymisaseteli rahoitettaisiin suoraan työttömyysturvajärjestelmän kautta, mikä poistaisi viiveitä palkkatuen maksussa.

Eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan 15 000 henkilön työllistyminen työllistymisasetelin avulla tasapainottaisi julkista taloutta 140—250 miljoonalla eurolla. Mitä suurempi osa työllistyi-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

vistä on pitkäaikaistyöttömiä ja työmarkkinatuella, sitä suuremmat ovat hyödyt julkiselle taloudelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa Rinteen työllistämismallin mukaisen esityksen.

Kuntatyöllistämismalli

Vastuu pitkäaikaistyöttömien työllistämispalveluista ja siihen liittyvät resurssit siirretään kaikilta osin kunnille Tanskassa jo pitkään sovelletun mallin mukaisesti.

Kuntien vastuuta pitkäaikaistyöttömien etuuksien rahoituksessa on viime vuosina lisätty. Kuntien osuus työmarkkinatuen kustannuksista on kasvanut räjähdysmäisesti ja nousee tänä vuonna yli 400 miljoonaan euroon. Kuntien vastuut kasvavat, mutta toimivalta ja voimavarat pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseksi puuttuvat. Uudistus on välttämätön.

Pitkäaikaistyöttömien palvelut järjestyvät tehokkaasti vain, jos vastuu siirretään kokonaisuudessaan kunnille. Näin varmistetaan yhteys muihin kunnan tarjoamiin palveluihin ja elinkeinopoliitiikkaan. Lisäksi kunnissa on usein paras asiantuntemus paikallisista työmarkkinoista.

Kuntien vastuun laajentamista on aiemmin kokeiltu työllisyyden kuntakokeilussa (2012—2015). Kokeilusta tehdyn seurantatutkimuksen loppuraportissa (TEM julkaisu 47/2015) todetaan, että kokeilukunnista saadut tulokset työllisyyden hoidosta ovat parempia kuin vastaavissa verrokikunnissa. Nyt on aika ottaa nämä hyvät kokemukset käyttöön kaikkialla. Jo nyt kymmenen suurinta kaupunkia on ilmoittanut valmiutensa uuden mallin käyttöönottoon.

Sosialidemokraattien esittämässä rakenneuudistuksessa on kyse nykyisten resurssien ja toimivallan siirtämisestä. Kuntavastuun kautta saadaan uudenlaista otetta välityömarkkinoihin, työn välittämiseen, yritysysteistyöhön ja aktiiviseen sosiaaliturvaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kuntatyöllistämismallin mukaisen esityksen.

Harmaan talouden torjuntaa tehostettava

Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle arviolta kuuden miljardin euron menetyksen veroissa ja maksuissa joka vuosi. Tämä heikentää hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa ja haittaa tervettä yritystoimintaa. Talousrikosten tekemahdollisuudet ja uhkakuvat muuttuvat jatkuvasti kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muuttuessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Sosialidemokraattien aloitteesta ja johdolla harmaan talouden torjunnassa on edistytty viime vuosina. On tärkeää ehkäistä verovilppiä ennalta, nostaa kiinnijäämisriskiä ja nopeuttaa viranomaisien valmiuksia puuttua rikosepäilyyn. Entistä vakavimmat seuraukset ja rikosshyödyn tehokas takavarikointi lisäävät ohjelman tehoa.

Tavoitteena tulee olla, että Suomi on kärkeä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Esimerkiksi veronumerokäytännön laajentamisella sekä tilaajavastuulain vaikuttavuuden parantamisella voitaisiin toteuttaa konkreettisesti harmaan talouden ja veronkierron torjuntaa. Lisäksi lainsäädäntömuutoksilla voidaan edelleen lisätä yritysten vastuuta harmaan talouden torjunnassa.

Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa lisätään resursseja 20 miljoonalla eurolla harmaan talouden torjuntaan. Arvioidut verotulohyödyt ovat 200 miljoonaa euroa. Lisäksi esitämme 23 ohjelmaa harmaan talouden torjumiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen harmaan talouden torjunnan tehostamisesta.

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle miljardien menetyksiä veroissa ja maksuissa. Tämä heikentää hyvinvointivaltion rahoituspohjaa ja haittaa tervettä yritystoimintaa. Tavoitteena tulee olla, että Suomi on kärkeä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Harmaan talouden torjunta on pitkäjänteistä toimintaa, minkä vuoksi viime vaalikaudella kärkihankkeena toteutettua torjuntatyötä tulisi jatkaa ja osoittaa siihen tarvittavat määrärahat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.01 lisätään 1 500 000 euroa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan.

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit esittää vaihtoehtobudjetissa yrittäjäpakettia, jolla parannetaan erikokoisten yritysten toiminta-, kasvu- ja työllistämisedellytyksiä. Mikroyritykset ansaitsevat tukea ja neuvontaa työllistämiseen. Yksin byrokratia lannistaa monet yksinyrittäjät. Digiaikana on päästävä sellaisiin rutiineihin, että työnantaja täyttää ainoastaan yhteen ilmoitukseen työntekijän bruttopalkan ja maksusovellus huolehtii lakisääteiset menot ajallaan verkkopankista.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.02 lisätään 2 000 000 euroa yksinyrittäjien henkilökohtaisen työllistämisneuvonnan tukemiseen.

Tuotannon kaupasta yhä suurempi osa on palveluita. Sosialidemokraattien yrittäjäpakettiin liit-
tyen palveluliiketoiminnan kehittämisellä tähdätään kansainväliseen kilpailukykyyn, kasvavaan
jalostusarvoon ja tuottavuuteen. On tarpeen auttaa palveluyrityksiä kasvamaan suuremmiksi ja
skaalaamaan liiketoimintaansa digitaalisilla alustoilla. Viranomaiset tulisi velvoittaa paitsi tuot-
tamaan avointa dataa myös auttamaan sen hyödyntämistä liiketoiminnassa. Kaikki yritystoimin-
taan tarvittavat ohjelmat — keskenään yhteensopivat reskontra, kassa, laskutus, varastohallinta,
seurannan ja tilastoinnin työkalut — tulisi julkaista pilvipalvelussa. Yhteiskunnan tehtävänä on
kannustaa aktiivisesti käyttämään yhteistä ohjelmistoalustaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.02 lisätään 10 000 000 euroa uusien palveluliiketoimintamallien ke-
hittämiseen.

20. (32.20 ja 32.60, osa) Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tekesin toiminnan rahoitusta on ehdotettu leikattavan rajusti. Toteutuessaan leikkaukset aiheut-
taisivat suuren riskin, jonka seurauksena suomalainen innovaatiotoiminta ja korkea osaaminen
murentuvat. Uusien tuotteiden vieminen markkinoille saattaa hidastua tai jopa estyä.

Tekes on ollut rahoittamassa kahta kolmasosaa suomalaisista yleisesti tunnetuista innovaatioista.
Viime vuosien onnistumisten valossa tässä palautetuilla rahoitusvaltuuksilla saadaan vuonna
2016 kymmeniä patentteja ja patenttihakemuksia, synnytetään satojen miljoonien eurojen liike-
vaihtoa ja vientiä. Erityisen korvaamaton Tekes on ollut start-up-yrityksille, mutta myös suurem-
pien yhtiöiden tuotekehittely on hyötynyt Tekesin rahoitus- ja kumppanuusmalleista.

Leikkausten sijaan olisi innovaatiotoiminnan tukemiseen saatava rahoitus, joka turvaa huippu-
osaamisen kehittymisen ja uusien innovaatioiden syntymisen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 70 000 000 euroa Tekesin toiminnan tukemiseksi ja hy-
väksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin innovaatiojärjestelmän yllä-
pitämiseksi sekä turvaamiseksi pitkällä aikavälillä ja toimiin, jotka turvaavat huippuosa-
amisen ja korkean teknologian yritysten avunsaannin menestyksensä luomiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Vientiin verrattava matkailutulo on nyt 4,4 miljardia euroa. Se on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Tehokkain toimin se voisi edelleen kaksinkertaistua vuosikymmenessä. Sosialidemokraattien yrittäjäpaketissa edistetään matkailua, koska ala on merkittävä työllistäjä, ja matkailun kasvu tarkoittaa kymmeniä tuhansia uusia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinoministeriössä viime vuonna valmistunut Matkailun tiekartta olisi hyvä, valmis toimintaohjelma. Uuden Visit Finland -ohjelman rahoitus on vaatimaton — se toimii ulkomailla lähetystöverkon varassa. Nopeita toimia tarvitaan erityisesti, koska kolmasosa matkailutulosta tulee venäläisiltä vierailijoilta, joiden määrä vähenee voimakkaasti. Suomen on näyttävä erityisesti Aasiassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.41 lisätään 5 000 000 euroa Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen.

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Kansainvälinen menestys vaatii uutta viennin toimintamallia, veturiverkoston. Sosialidemokraattien yrityspaketissa veturina on suuri, päävastuullinen yhtiö ja konsortion kokoamisesta huolehtii avustava asiantuntijajoukko Team Finlandin vastuulla ja TEM:n ohjauksessa. Työssä tulisi hyödyntää myös Strategisen huippuosaamisen keskustan (SHOK) kokemusta erikokoisten yritysten ja korkeakoulujen yhteishankkeissa, jotka keskittyvät valittuihin painopisteisiin (esimerkiksi cleantech, biotalous, arktinen osaaminen, terveysteknologia, koulutus).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.43 lisätään 17 000 000 euroa uuden viennin toimintamallin toteuttamiseksi.

82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)

Suuret suomalaiset yritykset ovat korvanneet merkittävästi pankkivelkaa sijoitustodistuksilla ja joukkovelkakirjoilla. Pk-yrityksille tämä on ollut mahdotonta. Valtiovarainministeriön on vauhditettava pitkään valmistelemaansa lainsäädäntöä, joka Norjassa on ollut voimassa jo pitkään. Siellä yritysten joukkovelkaa lasketaan liikkeelle jopa 15 kertaa enemmän kuin Suomessa. Euroopassa kerättiin joukkorahoitusta (crowdfunding) pienille yrityksille ja startupeille viime vuonna jo kolme miljardia euroa. Suomessa internetissä toimivaan helppoon ja nopeaan joukkorahoitukseen on suhtauduttu nihkeästi. Yrittäjäpaketissa esitämme, että julkisen vallan pitäisi suosia voimakkaasti innovaatioiden ja sosiaalisten yritysten vapaaehtoista, suoraa rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.82 lisätään 10 000 000 euroa Finnveran uuden juniorilainan käyttöönottamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

30. (32.30, osa) Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Nuorisotyöttömyys on Suomessa moniin muihin Euroopan maihin verrattuna lyhytkestoista. Tämä on ehkäissyt nuorten syrjäytymistä.

Kun arvioidaan nuorisotakuun onnistumista ja sen jatkoon tarpeellisuutta, ei voida pitäytyä vain nuorten työttömyysasteessa. Nuorisotyöttömyyden taso on yleistä työttömyysastetta voimakkaammin riippuvainen talouden suhdanteesta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Siksi ei ole mahdollista arvioida, mikä nuorisotyöttömyyden taso olisi ilman nuorisotakuuta.

Nuorisotakuu ei ole työtakuu, vaan sen tarkoitus on vahvistaa työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä kolmen pilarin avulla: etsivän nuorisotyön avulla, koulutuksen avulla ja työttömille nuorille suunnattujen tehostettujen palveluiden avulla.

Nuorten työllisyyden tukeen ja syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin veroin takaisin. Syrjäytymisestä aiheutuu nykyisin jo pelkästään kasvaneiden sosiaaliturvamenojen ja vähentyneiden verotulojen vuoksi joka vuosi vähintään 600 miljoonan euron kustannukset. Lisäksi kroonisesti syrjäytyneellä terveydenhuollon menot voivat olla jopa kahdeksankertaiset verrattuna nuoreen, joka ei ole syrjäytymisvaarassa.

Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet ennaltaehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Esimerkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan.

Sosialidemokraatit pitävät myönteisenä, että hallitus jatkaa peruskoulunsa päättäneiden koulutustakuuta, mutta on huolissaan sen toteutumisesta hallituksen koulutuksen kokonaisrahoitukseen tekemien suurten leikkausten takia.

Osana nuorisotakuuta ollut etsivä nuorisotyö on tavoittanut vuosittain yli 20 000 "kadonnutta" nuorta, joista yli viisitoistatuhatta on tarvinnut pidempää ohjausta.

Nuorisotakuun alasajo uhkaa synnyttää syrjäytyneiden sukupolven. Hallitus on kyllä perustellusti huomionnut mielenterveyspalveluja tarvitsevat nuoret. Mutta tavallisille työttömille nuorille hallitus tarjoaa vain tyhjää kättä.

Työttömien nuorten 28 miljoonan euron uraohjauksen, uravalmennuksen, maahanmuuttajanuorten työvoimapolitiittisten toimien, työnhakukoulutuksen, sanssikortin, työhönvalmennuksen, ammatillisen työvoimakoulutuksen, yrittäjyyskoulutuksen ja muiden toimenpiteiden erillisrahoituksen hallitus lopettaa kokonaan, vaikka toimet ovat toimineet ammatillisen koulutuksen suorittaneiden kohdalla hyvin ja nykyisistä nuorista työttömistä työnhakijoista yli puolella on ammatillinen tutkinto tai sitä korkeampi koulutus.

Erillisrahoituksen piirissä olevien työttömien nuorten tukitoimia voidaan rahoittaa yleisen työvoimapolitiikan varoista, mutta koska niitäkin leikataan rajusti, koulutus- ja palkkatukirahat ei-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

vät yksinkertaisesti riittä. Tilannetta kuvaa se, että viime vuonna sanssikortteja myönnettiin lähes 40 000.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.01 lisätään 28 000 000 euroa nuorisotakuun alasajon peruuttamiseksi.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Työurien pidentäminen tuntuu nykyisen työttömyyden valossa nurinkuriselta, mutta sillä varaudutaan ikärakenteen tuomiin muutoksiin ja siksi se on perusteltua. Työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä rakennettu eläkepaketti pidentää työuria ja vähentää kestävyysvajetta, mutta todellinen eläköitymisikä nousee kuitenkin vain, kun ihmisillä on työtä ja työkykyä. On syytä muistaa, että työttömänä olevat ihmiset ovat suurin työvoimareservi.

Aktiivisen työvoimapolitiikan tuloksia arvioidaan usein liian kapeasti vain avoimille työmarkkinoille työllistymisen avulla. Aktiivisen työvoimapolitiikan ja aktiivisen sosiaalipolitiikan palvelut limittyvät ja tulokset jakautuvat työllistymisen vahvistumiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Työttömyyttä arvioitaessa työttömyyden rakenne ja työttömyysjaksojen kesto ovat työttömyysprosenttia oleellisemmat mittarit.

Nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat todennäköisesti kasvamaan. Hallitus ennustaa, että rakennetyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys kasvavat merkittävästi. Hallitus panostaa kärkihankkeissaan työllisyyteen ja kilpailukykyyn 170 miljoonaa euroa, mutta kohdistaa yksin työvoimapolitiikkaan mittavat yli 200 miljoonan euron leikkaukset, jotka lisäävät pitkäaikaistyöttömyyden kasvua. Tähän tilanteeseen sopii huonosti myös se, että oppisopimuskoulutukseen aikaisemmin ohjattua panostusta ei jatketa, jolloin oppisopimuskoulutukseen pääsy vaikeutuu entisestään määrärahojen vähentyessä.

Nyt hallituksen leikkaukset osuvat esimerkiksi sotaveteraanien kotipalveluihin, ikäihmisten talonmiestehtäviä hoitaneisiin välityömarkkinoiden kautta työllistyviin henkilöihin. Ratkaisussa tipahtavat tyhjän päälle työttömät ja palvelujen tarvitsijat. Hallituksen linja leikata työllistämistä työhön, joka muuten jäisi tekemättä, on lyhytnäköinen. Välityömarkkinoita pitää kehittää eteenpäin, ei ajaa alas.

Aktiivisella työvoimapolitiikalla voidaan vain rajallisesti vaikuttaa työttömyyteen. Sillä voidaan kuitenkin pitää yllä ihmisten työkykyä, katkaista syrjäytymiskierteitä ja näin ehkäistä työttömyyden venymistä ja muuttumista rakenteelliseksi työttömyydeksi. Esitys ei huomioi suurta 58 miljoonan euron leikkausta varsinaisiin toimiin, mikä aiheutuu alv-erän siirtämisestä momentille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 69 840 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, välityömarkkinoiden turvaamiseksi, oppisopimuskoulutukseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

40. (32.40 ja 32.30, osa) Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan yhteisenä tavoitteena on terveet ja toimivat markkinat, joilla yritykset ja muut toiminnanharjoittajat toimivat vastuullisesti ja ottavat huomioon myös kuluttajien edut. Viime vuosina on ollut tavoitteena lisätä kilpailu- ja kuluttaja-asioiden yhteiskunnallista painoarvoa ja vaikuttavuutta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto tukee omalta osaltaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan hyväksi tehtävää työtä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.40.01 lisätään 1 500 000 euroa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan.

60. (32.60, osa) Energiapolitiikka

43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)

Sosialidemokraatit esittävät vientipaketissa, että vientiteollisuuden kustannuskilpailukyvyyn parantamiseksi ja hiilivuotoriskin vähentämiseksi tulee ottaa käyttöön päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmä. Järjestelmällä kompensoitaisiin sähköintensiivisille toimialoille sähkön hinnan noususta syntyviä kustannuksia. Sen piirissä olisivat päästökauppadirektiivin määrittelemät, hiilivuotoriskille alttiit toimialat.

Suomessa kompensatioon oikeuttavien toimialojen osuus kokonaistuotannosta on merkittävämpi kuin EU-maissa keskimäärin, ja nämä toimialat ovat erityisen merkittäviä Suomen viennille. Siksi kompensatio on syytä ottaa käyttöön komission määrittelemän sallitun enimmäismäärän mukaisena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.60.43 lisätään 80 000 000 euroa päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmän käyttöönottamiseksi.

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Pakolaiskriisi haastaa Suomen koko yhteiskunnan ennennäkemättömällä tavalla. Jotta Suomeen tulijat pääsevät kiinni mielekkääseen arkeen ja antamaan panoksensa työelämään, kotouttaminen ja työllistäminen on järjestettävä huomattavasti nykyistä tehokkaammin.

Kielikoulutukseen on päästävä mahdollisimman nopeasti, viimeistään kuusi kuukautta maahan-tulon jälkeen. Tähän hallitus ei nykyisellään yllä. Parasta olisi, että velvoittava kielikoulutus al-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

kaisi jo ennen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöstä. Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttavaan kielikoulutukseen lisätään 3 miljoonaa euroa.

Pakolaiskriisin hoidosta aiheutuvista toimista ja kustannuksista on annettava heti alkuvuodesta 2016 selvitys eduskunnalle. Hallituksen on varauduttava kotouttamisen lisäresursseihin lisätalousarviossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.70.03 lisätään 3 000 000 euroa maahanmuuttajien kotouttamiseen ja työllistymisen edistämiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Leikkausten vaikutukset arvioitava

Hallituksen leikkauspolitiikka kohdistuu erityisen kovasti eläkeläisiin, työttömiin, pitkäaikaissairaisiin, pienituloisiin ihmisiin sekä lapsiperheisiin. Esitykset lisäävät toimeentulokiriippuvuutta ja eriarvoisuutta.

Leikkaukset kohdistuvat erityisen pahasti niihin, jotka ovat nykyisin juuri ja juuri köyhyysrajan yläpuolella ja viimesijaisen sosiaaliturvan ulkopuolella. Leikkausten myötä ihmiset ajautuvat köyhyYTEEN. Asiantuntija-arvioiden mukaan myös yksityisten talouksien ylivelkaantuminen ja asunnottomuuden lisääntyminen tulevat entisestään heikentämään etenkin työelämän ulkopuolella olevien ihmisten asemaa.

Hallitus säästää monesta kohteesta arvioimatta kokonaisvaikutuksia. Kun vaikutuksia ei arvioida ja järjestelmän keskinäisiä riippuvuuksia ei ymmärretä, tai ei huomioida, luodaan säästöillä lisäkuluja jollekin toiselle sektorille tai tulevaisuuteen. Talousarviotekstissä tunnistetaan esimerkiksi vaara köyhyyden lisääntymiseen, mutta sen vaikutussuhteita ei analysoida tarkemmin, vaikka asetetut hyvinvointitavoitteet vaarantuvat selkeästi.

Sosiaalisen hyvinvoinnin kohdalla olennaisen tärkeää on analysoida vaihtoehtoiskustannuksia siitä, mitä maksaa se, jos ihmiset eivät saa tarvitsemaansa oikea-aikaista ja oikein kohdentuvaa kohtuullista tukea. Tulisi analysoida myös sitä, mitä eriarvoisuus tai köyhyys maksaa ihmisille ja yhteiskunnalle. Samalla analyysiin tulisi saada mukaan ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutukset vuosikohtaisten talousarvioratkaisujen sijasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee viivyttlemättä kokonaisarvioinnin leikkausten, kiristysten ja maksukorotusten kustannuksista yhteiskunnallemme ja vaikutuksista yksit-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

täisten ihmisten ja ihmisryhmien asemaan ja sosiaaliseen hyvinvointiin sekä ryhtyy arvioinnin mukaisiin toimiin eriarvoisuuden kasvun pysäyttämiseksi.

Lasten asema turvattava

Lapsiperheisiin kohdistuu nyt monia säästötoimia. Hallitus esittää lapsilisän indeksisidonnaisuuden lakkauttamista eikä esitä korvaavia toimia verotuksen lapsivähennyksen poistumiselle. Hallitus leikkaa yleistä asumistukea ja lääkekorvauksia ja esittää mittavia korotuksia terveydenhuollon maksuihin. Hallitus aikoo rajata lasten oikeutta varhaiskasvatukseen ja korottaa varhaiskasvatuksen maksuja. Lisäksi koulutukseen kohdistuu rajuja leikkauksia kaikilla koulutusasteilla. Samalla nuorisotakuun rahoitusta ajetaan alas, työllisyystoimista leikataan ja työelämän pelisääntöjä heikennetään jne. Näillä kaikilla toimilla on kasautuvia vaikutuksia lapsiperheissä, jolloin ne myös uhkaavat lisätä ylisukupolvista syrjäytymistä ja köyhyyttä. Toisaalta leikkaukset kohdistuvat yhä useampaan perheeseen.

Hallituksen ei pitäisi tehdä leikkauspolitiikkaa, jolla heikennetään ensisijaisia etuuksia ja siirretään lapsiperheitä toimeentulotuen piiriin. Tätä ratkaisua ei voida millään tavalla pitää lapsen edun mukaisena, eikä se ole myöskään yhteiskuntapoliittisesti kestävä ratkaisu. Mielestämme on välttämätöntä, että hallitus ottaa aikalisän lapsiin kohdistuvissa säästösuunnitelmissaan ja arvioi kokonaisvaikutukset perusteellisesti em. lausuman mukaisesti.

Hallituksen linjaukset myös työn ja perheen yhteensovittamiseksi jäävät huolestuttavan vähäisiksi ja näköalattomiksi. Hallitus alentaa vanhempainpäivärahan korotettua päivärahaa ja rajaa vanhempainlomakausilta karttuvaa lomaoikeutta. Hallitus on esittänyt tasa-arvovaikutuksiltaan hyvin kyseenalaista 2500 euron äitiyspakettia, jolla ei lainkaan kannusteta hoitovastuun tasaamiseen perheissä. Samalla varhaiskasvatukseen tehtävät säästöt vaikeuttavat perheiden tilannetta monella tavalla. Hallituksen suunnittelemat erilaiset työelämän heikennykset, kuten ensimmäisen sairauspäivän sairaussakko, kohdistuvat etenkin naisvaltaisille aloille. Pahimmillaan leikkaukset ajavat äitejä pois työelämästä ja säästöt muuttuvat lopulta kustannuksiksi.

Eläkeläiset ovat eläkepäivänsä ansainneet

Eläkkeensaajat ovat toinen iso ryhmä, joka kärsii monin tavoin hallituksen leikkauksista ja on koko syksyn joutunut myös kantamaan huolta hallituksen poukkoilevasta politiikasta ja sen vaikutuksista omaan arkeensa.

Eläkkeensaajien asumistuen heikentäminen, eläketulovähennyksen korottamatta jättäminen, kansaneläkkeiden ja sosiaalietuuksien indeksijäädytys, sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksujen korottaminen, lääkekorvausten pienentäminen, matkakorvausten omavastuun nostaminen, ruokavaliokorvauksen poistaminen, erilaiset asumiseen liittyvien verojen korotukset ja suunnitteilla oleva hoitajamitoitusten heikentäminen kohdistuvat kaikki eläkeläisten arkeen.

Hallituksen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä eriarvoisuuden vähentämisen kärkihankkeessa pyritään mm. "edistämään ihmisten vastuunottoa omasta elämästä". Vastuunotto ei saa tarkoittaa yhä suuremman taloudellisen vastuun ja taakan kantamista omaa hyvinvointia ja terveyttä vaarantaen, kuten nyt näyttää käyvän. Etenkin ihmisten, joilla ei ole esim. iän tai kunnon

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

puolesta edellytyksiä hankkia toimeentuloa työllään tai lisäansioita etuuksien rinnalle, tulee saada hyvinvointivaltiossa riittävä perusturva tai ansioihin perustuva eläke elämiseensä. Pidämme perusetuuksista ja -palveluista leikkaamista vääränä arvovalintana, jolla heikennetään ihmisten elämänlaatua ja siirretään kustannuksia toisille sektoreille ja pidemmälle tulevaisuuteen.

Miinusmerkkinen indeksitarkistus peruttava

Ensisijaisista etuuksista säästäminen lisää toimeentulotukiasiakkuutta, heikentää ostovoimaa ja vaikuttaa suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään.

Hallitus antaa kaikkein pienimpien, kansaneläkeindeksiin ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien laskea ensi vuonna, kun indeksi on heikon taloustilanteen vuoksi miinusmerkkinen (-0,4 %). Tämä on erittäin poikkeuksellista. Koska kyse on ihmisten ensisijaisesta sosiaaliturvasta, olisi oikeudenmukaista ja kohtuullista jättää tämä säästö tekemättä jäädyttämällä indeksit ensi vuodelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee väliaikaisen lainsäädännön, jolla kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidotut etuudet eivät laske indeksin mukaisesti vuonna 2016.

02. (33.02 ja 70, osa) Valvonta

07. (33.70.01) Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työsuojeluviranomaisilla on tärkeä rooli harmaan talouden torjunnassa mm. työnteko-oikeuksien, työsopimuslain ja tilaajavastuulain valvonnassa. Hallitus on poistanut määräaikaisen lisäresurssin momentilta, vaikka päinvastoin resursseja tähän tärkeään valvontatyöhön tulee lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.02.07 lisätään 2 300 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Sektoritutkimuslaitosten budjettirahoitusta on vähennetty tutkimuslaitosuudistuksen yhteydessä ja säästöjä jatketaan edelleen. Kuluvan vuoden talousarvion hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti, että seuraavalla hallituskaudella arvioidaan laajasti rahoitusuudistuksen vaikutukset tutkimuksen laatuun. Tällä arvioinnilla on nyt kiire. Etenkin sote-uudistuksen ja tulevien itsehallintoalueiden myötä tutkimuslaitosten työ tulee korostumaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa viivyttämättä eduskunnan aiemman päätöksen mukaisesti arvioinnin tutkimusrahoitusuudistuksen vaikutuksista tutkimuksen laatuun ja tekee arvon toimenpiteistä korkeatasoisen tutkimuksen turvaamiseksi ja kestävän rahoitustason saavuttamiseksi.

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Päihdeäidit

On hyvä, että valiokunta on esittänyt lisärahoitusta Pidä kiinni -hoitojärjestelmään, joka on valtakunnallinen erityistason hoitojärjestelmä päihdeongelmallisille odottaville äideille ja vauvaperheille. Pidämme välttämättömänä että päihdeäitien hoidon rahoitus saadaan vakaalle pohjalle.

Hotus

Pidämme tärkeänä myös valiokunnan esittämää 200 000 euron lisäystä näyttöön perustuvan hoitotyön edistämiseen Hoitotyön tutkimussäätiölle.

Nuorisotakuu

Sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti osoitetaan 1,5 milj. euroa v. 2016. Tarkoituksena on koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle syrjäytyneiden nuorten tukeminen rakentamalla toimintamalli nuorten sosiaali-, mielenterveys- ja päihdetyön kytkemiseksi saumattomasti neuvonta- ja ohjauspalveluihin (ns. Ohjaamo-hanke). Pidämme tätä myönteisenä, mutta kaiken kaikkiaan olemme erittäin huolissamme nuorisotakuun rahoituksen leikkauksista. Ohjaamohankkeen vahvistaminen on kannatettavaa, ja budjettiin on varattava rahoitus paitsi ohjaamoihin myös tarvittaviin palvelupolkuihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.63 lisätään 2 500 000 euroa nuorisotakuun vahvistamiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus ja eräät palvelut

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Hallituksen esitys lapsilisän indeksisidonnaisuuden poistamisesta on yksi monista säästötoimista, joilla pyritään paikkaamaan julkisen talouden heikkoa tilaa arvioimatta tarkemmin pitkäaikaista vaikutusta. Asiantuntija-arvioiden mukaan esitys heikentää lapsiperheiden toimeentuloa ja siten vaarantaa lasten oikeuksien toteutumisen, erityisesti pienituloisten, monilapsisten ja pienten lasten perheiden sekä yksihuoltajaperheiden kohdalla. Yhdessä hallituksen tekemien muiden, pienituloisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin ja perheisiin kohdistuvien leikkausten

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

kanssa se syventää vanhempien taloudelliseen asemaan perustuvaa lasten eriarvoisuutta. Hallituksen on tehtävä kokonaisarviointi lapsiperheisiin kohdistuvien säästöpäätösten vaikutuksista, eikä tätä ennen tule tehdä pysyviä muutoksia lapsiperheiden etuuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta lapsilisää korotetaan indeksin mukaisesti sekä, estääkseen negatiivisen indeksitarkistuksen vuonna 2016, jäädyttää indeksin aiemmalle tasolle ensi vuodeksi.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Hallitus säästää yleisen asumistuen menoista vuonna 2016 yhteensä 22 miljoonaa euroa korottamalla asumismenojen perusomavastuusuutta ja jäädyttämällä hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärän vuoden 2015 tasolle, vaikka asumistuki on tälläkin hetkellä tasoltaan riittämätön. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen, passivoivaan toimeentulotukeen. Ensisijaisten etuuksien riittävä taso tulisi turvata. Hallituksen leikkauspolitiikkaa ei voi hyväksyä yksilön eikä yhteiskuntapolitiikan näkökulmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta yleisen asumistuen enimmäisasumismenot tarkistetaan vuokrat indeksiin mukaisesti eikä tuki muutenkaan heikkene vuonna 2016.

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Hallitus aikoo tarkistaa kansaneläke- ja kuluttajahintaindekseihin sidottujen etuuksien tasoa miinusmerkkiseksi painuneen indeksin mukaisesti vuonna 2016. Se tarkoittaa myös 900 000 euron leikkausta elatustukeen. Leikkaus heikentää ostovoimaa ja vaikuttaa suoraan kotimaiseen kulkuskysyntään. Mielestämme negatiivisia tarkistuksia ei pidä toteuttaa.

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Täydentävän talousarvion mukaisesti Kelan toimintakuluihin kohdistuu 5 miljoonan euron leikkaus aiempien, toimintamenojen pysyvään 14,5 miljoonan euron vähenemiseen johtaneiden päätösten lisäksi. Kela toteuttaa tärkeää tehtävää kansalaisten perusetuuksien maksajana ja on merkittävästi tehostanut toimintaansa. Esim. toimitilaverkkoa on karsittu ja hakemusten sähköisestä käsittelystä on tullut pääsääntö. Samalla on turvattava niiden ihmisten asema, jotka eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluita. Uutena tehtävänä laitokselle on siirtymässä myös toimeentulotuen perusosan toimeenpano. Kelaan kohdistuvat säästöt eivät saa vaarantaa etuuksien saajien asemaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Kelan lakisääteisen toiminnan ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumisen ja osoittaa tarvittaessa lisärahoitusta toimintaan.

20. Työttömyysturva

Kansaneläke- ja kuluttajahintaindekseihin sidottujen etuuksien indeksitarkistukset tarkoittavat 4,4 miljoonan euron leikkausta ansiopäivärahoihin, 1,6 miljoonan euron leikkausta peruspäivärahaan, 5,3 miljoonan euron leikkausta työmarkkinatukeen, 320 000 euron leikkausta aikuiskoulutustukeen sekä 120 000 euron leikkausta vuorottelukorvaukseen. Leikkaukset heikentävät tukea saavien ihmisten arkea ja vaikuttavat suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. Mielestämme negatiivisia tarkistuksia ei pidä toteuttaa.

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Hallitus leikkaa aktiivisen työvoimapolitiikan rahoitusta, vaikka työttömyys on jo kuluvana vuonna noussut ennakoitua nopeammin. On lyhytnäköistä talouspolitiikkaa lisätä syrjäytyneiden määrää, koska syrjäytyneiden aiheuttamat kustannukset ovat yhteiskunnalle moninkertaiset verrattuna ennakoiviin, aktiivisiin työvoimapolitiikan keinoihin. Myös kuntouttavan työtoiminnan tarpeen arviota on muutettava ja palautettava leikattu rahoitus budjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.31 lisätään 2 270 000 euroa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseksi.

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Hallitus leikkaa työmarkkinatuen määrärahoja, vaikka työttömyys on jo kuluvana vuonna noussut ennakoitua nopeammin. Esitämme vaihtoehtobudjetissa riittävää varautumista työmarkkinatuen kustannuksiin lisäämällä momentille 18 700 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu työttömyyden kustannuksiin riittävästi.

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Vuorotteluvapaajärjestelmän tarkoituksena on toisaalta edistää työntekijän työssä jaksamista ja toisaalta tarjota työttömälle henkilölle työllistymismahdollisuus. Hallitus kiristää merkittävästi vuorotteluvapaan ehtoja ja aikoo tehdä vuonna 2016 järjestelmään 10 miljoonan euron säästön,

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

josta 4 miljoonaa kohdistuu valtion osuuteen. Erittäin korkean ja vaikean työttömyyden aikana on vaikea hyväksyä politiikkaa, jossa pelkästään säästötavoitteet edellä kiristetään ja heikennetään toimivien järjestelmien olemassaoloa. Vuorotteluvapaajärjestelmän ehdot on säilytettävä nykyisellä tasollaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta vuorotteluvapaajärjestelmän ehdot säilyvät vuoden 2015 tasolla.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Lääke-, matka- ja kuntoutuskorvaus

Lääkekorvauksiin kohdistuu ensi vuonna 25 miljoonan euron säästö, josta puolet maksetetaan asiakkaille. Lääkekustannusten omavastuuosuudet ovat Suomessa kansainvälisessä tarkastelussa poikkeuksellisen korkeat. Omavastuuosuuksien korottamisella voi olla terveyserojen kasvamisen kannalta kielteisiä vaikutuksia, eikä niitä voi hyväksyä. Siksi hallituksen on palautettava lääkekorvauksiin 12,5 miljoonaa euroa. Kustannusten hillitsemiseksi on kehitettävä etenkin lääkeshoidon kokonaisuutta.

Sairausvakuutuksesta maksettavien matkakustannusten korvausmeno on kasvanut noin 10 prosentin vuosivauhtia. Kasvua on pyritty hillitsemään ja toisaalta asiakkaiden omavastuita on jo nostettu. Hallituksen nyt esittämä omavastuun nostaminen 16 eurosta 25 euroon lisää potilaiden kustannuksia, ja säästö kohdistuu etenkin harvaan asutuille alueille, pienituloisiin ja iäkkäisiin henkilöihin. Matkakorvausten leikkauksia ei voi hyväksyä. Siksi hallituksen on palautettava matkakorvauksiin 11,2 miljoonaa euroa. Kustannusten hillitsemiseksi on kehitettävä edelleen toimia.

Hallitus ei ota käyttöön uutta AURA-kuntoutusta vaan leikkaa tähän varatut 9 miljoonaa euroa. Tämä jättää aukon työelämässä olevien kuntoutukseen, ja palvelujärjestelmän painopiste siirtyy varhaisen vaiheen kuntoutuksesta kalliimpien, jo olemassa olevien vikojen, vammojen ja sairauksien kuntouttamiseen. Tästä syystä esitämme, että rahat palautetaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen vahvistamiseen, jotta työssä olevien riittävän varhainen kuntoutus on mahdollista jatkosakin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta asiakkaiden kustannukset lääkkeistä eivät nouse enempää kuin on päätetty 20.3.2015 vahvistetulla lailla ja jotta matkakorvausten omavastuut säilyvät vuoden 2015 tasolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta harkinnanvaraista kuntoutusjärjestelmää vahvistetaan siten kuin ns. AURA-kuntoutuksen valmistelun yhteydessä on linjattu.

Lääkäri- ja hammaslääkäripalkkiot

Lääkäri- ja hammaslääkäripalkkioiden korvauksiin kohdistuu myös merkittävät leikkaukset. Korvaustason lasku saattaa lisätä kuntien kustannuksia ja terveydenhuollon jonoja. Pidämme tärkeänä julkisen palvelun vahvistamista, jotta ihmiset saavat jatkossakin tarvittavan hoidon ja palvelun. Etenkin suun terveydenhuollon palvelut on resursoitava riittävästi, jotta voidaan vastata ikääntyvän väestön palvelutarpeisiin. On tärkeää, ettei korvauksiin kohdisteta enää lisää leikkauksia ennen kuin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistuksesta tehdään päätökset osana sote-ratkaisua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa julkisen palvelun resurssit, jotta hoidon saatavuus säilyy, eikä kohdistu lisää leikkauksia lääkäri- ja hammaslääkärikorvauksiin ennen kuin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistuksesta on päätetty.

40. Eläkkeet

Emu-puskurit

Vakava taloustilanne vaatii poikkeuksellisten keinojen käyttöä. Hyvinä vuosina työeläkerahastoihin on kerätty Emu-puskuria talouden vakavia häiriöitä varten. Nykyisessä taloustilanteessa puskureita on perusteltua käyttää alentamiseen, kuten järjestelmästä sovittaessa vuonna 1997 kaavailtiin.

Sosialidemokraatit esittävät, että työnantajan ja palkansaajan työeläkemaksun maksuja alennetaan yhteensä 0,8 prosenttia (maksualennus jakautuu puoliksi työnantajan ja palkansaajan välillä) väliaikaisesti vuosina 2016—2018. Tämän jälkeen puskurit kartutetaan takaisin tarvittavalle tasolle. Aikataulusta ja toimista sovitaan kolmikantaisesti.

Maksujen alennus kasvattaa nettopalkkoja ja lisää palkansaajien ostovoimaa. Samalla se alentaa työvoimakustannuksia. Näin se rakentaa siltaa yli heikoimman taloustilanteen. Alennus vähentää työeläkerahastojen tuloa väliaikaisesti. Kun työllisyys vauhdittuu, myös eläkerahastointi lisääntyy nopeammin kuin staattiset laskelmat osoittavat.

Koska työeläkemaksu on vähennyskelpoinen verotuksessa, maksualennus lisää valtion ja kuntien verotuloja yhteensä noin 180 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön työeläkerahastojen Emu-puskurin ja valmistelee kolmikantaisesti väliaikaisen työeläkemaksualennuksen vuosille 2016—2018 sekä suunnitelman puskurin palauttamiseksi tarvittavalle tasolle.

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Takuueläke ja kansaneläkeindeksi

Hallituksen esitys takuueläkkeen korottamiseksi on tarpeellinen. Kuitenkin samalla annetaan takuueläkkeen tason laskea miinusmerkkiseksi painuneen kansaneläkeindeksin (-0,4 %) mukaisesti vuonna 2016. Se tarkoittaa leikkausta eläkeläisten arkiseen toimeentuloon.

Tämän lisäksi hallitus aikoo jäädättää kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksitarkistukset vuosille 2017—2019 ja jättää etuudet tälle matalammalle tasolle. Ennusteen mukaan esim. takuueläkkeen taso laskee tänä aikana 4,7 % verrattuna siihen, että indeksimuutokset toteutettaisiin. Näin takuueläke on 11,90 euroa pienempi kuin se olisi indeksiin sidottuna vuonna 2019.

Jotta hallituksen takuueläkkeen korotus hyödyttäisi eläkeläisiä täysimääräisesti, kansaneläkeindeksiä olisi vuonna 2016 sovellettava poikkeuksellisesti niin, ettei takuueläkkeen tasoa lasketa negatiivisen indeksin mukaisesti. Samoin on toimittava myös muiden etuuksien kohdalla. Kansaneläkelain perusteella maksettavissa etuuksissa hallituksen esittämä negatiivinen indeksitarkistus tarkoittaa 13,2 miljoonan euron leikkauksia.

Eläkkeensaajan asumistuki

Hallitus jäädättää eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenot vuoden 2015 tasolle. Kymmenien tuhansien ihmisten tuki uhkaa leikkautua ja arjen toimeentulo heikentyä. Tämä on erityisen iso pettymys, kun hallitus ensin kertoi peruvansa huonon esityksensä eläkkeensaajien asumistuen lakkauttamisesta, mutta samanaikaisesti jo valmisti tätä leikkausta, joka vie ensi vuonna 4,6 miljoonaa euroa eläkkeensaajien asumistuesta. Jatkossa leikkaus on lähes 10 miljoonaa. Asumistuki on pienituloisten ihmisten arkisen elämän välttämätön tukimuoto, jota tulee tarkastella etuudensaajan tilanne huomioiden. Esim. vuokrien nousun hillitsemiseksi tuen leikkaaminen on väärä toimenpide. Säästö edellä tehdyt ratkaisut johtavat toimeentulotukiasiakkuuden lisääntymiseen ja arjen elämän hankaloitumiseen. Pahimmillaan ihmisen taloudellisen tilanteen vaikeutuminen ja asumistilanteen epävarmuus voi heikentää ihmisen hyvinvointia ja arkista toimintakykyä ja lisätä kustannuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Sosiaalidemokraatit haluavat kehittää asuntopolitiikkaa ja asumisen tukijärjestelmiä suunnitelmallisesti osana sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenojen indeksitarkistukset ja turvaa näin eläkkeensaajien asumistuen tason.

Keliakiakorvaus

Hallitus lakkauttaa keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen ja siirtää sairauden hoidon kustannukset potilaiden vastuulle. Korvauksen poistolle ei ole muita perusteita kuin valtiontalouden säästö. Tavoiteltu 10 miljoonan euron säästökään ei ole selvä, sillä korvauksen poisto heikentää keliakikkojen hoitomotivaatiota ja mahdollisuuksia noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Hallituksen esitys ruokavaliokorvauksen poistamisesta on täysin ristiriidassa terveyttä ja hyvinvointia edistävien tavoitteiden kanssa. Siksi ruokavaliokorvaus on säilytettävä ennallaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta keliakiaa sairastaville henkilöille maksetaan jatkossakin ruokavaliokorvaus, kuten vuonna 2015.

50. Veteraanien tukeminen

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Hallitus tarkistaa kansaneläke- ja kuluttajahintaindekseihin sidottujen etuuksien tasoa miinusmerkkiseksi painuneen indeksin mukaisesti vuonna 2016. Se tarkoittaa 100 000 euron leikkausta rintamalisää saavien arkiseen toimeentuloon. Leikkaus heikentää ostovoimaa ja vaikuttaa suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. Mielestämme negatiivisia tarkistuksia ei pidä toteuttaa.

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Painotamme mietinnön lausumaa, jossa edellytetään lievävammaisten sotainvalidien haitta-aste-ajan alentamista viimeistään itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlavuonna 2017. Sosialidemokraatit ovat esittäneet vaihtoehtobudjetissaan kotiin vietävien kunnallisten avopalveluiden turvaamiseen 5 miljoonaa euroa ensi vuodelle.

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Kannatamme eduskuntaryhmien yhdessä laatimaa aloitetta veteraanien kotiin vietävien palveluiden ja veteraanikuntoutuksen lisäämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Hallituksen vaatimattomat satsaukset työllisyyteen ja talouden kasvuun sekä ihmisten ostovoimaa heikentävät leikkaukset ja työntekijöiden tilannetta heikentävät pakkolait heijastuvat myös kuntatalouteen ja ihmisille tärkeiden arkisten peruspalveluiden saatavuuteen ja laatuun. Kuntien tehtäviä ja kustannuksia on tarkoitus karsia miljardiluokassa. Käytännössä se tarkoittaa kuntalaisten palveluiden heikentymistä. Yhtälöä vaikeuttaa erityisesti se, että samalla kunnan peruspalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti mm. ikärakenteen muutoksen vuoksi.

Hallitus satsaa kyllä lapsiperheiden kotiavun lisäämiseen, mutta tekee samalla rajuja leikkauksia lasten varhaiskasvatukseen. Hallitus suunnittelee satsausta omaishoitajien tilanteen parantamiseen, mutta samalla hallitusohjelman mukaan hyvän ikääntymisen turvaamisen ja palvelujen parantamisen laatusuosituksia aiotaan heikentää pienentämällä henkilöstömitoitusta ja laskemalla hoitotyöntekijöiksi myös opiskelijoita ja ilman alan koulutusta olevia ihmisiä.

Hallitus on korottanut 19.11. antamallaan asetuksella sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja peräti 27,5 prosentilla vuoden 2016 alusta. Yhdessä indeksikorotuksen (1,74 %) kanssa korotus on liki 30 prosenttia. Näin on tarkoitus saavuttaa julkiseen talouteen 150 miljoonan euron säästö. Säästö perustuu arvioihin, sillä asiakasmaksujen periminen ja niiden suuruus kuuluvat kunnan harkintavaltaan. Asiakasmaksuista kertyvät rahat jäävät kunnille, mitä pidämme tässä tilanteessa järkevänä ratkaisuna. Emme kuitenkaan voi hyväksyä korotuksia, jotka nostavat merkittävästi välttämättömien palveluiden hintoja ja jotka on valmisteltu ilman lausuntokierrosta. Kyseessä on niin mittava korotus, että voidaan puhua jopa järjestelmämuutoksesta.

OECD-maiden vertailussa Suomi on keskitasoa, ja pohjoismaisessa vertailussa osuus on korkea, kun katsotaan asiakkaiden maksuosuutta terveydenhuollon menoista. Asiakasmaksujen suurella korottamisella voi olla vaikutuksia palvelujen käyttöön. Korotuksesta aiheutuvat kielteiset vaikutukset korostuvat heikompituloisilla ja paljon palveluita käyttävillä henkilöillä, joilla maksukatto ei kuitenkaan vielä täyty. Vähävaraisempien palvelujen käyttäjien kohdalla korotus lisää tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Nimenomaan sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ovat Suomessa ihmisten välillä suuret, joten myös tällä pienituloisten tilannetta heikentävällä säästö päätöksellä on suoraan terveys- ja hyvinvointieroja syventäviä vaikutuksia.

Kaiken kaikkiaan kuntapalveluihin kohdistuvat leikkaukset yhdessä etuuksiin kohdistuvien leikkausten kanssa heikentävät merkittävästi etenkin haavoittuvassa asemassa olevien, pienituloisten ja paljon palveluita tarvitsevien ihmisten asemaa. Tämä näkyy myöhemmin syrjäytymisen lisääntymisenä, heikentyvänä terveytenä ja hyvinvointina sekä raskaamman ja kalliimman hoidon ja muun palvelun tarpeena.

Edellinen hallitus tasapainotti kuntataloutta määräaikaisella kuntien korotetulla yhteisöverosuudella. Sosialidemokraatit esittävät menettelyn jatkamista.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tuki ja erät muut menot (siirtomääräraha 3 v)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos on tämän hallituskauden suurin hanke, jolla on merkittävät vaikutukset pitkälle tulevaisuuteen. Uudistuksen tavoitteet, kuten terveys- ja hyvinvointierojen pienentäminen ja sote-järjestelmän vaikuttavuuden lisääminen, ovat ratkaisevia hyvinvointivaltion tulevaisuuden kannalta. Mielestämme soten toteuttaminen edellyttää vaikutusten huolellista arviointia, henkilöstön roolin vahvistamista valmistelussa ja valmistelun avoimuutta. Myös parlamentaarinen seuranta ja mahdollisimman avoin ja ajantasainen tieto ovat välttämättömiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sote-uudistusta avoimesti ja vuoropuhelussa opposition ja kansalaisyhteiskunnan kanssa ja varaa tähän tarvittaessa kehysten ulkopuolisen rahoituksen.

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Pidämme tärkeänä valiokunnan lisäesitystä momentille. Tutkimusrahoituksen taso on pudonnut voimakkaasti viime vuosina, vaikka tutkimus on ollut vaikuttavuudeltaan maailman kärkitasoa. Laadukas tutkimus tuo säästöjä, koska sillä on suora vaikutus hoitokäytäntöjen kehittämiseen ja hoidon kustannusten vähentämiseen.

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Turvakotitoiminnan rahoitus ei ole riittävällä tasolla tarpeeseen nähden. Istanbulin sopimuksen mukaisesti perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrien on voitava saada apua ympärivuorokautisesti. Tarvitsemme ympärivuorokautisen maksuttoman auttavan puhelimen, jonka kustannukseksi on arvioitu 800 000 euroa. Tämä summa on mahdollista rahoittaa kiirehtimällä rikosuhrimaksun voimaantuloa. Lisäksi turvakotipaikkojen määrää on lisättävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.52 lisätään 2 800 000 euroa turvakotipaikkojen lisäämiseen ja auttavan puhelimen kustannuksiin.

**Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd**

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ympäristöjärjestöt tekevät erittäin tärkeää luonnonsuojelu- ja ympäristötyötä. Samalla ne ovat merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti. Ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 200 000 euroa avustuksiin ympäristöjärjestöille.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Metsähallitus on tehnyt merkittävää työtä nuorten työllistämisessä erillismäärärahoilla ja palkkatuella. Vuosina 2010—2015 Metsähallitus työllisti noin 550 nuorta maaseutupaikkakunnilla, joilla muita työllistymismahdollisuuksia on ollut niukasti. Tämän vuoden 2016 talousarvioehdotuksesta poistetun määrärahan säilyttäminen talousarviossa on tärkeää toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi erityisesti matalasuhtanteen jatkuessa ja työttömyysasteen noustessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.52 lisätään 500 000 euroa nuorten työllistämisen tukemiseen.

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

On erittäin lyhytnäköistä ja tehotonta politiikkaa, että hyvin toimivat vesiensuojeluhankkeet ajetaan alas ja vaatimattomat määrärahat kohdennetaan uudelleen kärkihankkeiden kautta. Momentille kohdistetut leikkaukset käytännössä lopettavat siirtoviemärihankkeet. Siirtoviemärit ovat tehokas tapa yhdyskuntien jätevesikuormituksen vähentämiseen jätevesien käsittelyä keskittämällä. Kysymys on kuntien kannalta suurista investoinneista, ja valtion avustukset ovat olleet tarpeen hankkeiden käynnistämiseksi. On hyvä, että valtiovarainvaliokunta esittää momentille 3 130 000 euron lisäystä, jotta keskeneräiset siirtoviemärihankkeet saadaan saatettua loppuun. Hajajätevesien aiheuttama kuormitus on merkittävä vesistöjä pilaava tekijä. Hajajätevesineuvonta on kustannustehokas tapa hallita päästöjä. Jätevesiasetukseen lyhyellä aikajänteellä tehdyt jatkuvat muutokset ovat ajaneet ihmiset epävarmuuteen jatkosta, ja neuvonnalle on entistä suurempi tarve.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.61 lisätään 2 000 000 euroa hajajätevesineuvontaan ja uusiin siirtoviemärihankkeisiin.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Suomen metsäluonto yksipuolistuu. Suomi on sitoutunut pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen, vähentämään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita ja luonnonvarojen kestäväään käyttöön. Hallituksen eräs kärkihanke on biotalouden edistäminen. Se tarkoittaa mm. hakkuumäärien lisäämistä 15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää huolehtia suojelun tavoitteista ja erityisesti METSO-ohjelman resursseista. Monimuotoinen luonto on itseisarvo, josta on huolehdittava kulloisestakin taloustilanteesta riippumatta. Se on perintömme tuleville polville.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.63 lisätään 12 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Kasvuun ja työllisyyteen tarvitaan merkittäviä panostuksia heti. Investoinnit asuntorakentamiseen ja liikenneväyliin parantavat talouskasvun edellytyksiä ja tuovat työpaikkoja. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute on kasvukeskuksissa hälyttävä, mikä haittaa jo työvoiman liikkuvuutta. Merkittävästi lisää painetta asuntomarkkinoille tulee myös turvapaikan saaneiden asumistarpeista. Asumisen hintaa ei saada kestävästi alas muuten kuin lisäämällä asuntotuotantoa merkittävästi.

Hallitus ei tarjoa näihin ongelmiin mitään ratkaisuja, ja varsinkin kaupunkipolitiikka on täysin tuuliajolla. Asumisen ja liikenteen pullonkaulojen purkaminen kaupunkiseuduilla edistää koko maan kasvua. Valtion asuntorahaston arvioidaan olevan vuonna 2016 velaton. Valtion asuntorahaston (VAR) varoja on käytettävä vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä monimuotoista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntorakentamista, korjausrakentamista, parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä ja vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia.

Asunto- ja liikennepolitiikan toimenpideohjelmassa:

- Sidotaan asunto- ja liikennepolitiikka tiiviimmin toisiinsa. Keskeisenä työkaluna ovat MAL-sopimukset. Kunnat sitoutuvat merkittävään kaavoituksen lisäämiseen. Pääkaupunkiseudulla tavoitellaan 40 %:in lisäystä nykyiseen MAL-sopimukseen verrattuna.
- Valtio sitoutuu suurten infrahankkeiden, erityisesti raideliikenteen, rahoitukseen. Painopisteiksi valitaan hankkeita, jotka saavat parhaiten rakentamisen liikkeelle. Rahoitus järjestetään niin, että hankkeet saadaan liikkeelle ilman viiveitä. Politiikan tulee olla johdonmukaista, jotta kunnat voivat luottaa valtioon sopimuskumppanina.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

- Valtion asuntorahaston mahdollisuudet vauhdittaa asuntorakentamista ovat hyvät. Sen välineitä vahvistetaan kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi. Kohtuuhintaista asuntorakentamista vauhditetaan pitämällä omavastuukorko 1 prosentissa, korottamalla korjausavustusten valtuutta 50 miljoonaan euroon ja jatkamalla käynnistysavustuksia myös pääkaupunkiseudun ulkopuolisissa kasvukeskuksissa. Lisäksi selvitetään mallia, jolla korkotukilainoituksen ehdot saadaan pysyvästi houkutteleviksi koron osalta. Korjausavustuksissa myöntämisen painopiste siirretään uusien hankkeiden tukemisen avustamiseen ja kiinnitetään huomiota energiatehokkuuteen. Myös pientalojen energiatehokkuuskorjauksia on tarpeen tukea.
- Kuntakohtaiset rakentamismääräykset esimerkiksi pysäköintipaikkojen rakentamiseen tulee ottaa tarkasteluun ja tehdä suunnitelma ns. hankalien tonttien rakentamisesta niin, että määräyksissä pystytään joustamaan ja löytämään uusia ratkaisuja. Myös esimerkiksi toimistorakennuksia on voitava muuttaa joustavasti asuinkäyttöön.
- Täydennysrakentamista jo kaavoitetulle maalle on tehostettava mm. lisäkerroksia rakentamalla.
- Puurakentamisen mahdollisuudet on hyödynnettävä täysimääräisesti osana täydennysrakentamista sekä esteitä puurakentamisen vauhdittamisen tieltä on purettava.
- A-Kruunu oy:n mahdollisuudet asuntotuotannon lisäämisessä turvataan.
- Asunto- ja muuhun rakentamiseen kaavoitettavien maiden (kuten vanhojen ratapihojen) infrarakentamista varten perustetaan uudenlaisia, rakentamista nopeuttavia ja tehostavia malleja. Valtio ja kunnat voivat esimerkiksi luovuttaa omistamansa maat yhtiölle, joka rakennuttaa ja hoitaa kohteiden infrastruktuurin. Kunta vastaa kaavoituksesta.
- Lähiöiden kehittämisohjelmaa jatketaan ja asumisneuvontaan panostetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää asuntopolitiikan toimenpideohjelman kohtuuhintaisten asuntotuotannon lisäämiseksi, täydennysrakentamisen ja korjausrakentamisen kiihdyttämiseksi sekä asuinmukavuuden ja viihtyvyyden parantamiseksi käyttäen Valtion asuntorahaston varallisuutta.

TULOARVIOT

Suomi tarvitsee kasvua ja työllisyyttä. Sosialidemokraattien veropolitiikan lähtökohtana on pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkeläisten ostovoiman tukeminen, vientiteollisuuden kilpailukyvyyn vahvistaminen, julkisen talouden oikeudenmukainen tasapainottaminen, veropohjien laajentaminen ja harmaan talouden torjunta. Kotimaista ostovoimaa parantamalla luodaan uusia työpaikkoja tässä ja nyt.

Julkisen talouden tasapainotuksen on kohdennettava oikeudenmukaisesti. Kaikkien on osallistuttava maksukykynsä mukaisesti. Tämä edellyttää suurten ansio- ja pääomatulojen sekä perintöjen maltillisesti nykyistä korkeampaa verotusta lisätulojen saamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Suomen verotus tarvitsee myös rakenteellista uudistamista. Eurostatin tietojen mukaan työtä ja kulutusta verotetaan Suomessa kireämmin kuin EU:ssa keskimäärin, mutta omistamista huomattavasti keveämmin. Suomen on syytä ottaa askelia kohti eurooppalaista verorakennetta.

Rahoituslaitokset eivät maksa arvonnäisäveroa. Myös finanssisektorin on kannettava kortensa kekoon yhteiskunnan rahoituspohjan turvaamiseksi, varsinkin kun eurooppalaisen talouskriisin takana on vuoden 2008 finanssikriisi. Suomeen on luotava rahoitusvero yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa.

Vaikka Suomen ulkomaisen velan määrä on euroalueen vertailussa vielä kohtuullinen, velkaantumisen tahti on ollut viime vuosina hyvin huolestuttava. Hallitus on asettanut tavoitteekseen taittaa velkatahti vuoteen 2019 mennessä. Epäoikeudenmukaisista ja vahingollisista leikkauksista huolimatta hallitus edelleen lisää velanottoa vuoteen 2015 verrattuna. Kun hallitus antaa työttömyyden kasvaa sekä investointien ja innovaatioiden näivettyä, velkaantumispaineet jäävät kuitenkin pysyviksi olemattoman kasvun oloissa. Työllisyyteen ja kasvuun satsaaminen sekä vastuullinen verotus ja veropohjan laajentaminen mahdollistavat velan kasvuvauhdin taittamisen jo vuonna 2016.

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Tuloveroasteikoista — verot maksukyvyn mukaan

Sosialidemokraatit katsoo, että julkisen talouden tasapainottamisen on kohdennuttava oikeudenmukaisesti maksukyvyn mukaan. Myös suurituloisten on osallistuttava. Hallituksen esityksen mukainen työtulovähennyksen muutos keventää verotusta myös huomattavan korkeilla, yli 100 000 euron, työtuloilla. Vuoden 2015 veroluokat on syytä säilyttää siten, että ylimpään veroluokkaan kuuluvia, yli 90 000 euroa vuodessa ansaitsevia verotetaan 33,75 prosentin verokannalla. Vaikean taloustilanteen takia on kohtuullista odottaa kaikkein suurituloisimpien osallistuvan talouden tasapainottamiseen veronmaksukykynsä mukaisesti. Verotuotto on 60 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen tuloveroasteikon muuttamisesta siten, että 90 000 euroa ylittävien tulojen osalta ansiotuloveroprosentti nousee kahdella prosenttiyksiköllä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Työtulo-, eläketulo- ja perusvähennys

Työn verotus on Suomessa verraten kireää, joten sen keventäminen pieni- ja keskituloisilta työtulovähennystä korottamalla on perusteltua ostovoiman ja työllisyyden vahvistamiseksi. Hallitus perustelee, että sen esittämät työtulovähennyksen muutokset painottuvat ennen kaikkea pieni- ja keskituloisille, mutta tosiasiaassa hallituksen esityksessä työtulovähennys ulottuu jopa 119 000 euroa vuodessa ansaitseviin. Heidän kuukausipalkkansa on noin 9 500 euroa.

Sosialidemokraattien mallissa työtulovähennyksen muutokset kohdennetaan huomattavasti hallituksen esitystä oikeudenmukaisemmin.

Sosialidemokraattien vaihtoehdoissa tuloverolain 125 §:ssä säädettyä työtulovähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin 1 260 euroon ja kertymäprosentti olisi 11,8 prosenttia. Täyteen työtulovähennykseen oikeuttavan vuositulon yläraja nostettaisiin 33 000 eurosta 37 000 euroon, mikä hallituksen esitykseen verrattuna suosii keskituloisia (vuonna 2014 mediaani 3 308 euroa/kk). Työtulovähennyksen poistumaprocentti nostettaisiin 1,46 prosentista 2,12 prosenttiin puhtaan ansiotulon 37 000 euroa ylittävältä osalta. Työtulovähennystä ei myönnettäisi, kun puhtaat ansiotulot ylittävät 97 000 euroa vuodessa. Sen myötä työtulovähennys ei olisi yhtä avokätinen hyvätuoloisille kuin hallituksen esittämä malli.

Sosialidemokraattien malli hyödyttää 97,5 prosenttia palkansaajista. Tuottoarvio on 35 miljoonaa euroa.

Sosialidemokraatit pitää kiinni siitä eläkkeiden verotuksen pitkästä linjasta, jossa eläkkeiden verotukseen tehdään vastaavat muutokset kuin työtulojen verotukseen. Eläketulovähennystä on kasvatettava siten, etteivät palkansaajan ja eläkkeensaajan asemat eriarvoistu. Valtionverotuksessa eläketulovähennystä tulee korottaa siten, että täyden eläketulovähennyksen määrä saadaan, kun luvulla 3,84 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennystä pienennetään 38 prosentilla määrästä, jonka puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksessä täyden eläketulovähennyksen määrä tulee korottaa siten, että luvulla 1,44 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 50 prosentilla ylimenevän osan määrästä. Eläketulovähennysmallin vaikutus vähentäisi valtion verotuloja 100 miljoonaa euroa.

Pienituloisimpien aseman turvaamiseksi kunnallisverotuksen perusvähennys tulisi nostaa määrältään 3 260 euroon. Muutoksella ei olisi vaikutusta valtion verotuloihin, sillä perusvähennys tehdään kunnallisverotuksessa. Kunnille aiheutuvat verotulomenetykset tulee kompensoida muilla ratkaisuilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen työtulovähennyksen kohdentamiseksi nykyistä vahvemmin pieni- ja keskituloisille sekä esitykset perus- ja eläketulovähennysten korottamisesta. Eläkkeiden verotukseen on tehtävä vastaavat muutokset kuin vastaavan suuruisen työtulojen verotukseen hyödyntäen eläketulovähennystä valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa.

Pääomatuloverosta

Pääomatulojen verotus on korkeimmilla tuloilla huomattavasti keveämpää kuin vastaavan suuruisen ansiotulojen verotus. Pääomaverotuksen maltillinen kiristäminen on perusteltua tämän veroeron pienentämiseksi. Lisäksi julkisen talouden tasapainotusta saadaan kohdennettua näin oikeudenmukaisesti. Kohtuulliseksi voidaan katsoa alemman pääomaverokannan nosto 30 prosentista 32 prosenttiin ja ylemmän verokannan nosto 33 prosentista 35 prosenttiin. Tuottoarvio on 120 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen alemman pääomaverokannan nostosta 32 prosenttiin ja ylemmän pääomaverokannan nostosta 35 prosenttiin.

Osinkojen verotuksesta

Listaaamattomien yritysten osinkojen huojennetun verotuksen raja on kahdeksan prosenttia osakkeen matemaattisesta arvosta. Hetemäen työryhmän (2010) mukaan pääoman normaalituottoraja ei saisi poiketa liikaa aidosti riskittömästä tuotosta, kuten valtionlainan pitkän koron tasosta, joka nykyoloissa lähenee nollaa. Vaikka ns. normaalituottoraja on nykyisellään huomattavasti liian korkea, yritystoiminnan rohkaiseminen on yhteiskunnan etu, jolloin suuria ja äkillisiä muutoksia on syytä välttää. Normaalituottorajan laskeminen kahdeksasta kuuteen prosenttiin tarkoittaa, että nykyisellään verottamattomista osingoista maksettaisiin veroa kaksi prosenttia, mitä voi pitää kohtuullisena. Lisäksi muutos pienentää eroa listaamattomien ja listattujen yhtiöiden maksamien osinkojen verotuksessa. Tuottoarvio on 115 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen listaamattomien yritysten osinkovero-huojennuksen ns. normaalituottorajan maltillisesta laskusta Hetemäen veroryhmän esitysten suuntaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Luovutustappioiden vähennysoikeudesta

Hallitus esittää, että arvopaperien luovutustappiot voisi vähentää muiden pääomatulolajien voitoista. Esitystä ei ole perusteltu minkäänlaisella yleisellä yhteiskunnallisella hyödyllä tai verojärjestelmän parannuksella. On selvää, että esitys on tarpeeton riskinsiirto sijoittajalta yhteiskunnalle ja kannustaa spekulatiiviseen sijoittamiseen. Kun nykyinen järjestelmä pidetään voimassa, verotuottoina hyödytään 20 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen arvopaperien luovutustappioiden vähennysoikeuden säilyttämisestä vuoden 2015 tasoisena.

Lahjoitusvähennyksestä

Hallitus esittää, että luonnollinen henkilö tai kuolinpesä voi vähentää ansiotulon verotuksessa vähintään 850 ja enintään 500 000 euroa lahjoituksistaan edellytykset täyttävälle, EU- tai ETA-alueella toimivalle korkeakoululle.

Lahjoituksen enimmäismäärä on täysin perusteettomasti kaksinkertainen aikaisempaan, määräaikaiseen lakiin sekä yhteisöjen lahjoitusoikeuteen verraten. Erityisesti varakkaille henkilöille tarjoutuu tilaisuus osoittaa kaikkien verojensa käyttö haluamaansa kohteeseen, myös ulkomaille, ja siten sivuuttaa yleiset yhteiskunnalliset päämäärät, joiden määrittäminen on demokraattisen päätöksenteon tärkein tehtävä.

Koska vähennyksen hyvä päämäärä on rahoittaa suomalaisia korkeakouluja, laki rajataan vain niiden eduksi. Sosialidemokraatit haluaa laajentaa lahjoitusvähennystä myös pieni- ja keskituloisten käyttöön, jolloin vähennyksen alaraja olisi 100 euroa vuodessa, kun taas yläraja pidettäisiin aikaisempien ja voimassa olevien lakien mukaisessa 250 000 eurossa. Vähennys tehdään verosta. Oman veron ohjaamisen välttämiseksi vähennyskelpoista on enintään 40 % lahjoituksesta ja enintään 50 % veron määrästä. Muutoksella ei ole vaikutusta verotuottoarvioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen eri tuloryhmiä tasapuolisesti kohtelevasta lahjoitusvähennyksestä, joka kohdistuu suomalaisiin korkeakouluihin ja joka ei mahdollista kaiken verotettavan tulon käyttämistä vähennykseen.

Asuntolainan korkovähennyksestä

Asuntolainan korkojen vähennyskelpoisuutta on pienennetty asteittain siten, että 85 prosenttia asuntolainan koroista oli vähennyskelpoista vuonna 2012, 80 prosenttia vuonna 2013, 75 prosent-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

tia vuonna 2014 ja 65 prosenttia vuonna 2015. Vaikka ratkaisu on asuntovelallisten kannalta kielteinen, vuosittainen vähennyksen pieneminen ei ole pääsääntöisesti ollut tuntuva ja vähentymisen tahti on pääsääntöisesti ollut kohtuullinen ja ennakoitava.

Hallitusohjelman esitys, jonka mukaan vähennyskelpoisen koron osuus alenisi 10 prosenttiyksikköä vuodessa vuodesta 2016 alkaen, on kohtuuttoman jyrkkä. Asuntovelallisilla on oikeus luottaa aikaisemmin sovittuun vähenemistahtiin ja sovittaa omat taloudelliset odotuksensa sen mukaisesti. Siksi aiemmin päätettyä verovähennyskelpoisuuden 5 prosenttiyksikön vuosittaista alenemista ei ole syytä muuttaa. Verovaikutus on 11 miljoonaa euroa verotuloja vähentävä vuonna 2016.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen esitystensä vaikutuksista asuntovelallisten, erityisesti lapsiperheiden, asemaan ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimiin. Asuntolainojen korkovähennyksen vuosittainen alenema on pienennettävä 5 prosenttiin vähennyskelpoisesta korosta.

Kiinteistöyhtiöiden korkovähennyksen rajauksesta

Tuloverotuksen piiriin kuuluvien yritysten korkomenojen vähennysoikeutta ei ole nykyisin rajattu, toisin kuin elinkeinoverotuksen piiriin kuuluvien. Tätä rajoituksetonta vähennysoikeutta voivat hyödyntää ennen kaikkea ulkomaiset tai suomalaiset, verohäyödyn vuoksi ulkomaille omistajayhteisön perustaneet kiinteistösijoitusyhtiöt. Ulkomailta toimivilla kiinteistösijoitusyhtiöillä on Suomessa miljardiluokan sijoitukset, ennen kaikkea kauppakeskuksissa.

Sosialidemokraatit esittävät, että tämä merkittävä porsaanreikä tukitaan tuloverotuksessa samalla periaatteella kuin elinkeinoverotuksessa. Tavoitteena on heikentää aggressiivista verosuunnittelua ja mahdollistaa noin 60 miljoonan euron veromenetyksen välttäminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen tuloveron piiriin kuuluvien yhteisöjen korkovähennyksen rajauksesta, joka vastaa nykyisin elinkeinoverotuksessa säädettyä.

Harmaan talouden torjunta

Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle arviolta jopa kuuden miljardin menetyksen veroissa ja maksuissa joka vuosi. Tämä heikentää hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa ja haittaa tervettä yritystoimintaa. Talousrikosten tekemahdollisuudet ja uhkakuvat muuttuvat jatkuvasti kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muuttuessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Sosialidemokraattien aloitteesta ja johdolla harmaan talouden torjunnassa on edistytty viime vuosina. On tärkeää ehkäistä verovilppiä ennalta, nostaa kiinnijäämisriskiä ja nopeuttaa viranomaisien valmiuksia puuttua rikosepäilyyn. Entistä vakavammat seuraukset ja rikoshyödyn tehokas takavarikointi lisäävät ohjelman tehoa.

Tavoitteena tulee olla, että Suomi on kärkimaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Esimerkiksi veronumerokäytännön laajentamisella sekä tilaajavastuulain vaikuttavuuden parantamisella voitaisiin toteuttaa konkreettisesti harmaan talouden ja veronkierron torjuntaa.

Lisäksi lainsäädäntömuutoksilla voidaan edelleen lisätä yritysten vastuuta harmaan talouden torjunnassa. Harmaan talouden torjunnan resursseja lisätään 20 miljoonalla eurolla. Arvioidut verotulohyödyt ovat 200 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen harmaan talouden aiheuttaman arviolta jopa kuuden miljardin euron veromenetyksen pienentämiseksi ja talousrikollisuuden kitkemiseksi muun muassa veronumerokäytännön laajentamisen ja tilaajavastuulain vaikuttavuuden parantamisen avulla.

Sijoitusvakuutusten verotus

Sijoitusvakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten eli ns. vakuutuskuorten markkinat ovat kehittyneet nopeammin kuin lainsäädäntö. Yksityishenkilöiden kapitalisaatiosopimusten arvo on noussut muutamassa vuodessa jo yhdeksään miljardiin euroon. Myyntivaltti on se, että näiden kuorien sisällä käytävä kauppa on tällä hetkellä verotonta, mikä on omiaan heikentämään verotuksen neutraaliutta eri sijoitustuotteiden välillä.

Sosialidemokraatit esittävät, että sijoitusvakuutusten osalta otetaan käyttöön soveltuvin osin Ruotsin verotusjärjestelmä, jossa verotetaan vakuutuskuoren arvopapereiden vuosittainen minimituotto. Veroperusteena on valtiovarainministeriön vahvistama peruskorko tai valtiolainan keskimääräinen korko (kuitenkin minimissään yksi prosentti).

Koska vakuutuskuorten koko kanta on noin 36 miljardia euroa, tämän erittäin kohtuullisen veron tuotto olisi 115 miljoonaa euroa vuodessa. Verotuksen ansiosta tämä omaisuuserä tulee myös julkiseen tietoon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen sijoitusvakuutusten verotuksen käyttöönotosta Ruotsin verotusjärjestelmää soveltuvin osin seuraten, siten että näiden sopimusten sisällä oleva varallisuus saadaan pääomaverotuksen piiriin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

02. Yhteisövero

Ensimmäisen työntekijän palkkaamisen vähennyksestä

Moni yksityisrittäjä on taloudellisesti ahtaalla. Ne, jotka taantumasta huolimatta onnistuvat, raatavat usein jaksamisensa äärirajoilla. Toiminta voisi olla kannattavampaa, jos työtä voisi jakaa toiselle, mutta työllistämisen kynnys on juuri ensimmäisen perheen ulkopuolisen työntekijän kohdalla suuri. Ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkamenoista tulisi voida tehdä enintään 20 000 euron vähennys tilikauden verotettavasta tuloksesta.

Työsuhteen on vastattava TES:n ehtoja. Tuen tulee koskea myös osa-aikaisen työntekijän palkkaamista ja koskea myös voimassa olevaa yhden työntekijän työsuhdetta. Verovaikutus on 20 miljoonaa euroa verotuloja vähentävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen ensimmäisen työntekijän palkkaamisen vähennyksestä siten, että työnantaja voi vähentää tilikauden verotettavasta tuloksesta ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkasumman, kuitenkin enintään 20 000 euroa.

Yhteisöveron kuntaosuudesta

Kunnat vastaavat keskeisten julkisten palvelujen järjestämisestä, joten kuntien riittävästä rahoituspohjasta on pidettävä huolta. Vuosina 2012—2015 kuntien yhteisövero-osuutta oli korotettu määräaikaaisesti viidellä prosenttiyksiköllä. Kuntien yhteisövero-osuuden korotuksen päättymisen vaarantaa kuntien taloudellisen aseman ja lakisääteisistä hyvinvointipalveluista huolehtimisen. Kuntien aseman turvaamiseksi kohtuullinen yhteisöveron jako-osuuden määräaikainen korotus olisi kaksi prosenttiyksikköä. Vaikutus olisi 100 miljoonaa euroa, joka siirtyy valtiolta kunnille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen kuntien yhteisövero-osuuden nostosta kuntien järjestämien peruspalveluiden rahoituksen turvaamiseksi.

04. Perintö- ja lahjavero

Omaisuuksien verotus on Suomessa eurooppalaisittain keveää. Merkittävin omaisuuksiin kohdistuva valtionvero on perintövero. Varallisuuserojen kasvun hillitsemiseksi ja valtiontalouden oikeudenmukaiseksi tasapainottamiseksi on perusteltua korottaa suurten perintöjen verotusta maltillisesti. Yli miljoonan euron perintöjen verotuksen kiristämisestä 2 prosenttiyksiköllä sekä I että II veroluokassa tuottoarvio olisi noin 10 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen yli 1 000 000 euron perintöjen verotuksen kiristämisestä 2 prosenttiyksiköllä sekä I että II veroluokassa.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot

Rahoitusvero

Finanssiala on tällä hetkellä aliverotettu. Myös finanssialan on syytä osallistua taloustalkoisiin, varsinkin kun se on vapautettu muita yrityksiä rasittavasta arvonlisäverosta. Muissa pohjoismaisissa on joko käytössä tai valmisteilla rahoitusvero, Financial Activities Tax (FAT).

Tanskassa on jo 1990-luvulta alkaen ollut käytössä rahoitusalan vero. Veron tuotto on 0,25 % BKT:stä eli peräti 750 miljoonaa euroa. Vero ei ole heikentänyt tanskalaispankkien kilpailukykyä, eikä sen ole havaittu nostaneen korkomarginaaleja tai asiakasmaksuja. Norjan yritysverokomitea esitti viime vuonna raportissaan, että pankkien palvelumaksuihin sovellettaisiin arvonlisäveroa ja korkomarginaalia verotettaisiin erikseen. Luotonanto alv-velvollisille yritysasiakkaille olisi verotonta, kotitalouksille verollista. Ruotsissa valmistellaan rahoitustoimintaveroa, jolla tavoitellaan 450—500 miljoonan euron tuottoa.

Sosialidemokraatit esittävät, että Suomessa valmistellaan ripeästi Ruotsin kanssa yhteisin perustein pankkien liiketoimintaveron. Pohjoismaiset rahoitusmarkkinat ovat pitkälle integroituneet, ja markkina-alue on riittävän merkittävä toimimaan esimerkkinä koko EU:ssa. Tuottoarvio on 230 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen rahoitusverosta, joka valmistellaan muiden pohjoismaiden mallin mukaan ja pyritään ottamaan käyttöön yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi ja vientiteollisuuden kustannus-kilpailukyvyyn parantamiseksi energiaveron palautusjärjestelmää tulee tehostaa. Suomesta on kadonnut vuosikymmenessä kymmeniä tuhansia energiaintensiivisten teollisuusalojen työpaikkoja. Tämän vaikutukset sekä työllisyyteen, verokertymään että monen paikkakunnan elinvoimaan ovat huomattavia. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen määrä tulee nostaa 90 pro-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

senttiin valmisteverojen määrästä jalostusarvon 0,5 prosenttia ylittävältä osalta. Kustannusvaikutus on arviolta 20 miljoonaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää että hallitus antaa esityksen työllisyyden ja viennin tukemiseksi energiantensiivisten yritysten veronpalautuksen nostamisesta suurimmalle mahdolliselle tasolle EU:n minimirajojen puitteissa.

10. Muut verot

03. Autovero

Hallitus esittää ohjelmansa mukaisesti autoveron laskemista niin, että verotuottovaikutus vuoden 2019 tasolla on noin 200 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti hallitus esittää joukkoliikenteen ostoliikenteen leikkaamista, jonka seurauksena maakunnille tärkeitä junayhteyksiä lakkaa. Tässä taloustilanteessa näin suuret autoveron kevennykset eivät ole perusteltuja, ja esitämme, että osa autoveron kevennyksestä ohjataan VR:n ostopalveluliikenteen turvaamiseen sekä joidenkin muiden hallituksen epäoikeudenmukaisten leikkausten purkamiseen. Vuonna 2016 autoveron tuotto voisi olla 31 miljoonaa hallituksen esittämää suurempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 74

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen autoveron kevennyksen osittaisesta perumisesta ja kohdistamisesta julkisen liikenteen palveluiden turvaamiseen.

19. Muut veronluonteiset tulot

06. Väylämaksut

Väylämaksu on puolitettu vuosina 2015—2017 osana rikkikompensaatiota ja työmarkkinaratkaisua siten, että väylämaksua alennettiin lastialuksia ja parhaita jääluokkia painottaen.

Vientiteollisuuden logistiikkakustannusten alentamiseksi ja Suomen satamien kilpailukyvyn parantamiseksi väylämaksuja on perusteltua alentaa edelleen. Väylämaksut tulee edelleen puolittaa painottaen parhaita jääluokkia, joilta maksu poistuu kokonaan. Maksun tuotto alenee 22,4 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen väylämaksujen alentamisesta viennin kilpailukyvyn edistämiseksi painottaen parhaita kahta jääluokkaa, joilta maksu tulee poistaa kokonaan.

09. Muut verotulot

Voimalaitosvero

On perusteltua ottaa käyttöön voimalaitosvero, joka koskee päästökauppajärjestelmästä ansiottomasti hyötynyttä voimalaitoksia sekä ylisubventoitua tuulienergiaa. Vero toteutetaan valtiollisena kiinteistöverona ja sen tuotoksi arvioidaan varovasti 95 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa valtiollisena kiinteistöverona toteutettavan voimalaitosveron valmistelun, joka koskee päästökaupasta ansiottomasti hyötynyttä sekä ylisubventoituja voimalaitoksia.

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. Tuomioistuintulot

Kansalaisten oikeusturvan vuoksi tuomioistuinmaksuja ei tule korottaa.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYyntITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

Sitra

Sitran toiminta rahoitetaan pääosin peruspääoman sijoitustoiminnan ja yritysrahoituksen tuotoilla. Peruspääoma sijoitetaan tuottavasti ja turvallisesti yhteiskuntavastuulliset näkökulmat huomioiden. Sitra onnistui vuonna 2014 epävakaaassa markkinatilanteessa sijoitustoiminnassaan hyvin.

Sitran peruspääoman markkina-arvo oli vuoden 2014 lopussa 739 miljoonaa euroa (vuonna 2013 705 milj. euroa). Sitran vahva tase perustuu pitkälti valtion myöntämään peruspääoman korotta-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

miseen, joka maksettiin Nokian osakkeina vuonna 1992. Sijoitusomaisuus tuotti kertomusvuonna erinomaisesti 9,3 % (12,4 %). Peruspääoman kokonaisallokaatio vuodenvaihteessa oli seuraava: osakkeet 49 % (55 %), korkoinstrumentit 43 % (40 %) ja muut 8 % (5 %). Pääosa peruspääomasta on sijoitettu rahastoihin. Sitra on säilyttänyt itsellään allokaatiopäätökset, mutta rahastojen salkunhoitajat päättävät itsenäisesti yksittäisistä sijoituksista rahastojen sääntöjen mukaisesti. Sitran toiminnan voidaan katsoa olevan turvattu, vaikka Sitran peruspääomasta tuloutettaisiin merkittävä osa valtiolle. Kohtuulliseksi osuudeksi voidaan katsoa 350 miljoonaa euroa. Tämänkin tuloutuksen jälkeen Sitran pääoma on suurempi kuin vuonna 1992, kun Nokian osakkeiden lahjoitus tehtiin.

Makera

Hallituksen kärkihankkeiden joukossa on maa- ja metsätalouteen liittyviä eriä. Makeran tase on jo noin 500 miljoonaa euroa, joten Makera selviytyy tehtävistään, vaikka sen pääomaa marginaalisesti tuloutettaisiinkin. Hallituksen esitys pääomittaa Makeraa 11 miljoonalla eurolla ei ole kannatettava, ja lisäksi Makeran taseesta voidaan tulouttaa 3 miljoonaa euroa valtiolle.

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. Osuus Suomen Pankin voitosta

Vuonna 2014 Suomen Pankin tulos on ollut 200 miljoonaa euroa, josta kuitenkin 50 miljoonaa siirretty "yleisvaraukseen", minkä jälkeen tuotoksi on ilmoitettu 150 miljoonaa euroa. Suomen Pankin tuotot koostuvat pääasiassa setelistön ja rahapolitiikan erien korkotuotoista sekä valuuttatavarannon ja muun oman rahoitusvarallisuuden sijoitustuotoista. Pankkivaltuusto on tulouttanut maaliskuussa 2015 edellisen vuoden tuloksesta 137,5 miljoonaa euroa valtiolle. Tällöin 62,5 miljoonaa euroa on jäänyt tulouttamatta, ottaen huomioon yleisvarauksen. Vuotta aiemmin tuloutus vuonna 2014 on ollut 180 miljoonaa euroa. Silloinkin yleisvaraus oli 50 miljoonaa ja sitä ei tuloutettu. Suomen Pankista annetun lain mukaan tuotosta tuloutetaan normaalisti 50 % ja 50 % jätetään Suomen Pankin taseeseen. Lain mukaan voidaan kuitenkin päättää toisin, jos se on pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi perusteltua. Suurempi tuloutus on perusteltu, sillä Suomen pankin tase on vahva. Tuottovaikutus on 62,5 miljoonaa euroa.

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Sosialidemokraattien esittämien tulo- ja menoehdotusten yhteisvaikutuksena valtion nettolainanotto vähenee 332 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 1 sd

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 76 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2015

Pia Viitanen sd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Krista Kiuru sd
Timo Harakka sd
Riitta Myller sd
Harry Wallin sd

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

VASTALAUSE 2 vihr

Yleisperustelut

Malttia sopeutukseen, vauhtia työllisyyteen

Valtion talous on velkaantunut viimeisten vuosien aikana nopeassa tahdissa, mikä yhdistettynä ikärakenteeseemme muodostaa haasteellisen kokonaiskuvan.

Suomen velkaantumistaso on kuitenkin kansainvälisesti vertailtuna kohtuullisissa lukemissa, joten akuuttia kiirettä velanoton pikaiseksi lopettamiseksi ei ole. Talouden tervehdyttämisessä on oltava laajakatseinen ja edettävä varovaisesti. Äkilliset ylisuuret leikkaukset vaarantavat talouden ja työllisyyden suotuisan kehityksen.

Työllisyyden kehitys on kaikkein tärkein asia julkisen talouden kuntoon saattamisessa. Siksi sopeutamme taloutta maltillisemmin kuin hallitus — näin kotimarkkinoiden elinvoima säilyy ja työllisyyden myönteiselle kehitykselle on paremmat edellytykset.

Vihreiden vaihtoehto nojaa kahden vaalikauden mittaiseen talouden ja työllisyyden tervehdyttämisohjelmaan, jolla nostetaan työllisyysaste 74 prosenttiin, lopetetaan valtion lisävelkaantumisen ja korjataan julkisen talouden kestävyysvaje.

Vihreän talous- ja työllisyyspolitiikan kulmakivet ovat energiavallankumous sekä muihin globaaleihin kasvualoihin panostaminen, sosiaaliturvan uudistaminen perustuloksi ja yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen.

Suurin työllistämispotentiaali Suomessa on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, jotka useimmiten toimivat kotimarkkinoilla. Siksi haluamme vahvistaa pienten yritysten toimintamahdollisuuksia sekä työllistämisedellytyksiä.

Samalla talous-, tuotanto- ja kulutusjärjestelmämme on uudistettava kestäväksi niin, että luonnonvarojen ylikulutus saadaan lopetettua ja ilmastopäästöt asetettua nopeasti alenevalle uralle. Ilmastomuutoksen hillinnässä Suomen on näytettävä esimerkkiä ja oltava edelläkävijä myös ilmatorahoituksen toteuttamisessa.

Kavennetaan tuloeroja ja vahvistetaan tasa-arvoa

Tavoitteenamme on myös korjata Sipilän budjetin suurimpia heikkouksia: tuloerojen kasvua ja leikkausten kohdentumista kaikista heikoimmassa asemassa oleviin väestönsiiin.

Tuloeroja kavennetaan solidaarisella veroratkaisulla, jossa vauraimpien veroja kiristetään ja köyhimpien kevennetään. Eduskunnan tietopalvelun analyysin mukaan vihreiden verokokonaisuus kaventaa selvästi tuloeroja.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Ylin tulokymmenys menettää reilun prosentin käytettävissä olevista tuloistaan, ja vastaava osuus siirtyy alimpiin tuloluokkiin, erityisesti pienituloisille etuuksien ja eläkkeiden saajille. Tuloeroja kuvaava Gini-kerroin alenee 0,33 prosenttiyksiköllä, joka on merkittävä ero tuloeroja kaventavaan suuntaan.

Myös vihreän vaihtoehtobudjetin sukupuolivaikutukset ovat myönteiset. Kokonaisuutena arvioiden veroratkaisumme lisää naisten käytettävissä olevia tuloja 73 miljoonalla eurolla, kun miesten tulot alenevat 187 miljoonalla. Koska pienituloisissa on enemmän naisia kuin miehiä ja naisten tulot ovat miehiä matalammat, edistää ratkaisumme sukupuolten välistä tasa-arvoa. Myös se, että vastustamme hallituksen kovia leikkauksia, vahvistaa samaa kehitystä.

Vähennetään köyhyyttä

Vihreät kieltäytyvät leikkaamasta kaikkein vähäosaisimpien etuuksia toisin kuin Sipilän hallitus. Yhteiskunnan tasapainoisen kehityksen kannalta on tärkeää, ettei köyhyys lisäännä. Tästä syystä emme ole poistamassa indeksejä opintotuesta, lapsilisistä ja eläkeläisiltä emmekä jäädyttämässä niitä muista etuuksista.

Lisäksi esitämme, että kaikkein vähävaraisimpien ongelmien kärjistymistä ehkäistään laatimalla yhteinen vuotuinen kulukatto lääke-, matka- ja sairaanhoitopalveluiden maksuille, jotta niiden kumuloituminen köyhimmille saadaan torjuttua.

Veroratkaisussamme korotamme tuntuvasti kunnallisveron perusvähennystä, mikä lisää etuuksien ja eläkkeiden saajien käteen jääviä tuloja. Tämä torjuu köyhyyttä ja turvaa myös kotimarkkinoille tärkeää ostovoimaa ja palveluiden kysyntää.

Vastaavat verotulot kootaan suurimpien ansio- ja pääomatulojen saajilta. Isoin muutoksemme koskee listaamattomien yhtiöiden osinkotulojen verotusta: leikkaamme verohuojennuksia tuntuvasti.

Koulutusleikkauksille on vaihtoehto

Vihreät näkevät myös, että Suomen keskeisin vahvuus nyt ja tulevaisuudessa on hyvä koulutusjärjestelmä ja pitkälle koulutettu väestö. Sen takia vihreät kieltäytyvät leikkaamasta koulutuksesta ja tutkimuksesta millään tasolla. Kansakunnan tulevaisuuden mahdollisuuksista on harvinaisen lyhytnäköistä mennä säästämään.

Varjobudjetissamme myös osoitamme, että Sipilän hallituksen koulutusleikkauksille on olemassa toteuttamiskelpoinen ja paljon parempi vaihtoehto.

Vihreät leikkaavat mieluummin ympäristölle haitallisista tuista. Tästä on hyötyä ympäristölle ja ilmastolle: on järjetöntä tukea valtion varoin esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Vuodelle 2016 esitämme hallituksen koulutussäästöjä vastaavat noin 200 miljoonan euron säästöt kahdesta kohteesta: ylikompensoivien kilometrikorvauksien leikkaamisesta ja työmatkavähennyksen maltillisesta alentamisesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Nyt ei ole aika leikata kehitysavusta tai luonnonsuojelusta

Kansainvälisen kehitysavun leikkaaminen massiivisella tavalla on häpeällistä, erityisesti näinä aikoina. Maailman kriisialueiden huono ja osin toivottoman tuntuinen tilanne on synnyttänyt ennennäkemättömän laajan turvapaikanhakijoiden virran Eurooppaan.

Maailmalla ja Suomessakin vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että pakolaiskriisin torjunnassa kaikkein tärkeintä on suunnata apua lähtömaihin. Näin voidaan tukea olojen vakauttamista ja vähentää pakolaisuuden syitä. Kehitysavun merkittävä leikkaaminen on räikeässä ristiriidassa tämän pyrkimyksen kanssa.

Lisäksi Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysapunsa 0,7 prosenttiin BKT:stä — hallituksen esityksen mukaan ensi vuonna painutaan 0,35 prosenttiin. Päästöhuutokauppatulot tulisi vuoden 2013 kehysriihen päätösten mukaisesti ohjata myös jatkossa kehitysmaa- ja ilmasto-rahautukseen. Vihreät muistuttavat Maailmanpankin pääekonomisti Kaushik Basun tavoin, että kehitysapua jakamalla rikkaat maat auttavat myös itseään. Kehitysyhteistyö on tässä ajassa vahvasti myös osa turvallisuuspolitiikkaa ja osa pakolaiskriisin ratkaisua.

Myös luonnonsuojelurahojen raju leikkaaminen lyö korvalle kansainvälisiä sitoumuksiamme, joiden mukaan luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tulee pysäyttää vuoteen 2020 mennessä. Monimuotoisuuden nopea heikkeneminen on asiantuntijoiden mukaan ilmastonmuutokseen verrattava uhka maailman ekosysteemien kestävyydelle.

Kärkihankkeilla kasvua ja työllisyyttä

Hallituksen kärkihankkeilla on paljon myönteisiä vaikutuksia, mutta mittaviin säästöpäätöksiin verrattuna niiden merkitys on vähäinen. Hallitus ei myöskään ole kertonut, miten se aikoo rahoittaa noin miljardin euron kärkihankkeet valtion omaisuutta realisoimalla ja osinkotuottoja kasvatamalla ilman, että EU:n kasvu- ja vakaushjelman budjettialijäämäraajat rikkoutuvat.

Kärkihankkeilla on saatava aikaan kestävä kasvua, työllisyyttä ja vientimahdollisuuksia vahvistavaa uutta elinkeinotoimintaa nopeasti muuttuvassa maailmassa. Työllisyysastetta pitää vahvistaa poistamalla tuloloukkuja ja alentamalla työn vastaanottamisen ja teettämisen kynnystä sekä panostamalla vahvasti kotouttamiseen. Koulutusjärjestelmämme kehityksestä on pidettävä erityistä huolta, sillä osaaminen on tärkein vahvuutemme. Hallituksen kärkihankepaketti jää näistä näkökulmista tarkasteltuna vaisuksi.

Vihreät ovat esittäneet kärkihankkeiksi viittä hankekokonaisuutta, jotka koostuvat panostuksista energiaremonttiin, perustuloon ja sosiaaliturvan uudistamiseen, tasa-arvoiseen ja laadukkaaseen koulutukseen, resurssiviisaisiin kaupunkeihin sekä kotoutumiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi talouspolitiikkansa vaikutusta julkisen talouden suunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin vuosittain ja arvioi talouspolitiikan linjaa uudelleen, mikäli valitut ratkaisut eivät edistä asetettuja tavoitteita.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee kattavat vaikutusarvioinnit talouspolitiikkansa vaikutuksista työllisyyteen, tasa-arvoon ja tuloeroihin sekä tulonjakoon eri väestöryhmien kohdalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa talouspolitiikkansa tueksi myös talouspolitiikan arviointineuvoston tekemän tutkimustyön.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallituksen ylimitoitettut leikkaukset vaarantavat talouden ja työllisyyden suotuisan kehityksen. Lisäksi ne on kohdennettu tavalla, joka lisää tuloeroja ja köyhyyttä sekä sukupuolten välistä epätasa-arvoa. Koulutukseen kohdistuvat mittavat leikkaukset nakertavat Suomen osaamisperustaa tavalla, joka vie pohjaa pois tulevaisuuden kasvulta. Myös kehitysyhteistyöstä ja luonnonsuojelusta leikkaaminen on lyhytnäköistä politiikkaa, jolla ei rakenneta parempaa tulevaisuutta. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus kohdentaa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön mittavat 330 miljoonan euron leikkaukset. Tästä 130 miljoonaa euroa käytetään korottamaan Finnfundin pääomaa tai muulla tavalla tehtäviin finanssisijoituksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Suuruusluokaltaan vastaavia leikkauksia on nähty 1990-luvun lamassa, ja niiden vaikutukset kehitysyhteistyömäärärahojen tasoon ulottuivat yli 20 vuoden päähän. Tänään tehtävillä päätöksillä on siten kauaskantoisia seurauksia.

Vuonna 2014 saavutettiin Suomen kehitysyhteistyössä 0,6 %:n taso. Vuoden 2015 piti alun alkaen olla vuosi, jolloin saavuttaisimme YK:n suosittaman 0,7 prosentin tavoitetason. Tämän leikkauksen jälkeen käytämme kehitysyhteistyöhön vain 0,35 % BKT:stämme. Ei siten ole liioiteltua sanoa, että Suomi vetäytyy globaalista vastuustaan ja kansainvälisesti antamistaan lupauksista.

Leikkauksilla on suoria vaikutuksia moniin maihin ja satoihin tuhansiin ihmisiin. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on ollut laajasti kansalaisten hyväksymää ja tukemaa, ja myös eduskunta on antanut sille laaja-alaista kannatusta. Nyt juuri tähän toimintaan kohdistuu mittavia leikkauksia. Monet kansalaisjärjestöistä ovat joutuneet keskeyttämään tai ajamaan alas hankkeensa, ja järjestöissä on käynnistetty yt-neuvotteluja.

Päätöksillä on väistämättä vaikutuksia myös Suomen imagoon ja vaikutusvaltaan kansainvälisessä yhteistyössä sekä asemaamme pohjoismaisena toimijana. Valtaosa (lähes 60 %) leikkauksista kohdistuu monenkeskiseen yhteistyöhön ja suurin osa siitä YK-rahoitukseen.

Suomi on vuosia ollut yksi YK:n ympäristöohjelman UNEPin suurimpia rahoittajia, ja meillä on ollut järjestössä kokoamme suurempi painoarvo. Nyt hallitus leikkaa järjestöltä koko kuuden miljoonan euron perusrahoituksen. Valitettava tosiasia on, että kansainvälisessä yhteistyössä maine rakennetaan hitaasti, mutta sen voi menettää hetkessä.

Myös leikkausten ajoitus on pahin mahdollinen. YK on juuri hyväksynyt uudet kestävän kehityksen tavoitteet, jotka pitäisi nyt panna toimeen. Tavoitteissa on poikkeuksellisen paljon ympäristötavoitteita, joiden toteutuminen on Suomen ja suomalaisten kannalta tärkeää, mutta vahvistaa myös suomalaisen ympäristöosaamisen ja clean techin vientimahdollisuuksia. Meidän tulisi olla näitä tavoitteita täysipainoisesti toteuttamassa.

Pariisin ilmastokokous vaatii myös kehittyneiltä mailta toimia ja globaalin vastuun kantamista. Edellisen hallituksen aikana luotiin yksi innovatiivisista kehitysyhteistyön rahoitusvälineistä, päästöhuutokauppatulojen käyttäminen kokonaisuudessaan kehitysrahoitukseen, ennen kaikkea ilmasto- ja ympäristöhankkeisiin. Tämä suomalainen innovaatio on saanut laajaa kiitosta maailmalla. Nyt hallitus romuttaa tämän kehitysyhteistyön rahoitusmallin.

Mittavat leikkaukset vähemmän kehittyvien valtioiden ja niissä asuvien ihmisten apuun sotivat vahvasti myös sitä periaatetta vastaan, että ihmisiä autettaisiin heidän kotimaissaan tai lähialueillaan. Kehitysyhteistyöllä on luotu elämisen mahdollisuuksia, näköaloja ja toivoa sinne, missä olosuhteet ajavat ihmisiä sotien, nälänhädän tai ympäristömuutosten ajamaan pakolaisuuteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 290 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus kohdentaa mittavat 200 miljoonan euron leikkaukset varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. Sen lisäksi varsinaisesta kehitysyhteistyöstä leikataan 130 miljoonaa, joka käytetään kertaluontoisesti korottamaan Teollisen yhteistyön rahaston (Finnfundin) pääomaa ja muulla tavalla tehtäviin finanssisijoituksiin.

Finnfund on kehitysyhteistyössä tärkeä toimija. Se rahoittaa kannattavia hankkeita haastavilla markkinoilla, joilla kaupallista rahoitusta on vaikea saada. Näin se edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä rahoittamalla niissä yksityistä yritystoimintaa. Rahoituksen kohteena voivat olla teollinen ja palveluja tuottava yritystoiminta, infrastruktuuri sekä rahoitus- ja pääomamarkkinat.

Rahoitettaviin hankkeisiin liittyy suomalainen intressi, mikä tarkoittaa sitä, että Finnfund sijoittaa ensisijaisesti suomalaisyritysten ja niiden yhteistyökumppaneiden hankkeisiin.

On perusteltua kasvattaa myös Finnfundin määrärahoja, mutta muutos on tehtävä yhtaikaa ja samansuuntaisesti muiden kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisen kanssa. Liian nopea varojen siirto Finnfundiin ei ole perusteltua.

Esitämme, että Finnfundin pääoman korottamiseen siirrettäisiin vuonna 2016 sen itse esittämä 40 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.89 vähennetään 90 000 00 euroa Finnfundin pääoman korottamiseen ehdotetusta määrärahasta.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan Suomen harmaan talouden laajuus oli 10—14 miljardia euroa vuonna 2008. Se vastaa 5,5—7,5 % bruttokansantuotteesta ja tarkoittaa 4—6 miljardin euron vuosittaisia verotappioita.

Harmaa talous on yksi suurimmista eriarvoisuutta aiheuttavista ja hyvinvointiyhteiskuntaamme rapauttavista ongelmista. Harmaa talous pienentää verokertymää ja sitä kautta yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut meistä jokaiselle.

Harmaa talous vääristää kilpailua toisten saadessa veronkierrolla kilpailuetua. Eduskunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan rakennus- ja kuljetusyrityksistä lähes 70 % ja majoitus-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

ja ravitsemisalan yrityksistä lähes 90 % piti harmaan talouden kilpailua vääristävää vaikutusta vähintään kohtalaisena. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat nyt kannattelemaan tavalliset veronmaksajat sekä pienet ja keski-suuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu hallitusohjelmatasolla 1990-luvun puolivälistä Lipposen hallituksista lähtien. Kataisen hallitus nosti harmaan talouden torjunnan kärkihankkeekseen. Vuonna 2014 suoritettu tutkimus osoittikin, että alan toimijoiden käsitykset harmaan talouden ja kilpailuhaittojen torjunnasta ovat muuttuneet selkeästi positiiviseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana.

Poliisin talousrikoksen torjunta on ollut tuloksellista. Viime vuonna valtion kassaan saatiin rikoshyötynä takaisin 47 miljoonaa euroa. Hyöty on kasvanut joka vuosi, sillä tutkimukset ovat pitkäkestoisia ja tulokset tulevat viiveellä. Myös lisääntynyt kokemus parantaa tuloksia. Arvioiden mukaan potentiaalinen vuosittainen saanti voi olla 100 miljoonaa.

Täydentävässä talousarvioesityksessään hallitus palauttaa harmaan talouden torjuntaohjelman erillisrahoituksesta leikkaamansa 6,4 miljoonaa euroa, jolla on palkattu poliiseja talousrikosten tutkintaan. Puolet tästä eli 3,2 miljoonaa euroa hallitus kuitenkin esittää otettavaksi sisäisinä siirtoina. Poliisitoimi on tällä hetkellä haasteellisessa tilanteessa, eikä toimintamenoista ole mahdollista löytää noin isoa summaa ilman vakavia ongelmia muualla.

Siksi me vihreät esitämme, että poliisin toimintamomentille lisätään 3,2 miljoonaa euroa harmaan talouden torjuntaan. Harmaan talouden torjunta kannattaa, sillä sijoitetut rahat tulevat moninkertaisina takaisin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 3 200 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Vihreät tukevat lokakuussa 2014 valmistuneen puolustuksen parlamentaarisen selvitysryhmän raportin ehdotusta, jossa esitetään puolustusmateriaalimäärärahojen nostoa. Toimintaympäristön muutoksen myötä määrärahojen nosto on perusteltua.

Vihreät kuitenkin pitää tärkeänä myös kansainvälistä vastuunkantoa. Suomea ei puolusteta pelkästään Suomessa. Kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta on yksi puolustusvoimien ydintehtävistä. Se on myös tehokas tapa vahvistaa kansallista puolustuskyykyä. Kriisinhallinta kehittää henkilöstön osaamista sekä tarjoaa kokemusta vaativissa tilanteissa ja olosuhteissa toimimisesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Suomella on pitkä ja maineikas historia rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioissa toimimisesta. Meitä arvostetaan maailmalla. On tärkeää, että Suomi panostaa jatkossakin kriisinhallintaan tavalla, josta voimme olla kansainvälisesti ylpeitä. Vaativissa olosuhteissa käytettävien varusteiden täytyy olla sellaisia, että sotilaiden työturvallisuus on taattu niin hyvin kuin mahdollista.

Hallitus lisää yleisiin puolustusvoimien materiaalihankintoihin 50 miljoonaa euroa. Samalla se vähentää sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista 5 miljoonaa euroa. Vihreät esittävät, että puolustusvoimien materiaalihankintojen lisämäärärahan tulee sisältää myös sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenot. Näin ollen esitämme, että vähennetään 5 miljoonaa euroa puolustusmateriaalihankinnoista ja siirretään se sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja materiaalihankintoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 27.10.18 vähennetään 5 000 000 euroa puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetusta määrärahasta.

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on tärkeä osa globaalia vastuunkantoa ja yhteisen turvallisuuden rakentamista. Kriisinhallinnalla vähennetään inhimillistä kärsimystä, luodaan vakautta sekä tarjotaan edellytykset kriisialueen kehitykselle.

Sotilaallinen kriisinhallinta on keino vähentää globaalia eriarvoisuutta ja turvata ihmis- ja perusoikeudet kaikille. Kriisinhallinnalla tuetaan oikeusvaltiokehitystä sekä taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

Globaalissa maailmassa kriisien vaikutukset ovat laajat. Euroopassa konfliktien vaikutukset tuntuvat juuri nyt turvapaikanhakijoiden määrän lisääntymisenä. Miljoonat ihmiset ovat joutuneet jättämään kotinsa ja pakenemaan sotaa oman maansa sisällä tai sen rajojen ulkopuolelle. Kriisinhallinta on keino auttaa ihmisiä lähtöalueilla sekä mahdollistaa kotimaahan jääminen tai palaaminen.

Kriisinhallinta on osa EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Osallistumalla siihen vahvistamme koko unionin turvallisuutta. Vihreiden mielestä Suomen tulisi muutamisiin isoihin kriisinhallintaoperaatioihin keskittymisen sijasta osallistua useisiin eri operaatioihin pienemmällä panostuksella. Tämä mahdollistaa paremman tilannekuvan ylläpitämisen eri puolilta maailmaa.

Presidentti Sauli Niinistö lupasi YK:n yleiskokouksessa lisää joukkoja YK:n rauhanturvavalmiuteen vuodesta 2017 alkaen. Vihreät kannattavat avausta. On tärkeää, että kriisinhallintaa tehdään johdonmukaisesti myös ensi vuonna. Kriisinhallintaan panostaminen on nyt aiempaakin tarpeellisempaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Hallitus lisää yleisiin puolustusvoimien materiaalihankintoihin 50 miljoonaa euroa. Samalla se vähentää sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista 5 miljoonaa euroa. Vihreät esittävät, että puolustusvoimien materiaalihankintojen lisämäärärahan tulee sisältää myös sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenot. Näin ollen esitämme, että vähennetään 5 miljoonaa euroa puolustusmateriaalihankinnoista ja siirretään se sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja materiaalihankintoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.30.20 lisätään 5 000 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenoihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Se tukee elinikäistä oppimista ja koulussa tarvittavia valmiuksia sekä ehkäisee syrjäytymistä ja ylisukupolvisia huono-osaisuutta. Kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseen.

Päivähoito-oikeuden rajaaminen hankaloittaa lasten ja perheiden arkea ja heikentää varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta. Lisäksi päivähoito-oikeuden rajaaminen lisää sääntelyä, byrokratiaa ja kuntien hallinnollisia kustannuksia, mikä on vastoin hallituksen tavoitteita vähentää byrokratiaa ja karsia sääntelyä. Perheet, joissa toinen tai molemmat vanhemmat ovat kotona, käyttävät jo nyt varsin harvoin kokopäiväistä päivähoito-oikeutta. Esitys kohdistuu siis juuri niihin perheisiin ja lapsiin, joilla on suurin tarve päivähoidolle.

Rajaus jättää ulkopuolelleen kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia. Tämä lisää lasten eriarvoisuutta. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on erityisen tärkeä heikompiensaisten perheiden lapsille. Tutkimusten mukaan subjektiivinen päivähoito-oikeus tasaa koulutukseen ja tulotasoon liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäisee olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Se on yksi tärkeimmistä lastensuojelun avohuollon tukitoimista, ja sen rajaaminen voi kasvattaa lastensuojelun kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kokopäiväisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Hiljattain uudistetussa varhaiskasvatuslaissa määriteltiin varhaiskasvatukselle hyvät, haastavat ja pedagogista ammattitaitoa vaativat tavoitteet. Niiden toteutuminen edellyttää sopivan kokoisia lapsiryhmiä ja pedagogisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden riittävää mitoitusta jokaisessa lapsiryhmässä. Hallituksen päätös hoitajamitoituksen muuttamisesta on ristiriidassa varhaiskasvatuslain kanssa ja vaarantaa YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen.

Päivähoidon ryhmäkokojen kasvattaminen ja ammattikasvattajien määrän vähentäminen heikentää varhaiskasvatuksen laatua. Suuressa lapsiryhmässä on vaikea toteuttaa monipuolista toimintaa ja ottaa huomioon erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia. Varhaiskasvatuksessa tehdään työtä hyvin erilaisista lähtökohdista tulevien lasten toimivan ja turvallisen arjen järjestämiseksi sekä oppimista ja kehittymistä tukevan ympäristön luomiseksi. Tämä vaatii lasten yksilöllistä huomiointia niin toiminnan suunnittelussa kuin toteutuksessakin. Kasvavat ryhmäkoot heikentävät lapsen oikeutta saada hänen henkilökohtaiset tarpeensa huomioivaa opetusta, kasvatusta ja hoitoa.

Hoitajamitoituksen muuttaminen lisäisi entisestään fyysisesti ja henkisesti kuormittavan, pienipalkkaisen ja naisvaltaisen alan kuormittavuutta ja heikentää alan työllisyyttä. Hallitus ei ole asianmukaisesti arvioinut esityksensä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon tai lapsen edun näkökulmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin palauttaakseen varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen ennalleen.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Laadukas koulutus on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruskivi. Tarjoamalla kaikille lapsille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen ehkäisemme tehokkaasti syrjäytymistä, tasaamme luokkaeroja ja investoimme omaan tulevaisuuteemme. Hallituksen koulutusleikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja kalleinta velkaa, mitä voimme ottaa.

Hallitus toteaa talousarvioesityksessä, että varhaiskasvatuksen ja yleissivistävän koulutuksen kehittämisen lähtökohtana on yhdenvertaisten mahdollisuuksien luominen sekä laadukkaan kasvatuksen ja koulutuksen takaaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Tästä huolimatta hallitus on poistamassa ryhmäkokojen pitämiseen korvamerkityt rahat.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Opetuksen järjestäjä on voinut käyttää myönnettyä rahoitusta muun muassa resurssiopettajien palkkaukseen, jakotuntien lisäämiseen sekä samanaikaisopetukseen. Rahoilla on palkattu lisää opettajia heikommin pärjäävien oppilaiden tueksi, edistetty oppimista ja parannettu opetuksen laatua. On kaikkien lasten etu, että ryhmäkoot säilyvät riittävän pieninä, sillä se mahdollistaa yksilöllisen kohtaamisen.

Suomeen on tänä vuonna tullut paljon alaikäisiä turvapaikanhakijoita, jotka sijoittuvat kotouttamispolun jälkeen osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää. Nämä lapset joutuvat opettelemaan uuden kielen, luomaan sosiaaliset verkostot ja sopeutumaan uuteen ympäristöön. Koululla on merkittävä tehtävä kotoutumisessa. Kohtuullisen kokoisissa ryhmissä lapsi saa tarvitsemansa tuen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on itse esittänyt rahoituksen jatkamista, koska ne vahvistavat koulutuksellista tasa-arvoa ja mahdollistavat joustavien opetusjärjestelyjen ja menetelmien käytön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 30 000 000 euroa ryhmäkokojen pienentämiseksi.

Yleissivistävän koulutuksen laaturahat on käytetty esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin pedagogiseen kehittämiseen, kouluviihtyvyyttä lisääviin projekteihin, kodin ja koulun yhteistyön tiivistämiseen sekä opetuksen järjestäjien osaamisen kehittämiseen liittyen uusiin digitaalisiin työkaluihin.

Hallituksen esitys leikata koulutusmäärärahoista, jotka kohdennetaan koulutuksen digitalisaatioon ja koululaisten digiosaamisen kasvattamiseen, on ristiriidassa paitsi hallituksen kärkihankkeiden kanssa, joissa digitalisaatio ja ICT-taitojen kehittäminen on keskiössä, niin myös tulevaisuuden työelämän tarpeiden kanssa. Tulevaisuuden työelämässä korostuvat digiosaaminen ja innovaatiot. Nämä ovat juuri ne asiat, joita on edistetty yleissivistävän koulutuksen laaturahoilla.

Digitalisaatio mahdollistaa mm. uusien välineiden käyttöönoton oppimisessa, erilaisten vahvuuksien paremman esille nostamisen, ryhmätyötaitojen kehittymisen, oppilaiden itseilmaisun sekä paremman yhteydenpidon koulun ja kodin välille. Parempi yhteistyö vanhempiin ehkäisee tehokkaasti kiusaamista, edistää varhaista puuttumista ja auttaa oppilaita kehittymään oppijoina.

Laaturahoilla on tuettu toimenpiteitä, jotka parantavat oppimistuloksia, estävät syrjäytymistä ja tukevat oppilaiden työllistymismahdollisuuksia. Näiden rahojen leikkaaminen on erittäin lyhytnäköistä ja vaikeuttaa niiden tavoitteiden saavuttamista, joihin hallitus kärkihankkeillaan pyrkii.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 15 000 000 euroa yleissivistävän koulutuksen laadun kehittämiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Suomalainen koulutus varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle on suurten haasteiden edessä: valtion ja kuntien säästökuurit ovat kiristäneet resurssit äärimmilleen ja opetuksen laatu kärsii. Luokkakoot suurenevät ja sivistysajattelu on antamassa sijaa puhtaalle taloudelliselle ajatusmaailmalle. Korkeakouluilta on jo leikattu viime hallituskausilla, joten hallinnosta ei voi enää säästää. Yliopistoindeksiin jäädyttäminen lisää säästöjen kerrannaisvaikutusta. Samalla maailman muuttuminen edellyttäisi koulutuksen perustavanlaatuista uudistumista.

Koulutuksen tasa-arvo on vaarassa koulujen välisten erojen kasvaessa ja koulutuksen periytyvyyden lisääntyessä. Sivistys, kasvatus ja opettaminen on nähtävä arvona. Eniten opiskelumotivaatiota kouluvuosina lisää opettajilta saatava kannustus. Myös tulevaisuudessa kouluistamme ja yliopistoistamme tulee löytyä opettajia, jotka kannustavat oppimaan.

Nyt tehtävät leikkaukset yliopistoihin ovat suoraan pois tutkimuksesta, opetuksesta ja tukipalveluista ja heikentävät ratkaisevasti yliopisto-opiskelijoiden opiskelukykyä. Säästöjen vaikutus näkyy jo yliopistojen toiminnassa ja henkilökunnan jokapäiväisessä työssä. Muun muassa Helsingin yliopisto on joutunut käynnistämään mittavat 1 200:aa henkeä koskevat yt-neuvottelut.

Vakaa rahoitus mahdollistaa yliopistoissa tehtävän huippuluokan tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen ja sivistyksen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessaakin globaaleilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen. Suomi tarvitsee sekä huipputason perustutkimusta että innovaatioita ja taloutta palvelevaa tutkimusta. Hallitus on vaarantamassa tätä tavoitetta leikkaamalla yliopistojen perusrahoituksesta.

Edellä olevan perustella esitämme,

että momentille 29.40.50 lisätään 50 000 000 euroa yliopistojen toimintaan.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Suomalainen koulutus varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle on haasteiden edessä: valtion ja kuntien säästökuurit ovat kiristäneet resurssit äärimmilleen. Korkeakouluilta on jo leikattu viime hallituskausilla, ja hallinnollista säästämistä ei ole enää tehtävissä. Ammattikorkeakouluindeksiin jäädyttäminen lisää säästöjen kerrannaisvaikutusta. Samalla maailman muuttuminen edellyttää kuitenkin koulutuksen perustavanlaatuista uudistumista.

Koulutuksen tasa-arvo on vaarassa koulujen välisten erojen kasvaessa ja koulutuksen periytyvyyden lisääntyessä. Sivistys, kasvatus ja opettaminen on nähtävä arvona. Myös tulevaisuudessa kouluistamme tulee löytyä opettajia, jotka ymmärtävät ja kannustavat oppimaan.

Vakaa rahoitus mahdollistaa ammattikorkeakouluissa tehtävän tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessaakin globaaleilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen. Hallitus on vaarantamassa tätä ta-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

voitetta leikkaamalla ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta. Samalla se on viemässä pohjaa ammattikorkeakoulujen toiminnalta uuden ammattikorkeakoululain aikana.

Ammattikorkeakoulut toimivat omalla alueellaan tiiviissä yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän sekä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Ne ovat merkittävä työelämän asiantuntijoiden kouluttaja sekä oman alueensa työelämän kehittäjä. Ne tuottavat teknologisten innovaatioiden lisäksi sosiaalisia ja järjestelmäinnovaatioita.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 29.40.55 lisätään 25 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toimintaan.

91. Nuoriotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten syrjäytyminen on vakava haaste nyky-yhteiskunnassamme. Hyvällä ja toimivalla nuorisotyöllä tuetaan nuorten pärjäämistä, kasvua ja osallisuutta yhteiskunnassa. Etsivällä nuorisotyöllä pyritään ongelmien varhaiseen puuttumiseen ja nuorten auttamiseen ennen kuin tilanne kehitty liian pahaksi.

Työpajatoiminnalla voidaan tukea syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistymistä. Hallitus leikkaa tärkeästä nuorisotyöstä 7,5 miljoonaa euroa, jota paikataan kärkihankkeella. Kokonaisleikkaus jää silti 1,477 miljoonaan euroon. Tämä on lovi nuorisotyöstä — ja suoraan nuortemme ja Suomen tulevaisuudesta. Tähän meillä ei ole varaa.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 29.91.51 lisätään 1 477 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Eläinsuojeluasiamiehen tehtävä perustettiin parantamaan eläinten hyvinvointia, varmistamaan yhteiskunnallista keskustelua ja tuomaan esiin eläinten asioita. Hallinnollisesti eläinsuojeluasiamies on toiminut maa- ja metsätalousministeriössä itsenäisenä viranomaisena. Nyt hallitus on päättänyt lakkauttaa kyseisen viran.

Eläinsuojeluasiamiehen laaja tehtäväkenttä on kattanut eläinten hyvinvoinnin laidasta laitaan, aina tuotantoeläimistä lemmikkeihin, koe-eläimiin ja myös luonnonvaraisiin eläimiin, jos ihmi-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

nen on niiden kanssa tekemisissä. Eläinsuojeluasiamies on toiminut tärkeänä linkkinä muiden viranomaisten, alan toimijoiden ja asiantuntijoiden, järjestöjen sekä tutkijoiden välillä sekä tukenut eri toimijoita eläinten hyvinvoinnin parantamisessa.

Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä eläinsuojeluasiamiehen rooli on erityisen keskeinen. Hän ajaa tutkimustietoon perustuen eläinten hyvinvoinnin edistämistä asettuen poliittisten ja intressiristiriitojen ulkopuolelle. Ihmiset ovat jatkuvasti kiinnostuneempia eläinten kohtelusta ja ruuan alkuperästä. Eläinsuojeluasiamies on taho, jolta voidaan hankkia riippumatonta näkemystä eläinten hyvinvoinnista. Eläinsuojeluasiamiehen tehtävää kannattaa kehittää eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä, jotta eläinten hyvinvointia parantavien tavoitteiden toteutuminen saadaan varmistettua. Tehtävälle kuvaavampi nimike voisi olla eläinasiavaltuutettu.

Yhteiskunnan arvo mitataan siinä, miten kohtelemme kaikkein heikoimpia. Eläimillä ei ole äänioikeutta tai mahdollisuutta puolustaa omia oikeuksiaan. Siksi on varmistettava, että eläimillä on oma puolestapuhujansa myös valtionhallinnossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.01.01 lisätään 100 000 euroa eläinsuojeluasiamiehen virkaan.

40. Luonnonvaratalous

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

METSO-toimenpideohjelma yhdistää metsien hoidon ja suojelun. Sen tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Monimuotoisuus METSO-ohjelmassa turvataan luonnonhoidolla, jota käytetään elinympäristöjen luonnonarvojen parantamiseen.

Ohjelmaa toteutetaan ekologisesti tehokkailla, vapaaehtoisilla ja kustannusvaikuttavilla keinoilla ja siitä on saatu hyviä tuloksia. Ohjelman ansiosta ympäri maata pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta tultaisiin perustamaan tuhansia uusia luonnonsuojelualueita ja ympäristötukikohteita.

Vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on myös parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Suojelun avulla turvataan myös puuston rakennepiirteiltä edustavia ja lajistoltaan monimuotoisia metsäluonnon elinympäristöjä. METSO-ohjelman leikkaukset olisivat haitallisia niin ympäristölle kuin maanomistajillekin.

Yksi hallituksen kärkihankkeista on biotalouden edistäminen. Kuitenkin samaan aikaan luonnonsuojelun määrärahoja karsitaan, ja niiden leikkaukset osuisivat erityisen tuntuvasti METSO-ohjelmaan. Mikäli määrärahoja leikattaisiin, METSO-ohjelman tärkeät tavoitteet, yhteensä 96 000 hehtaarin pysyvän suojelun ja 82 000 hehtaarin määräaikaisen vuoteen 2025 mennessä, jäivät toteutumatta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.45 lisätään 3 000 000 euroa metsäluonnon hoitoon.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus leikkaa 15 miljoonaa euroa joukkoliikenteen palvelujen ostosta ja kehittämisestä. Budjettiehdotuksessa 13,5 miljoonaa euroa leikkauksista kohdentuu junaliikenteen osto- ja velvoite-liikenteeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei 27.3.2016 alkaen enää osta liikennettä reiteillä Joensuu—Nurmes, Tampere—Keuruu ja Jyväskylä—Haapamäki—Seinäjoki. Pieksämäki—Joensuu-reitti lyhennetään reitiksi Pieksämäki—Varkaus. Junavuorot vähenevät reiteillä Riihimäki—Lahti, Hanko—Karjaa, Kouvola—Kotkan satama ja Kajaani—Oulu. Lisäksi VR:lle asetettuun velvoitelii- kenteeseen tulee yksittäisiä junavuoroja koskevia muutoksia. Helsingin seudun lähiliikenteessä Karjaan ja Helsingin välillä liikennöivä Y-juna lopetetaan ja H- ja R-junat yhdistetään yhdeksi R- linjaksi. Junien pysähtyminen Purolan ja Nuppulinnan asemilla lakkaa.

Lakkautettavilla vuoroilla tehdään yhteensä 550 000 matkaa vuodessa. Junaliikenne loppuu ko- konaan 28 asemalla.

Hallitus on ilmoittanut, että lakkautettavien junavuorojen reitit avataan kilpailulle. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että valtion tukemille reiteille olisi tulijoita markkinaperusteisesti. Li- ikenneministerinkin mukaan mahdolliset uudet toimijat käytännössä aloittaisivat vasta ensi vuo- den lopussa.

Maaliskuussa 2016 voimaan tulevat muutokset pakottavat matkustajat turvautumaan yhä useam- min yksityisautoiluun, sillä osalla nykyisistä yhteysväleistä bussiliikenne on käytännössä kat- soen olematonta. Liikenteen hiilidioksidipäästöt ja muut haitat tulevat lisääntymään.

Junavuorojen lakkauttamisen seurauksena vaarantuu myös liikkumisen tasa-arvo. Monia lakkau- tettavia junayhteyksiä käyttävät paljon nuoret, opiskelijat ja eläkeläiset. Heille yksityisautoilu ei ole vaihtoehto. Myöskään korvaavat bussivuorot eivät ole todellinen vaihtoehto kaikille junan käyttäjille muun muassa hitaamman nopeuden sekä heikompien työskentelymahdollisuuksien ta- kia.

Toimivat junayhteydet ovat tärkeitä maakuntien elinvoimaisuudelle. Esimerkiksi Pohjois-Karja- lasta esitetyt leikkaukset lakkauttaisivat kaiken henkilöjunaliikenteen lukuun ottamatta Joensuus- ta Helsinkiin menevää yhteyttä. Liikenteen loppuminen Seinäjoelta Jyväskylään ja Keuruulta Tampereelle katkaisee tärkeät itäisen ja läntisen raideliikenteen yhdistäneet poikittaisliikenneyh-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

teydet. Junayhteyksien lakkauttaminen vaikeuttaa yritystoiminnan mahdollisuuksia maakunnissa ja heikentää edellytyksiä houkutella investointeja. Myös maakuntien houkuttelevuus muuttajien silmissä kärsii. Erityisesti junavuorojen lakkauttaminen tulee heikentämään maakuntien keskustaupunkien korkeakoulujen vetovoimaa. Maakuntien matkailuelinkeinolle junaliikenteen loppuminen on paha takaisku.

Y-junan liikennöinnin lakkauttaminen on uhka koko läntisen Uudenmaan kehittymiselle ja veto-voimaisuudelle. Länsi-Uudenmaan kunnat, esimerkiksi Siuntio, ovat toteuttaneet valtakunnallisten alueenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan periaatteita ja kaavoittaneet asumista asemanseuduille. Y-junan lakkauttamisen seurauksena liikenne asemilta loppuu, ja näin valtio hankaloittaa sen tavoitteen toteuttamista, jota se on aikaisemmin edellyttänyt. Y-junan liikennöinnin lakkauttamisen seurauksena asemien lähistöjen asuntojen arvot laskevat huomattavasti. Asuntojen arvonalennus on kohtuuton seuraus yksittäisille kansalaisille, jotka ovat investoineet asumiseen joukkoliikenneyhteyksien läheisyydessä.

Reilun miljoonan euron säästö kohdistuu kehittämishankkeisiin, joilla pyritään kehittämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Säästötoimien seurauksena joukkoliikenteen digitalisaatiohankkeet uhkaavat viivästyä: muun muassa joukkoliikenteen ja laajemmin liikkumisen palveluiden kehittäminen yhteiskäyttöiseksi lykkäytyy.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 31.30.63 lisätään 15 000 000 euroa joukkoliikenteen palveluiden ostoihin ja kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. (32.20 ja 32.60, osa) Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Maailman talousfoorumi julkaisi syyskuussa 2015 raportin, jossa tarkastellaan maiden pitkän aikavälin rakenteellista kilpailukykyä. Suomi oli 140 valtion vertailussa paras Pohjoismaa ja sijoittui kokonaisuudessa kahdeksanneksi. Yksi Suomen vahvuuksista oli innovoinnin runsaus, jossa Suomi sijoittui kaikista vertailumaista toiseksi.

Hallitus on päätöksissään keskittynyt lyhyen aikavälin hintakilpailukyvyyn parantamiseen. Tärkeämpiä tekijöitä kilpailukyvyssämme ovat kuitenkin asiat, joita olemme rakentaneet kymmeniä vuosia, kuten läpinäkyvä ja tehokas hallinto, tasokas terveydenhuolto, korkea koulutustaso ja pitkäjänteinen innovaatiotoiminta. Näiden rapauttamiseen Suomella ei ole varaa.

Hallitus on tästä huolimatta budjetissaan esittänyt vuodelle 2016 10 miljoonan euron leikkausta Tekesin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Tämä johtaa suoraan avustusvaltuuksien ja

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

lainojen määrän vähenemiseen 150 miljoonalla eurolla eli kolmasosalla tämänvuotisesta. Tekesin mukaan tämä tarkoittaa, että ensi vuonna keksintöjä syntyy vähemmän ja niistä johdettuja tuotteita jää testaamatta. Toisin sanoen monen potentiaalisesti kasvua, työpaikkoja ja vientiä tuovan tuotteen vieminen markkinoille hidastuu tai jopa estyy. Jopa sata pilotointia eli tuotteen testausta jää tekemättä.

Tekesiä on kritisoitu siitä, että sen hankkeet kohdistuvat suurten yritysten ja tutkimuslaitosten rahoitukseen. Todellisuudessa suurten yritysten Tekes-rahoituksen myöntämisessä keskeisin tekijä on yhteistyö pk-yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Käytännössä lähes kaikki Tekesin suuryrityksille myöntämä rahoitus kuluu näiden yritysten hankintoihin pk-yrityksiltä ja tutkimuslaitoksilta. Suuryritysten rahoituksen väheneminen vähentää siis tosiasiaassa pk-yrityksiltä ja tutkimuslaitoksilta ostettavaa työtä.

Tekesin rahoituksesta 85 % kohdistuu hallitusohjelman korostamille sisältöalueille: digitalisaatioon, cleantechiin, biotalouteen sekä terveyteen ja hyvinvointiin. Hallitus siis leikkaa suoraan omien painopistealojensa uusien innovaatioiden edistämisestä. 30 miljoonan euron kärkihankepanostus tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ei juuri auta paikkaamaan vajetta, sillä kaikki hallituksen keskeiset sisältöalueet jäävät siitä huolimatta miinukselle.

Tekesin tehtävä on tukea radikaaleja ja kunnianhimoisia hankkeita, joihin ei löydy yksityistä rahoitusta. Tekesin rahoittamissa pk-yrityksissä, joiden hanke päättyi vuonna 2010–2011, liikevaihto kasvoi vuosina 2010–2013 14 prosenttiyksikköä enemmän kuin vastaavissa pk-yrityksissä keskimäärin. Kansainväliseen kasvuun tähtäävissä yrityksissä vastaava luku oli 24 prosenttiyksikköä. Tekes on rahoittanut mm. Supercellia, josta on tullut kansainvälinen huippukasvaja. Supercellin toimitusjohtaja Ilkka Paanasen mukaan yhtiön menestys ei olisi ollut mahdollista ilman Tekes-rahoitusta. Tekesin rahoitus tuottaa selkeästi tuloksia.

Hallitusohjelman tilannekuvassa todetaan, että kilpailukykyämme on rapautunut keskeisiä kilpailijamaita heikommaksi, vienti ei vedä, osaaminen ei muutu innovaatioiksi ja innovaatiot eivät kaupallistu. Tässä tilanteessa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta ei pitäisi leikata, vaan päinvastoin panostaa siihen enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 10 000 000 euroa Tekes-rahoitukseen.

42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmassa hyödynnetään kaupunkien ja kuntien suuria investointeja ja kehityshankkeita uusien innovaatioiden kokeilualustoina ja vientiä edistävinä pilottihankkeina. Yritysten, kaupunkien ja valtion yhteistyöllä innovaatiot on tarkoitus saada nopeasti kehitettyä käytännön ratkaisuuksi ja vietyä kansainvälisille markkinoille.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Käynnistyneet hankkeet ja toimenpiteet tukevat hallitusohjelman kärkihankkeita: ne liittyvät nopeisiin kokeiluihin, vähähiilisyyteen, digitaalisuuteen, energiatehokkuuteen, kiertotalouteen ja puhtaisiin ratkaisuihin, digitaaliseen terveydenhoitoon, ikäihmisten omahoitoon, liikkumiseen sekä hajautettuun energiantuotantoon. Vaasa on ollut vetovastuussa kestävien energiaratkaisujen INKA-ohjelmassa, Oulu on johtanut tulevaisuuden terveys -ohjelmaa, Joensuu biotalouden, Tampere älykkäiden kaupunkien ja uudistuvan teollisuuden sekä Jyväskylän kyberturvallisuuden ohjelmaa.

Lyhyestä olemassaolosta huolimatta INKA-ohjelmassa on saavutettu merkittäviä tuloksia.

Mukana olevat kaupungit ovat omaksuneet uuden roolin, jossa kaupunki toimii elinkeinoelämän uudistajana ja innovatiivisten hankintojen toteuttajana. Ohjelman puitteissa on tehty selvitys sellaisista kaupunkiseutujen tulevista kehityshankkeista ja investoinneista, joiden tiimoilta kaupunkiseuduille voisi syntyä yhteistyötä. Näitä yhteisiä teemoja ovat mm. asemanseudut, pilaantuneet maa-alueet ja avoin data. Kaupunkiseutujen välistä yhteistyötä edistämällä on luotu kysyntää ja suurempi markkina yritysten uusille ratkaisuille. Toteutetut hankkeet ovat monistettavissa kotimaassa ja kansainvälisesti.

INKA-hankkeista on vuoden toiminnan jälkeen syntynyt useita potentiaalisia vientituotteita. Ohjelman ansiosta on syntynyt kansallisesti merkittäviä innovaatiohankkeita, joissa yhdistyy yritysten ja tutkimuksen osaaminen sekä kaupungit kokeilu- ja referenssialustana.

Pelkästään Tampereella on saatu alulle esimerkiksi liikkumiseen palveluna, nollaenergiarakentamiseen, älykkääseen valaistukseen, pilaantuneen maa-aineksen hyödyntämiseen sekä kaupungin innovatiivisten hankintojen kehittämiseen liittyviä pilotteja. Näiden tuotteiden alkujen kaupallistaminen vaarantuu, jos hallitus katkaisee INKA-ohjelman rahoituksen. Yhteensä Tampereen INKA-hankkeissa on ollut mukana yli 115 yritystä. Suurin osa on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jotka tki-toiminnalla hakevat kasvua. Valtaosa rahoituksesta on ohjautunut suoraan yrityksille tai yritystoimintaa palvelevaan tutkimukseen.

Esimerkki toimivasta hankkeesta INKA-ohjelmassa on kaksivuotinen SenCity, joka kuuluu älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus -teemaan. Hankkeessa mukana olevat kaupungit tarjoavat aitoja kaupunkiympäristössä olevia älykkään katuvalaistuksen pilotointikohteita, joissa yritykset voivat testata omia ratkaisujaan. Usean kaupungin lisäksi mukana on aktiivinen verkosto pieniä ja suuria yrityksiä sekä julkisia tutkimuslaitoksia. Hankkeessa toteutetaan hyvin hallitusohjelman kärkihanketta, jossa vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.

INKA-ohjelma pääsi vauhtiin vasta viime vuonna, mutta nyt hallitus on jo lopettamassa sen. Hallitusohjelman tilannekuvassa todetaan, että kilpailukyky on rapautunut keskeisiä kilpailijamaita heikommaksi, vienti ei vedä, osaaminen ei muutu innovaatioiksi ja innovaatiot eivät kaupallistu. Tässä tilanteessa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta ei pitäisi leikata, vaan päinvastoin panostaa siihen enemmän. Ennen kaikkea innovaatioiden edistäminen kaupallistamiseen ja vientiin asti vaatii pitkäjänteistä toimintaa, mitä INKA-ohjelman lakkauttaminen ei edusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.42 lisätään 3 000 000 euroa INKA-rahoituksen säilyttämiseen.

30. (32.30, osa) Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus syksyille 2015 toteaa, että työttömyys lisääntyy selvästi tänä vuonna. Työllisyyskehitys on ollut alkuvuonna aiemmin ennakoitua heikompaa ja työttömyys on jatkanut kasvuaan jopa ennakoitua voimakkaammin. Koko kuluvan vuoden työttömyysasteen arvioidaan olevan 9,6 prosenttia.

Juuri nyt on äärimmäisen tärkeää lisätä kannustimia ja tukitoimia aktiiviseen työnhakuun. Muuten työttömyysjatkot pitkittyvät entisestään ja rakenteellinen työttömyys lisääntyy.

Työvoimakoulutuksen merkitys korostuu etenkin siinä, että suhdannepoliittisten ongelmien lisäksi taustalla on erilaiset alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat työttömien työnhakijoiden ja avointen työpaikkojen välillä. Työvoimakoulutuksen tarvetta lisää se, että työttömyyden taustalla on työmarkkinoiden rakennemuutos, jossa moni perinteinen työpaikka katoaa tai edellyttää uudenlaista osaamista.

Tarvitsemme pahenevan työttömyyden vuoksi lisää panostusta mm. työvoima- ja yrityspalvelujen kehittämiseen, työvoimakoulutukseen, työllisyyspoliittisiin avustuksiin, työvoiman palkkaukseen sekä starttirahaan. Määrärahan supistaminen entisestään ensi vuodelle 50 miljoonalla ei ole hyväksyttävää.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 32.30.51 lisätään 50 000 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Eduskunta hyväksyi vuonna 2014 kaivosalan verotukien poiston, koska se piti tukia haitallisina ja ympäristötavoitteiden vastaisina. Tuolloin myös arviointiin, että tukien poisto ei saata alaa ahdistoon tai kohtuuttomiin vaikeuksiin.

Nyt tuet on palautettu: sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia muutettiin siten, että kaivostoiminnassa ja louhinnassa kulutettu sähkö siirrettiin korkeammin verotetusta sähköveroluokasta I takaisin alennettuun teollisuuden sähköveroluokkaan II vuodesta 2017 alkaen. Vastaavasti kaivostoiminta palautettiin myös energiantensiivisen teollisuuden veronpalautuksen piiriin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Verotukien palauttamista ei voida mitenkään pitää kaivosalalle elinehtona. Tukien olemassaolo ei kannusta alaa käyttämään energiaa entistä tehokkaammin. Ja energian tehokas käyttö on juuri niitä tapoja, joilla ympäristötavoitteisiin päästään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ympäristölle haitallisten verotukien kar-
simiseksi.

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Turvapaikanhakijoiden suuri määrä asettaa kokoutumisjärjestelmämme suurten haasteiden eteen. Riittävä ja laadukas kielenopetus sekä toimivat kotouttamispalvelut ovat avainasemassa maahan muuttaneen työllistymisen kannalta. Maahanmuuttajien yhteiskuntaan mukaan pääseminen on tärkeää sekä inhimillisestä näkökulmasta että julkisen talouden kannalta. Hyvällä kotoutumisella ja työllistymisellä voidaan pitkällä aikavälillä lieventää väestön ikääntymisen talousvaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymi-
sen edistämiseen tarkoitettujen määrärahojen riittävyyttä ja tarvittaessa tekee lisätoimia.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus on linjannut, että sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoito-
ketjut ovat sujuvia ja henkilöstö voi hyvin.

Tavoitteena on luoda hyvinvoinnille vahva perusta. Tästä on esimerkkinä työurien pidentämi-
nen, jossa edistetään talouskasvua vahvistamalla työkykyä, työssä jaksamista, työelämän veto-
voimaisuutta, kehitetään työhyvinvointia, tuetaan kuntoutujan ammatillista kehitystä sekä lisä-
tään työn tuottavuutta.

Tavoitteena on myös luoda kaikille mahdollisuus hyvinvointiin, josta esimerkkinä toimii työter-
veyshuollon palvelujen sisällön kehittäminen — kehitetään laatua ja saatavuutta sekä nuorten,

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

osatyökykyisten ja työttömien työllistymisedellytyksiä, työtapaturmien ja työstä johtuvien sairauksien vähentämistä sekä henkilöstön osaamista ja yhteistyötä.

Samaan aikaan Työterveyslaitokselle myönnettyyn määrärahaan on tehty suuria leikkauksia tilanteessa, jossa yhteiskuntamme ja tavoitteemme vaativat juuri näille osa-alueille lisäpanostusta. Määrärahan supistus on ristiriidassa tavoitteiden ja saavutettavien tulosten kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.50 lisätään 5 000 000 euroa työterveyslaitokselle.

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus ja erät palvelut

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Hallitus esittää 21 miljoonan euron leikkausta yleiseen asumistukeen vuodelle 2015. Säästö aiotaan saavuttaa kahta kautta: kiristämällä tulorajoja ja jättämällä huomiotta vuokratason nousu. Nämä heikennykset tuntuvat asumistukea saavien kukkarossa — vaikka vaikutus kuussa ei olisi kuin joitain euroja, koko vuoden osalta summaa kertyy jo tuntuvasti. Asumistuen saajat ovat yhteiskunnan pienituloisia. Heidän toimeentulonsa nakertaminen on vastuutonta ja epäoikeudenmukaista.

Esittämällä asumistuen perusomavastuun korottamista hallitus siirtää isomman osan asumiskustannuksista vähävaraisen itsensä maksettavaksi: pienempi osa vuokrasta huomioidaan asumistuen perusteena. Hallitus siis kiristää asumistuen tulorajoja. Enimmäisasumismenojen pitäminen vuoden 2015 tasolla taas siirtää vuokrankorotukset ja inflaatiotarkastukset kokonaan ihmisen itsensä vastuulle. Näiden päätösten ainoa perustelu on säästö. Köyhimmiltä säästäminen on kuitenkin lyhytnäköistä politiikkaa, joka kasvattaa yhteiskunnan eriarvoisuutta, vahvistaa ongelmien kasautumista ja tulee myöhemmin maksamaan enemmän kuin lyhytaikaisesti saadut säästöt.

Pienituloisten ihmisten tuloista suuri osa kuluu asumismenoihin. Vuokrakustannusten nousu on väistämättä pois muusta elämästä: ruuasta, liikkumisesta, harrastuksista. Hallitus toteaa itsekin, kuinka esitys tulee lisäämään enimmäisasumismenot ylittävien tuensaajien määrää. Hallitus tiedostaa siis itse, kuinka monen kohdalla asumistuki tulee entistä huonommin vastaamaan todellisia asumismenoja. Myös toimeentulotukimenojen todetaan kasvavan. Tämä kertoo osaltaan, kuinka leikkaukset osuvat kaikkein pienituloisimpiin. Hallitus tietoisesti siirtää ihmisiä viimesijaisen tukimuodon eli toimeentulotuen pariin.

Hallitus on lyhyen kautensa aikana tehnyt paljon päätöksiä, jotka kohdistuvat kovimmin pienituloisiin. Näiden yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu. Todennäköisyys sille, että useat leikkaukset osuvat samoihin henkilöihin ja että niiden vaikutukset kumuloituvat, on suuri.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin asumistuen perusteiden palauttamiseksi ennalleen.

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää, että Kelan etuuskäsittelyjen toimeenpanoon kohdennettuja määrärahoja vähennetään viidellä miljoonalla eurolla vuonna 2016. Sosiaaliturvarahaston toimintamäärärahoja käytetään muun muassa sosiaaliturvan yleisrahastosta ja sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanoon sekä kansaneläkkeen ja takuueläkkeen maksatuksen toimeenpanoon. Nämä ovat keskeisiä Kelan maksamia perusetuuksia. Suomen ikääntyessä ajatus siitä, ettei esimerkiksi eläke-etuuksien toimeenpano vaatisi aiemmansuuruista rahoitusta, on epärealistinen.

Lisäksi on tehty päätökset siitä, että toimeentulotuen perusosan maksatus tulee siirtymään Kelalle. Tällä muutoksella on mahdollista saada paljon hyvää: yksinkertaistetaan asiakkaan saamia palveluja, turvataan samat kriteerit tuensaannille eri puolilla maata, vahvistetaan sosiaalihuollon mahdollisuutta keskittyä muuhun sosiaalityöhön kuin etuusneuvontaan. Näidenkin tavoitteiden toteutuminen tulevaisuudessa vaarantuu, mikäli Kelan etuuskäsittelymäärärahoja leikataan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.10.60 lisätään 5 000 000 euroa sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin.

20. Työttömyysturva

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Vuorotteluvapaalain mukaan vuorotteluvapaan tavoitteena on yhtäältä edistää työntekijöiden työssä jaksamista ja toisaalta parantaa työttömien työllistymisedellytyksiä.

Vuorotteluvapaalle jääneet ovat mm. Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan kokeneet vaikutuksina itse henkisen ja fyysisen hyvinvointinsa ja motivaationsa parantuneen vapaan ansiosta. He ovat myös yleensä palanneet siihen työhön, josta ovat jääneet vapaalle.

Vapaalle jäämisen motiiveja ovat olleet muun muassa työpaineet, stressi tai levon tarve. On myös ainakin yksittäisiä viitteitä siitä, että osa työntekijöistä arvioi vuorotteluvapaamahdollisuuden tukevan jaksamista silloinkin, kun siihen ei turvauduta. Mahdollisuus toimii silloin perälautana, johon työntekijä tietää voivansa yrittää turvautua, jos tilanne alkaa tuntua mahdottomalta. Perälautta itsessään vähentää voimattomuuden ja vaihtoehdottomuuden tunnetta ja helpottaa stressiä sekä kykyä löytää ongelmiin ratkaisuja.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Erityisen selviä ovat hyödyt, joita sijaiset järjestelmässä saavat. Työhön pääsy katkaisee työttömyyden ja antaa kullannarvoista kokemusta, joka edistää merkittävästi työllisen myöhempääkin työllistymistä. Se on myös keskimäärin parantanut sijaisten itse koettua hyvinvointia.

Vuorotteluvapaan ehtoja on jo rajoitettu useaan kertaan väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja järjestelmän tarkoituksenmukaisuuden varmistamiseksi. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta piti vuonna 2014 säädettyjä rajoituksia merkittävänä. Vapaalle jäävällä tulee olla 16 vuoden työhistoria, hänen tulee olla alle 60-vuotias, eikä vapaalta voi jäädä suoraan eläkkeelle. Sijaiseksi tulevan on pääsääntöisesti oltava työttömänä vähintään kolmen kuukauden ajan. Kovin paljon tätä pidempi työttömyysehto saattaisi heikentää vuorotteluvapaan tehokkuutta. Yleensä työttömyyden syvenemiseen pystyy puuttumaan sitä tehokkaammin, mitä varhemmin sen pitkittymisen pystytään katkaisemaan.

Tilanteessa, jossa työttömyys on suurta, vuorotteluvapaajärjestelmää ei voi pitää julkisen talouden kannalta kohtuuttoman kalliina. Usein vapaalle jäävälle maksettava korvaus kuittautuu sillä, että työllistyvälle sijaiselle ei tarvitse maksaa vapaan ajalta työttömyyskorvausta, jota hän olisi muuten työttömänä saanut.

Vuorotteluvapaan käyttöä vähentävää rajoitusta ei voi pitää tehokkaana tai perusteltuna tapana sopeuttaa julkista taloutta. Ehdotuksen todelliset säästövaikutukset ovat todennäköisesti pienet. Työelämässä olevien työssä jaksaminen saattaa heikentyä. Samalla monen työttömän, joka pysyisi ylläpitämään työelämävalmiuksiaan, asema heikkenee, työttömyys pitkittyy ja työllistyminen vaikeutuu. Nämä molemmat vaikutukset voivat paitsi olla inhimillisesti raskaita samalla heikentää myös julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusperustaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin vuorotteluvapaan ehtojen palauttamiseksi sellaiselle tasolle, että vuorotteluvapaan käyttö ei vähene.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Vaikka hallitus kohtuullisti leikkauksiaan lääkekorvauksista, on esitetty leikkaus edelleen epäoikeudenmukainen. Hallitus esittää vuodelle 2016 lääkekorvauksiin 25 miljoonan euron säästöjä, joista 12,5 miljoonaa kohdistuu lääkkeiden käyttäjiin. Kelan arvion mukaan lääkekorvausten omavastuut nousevat pienituloisilla enemmän kuin parempituloisilla. Hallitus toteaa tämän itsekin esityksessään. Sen sijaan hallitus ei tämänkään esityksen kohdalla huomioi sitä, millaisia yhteisvaikutuksia tällä ja muilla hallituksen leikkauksilla on. Monet niistä kohdistuvat samoihin, pienituloisiin ihmisiin, ja negatiiviset vaikutukset kumuloituvat.

Sekä alkuomavastuun korottaminen, erityiskorvausluokan lääkekohtaisen omavastuun korottaminen että vuosiomavastuun ylityksen jälkeisen lääkekohtaisen omavastuun korottaminen koh-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

distuvat erityisen paljon pienituloisiin tai paljon sairastaviin. Usein nämä ovat samoja ihmisiä, mikä korostaa leikkausten vaikutuksia. Sairaudet ja lääkkeiden käyttö on sosioekonomisesti kassautuvaa, ja paljon lääkkeitä tarvitsevia on erityisesti ikääntyneissä, jotka ovat usein pienituloisia. Tämä kasvattaa terveyseroja ja lisää toimeentulotuen kustannuksia.

Lääkekustannusten säästöjä olisi löydettävissä kehittämällä lääkehoidon kokonaisarviointia ja karsimalla epätarkoituksenmukaista lääkkeenkäyttöä. Tällä hetkellä liian suuri osa lääkemenetelmistä muodostuu potilailla turhaan käytössä olevista tai väärin määrättyistä lääkkeistä. Säästöjen kohdentaminen myös lääkealan toimijoihin on kohtuullista mutta yksilöihin kohdistuvat säästöt on peruttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin lääkekorvausten palauttamiseksi ennalleen.

Hallitus esittää kodin ja terveydenhuollon hoitoyksikön välisiin siirtymiin käytettävien matkakorvausten leikkausta 11 miljoonalla eurolla.

Tavoitteen saavuttamiseksi potilaan matkakustannusten omavastuuta nostetaan 16 eurosta 25 euroon. Korotus on kohtuuton kaikille pienituloisille. Edestakainen matka kustantaa jatkossa potilaalle jo 50 euroa. Kun tähän lisätään poliklinikkamaksu, hoitokäynti maksaa potilaalle yli 80 euroa. Potilaat alkavat vältellä kustannuksiltaan näin korkeita tutkimuksia, vaikka ne olisivat terveyden kannalta hyödyllisiä tai jopa välttämättömiä. Sairauspäivärahalla elävälle tai muuten pienituloiselle summan saaminen kasaan voi olla yksinkertaisesti mahdotonta. Tämä vaarantaa sekä suunnitellun hoidon että päivystykseen hakeutumisen.

Matkakorvaukset kohdistuvat erityisesti iäkkäille, harvaan asuttujen alueiden asukkaille. Samanaikaisesti hallitus esittää heikennyksiä haja-asutusalueiden julkiseen liikenteeseen. Tämä yhdessä omavastuuosuuden korottamisen kanssa vaikuttaa erityisen haitallisesti niihin pienimpien tulo luokkien ihmisiin, joilla on paljon terveysongelmia. Samalla tämä vaikeuttaa osaltaan myös terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävää työtä.

Matkakorvauksiin kohdistuneet korotukset ovat olleet viime vuosina huomattavan suuria. Vielä vuonna 2012 potilaan matkakohtainen omavastuu oli 9,25 euroa. Maksu on lähes kaksinkertaistunut kolmessa vuodessa, ja nyt suunniteltu korotus nostaisi maksun lähes kolminkertaiseksi vuoden 2012 tasoon verrattuna. Myös matkakorvausten vuotuinen omavastuuosuus on kaksinkertaistunut vuonna 2012 olleesta 157,25 eurosta nyt esitettyyn 300 euroon vuodesta 2016 lähtien.

Esityksen mukaan vuonna 2014 korvatuista matkoista noin 60 prosenttia oli kustannuksiltaan enintään 25 euroa. Muutoksen jälkeen suuri osa matkoista tulee jäämään alle omavastuun rajan. Monet eivät tiedä, että myös omavastuun alle jäävät matkat kerryttävät matkakattoon, kunhan potilas ilmoittaa ne Kelaan. Tiedottamista tästä tulee lisätä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

On myös otettava huomioon, että väestön ikääntyminen ja lisääntyvä kotona asuminen laitoshoidon sijaan kasvattavat liikkumispalvelujen tarvetta. Siksi on lyhytnäköistä ja epäjohtonmukaista politiikkaa leikata sairaanhoidon ja kuntoutuksen matkakorvauksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin matkakorvausten omavastuun palauttamiseksi ennalleen.

Tällä hetkellä Kela korvaa osan yksityislääkärin ja yksityishammaslääkärin palkkioista, hoidosta ja tutkimuksista. Mikäli ei halua jonottaa julkiseen terveydenhuoltoon, voi maksaa yksityislääkärin käynnistä korkeamman summan ja Kela maksaa tästä osan asiakkaalle takaisin.

Yksityislääkärien Kela-korvaukset luovat terveydellistä epätasa-arvoa ja jakavat ihmisiä varakkaiden yksityisiin ja heikompiensaisten julkiseen terveydenhuoltoon. Samalla ne lisäävät kansalaisten terveyseroja ja heikentävät julkisen terveydenhuollon toimivuutta. Lisäksi yksityisen terveydenhuollon piirissä tehtävät ylimääräiset tutkimukset ja apuvälineiden maksattaminen asiakkailla nostavat vakuutusmaksuja kaikkien osalta.

Ymmärrämme, että yksityislääkärien Kela-korvauksiin ehdotetun määrärahan vähentäminen lisää painetta julkiseen terveydenhuoltoon. Uskomme kuitenkin, että ne kansalaiset, joilla on varaa käyttää yksityislääkäreiden palveluita, tekevät sen Kela-korvauksen leikkaamisesta huolimatta.

Yksityislääkärien Kela-korvaus on suora tulonsiirto yksityisille terveysasemille, eikä se ohjaa merkittävästi ihmisten käyttäytymistä. Varakkaiden ohituskaista terveydenhuoltoon ei ole hyvä asia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin yksityislääkäreiden Kela-korvausten pienentämiseksi.

Talousarviossa lääke- ja matkakorvauksiin esitetään leikkauksia, samalla kun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut nousevat. Näin tehdään siitä huolimatta, että kotitalouksien rahoitusosuus on Suomessa erityisesti terveydenhuollossa kansainvälisesti korkea. Vain muutamissa muissa EU-maissa kotitalouksien maksama osuus terveydenhuollon menoista on suurempi kuin Suomessa (OECD 2010).

Rankimmin omavastuiden korotus iskee niihin, joilla on pienet tulot ja paljon terveysongelmia. Suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ovat kolminkertaistuneet sitten vuoden 1990. Jo tälläkin hetkellä pienituloiset tinkivät välttämättömistä lääkkeistä ja tarpeen mukai-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

sesta hoidosta. Tämä voi edelleen kasvattaa edelleen sosioekonomisia terveyseroja, jotka jo nyt ovat OECD:n tutkimusten mukaan Suomessa huomattavia.

Erityisesti terveys- ja sosiaalisektorille kohdistuvissa säästöissä on tärkeää pyrkiä oikeudenmukaisuuteen ja huolehtia pienituloisten toimeentulosta myös taloudellisesti vaikeina aikoina.

Kaikkein vähävaraisimpien ongelmien kärjistymistä tulisi ehkäistä laatimalla tuloihin sidottu yhteinen vuotuinen maksukatto lääke- ja matkakustannuksille sekä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuille. Kustannukset laskettaisiin yhteen kalenterivuositain, ja kun maksukatto on saavutettu, palvelut olisivat maksuttomia tai niistä perittäisiin vain pieni omavastuu. Näin saataisiin torjuttua liian suuren maksutaakan kohdistuminen kaikkein köyhimmille.

Nykytilanne, jota hallituksen säästöt ja leikkaukset vielä kohtuuttomasti heikentävät, asettaa pienituloiset ja sosiaali- ja terveyspalveluita paljon tarvitsevat epätasa-arvoiseen asemaan. On riski, että terveydenhoitoa laiminlyödään varojen puutteessa, mikä pahentaa tilannetta ja lisää myöhempiä hoidon kustannuksia, kuten myös inhimillisiä kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sosiaali- ja terveysmenojen yhteisen maksukaton aikaansaamiseksi.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Hallitus esittää, että eläkkeensaajien asumistuen enimmäisasumismenot pidettäisiin vuonna 2016 vuoden 2015 tasolla. Laki lähtee siitä, että vuosittain tarkistetaan lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, keskimääräiset asumismenot sekä asumismenojen enimmäismäärät, jotta ne seuraavat kustannustason ja vuokratason nousua. Nyt tämä kaikki aiotaan jättää tekemättä.

Enimmäisasumiskustannusten jäädyttäminen vuoden 2015 tasolle tarkoittaa, ettei yleistä kustannustason nousua huomioida asumistuessa. Kuitenkin varsinkin vuokrakehitys on koko ajan nouseva. Nousevat asumiskulut jäävät kokonaan pienituloisen itsensä katettaviksi.

Eläkkeensaajat ovat yhteiskunnan vähävaraisimpia. Neljännes eläkeläisistä saa alle 1000 euroa eläkettä kuussa. 180 000 eläkeläistä tarvitsee eläkkeen lisäksi myös asumistukea, koska heidän tulonsa ovat muuten niin matalat. Tämä on se ihmisjoukko, johon hallituksen toimet kohdistuvat.

Eläkkeensaajilla ei useinkaan ole mitään mahdollisuutta täydentää toimeentuloaan minkäänlaisella työskentelyllä joko iän tai työkyvyttömyyden vuoksi. Heidän tulonsa ovat puhtaasti riippuvaisia julkisista tuista. Asumistuen tosiasiallinen heikentyminen asumiskustannuksiin nähden on

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

suora ja todellinen leikkaus eläkkeensaajien käytettävissä olevista tuloista ja suora elintason heikennys.

Eläkkeensaajien asumistuen säilyttäminen on tärkeä ja välttämätön toimi. Meillä on varaa paitsi säilyttää eläkkeensaajien asumistuki, myös turvata sen kohtuullinen taso.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla eläkkeensaajien asumistuen taso seuraa vuonna 2016 asumiskustannusten nousua.

Hallitusohjelman mukaan keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvaus ollaan poistamassa 1.1.2016 alkaen. Keliakia ei ole allergiaa vaan parantumaton autoimmuunisairaus, jossa vehnän, ohran ja rukiin sisältämä valkuaisaine, gluteeni, aiheuttaa ohutsuolen limakalvolla tulehduksen ja vaurioittaa ohutsuolen nukkua. Keliakiaa tulee verrata muihin autoimmuunisairauksiin, kuten reumaan, MS-tautiin, tyypin 1 diabetekseen ja Crohnin tautiin. Keliakiaa lukuun ottamatta edellä mainitut muut autoimmuunisairaudet ovat Kelan erityiskorvauksen piirissä.

Keliakiaan ei ole läikehoitoa, vaan sen ainoa hoito on lääkärin määräämä tarkka gluteeniton ruokavalio. Ruokavaliota noudattamalla keliakiaa sairastava pysyy oireettomana ja on täysin työ- ja toimintakykyinen eikä sairaus etene. Keliakia ei ole itseaiheutettu sairaus, eikä sitä voi myöskään ennaltaehkäistä.

Gluteeniton ruokavaliohoito aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia keliakiaa sairastavalle 68 euroa kuukaudessa. Ruokavaliokorvauksen suuruus on tällä hetkellä 23,60 euroa kuukaudessa. Korvaus kattaa vain osittain (34,7-prosenttisesti) gluteenittoman ruokavaliohoidon kustannukset, ja suurin osa kustannuksista jää sairastavalle itselleen maksettaviksi.

Jos ruokavaliokorvaus poistetaan, monella keliakikolla ei ole enää varaa noudattaa gluteenitonta ruokavaliota ja myös hoitomotivaatio vaarantuu. Terveystenhuollon kustannukset eivät vähene vaan lisääntyvät. Keliakiatutkimukset ja diagnoosin asettaminen potilaalle tapahtuu edelleen samalla tavalla kuin aiemmin. Ruokavaliokorvaus ei muuta diagnoosikäytäntöjä. Ruokavaliokorvauksen lakkauttaminen lisää keliakiaa sairastavien sairastavuutta, lääkärissä käyntejä, tutkimusten tarvetta, lääkkeiden käyttöä ja sairauspoissaoloja. Terveystenhuollon kuormitus kasvaa, mikä lisää kustannuksia. Lisäsairauksien, kuten osteoporoosin, lapsettomuuden ja suoliston syövän, riski kasvaa. Lisäsairauksista tulee merkittäviä lisäkustannuksia sosiaali- ja terveystenhuollolle.

Hallitusohjelman yhdeksi kärkihankkeeksi on valittu terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen ("Hyvinvointi ja terveys" -osio). Hallituksen päätös ruokavaliokorvauksen poistamisesta on täysin ristiriidassa terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä eriarvoisuutta vähentävien tavoitteiden kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Korkea osaaminen on ollut yksi kulmakivistä, joille Suomen menestystä on rakennettu. Myös tulevaisuuden hyvinvointi perustuu koulutukselle, osaamiselle ja uuden tiedon kautta syntyville innovaatioille. Tutkimus ja tiede ovat itsessään arvokkaita. Ennustettava yhteiskunnallinen tuki on tutkimukselle tärkeää paitsi taloudellisella myös henkisellä tasolla.

Suomen väestön ikääntyessä ja esimerkiksi sydän- ja verisuonisairauksien lisääntyessä erityisesti terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn kohdistuva tutkimus ehkäisee pitkällä aikavälillä näistä koituvia haittoja. Kaikille tasavertaisten terveystalouden eteen tehtävä tutkimus auttaa jokaista suomalaista. Yliopistollisten sairaaloiden henkilöstön osaamista ja erikoistumista vahvistamalla ja laajentamalla voimme vastata tulevaisuuden haasteisiin jo ennen kuin ne ovat ajankohtaisia.

Tutkijan työ ja tutkimuksen tekeminen edellyttävät ammattitaitoa, jonka rakentaminen on pitkäjänteinen prosessi. Tutkijat painivat jo nyt rahoitusviidakossa, ja esitetty leikkaus heikentäisi heidän tilannettaan entisestään.

Aiemmin kerätty tutkimustieto ja sen hyödyntäminen ovat leikkauksen johdosta vaarassa. Leikkaus myös heikentää jo tehdyn työn tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Jos tutkimukseen halutaan myöhemmin panostaa, vaatii se aikaisempaa enemmän resursseja toiminnan uudelleenkäynnistämiseksi. On erinomaisen tärkeää, että myös terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasoiselle tutkimukselle turvataan valtion talousarviossa riittävät resurssit.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.32 lisätään 5 000 000 euroa terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen.

33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus esittää kuuden miljoonan euron säästöjä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvauksiin. Näillä määrärahoilla on tuettu yliopistollisia sairaaloita ylläpitäviä kuntayhtymiä, Pirkanmaan ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriä sekä muita terveydenhuollon toimintayksiköitä. Tuella on korvattu kuluja, joita näille toimijoille syntyy lääkärin ja hammaslääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta.

Lääkärin- ja hammaslääkärin koulutukseen ja ammattitaidon karttumiseen kuuluu välttämättömänä osana työskentely aidoissa tilanteissa maan parhaiden asiantuntijoiden parissa. Samalla varmistetaan laadukas ja korkeatasoinen osaaminen vaativimmassa erikoissairaanhoidossa, kun yliopistot ja sairaalat ovat tiiviissä yhteistyössä. Siksi on välttämätöntä varmistaa yliopistollisten

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

keskussairaaloiden ja muiden yliopistokoulutukseen osallistuvien terveydenhuollon yksiköiden edellytykset toteuttaa koulutusta.

Laadukas terveyden- ja sairaanhoito edellyttää lääkärin korkeaa erikoistumisastetta. Jo nyt erikoislääkäreistä on pulaa kaikilla erikoisaloilla. Koulutuskorvauksilla tuetaan sekä perus- että erikoistumiskoulutusta. Kummastakaan ei ole varaa tinkiä.

Esityksen ongelmallisuutta lisää se, että sillä kiristetään pysyvästi korvausten perusteita. Tämä tarkoittaa, että lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvaukset tulevat heikkenemään tulevinakin vuosina. Hallitus heikentää myös terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasaisen tutkimuksen mahdollisuuksia leikkaamalla niitäkin määrärahoja viisi miljoonaa. On käsittämätöntä, että hallitus haluaa heikentää suomalaisen terveydenhuollon osaamista ja sairaanhoitokäytäntöjen tutkimuspohjaisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.33 lisätään 6 000 000 euroa valtion korvauksiin terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

70. (33.70, osa) Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää, että rokotteiden hankintamäärärahoja alennetaan viisi miljoonaa euroa suunniteltuun nähden. Summa on viidesosa alkuperäisestä esityksestä eli merkittävä heikennys. Leikkausta voimistaa se, että vuonna 2015 määräraha puolitettiin edellisestä. Vuodelle 2016 oli tarkoitus palata aiemmalle tasolle, mutta nyt tämä säästö jääkin puolittain pysyväksi.

Korkea rokotekattavuus on välttämätöntä tartuntatautien ehkäisemiseksi ja niiden tautien pitämiseksi poissa Suomesta, jotka on aiemmin saatu kokonaan kitkettyä. Rokotekattavuus on Suomessa korkealla tasolla, mutta rokotekriittisyys on THL:n tilastojen mukaan lisääntynyt viime vuosina. Tämä on hälyttävää.

Pakolaiskriisi ja merkittävästi lisääntynyt turvapaikanhakijoiden määrä lisää riskiä tartuntatautien leviämislle ja sille, että Suomeen tulee ihmisiä, joita ei ole kattavasti rokotettu. Tässä tilanteessa rokotehankinnoista leikkaaminen on erityisen vastuutonta. Nyt on päinvastoin panostettava rokotetietoisuuteen ja kaikkien tarvitsijoiden systemaattiseen rokottamiseen.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 33.70.20 lisätään 5 000 000 euroa rokotteiden hankintaan.

**Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr**

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Ihmisen ja ympäristön hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. Siksi luonnonsuojelun ja ympäristöpolitiikan merkitystä ei voi liikaa korostaa. Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen osaaminen ja asiantuntemus ovat korvaamaton voimavara, jota kannattaa tukea ja hyödyntää myös tulevaisuudessa. Järjestöavustusten kautta pienellä rahalla voidaan osaavissa käsissä saada aikaan paljon. Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen avustuksia on kohdennettu muun muassa ympäristökasvatustyöhön.

Kansalaisyhteiskunta on tätä kautta täydentänyt ja osin myös paikannut julkisen vallan velvollisuuksia. Tämän tärkeän työn edellytykset on syytä turvata jatkossakin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 266 000 euroa ympäristö- ja luontojärjestöille.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Vastalauseen lausumaesitys 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta Suomeen perustettaisiin kaksi uutta kansallispuistoa yhden sijaan 100-vuotisen itsenäisyytemme kunniaksi.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää valtion talousarvioesityksessä 2016 (28.9.2015) luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenojen leikkaamista 20 miljoonalla eurolla, 38 miljoonasta eurosta 18 miljoonaan euroon.

Leikkaus vie merkittävän osan toimintaedellytyksistä sekä maanomistajien että ympäristöjärjestöjen kannattamalta, vapaaehtoisuuteen perustuvalta Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmalta (METSO). Hallituksen mukaan METSO-ohjelman toimeenpano jatkuu. On kuitenkin epäselvää, miten tämä onnistuu alle puolella aiemmista määrärahoista. Lisäksi leikkaus estää yksityismaiden soidensuojelun täydennysohjelman toteuttamisen.

Hallituksen mittavat luonnonsuojelualueiden hankintamenoleikkaukset samaan aikaan, kun hallituksen kärkihankkeissa edistetään metsien hakkuiden lisäämistä, vaarantavat luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen. Suomi on sitoutunut Yhdistyneiden kansakuntien biodiversiteet-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

tisopimukseen ja luonnon monimuotoisuutta koskevaan Euroopan unionin strategiaan, jonka mukaan luonnon monimuotoisuuden katoaminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. MET-SO- ja soidensuojeluohjelma ovat olleet keskeisiä tapoja näiden sitoumusten saavuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.63 lisätään 20 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Suomessa joka toisessa kerrostalossa ei ole hissiä, ja nämä kerrostalot sijaitsevat pääasiassa 1960—1980 luvuilla rakennetuissa kaupunginosissa. Ilman hissiä olevissa taloissa asuu noin 600 000 suomalaista, joista 100 000 on yli 65-vuotiasta. On arvioitu, että hissitalossa ikääntynyt ihminen voi asua omassa kodissa 6—8 vuotta kauemmin kuin hissittömässä talossa. Omassa kodissa asuminen on myös viisasta ja kannattavaa koko Suomen kannalta. Hissi helpottaa huomattavasti myös vammaisten ja lapsiperheiden arkea.

Hissitalot ovat myös turvallisempia kuin hissittömät talot, sillä hissionnettomuuksia sattuu erittäin harvoin, kun taas kaatumiset ja putoamiset portaissa on kolmanneksi yleisin tapaturmatyyppi. Porraskäytävissä sattuu joka vuosi n. 5 000 tapaturmaa, joista useat kymmenet johtavat kuolemaan. Hissittömyys vaikuttaa negatiivisesti ihmisten sosiaaliseen elämään ja sitä kautta suoraan myös elämänlaatuun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.20.55 lisätään 2 800 000 euroa hissiavustuksiin.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Kunnallisveron perusvähennyksen korottaminen

Kunnallisveron perusvähennyksen enimmäismäärä on tällä hetkellä 2 970 euroa, ja ensi vuonna sitä ollaan tarkistamassa 3 020 euroon. Vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen, ja se kohdistuu palkkatulojen lisäksi etuuksiin ja eläkkeisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Hallitus korottaa työtuloihin kohdistuvaa työtulovähennystä, mikä lisää pieni- ja keskituloisten käteen jääviä tuloja, mutta jättää perusvähennyksen käytännössä ennalleen.

Perusvähennyksen korottaminen lisää käteen jääviä tuloja muillakin kuin palkansaajilla eli myös eläkeläisillä ja etuuksien saajilla. Vähennyksen tuntuvampi korottaminen vähentäisi köyhyyttä ja kaventaisi osaltaan tuloeroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kunnallisveron perusvähennyksen korottamiseksi niin, että pienituloisten eläkeläisten, etuudensaajien ja palkansaajien käteen jäävät tulot nousevat.

Listaaamattomien yhtiöiden osinkoverojen kiristys

Tällä hetkellä listaamattomien yhtiöiden osinkoja verotetaan tiettyyn rajaan saakka verrattain kevyesti. Kevyempi verotus ulottuu aina 150 000 euroon saakka, mikäli tuottoasteraja (8 %) sen mahdollistaa.

Nykyinen osinkoverotus ohjaa resursseja pois yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannalta tärkeistä aineellisista ja aineettomista reaali-investoinneista kohti arvopapereita ja kulumatonta sijoitusvarallisuutta. Osinkojen kevyt verotus vaikuttaa osaltaan myös tuloerojen kasvuun. Listaaamattomien yhtiöiden maksamien osinkojen kireämpi verotus tekisi myös tulojen muuttamisesta ansiotuloista osinkotuloiksi vähemmän kannattavaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tuloeroja kaventaviin toimiin kiristämällä listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen huojennuksen ehtoja.

Solidaarisuusveron kiristys

Solidaarisuusvero, joka tarkoittaa prosenttiyksikön taulukkoa kireämpää verotusta, koskee tällä hetkellä ylintä veroluokkaa eli niitä, jotka ansaitsevat vuodessa yli 91 100 euroa.

Hallitus esittää, että solidaarisuusveroa aletaan maksaa jo 72 300 euron vuosituloilla, mikä on perusteltua.

Esitämme, että alarajan laskun lisäksi ylimmän tuloluokan (ansiotulot vuodessa yli 91 100 euroa) solidaarisuusveroa korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Hallitus on esittänyt toiveenaan, että hyvätuloiset osallistuisivat talouden sopeutustalkoisiin vapaaehtoisesti lahjoittamalla osan tuloistaan esimerkiksi hyväntekeväisyyteen. Yhteiskunnallinen solidaarisuus toteutuu huomattavasti tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin verotuksen kuin vapaaehtoisen hyväntekeväisyyden kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin veroprogression kiristämiseksi kaikkein suurituloisimpien osalta.

Pääomatuloveron kiristys

Pääomatulovero on nykyään maltillisesti kiristynyt. Verossa on yksi porras: 30 000 euroon asti vero on 30 prosenttia ja tätä suuremmista tuloista vero on 34 prosenttia ensi vuodesta alkaen.

Mielestämme pääomatuloveroon tulisi lisätä uusi kiristävä porras esimerkiksi 60 000 euron kohdalle.

Suurten pääomatulojen kovempi verottaminen auttaisi kaventamaan tuloeroja ja vahvistaisi myös verotuksen oikeudenmukaisuutta. Pidämme tärkeänä sitä, että suurituloiset osallistuvat talouden tasapainottamisen verotuksen kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kaventaakseen ansio- ja pääomatuloverojen tasoeroja kiristämällä suurten pääomatulojen verotusta.

Asuntolainojen korkovähennyksen pienentäminen

Hallitus lisää valtion verotuottoja pienentämällä asuntolainojen korkovähennysoikeutta aiempaan nähden nopeutetussa aikataulussa.

EU-komission verouudistusraportin mukaan Suomessa asuntolainan verovähennysoikeus on suuri verrattuna kiinteistöveroihin, mikä kannustaa velanottoon. Alivaltiosihteeri Hetemäen verotyöryhmä myös esitti, että pitkällä aikavälillä korkovähennyksestä luovuttaisiin. Luopuminen tukisi verotuksen selkiyttämistavoitteita.

Valtion talouden tasapainottamiseksi ja verotuksen selkiyttämiseksi korkovähennysoikeudesta olisi viisasta luopua tämän vaalikauden aikana kokonaan. Matalan korkotason vuoksi poiston ajankohta olisi muutokseen sopeutumiselle mahdollisimman suotuisa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin asuntolainojen korkovähennyksen poistamiseen portaittain kuluvan vaalikauden aikana.

Kilometrikorvausten ylikompensaation poisto

Työnantaja voi maksaa työntekijälle korvausta, kun työntekijä tekee työmatkan omalla autolla. Verottomana maksettavan korvauksen suuruus määritetään vuosittain Verohallinnossa. Tänä vuonna korvauksen perussumma on 0,44 euroa/km.

Omalla autolla tehtävistä työmatkoista tulee maksaa työntekijälle korvausta, mutta nykyiseen korvaustasoon liittyy kuitenkin selvää ylikompensaatiota. Toisin sanoen korvaukset ylittävät oman auton käytöstä syntyvät todelliset kustannukset. Näin ollen kilometrikorvaukset sisältävät myös verottomana maksettavaa tuloa, ei pelkästään kulujen korvausta.

Ylikompensaatiota syntyy monesta syystä. Ensinnäkin korvausten laskennassa ei oteta lainkaan huomioon yksityisajojen osuutta, jotka on kuitenkin suuri osa ajokilometreistä. Toisekseen auton hankintaa korvataan senkin jälkeen, kun kiinteät kustannukset on keskimäärin korvattu. Kolmanneksi voidaan perustellusti sanoa, että kiinteät kustannukset on arvioitu verrattain korkeiksi, kun lähtökohtana on uutena myytyjen autojen keskihinta, joka on liki 30 000 euroa.

Verovapaita kilometrikorvauksia on maksettu vuosittain hieman yli miljardi euroa. Ylikompensaation poistaminen lisää valtion ja kuntien verotuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kilometrikorvausten ylikompensaation poistamiseksi.

Työmatkakuluvähennyksen leikkaus

Työntekijä voi verotuksessa vähentää työstä aiheutuvia matkakustannuksia. Asunnon ja työpaikan välisissä matkoissa omavastuu on 750 euroa vuodessa ja enimmäismäärä 7 000 euroa vuodessa.

Matkakuluvähennys pienentää veroastetta ja sitä kautta verotettavaa tuloa. YM:n haitallisia tukia koskevan raportin mukaan nettovaikutus valtion ja kuntien tuloihin vuonna 2013 oli noin 630 miljoonaa euroa.

Työmatkavähennystä maksetaan halvimman mahdollisen kulkutavan mukaan, mutta käytännössä kyseessä on selvä tuki henkilöliikenteelle. Yksityisautoilijoille ohjautuu noin 80 prosenttia vä-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

hennyksistä. Toisin kuin yleensä kuvitellaan, vähennykset painottuvat yksityisautoiluun erityisesti suurten kasvukeskusten kehyskunnissa.

Nykyinen vähennysjärjestelmä lisää liikennettä, koska se sisältää epäsuoran kannustimen muuttaa kauemmas työpaikasta. Maankäytön hajautumisen taustalla on useita vaikuttimia, mutta tämä on niistä yksi. Siksi vähennystä voi pitää ympäristölle haitallisena tukena, vaikka sillä onkin perusteensa.

Pidemmällä aikavälillä tavoitteena tulee olla siirtyä vähemmän byrokraattiseen ja paremmin ilmastopolitiikkaa tukevaan kilometripohjaiseen järjestelmään. Siinä vähennyksen perusteena olisi etäisyys työpaikasta, eikä vähennys riippuisi kulkutavasta. Vähennyksen suuruuteen voisi vaikuttaa myös se, onko alueella tarjolla julkista liikennettä vai ei — toisin sanoen vähennys olisi suurempi maaseudulla kuin kaupungeissa.

Vähennykset koskettavat noin 800 000 henkilöä, joten niillä on suuri vaikutus monien ihmisten talouteen. Siksi tarkistuksissa on oltava maltillinen ja asiassa voidaan edetä vaiheittain.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaesitys 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin työmatkavähennyksen muuttamiseksi kilometripohjaiseksi ja kulkutavasta riippumattomaksi ja samalla vähennyksen maltilliseksi pienentämiseksi.

10. Muut verot

03. Autovero

Autoveroa kevennetään hallituskauden aikana 200 milj. euroa ja ajoneuvoveroa kiristetään 100 milj. euroa. Kokonaisuus keventää autoilun verotusta hallituskaudella noin 100 milj. euroa.

Autovero on Suomessa verrattain korkea, ja sitä voi pitää osasyynä vanhaan autokantaan. Verotuksen painopisteen siirto auton hankinnan yhteydessä maksettavasta autoverosta vuosittain maksettavaan ajoneuvoveroon on tätä taustaa vasten perusteltu.

Autoilun kokonaisverotuksen keventäminen ei tässä taloudellisessa tilanteessa kuitenkaan ole perusteltua. Veronkevennysvara tulee ohjata työn verotuksen keventämiseen ja kaikista pienituloisimpien ihmisten taloudellisen tilanteen parantamiseen.

Vihreät esittävät, että autoveroa kevennettäisiin 100 milj. euroa, mikä tekee kokonaisuudesta kustannusneutraalin, kun ajoneuvoveroa on tarkoitus korottaa saman verran. Tämä toteutettaisiin niin, että peruutetaan portaittaisista autoveron kevennyksistä vuosille 2018 ja 2019 osoitetut noin 50 milj. euron osuudet.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Päästöihin kiinnitetty autovero on vahvasti ohjannut ihmisiä hankkimaan vähemmän päästäviä autoja, ja tätä kannustinta on syytä edelleen vahvistaa. Erityisen tärkeää olisi nopeuttaa sähköautojen ja muiden nollapäästöisten autojen määrän lisääntymistä. Tähän voitaisiin kannustaa poistamalla määräaikaaisesti vuoteen 2019 saakka nollapäästöautoilta autovero. Tämä vauhdittaisi vaihtoehtoisten teknologioiden kehitystä, ja sähkö- ja biokaasuautot yleistyisivät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin vapauttaakseen nolla- ja hyvin vähäpäästöiset autot autoverosta määräajaksi vuoden 2019 loppuun saakka.

07. Ajoneuvovero

Autoveroa kevennetään hallituskauden aikana 200 milj. euroa ja ajoneuvoveroa kiristetään 100 milj. euroa. Kokonaisuus keventää autoilun verotusta hallituskaudella noin 100 milj. euroa.

Autovero on Suomessa verrattain korkea, ja sitä voi pitää osasyynä vanhaan autokantaan. Verotuksen painopisteen siirto auton hankinnan yhteydessä maksettavasta autoverosta vuosittain maksettavaan ajoneuvoveroon on tätä taustaa vasten perusteltu.

Autoilun kokonaisverotuksen keventäminen ei tässä taloudellisessa tilanteessa kuitenkaan ole perusteltua. Veronkevennysvara tulee ohjata työn verotuksen keventämiseen ja kaikista pienituloisimpien ihmisten taloudellisen tilanteen parantamiseen.

Vihreät esittävät, että autoveroa kevennettäisiin 100 milj. euroa, mikä tekee kokonaisuudesta kustannusneutraalin, kun ajoneuvoveroa on tarkoitus korottaa saman verran. Tämä toteutettaisiin niin, että peruutetaan portaittaisista autoveron kevennyksistä vuosille 2018 ja 2019 osoitetut noin 50 milj. euron osuudet.

Päästöihin kiinnitetty autovero on vahvasti ohjannut ihmisiä hankkimaan vähemmän päästäviä autoja, ja tätä kannustinta on syytä edelleen vahvistaa. Erityisen tärkeää olisi nopeuttaa sähköautojen ja muiden nollapäästöisten autojen määrän lisääntymistä. Tähän voitaisiin kannustaa poistamalla määräaikaaisesti vuoteen 2019 saakka nollapäästöautoilta ajoneuvovero. Tämä vauhdittaisi vaihtoehtoisten teknologioiden kehitystä, ja sähkö- ja biokaasuautot yleistyisivät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin vapauttaakseen nolla- ja hyvin vähäpäästöiset autot ajoneuvoverosta määräajaksi vuoden 2019 loppuun saakka.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 2 vihr

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 25 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2015

Touko Aalto vihr
Ozan Yanar vihr

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

VASTALAUSE 3 vas

Yleisperustelut

1 Vasemmiston vaihtoehdon tiivistelmä

Vasemmiston vaihtoehto on talouskasvun aktiivinen käynnistäminen ja valtion menojen kohdentaminen työllisyyden parantamiseen sekä kysynnän vahvistamiseen. Tämä on paras ja kestävä tapa saada valtion velkaantumisen hallintaan.

Velka ei vähene menoja leikkaamalla, vaan talouden kasvua vahvistamalla. Monet Euroopan maat ovat leikanneet huonoin tuloksin. Useat kotimaiset ja ulkomaiset taloustieteilijät pitävät leikkauksia vahingollisina. Vaarana on työttömyyden, velan ja valtiontalouden alijäämän kasvaminen entisestään.

Taloutta hyydyttävät leikkaukset on peruttava. Etuuksien heikentäminen on vahingollista niin tasa-arvon kuin kotimaisen kysynnänkin kannalta. Emme leikkaa eläkeläisten, opiskelijoiden ja työttömien tuloja. Emme myöskään hyväksy epäoikeudenmukaisia työelämän pakkolakeja, vapaapäivien ja sairauslomien leikkaamista palkansaajilta. Suomen talous ei nouse pakolla, vaan luottamuksella ja kaikkia kunnioittavalla yhteistyöllä.

Verotus on tehtävä oikeudenmukaisemmaksi. Erillisestä pääomatuloverosta on luovuttava ja verotettava kaikkia ansio- ja pääomatuloja yhteisen progressiivisen taulukon mukaan. Näin suuria pääomatuloja nauttivien verotus kiristyy ja pienien pääomatulojen verotus kevenee. Pienituloisten ostovoimaa tukee kunnallisverotuksen perusvähennyksen korotus. Suurituloisten niin sanottua solidaarisuusveroa esitämme laajennettavaksi koskemaan myös kansanedustajien tuloluokkaan kuuluvia ihmisiä. Esitämme myös osinkoverotuksen kiristämistä ja ulkomaista autoteollisuutta hyödyttävän autoveron alentamisen perumista.

Kotimaisen kysynnän ja investointien lisäämiseksi esitämme arvonlisäveron määräaikaista alenamista kahdella prosenttiyksiköllä. Alennus koskee kaikkia arvonlisäverokantoja. Arvioimme, että toimenpide lisää talouden kasvua ensi vuonna 0,8 prosenttiyksikköä. Kasvu parantaa työllisyyttä, lisää verotuloja ja pienentää valtionvelkaa suhteessa bruttokansantuotteeseen. Määräaikaisuuden vuoksi arvonlisäveron alennus ei lisää deflaation riskiä, vaan kannustaa ihmisiä kuluttamaan ja yrityksiä investoimaan.

Työttömyystilanteen helpottamiseksi esitämme työllisyysmäärärahoihin 87 miljoonan euron lisäystä. Suomen tulevaisuus varmistetaan panostamalla koulutukseen ja tutkimukseen. Torjumme jyrkästi niihin kohdistuvat vahingolliset leikkaukset.

Pitkän aikavälin tavoitteemme on perustuloon siirtyminen. Askeleena kohti perustuloa esitämme työttömyysturvan ja yleisen asumistuen suojaosaa nostettavaksi 200 eurolla kuukaudessa, eli viiteensataan euroon. Työttömyysturvan suojaosan korottamisesta hyötyisi noin 60 000 kotitaloutta, keskimäärin noin 350 eurolla vuodessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Vasemmisto haluaa vahvistaa niitä tekijöitä, jotka ovat tehneet Suomesta hyvinvointiyhteiskunnan. Vaihtoehtomme rakentuu työllisyyttä parantavan suhdannepolitiikan ja työllisyyttä parantavien rakenteellisten uudistusten pohjalle. Vaihtoehdossamme valtion velanotto lisääntyy staattisen laskelman mukaan 1,5 miljardia euroa vuonna 2016. Elvyttävä vaikutus voi kuitenkin vähentää velanoton tarvetta suhteessa hallituksen budjettiin jo ensi vuonna, kun verotulot kasvavat ja työttömyysmenot pienenevät. Työllisyyden paraneminen ja talouskasvu pitävät velkasuhteen pitkällä aikavälillä kestäväenä.

2 Tavoitteena oikeudenmukainen ja ekologisesti tasapainoinen maailma

Politiikkamme lähtökohta on jokaisen perusoikeuksien, vapauksien ja toimeentulon turvaaminen. Kaikilla ihmisillä on oikeus riittävään toimeentuloon ja tasavertaiseen mahdollisuuteen kouluttautua. Jokaisella on oikeus rakentaa parempaa tulevaisuutta itselleen ja läheisilleen.

Ympäristön kannalta kestävän Suomen rakentaminen edellyttää energian verotuksen uudistamista. Verotuksen on tuettava energian säästämistä ja uusiutuvan energian tuotantoa. Maantieliikenteen verotuksen uudistaminen on osa kestävän Suomen hanketta. Kumpikaan näistä ei rajoitu vain yhtenä varainhoitovuonna tehtäviin uudistuksiin.

Kasvavien tulo- ja terveyserojen sijaan haluamme rakentaa Suomen, joka takaa mahdollisimman laajan hyvinvoinnin mahdollisimman monelle. Hyvinvointivaltion rahoitus on turvattava. Aggressiiviseen verosuunnitteluun, veroparatiiseihin, harmaaseen talouteen, finanssikeinoille ja ilmastomuutokseen on puututtava yhteisillä ratkaisilla ja poliittisella ohjauksella.

Työelämän laatua on parannettava ja päivitettävä sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmää, jotta se huomioi työmarkkinoiden pirstaloituneisuuden ja jatkuvan muutoksen. Uuden teknologian mahdollisuuksien on hyödytettävä kaikkia. Hyvin toimivat palvelut ja infrastruktuuri, tasa-arvoinen koulutusjärjestelmä ja toimeentulon nopeasti muuttuvissa elämäntilanteissa turvaava sosiaaliturva ovat niin palkkatyöläisen, freelancerin, yrittäjän kuin työttömänkin etu.

Työttömyysturvavaleikkaukset vievät päinvastaiseen suuntaan ja syrjäyttävät yhä enemmän työikäisiä ja -haluisia ihmisiä. Työttömyyden kasvusta huolimatta myös ELY- ja TE-keskusten henkilöstöä on vähennetty. Työllisyysmäärärahojen lisääminen on välttämätöntä.

Maailma on vauraampi kuin koskaan, mutta vauraus on keskittynyt yhä harvempien käsiin. Rikkin prosentti omistaa yli puolet maailman varallisuudesta. Suomen etu on tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden, ostovoiman ja vakauden lisääntyminen maailmassa. Kehitysyhteistyöllä torjutaan köyhyyttä, parannetaan ihmisoikeuksia, ehkäistään sotia ja pakolaisuutta sekä torjutaan ilmastomuutosta. Kehitysyhteistyötä tarvitaan juuri nyt, kun Eurooppaan ja Suomeen hakeutuu tuhansia turvapaikanhakijoita konfliktialueilta.

3 Kestävän talouden avaimet työllisyys ja osaaminen

Suomen kansantuote on supistunut kolmena vuotena peräkkäin. Valtiovarainministeriö ennustaa vuoden 2016 kasvuksi 1,3 prosenttia ja Euroopan komissio 0,7 prosenttia. Työttömyys ja valtiontalouden alijäämä ovat jatkaneet kasvuaan. Työ- ja elinkeinoministeriön ennusteen mukaan

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

vuonna 2016 Suomessa on enemmän työttömiä työnhakijoita kuin koskaan aiemmin 2000-luvun aikana. Taustalla on sekä tuotantorakenteeseen liittyviä että suhdannepoliittisia syitä.

Yhdysvalloista liikkeelle lähtenyt finanssikriisi rantautui Eurooppaan vuonna 2009, ja Suomen talous supistui yli kahdeksan prosenttia. Suomessa tuolloin harjoitetun elvytyspolitiikan seurauksena talousluottamus nousi meillä nopeammin kuin euroalueella keskimäärin ja työttömyyden kasvu taittui jo vuonna 2010. Elvytys kuitenkin lopetettiin liian aikaisin, ja myöhemmin tehdyt kiristykset ovat supistaneet talouskasvua.

Vuonna 2010 paljastunut Kreikan talouden alijäämäisyys ja siitä seurannut maksukyvyttömyys laajeni koko euroaluetta koskevaksi kriisiksi. Kriisimaille tukipakettien ehdoiksi asetetut vaatimukset rajuista leikkauksista julkisiin menoihin tarkoittivat käännettä eurooppalaisessa talouspolitiikassa. Koko Eurooppa turvautui kysynnälle tuhoisiin leikkauksiin, vaikka kaikkien elvytykseen kykenevien maiden olisi pitänyt yhdessä nostaa Eurooppa lamasta.

Euroopan laajuisesta kireästä finanssipolitiikasta johtunut viennin kysynnän lasku heikensi Suomen talous- ja työllisyystilannetta. Luottamus laski kaikilla toimialoilla, ja kotimaiset investoinnit supistuivat vähentäen kysyntää kotimarkkinoilla. Vientituotteiden kysyntää heikensivät lisäksi Venäjän talouden supistuminen, pakotteet ja Venäjän viennin heikot tulevaisuudennäkymät.

Suomessa supistettiin julkista taloutta vuodesta 2013 alkaen. Menoleikkaukset ja säästöt ovat supistaneet Suomen taloutta arviolta noin kolme prosenttia. Kokonaistuotanto ei ole palautunut vuoden 2009 syöksyn jälkeen.

Heikentynyt kysyntä on johtanut investointikriisiin. Yritysten investointiaste on alhaisin sitten 1990-luvun laman, ja yritykset jakavat kasvavat kassavirrat osinkoina. Erityisen huolestuttavaa on yritysten vähentyneet panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Elektroniikkateollisuuden ja metsäteollisuuden korkean tuottavuuden työpaikkoja on hävinnyt vuodesta 2008 lähes 100 000. Vanhan teollisuuden rinnalle tarvitaan korkeaa tuottavuutta ja jalostusasteen nostoa.

Yhteisvaluutta euro rajoittaa Suomen talouspoliittista liikkumavaraa. Rahaliitossa kilpailukykyä ei voi parantaa omalla rahapolitiikalla, kuten devalvaatiolla. Lisäksi euroalueella on poliittisin päätösin suosittu kireää finanssipolitiikkaa. Kireä julkinen talous ja raamit julkisen velan määrittämiselle sekä alijäämälle ovat kaventaneet hallitusten talouspoliittista liikkumavaraa. Leikkauspolitiikka on johtanut työttömyyden ja julkisen velan kasvuun monissa euromaissa sekä pitkittänyt euroalueen taantumaa.

Korkea työttömyys ja 1990-luvun lamasta periytyvä pitkäaikaistyöttömyys sekä työpahoinvointi muodostavat Suomessa keskeisen rakenneongelman. Työikäisten työllisyysastetta laskevat pitkät työttömyysjaksot, ennenaikaiset eläköitymiset ja työkyvyttömyys.

Hallitus tavoittelee velkaantumisasteen taittamista vaalikauden loppuun mennessä. Lisävelkaa ei hallituksen mukaan oteta enää vuoden 2021 jälkeen ja kokonaisveroaste ei hallituskauden aikana

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

saa nousta. Keinoina esitetään sekä 10 miljardin säästöjä ja rakenteellisia uudistuksia että Suomen kustannuskilpailukyvyyn parantamista viidellä prosentilla työmarkkinuudistusten avulla.

Loppiaisen ja helatorstain palkattomuus, sairauspäivärahojen ja lomarahojen leikkaaminen tai julkisen sektorin lomien lyhentäminen eivät auta Suomen talousongelmiin. Keskeisimpiä ongelmia eivät ole liian korkea kustannustaso, työn tarjonnan puute tai liian suuri julkinen sektori.

Suomen julkisen talouden kestävä tasapainottaminen voi tapahtua vain nostamalla työllisyysastetta ja alentamalla työttömyyttä. Arvonlisäveron alennuksella aikaansaadaan kasvusysäys ja palautetaan kuluttajien luottamus, jota hallituksen pakkolakiuhkailu on rapauttanut. Kaikkien talouspoliittisten toimenpiteiden sekä rakenteellisten uudistusten tulee tähdätä työllisyyden parantamiseen.

Hallituksen päätökset neljän miljardin euron etupainotteisesti toteutettavista leikkauksista uhkaavat ensi vuodelle ennustettua orastavaa talouskasvua. Kasvatukseen, koulutukseen ja muihin julkisiin palveluihin kohdistetut leikkaukset lisäävät työttömyyttä. Sosiaalietuuksien leikkaukset ovat epäoikeudenmukaisia ja heikentävät ostovoimaa. Hintojen laskusta johtuvaa etuuksien indeksien alennusta ei tule toteuttaa. Palkansaajien ostovoimaa puolestaan heikentävät hallituksen työvoimapolitiittiset esitykset yhdessä maltillisten palkankorotusten kanssa. Työttömyyden kasvun jatkuessa valtion menot kasvavat ja tulot vähenevät. Siksi myös velkaantuminen tulee jatku-
maan.

Koulutus- ja tutkimusmäärärahojen leikkauksilla heikennetään tulevaisuuden talouskasvun tärkeimpiä tekijöitä. Koulutukseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja digitalisaatioon satsaaminen on keskeistä talouskasvulle, työllisyydelle ja julkisen talouden rahoitusasemalle. Menetetyn korkean tuottavuuden työpaikat on korvattava uusilla. Emme voi kilpailla palkka-alella, vaan tuottavuutta on haettava tuotannon arvonlisäystä kasvattamalla.

Yksikkötyökustannusten nousun syy Suomessa on tuottavuuden heikentyminen, joka johtuu korkean tuottavuuden työpaikkojen häviämisestä. Sen sijaan Suomen palkkataso ei ole kilpailijamaita korkeampi. Eurostatin tilastojen mukaan työvoimakustannukset olivat Suomessa vuonna 2014 matalammat kuin Ruotsissa ja samalla tasolla kuin Saksassa. Myös työvoimakustannusten kasvu on ollut meillä hitaampaa. Suhteellisen kilpailukyvyyn parantamiseksi ei tarvita pakkolakeja.

Hallituksen työmarkkinapolitiittiset esitykset tarkoittavat suoraa tulonsiirtoa työnantajille ja supistavat kotimaista kysyntää. VM:n laskelman mukaan sosiaaliturvamaksun alentamisen hinta on 847 miljoonaa euroa. Mitään takeita toimien työllisyysvaikutuksista ei kuitenkaan ole. Vuonna 2009 tehdyn Kela-maksun poiston kustannukset olivat noin 800 miljoonaa, ja yhteisöveron alentaminen 4,5 prosenttiyksiköllä vuonna 2013 vähensi verotuloja yhteensä noin 800 miljoonaa. Työllisyysvaikutukset jäivät olemattomiksi.

World Economic Forumin vuonna 2014 julkaistussa kilpailukykyvertailussa Suomi sijoittui EU-maista ensimmäiseksi ja maailmassa neljänneksi. Suomen keskeinen vahvuus on koulutusjärjestelmä, joka antaa valmiudet sopeutua nopeasti muuttuvaan työelämään, korkean teknologian omaksumiseen ja innovaatioihin. Suomelle ominaista on myös osallistava kasvu, johon kuuluu

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

toimivat työmarkkinat, vähäiseen eriarvoisuuteen perustuva sosiaalinen osallisuus, sosiaalipalvelut ja kaikkien mahdollisuus parantaa omaa asemaansa taustasta riippumatta.

4 Vasemmiston rakenneuudistukset

Vasemmiston tavoittelemat rakenteelliset uudistukset koskevat sekä Suomea, euroaluetta että koko Euroopan unionia.

a) Täyskäännös työllisyyspolitiikkaan, kokeilu kuuden tunnin työpäivästä

Vasemmistoliitto vaatii täyskäännöstä Suomen työllisyyspolitiikkaan. Pelkkä työllisyyden tilastollinen parantuminen ei riitä. On satsattava työn laatuun, työehtosopimusten noudattamiseen, sukupuolten palkkatasa-arvon toteuttamiseen, työhyvinvointiin sekä riittävään toimeentuloon.

Työttömyyden hillitsemiseksi on lisäksi turvattava riittävät työllisyysmäärärahat ja osoitettava lisämäärärahaa vaikuttavimpiin työllistäviin toimenpiteisiin, etenkin palkkatukeen. Työttömyys-turvan ja yleisen asumistuen suojaosaa tulee nostaa.

Pätkä-, silppu- ja vuokratyöntekijöille on annettava samat oikeudet kuin vakituisissa työsuhteissa oleville. Vuokratyöntekijöiden käyttäminen muuten kuin toistaiseksi voimassaolevissa työsuhteissa vuokratyötä välittävissä yrityksissä ja nollatuntisopimukset on kiellettävä. Pienyritysten työllistämiskynnystä on taloustilanteen vuoksi alennettava määräajaisesti, esimerkiksi työttömien nuorten ja vastavalmistuneiden palkan sivukulua alentamalla.

Työajan lyhentäminen ja työaikajoustot tulee toteuttaa työntekijän lähtökohdista käsin. Työllistämisen vauhdittamiseksi Vasemmisto esittää työmarkkinajärjestöille, että ne edistäisivät kuuden tunnin työpäiväkokeilua ansioita alentamatta. Ruotsin kokeilussa sekä työn tuottavuus että työhyvinvointi ovat lisääntyneet kokeilun myötä.

b) Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta demokraattiseen aluehallintoon

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen on välttämätöntä laadukkaiden palvelujen turvaamiseksi tulevina vuosina. Vasemmiston sosiaali- ja terveydenhuollon malli rakentuu vaaleilla valituille sote-alueille, joilla olisi verotusoikeus ja joiden valtuustot valittaisiin suorilla vaaleilla. Nykyisten välitason moninaisten järjestelyjen sijaan tästä olisi helppo edetä yksinkertaiseen kolmiportaiseen hallintomalliin. Näin taataan sekä alueellinen tasa-arvo että lähidemokratia.

Vasemmisto painottaa sote-ratkaisussa laadukkaiden, tasa-arvoisten ja kohtuuhintaisten julkisten palveluiden ensisijaisuutta. Lähtökohtana pitää olla kansalaiset ja palvelut, ei nykyisten hallinnollisten järjestelmien säilyttäminen.

c) Perustulolla nykyaikaa ja selkeyttä sosiaaliturvaan

Perusturvan tasoa on nostettava. Riittävä perusturva ei ole pelkästään oikeudenmukaisuuskysymyös vaan oikein toteutettuna perustulo nostaa kaikista köyhimpien ja vähävaraisimpien ostovoimaa ja hyödyttää näin ollen kokonaiskysyntää. Sosiaaliturvaa on kehitettävä kohti yhden luokun

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

periaatteella toimivaa perustuloa. Perustulo helpottaisi niin työttömien ja osa-aikatyötä tekevien kuin itsensä työllistäjien ja freelancereidenkin toimeentuloa. Perustulo lisäisi työttömien mahdollisuutta ottaa vastaan töitä ja vähentäisi byrokratiaa.

Vasemmistoliiton perustulomalli rakentuu jokaisena kuukautena jokaiselle Suomessa pysyvästi asuvalle täysi-ikäiselle ei-eläkeläiselle maksettavasta perustulosta. Perustulon on oltava vähintään sen suuruinen, että se ei heikennä kenenkään toimeentuloa nykyisestä. Takuueläke on nostettava perustulon tasolle. Ansiosidonnaiset etuudet, asumistuki ja toimeentulotuki täydentävät perustuloa. Asumistuen kannustinloukkuja tulee vähentää korvaamalla sen tarkistusrajat portaattomalla mallilla. Perustuloa ylittäviä tuloja verotetaan progressiivisesti.

d) Siirtolaispolitiikan ja kotouttamisen uudistaminen

Maahanmuutto on Suomelle mahdollisuus, se lisää kilpailukykyä, kasvattaa ulkomaankauppaa, vahvistaa yrittäjyyttä ja lisää monipuolista osaamista sekä kansainvälisiä verkostoja. Lisäksi maahanmuutto nuorentaa väestön ikärakennetta ja vastaa kestävyysvajeeseen. Viime aikoina lisääntyneeseen turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten määrään vastataan kotouttamista parantamalla.

Kotouttamiseen kuuluva koulutus, kuten kielikoulutus, tulisi siirtää työ- ja elinkeinoministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön, jossa on paras koulutusosaaminen. Kotouttamiskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja, ja kotouttamisen tulee olla kaikkien maahanmuuttajien saatavilla.

Suomen kansalaisuuden ehtona olevaa kielitaitovaatimusta on arvioitava uudelleen. Kielikoulutus on aloitettava heti turvapaikanhakijan saavuttua maahan ja karenssiajoista on luovuttava. Kotoutumisen tukemiseksi on kehitettävä kielikoulutusta ja muuta koulutusta yhdistäviä opintopolkuja. Aikaisemman osaamisen tunnistamiseen on luotava selkeät käytännöt.

Karenssiajoista luopuminen ja maahanmuuttajien työelämään siirtymisen helpottaminen ei kuitenkaan saa tarkoittaa työllistävien alojen palkka-alennuksia. On säädettävä minimipalkka ja ammattiliitoille ryhmäkanneoikeus, jotta voimme taata kaikille oikeudenmukaisen ja tasavertaisen kohtelun työmarkkinoilla.

e) Energiaremontilla työllisyyttä ilmastomuutosta vastaan

Vasemmistoliitto ajaa uusiutuvan, hajautetun ja nykyistä tehokkaamman energiantuotantojärjestelmän rakentamista. Energiantuotannossa on panostettava uusiutuviin energianlähteisiin ja energian säästöön. Energian kulutuksen taso on pudotettava vuoteen 2030 mennessä noin 60 prosenttiin nykyisestä, jotta pääosa energiasta voidaan tuottaa uusiutuvilla energiamuodoilla. Energiatehokkuuden parantaminen luo uusia työpaikkoja ja synnyttää uutta vientiteollisuutta.

Vasemmistoliiton tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta, jossa kierto- ja biotalouden mukaisesti luonnonvaroja käytetään kestävästi.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Uusiutuvaa energiaa kahlitsevat ympäristölle haitalliset tuet sekä puuhakkeen ja turpeen välinen tukirakenne on poistettava. Sen sijaan tulee tukea kotimaista ja kestävästi tuotettua bio- ja aurinkoenergiaa, tuulivoimaa sekä maalämpöä. Keskitetyistä suurvoimaloista on siirryttävä hajautettuun, koko maassa työllistävään ja huoltovarmuutta tukevaan pientuotantoon. Ydinvoiman lisärakentamisesta tulee luopua.

f) Maantieliikenteen verotuksen uudistaminen

Maantieliikenteen verotusta on uudistettava kokonaisuudessaan ympäristömyönteiseksi. Ympäristösyiden lisäksi painetta uudelleen arviointiin luo myös ulkomaalaisten liikenteenharjoittajien erilainen kilpailuasetelma. Uudistaminen koskee niin ajoneuvon hankinnan, omistuksen ja polttoaineen verotusta kuin mahdollista ajettujen kilometrien verotustakin. Samassa yhteydessä arvioidaan luonnollisesti uudestaan myös kilometrikorvaukset ja työmatkakulujen verovähennys.

g) Aktiivisella asuntopolitiikalla koti kaikille

Asunto on ihmisoikeus. Kohtuuhintainen ja riittävä asuntotuotanto on keskeistä kasvulle, työllisyydelle ja ihmisten toimeentulolle. Asunnottomuuden ratkaisu ja turvapaikanhakijoiden vilkastuttama maahanmuutto lisäävät tarvetta asuntotuotannolle.

Asuinalueiden kehittämisohjelmaa eli lähiöohjelmaa tulee jatkaa. Lähiöissä asuu 1,5 miljoonaa suomalaista. Tavoitteena tulee olla viihtyisät, turvalliset ja kiinnostavat asuin ympäristöt, asuinalueiden palvelutarjonnan ja elinkeinotoiminnan edistäminen, asukkaiden osallisuus, terveys ja hyvinvointi sekä asuinalueiden eriytymisen ehkäisy.

Valtion korkotukilainojen ehtojen heikentäminen vähentää vuokra-asuntotuotannon määrää ja nostaa vuokria. Korkotukilainojen omavastuukorkoa ei tule leikata.

Nykyisessä suhdannetilanteessa korjausinvestoinneilla olisi suuret kerrannaisvaikutukset työllisyyteen ja talouden aktiivisuuteen. Korjausavustusten leikkauksen sijaan korjaus- ja energiaavustuksia on lisättävä. Samalla korjausavustukset on kohdistettava erityisesti energiatehokkuuden ja esteettömyyden parantamiseen.

Kaikilla maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimusalueilla on otettava käyttöön käynnistysavustukset valtion tukemassa vuokra-asuntotuotannossa. Ne olisivat kannuste kunnille ja niiden alueilla toimiville vuokrataloyhtiöille vauhdittaa asuntotuotantoa. Käynnistysavustuksiin tulee varata vähintään 15 miljoonaa euroa vuodessa, mikä mahdollistaisi vuosittain 2 000 vuokra-asunnon rakennuttamisen.

Edellä olevilla ehdotuksilla ei ole vaikutuksia talousarvioon, sillä ne voidaan rahoittaa valtion asuntorahaston avulla.

h) Harmaa talous kuriin ja yhtenäinen yhteisöveropohja Euroopan unioniin

Valtion budjetti olisi tasapainossa, jos harmaa talous saataisiin kuriin ja verovuoto veroparatiiseihin tukittaisiin. Vasemmisto vaatii harmaan talouden torjumiseksi tiukempaa lainsäädäntöä, pa-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

rempaa valvontaa ja kovempia sanktioita sekä harmaan talouden torjunnan määrärahojen turvaamista. Suomen on lopetettava kansainvälisten lainsäädäntöhankkeiden vastustus ja edistettävä harmaan talouden torjuntaa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Ehdotamme 30 prosentin lähdeveron säätämistä kaikille hallintarekisteröidyille osakkeille. Ulkomainen omistaja voi vaatia jälkikäteen veronpalautusta kotimaansa verotason tai verosopimuksen ylittävältä osalta. Julkiset hankinnat vastaavat noin 17 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Julkisiin hankintoihin on sovellettava yritysten maakohtaiseen kattavaan veroraportointiin liittyviä kriteerejä. Lisäksi on perustettava verottajalle avoin yritysten omistajatietorekisteri. Veron kiertämistä koskevia lainkohtia on täsmennettävä niin, etteivät vähäpätöiset liikelähdet perusteet estä puuttumista verosuunnitteluun.

Hallituksen tulee asettaa tavoitteeksi yhtenäisen yhteisöveropohjan luominen Euroopan unionin alueelle. Näin estetään jäsenmaiden haitallista verokilpailua. Samalla tulee eri järjestelyin estää unionin ulkopuolisten alueiden käyttö verojen välttelyyn.

Euroopan unionissa Suomen tulee myös ajaa pakollista maakohtaista yhtiöiden vero- ja talousraportointia sekä varmistaa, että viime vuosina edistynyt automaattinen verotietojen vaihto saadaan toimintaan ilman porsaanreikiä. EU:n kykyä puuttua jäsenmaiden haitalliseen verokilpailuun tulee vahvistaa.

i) Koulutus ja tutkimus takaavat tulevaisuuden

Työelämä muuttuu nopeassa tahdissa, työtehtävät ja ammattirakenne muuttuvat. On entistä tärkeämpää päivittää ammattitaitoaan tai opiskella kokonaan uusi ammatti. Niin koulutus- kuin tukijärjestelmienkin tulisi mahdollistaa ja helpottaa uuden osaamisen hankkimista. Erityisesti joustavaa ja helposti saavutettavaa aikuiskoulutusta on kehitettävä.

Lasten varhaiskasvatus on olennainen osa hyvin toimivaa ja laadukasta koulutusjärjestelmää. Hallituksen ehdotus rajoittaa jo heikossa asemassa olevien, kuten työttömien vanhempien lasten päivähoitoa on epäoikeudenmukaista ja heikentää todennäköisesti lasten myöhemmän koulutuksen vaikuttavuutta. Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajoitukset ja ryhmäkokojen kasvattaminen on peruttava.

Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen tarvitaan uudistettu järjestelmä, jossa tarjotaan kielikoulutusta mahdollisimman nopeasti maahantulon jälkeen, tunnustetaan ja tunnustetaan aiempi osaaminen, panostetaan muutokoulutukseen ja perehdytetään kulttuuriin.

Tiedepoliittisesti on panostettava laadukkaaseen perustutkimukseen, joka synnyttää myös huippututkimusta. Keskeistä on myös korkeakoulujen kansainvälisyyden säilyttäminen, mikä edellyttää koulutuksen maksuttomuuden säilyttämistä.

Viimeaikainen innovaatiotutkimus on myös osoittanut pitkän aikavälin laaja-alaisen perustutkimuksen merkityksen innovaatio- ja elinkeinopolitiikan kivijalkana. Tätä kivijalkaa hallituksen leikkaukset moukaroivat lujaa. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten riippumattomuus tulee turvata.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen arvonnäköveron määräaikaista alentamisesta ja tuo esityksen eduskunnalle keväällä 2016.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee vuoden 2016 aikana sellaisen verouudistuksen, jossa pääomatulot yhdistetään ansiotulojen verotukseen samalla pienimpien tulojen verotusta keventäen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee maantiiliikenteen verotuksen uudistamisen kokonaisuudessaan ympäristömyönteiseksi, minkä lisäksi uudistukseen luo painetta myös ulkomaalaisten liikenteenharjoittajien erilainen kilpailuasetelma. Uudistaminen koskee niin ajoneuvon hankinnan, omistusasjan ja polttoaineen verotusta kuin mahdollista ajettujen kilometrien verotustakin. Samassa yhteydessä arvioidaan luonnollisesti uudestaan myös kilometrikorvaukset ja työmatkakulujen verovähennys.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee vuoden 2016 aikana sellaisen energiapolitiikan ja energiaverotuksen uudistuksen, joka tukee energiatehokkuuden lisäämistä, poistaa uusiutuvaa energiaa kahlitsevat ympäristölle haitalliset tuet sekä puuhakkeen ja turpeen välisen haitallisen sidoksen ynnä edistää kotimaista ja kestävästi tuotettua bio- ja aurinkoenergiaa, tuulivoimaa sekä maalämpöä. Sen sijaan ydinvoiman lisärakentaminen ei voi sisältyä tähän energiapolitiikkaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pikaisesti puolueettomalle taholle selvitettäväksi leikkauspolitiikan vaikutukset eri väestöryhmiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa tavoitteeksi yhtenäisen yhteisöveropohjan luomisen Euroopan unionin alueelle, jotta voidaan ehkäistä jäsenmaiden haitallista verokilpailua.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti kotouttamiseen kuuluvan koulutuksen, kuten kielikoulutuksen, siirtämisen työ- ja elinkeinoministeriöstä opetus- ja kult-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

tuuriministeriöön, jossa on paras koulutusosaaminen. Kotouttamiskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja, ja kotouttamisen tulee olla kaikkien maahanmuuttajien saatavilla.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallitus ei ole talousarvioehdotuksellaan eikä muilla esittämillään toimenpiteillä saamassa aikaan Suomen talous- ja työllisyystilanteessa käännettä parempaan. Päinvastoin leikkauspolitiikkanaan hallitus heikentää ostovoimaa, kotimaista kulutuskysyntää ja talouskasvua ja näin vain pahentaa työttömyystilannetta ja yhteiskunnan eriarvoisuutta. Näin ollen hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

Hallitus haluaa rahoittaa kärkihankkeensa myymällä valtion omaisuutta. Tietyissä rajoissa tämä voi olla perusteltua, jos kyse on omistuksista, joilla ei ole strategista merkitystä ja joiden tuotto on vähäinen.

Sen sijaan ei ole perusteltua luopua sellaisista omistuksista, joiden tuotto on parempi kuin valtion lainojen korkotasoa tai joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 23.10 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että valtio pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää Suomen valtionlainojen korkotason.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomi on ollut vahva kehitysyhteistyön toimija ja puolestapuhuja. Olemme esimerkiksi olleet vahva naisten ja tyttöjen oikeuksien tukija, vähemmistöjen tukija sekä yksi suurimmista ilmastomuutoksen torjumiseksi työskentelevän YK:n ympäristöohjelma UNEP:n tukijoista.

Kehitysyhteistyön leikkaus lopettaisi lukemattomia hankkeita, veisi kansalaisjärjestöiltä toimintaedellytyksiä sekä vähentäisi humanitaarista apua. Merkittävä osa rahoituksesta myös kanavoitaisiin uudelleen köyhyyden torjumisesta yritysten vienninedistämiseen. Uhkana on köyhyyden, nälän, eriarvoisuuden ja sekasorron lisääntyminen maailman köyhillä ja haurailta alueilla, ihmisoikeuksien heikentyminen ja ilmastomuutoksen kiihtyminen.

Kehitysyhteistyö on erityisen ajankohtaista nyt, kun Eurooppaan ja Suomeen hakeutuu tuhansia turvapaikanhakijoita konfliktialueilta. Nimenomaan kehitysyhteistyöllä voidaan ehkäistä pakolaisuutta ja sotien syitä ennalta. Jos esitetyt leikkaukset toteutuvat, putoavat Suomen avunsaajista pois esimerkiksi konfliktialueet Etelä-Sudan ja Somalia.

Kehitysyhteistyön historiallisen suuri jopa yli 40 prosentin leikkaus merkitsisi käännekohtaa Suomen kansainvälisessä roolissa ja etäännyttäisi tärkeimmistä viiteryhmästämme Pohjoismaista. Muissa Pohjoismaissa pidetään itsestään selvänä, että maailman köyhyyden torjuminen on myös rikkaiden maiden velvollisuus.

Emme hyväksy hallituksen esittämää 300 miljoonan euron vähennystä. Säilyttämällä määräraha ennallaan turvataan kehitysyhteistyön jatkuvuus ja vaikuttavuus. Samalla esitämme Finnfundille osoitetun finanssisijoituksen pienentämistä.

Viite: Andersson ym. TAA 16/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 330 000 000 euroa.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus on esittänyt Finnfundille tarpeettoman suurta osakepääoman korotusta samalla, kun muutoin kehitysyhteistyön määrärahaa pienennetään tuntuvasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.89 vähennetään 90 000 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

90. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Monipuolisen yhteiskunnallisen keskustelun turvaamiseksi on tarpeen säilyttää riittävä määrärahataso. Vaihtoehto EU:lle ja Eurooppalainen Suomi ry ovat SPR:n, Kansalaisjärjestöjen konfliktin ehkäisyverkoston, Suomen Atlantti-seuran, Crisis Management Initiativen ja Kuurojen maailman liiton ohella järjestöjä, joille tällainen tuki olisi perusteltu.

Erityisavustuksen lisäksi hallitus esittää vähennettäväksi määrärahasta 206 000 euroa.

Viite: Myller TAA 193/2015 vp

Edellä olevan perustella ehdotamme,

että momentille 24.90.50 lisätään 200 000 euroa, mistä Eurooppalainen Suomi ry:lle 168 000 euroa ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 34 000 euroa.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tehokas harmaan talouden torjunta ja ruuhkaisten tuomioistuinten työn helpottaminen edellyttävät määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 8 700 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja tuomioistuinruuhkan keventämiseen.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tehokas harmaan talouden torjunta edellyttää määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.20.01 lisätään 3 800 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tehokas harmaan talouden torjunta edellyttää määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 1 000 000 euroa harmaan talouden torjumiseksi.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous aiheuttaa suuren laskun julkiselle taloudelle. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan harmaan talouden laajuus oli 5,5—7,5 % bruttokansantuotteesta. Euroopan komissio taas arvioi vuonna 2011, että Suomen harmaan talouden koko oli 13,7 % bruttokansantuotteesta. Arviot antavat viitteitä siitä, että harmaan talouden aiheuttama verovaje on merkittävä. Ehkäisemällä harmaata taloutta parannetaan julkisen talouden rahoitusasemaa, vähennetään velkaantumista ja lisätään talouspoliittista liikkumavaraa.

Hallitus on vuodesta 1996 lähtien antanut valtioneuvoston periaatepäätöksinä kuusi talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan toimintaohjelmaa. Jyrki Kataisen hallitus teki vuonna 2012 periaatepäätöksen, jolla harmaan talouden torjunta määritettiin yhdeksi hallituksen kärkihankkeista. Harmaan talouden torjunnan määrärahat vakiinnutettiin noin 20 miljoonaan euroon vuodessa.

Harmaan talouden torjuntaan panostaminen maksaa itsensä monin kerroin takaisin. Esimerkiksi vuonna 2014 valtion 20 miljoonan euron panostus tuotti rikos- ja verohyötyjen haltuunottona 47,7 miljoonaa euroa.

Vuoden 2016 talousarvioesitys sisältää leikkauksia harmaan talouden torjunnan määrärahoihin. Oikeusministeriön alaisesta korkeimman oikeuden toimintamenoista (25.10.01) esitetään vähennettäväksi 1,561 miljoonaa euroa harmaan talouden torjunnasta. Saman ministeriön alaisesta ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoista (25.20) esitetään vähennettäväksi 1,343 miljoonaa euroa ja syyttäjälaitoksen toimintamenoista (25.30.01) 3,296 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisesta työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista (33.02.07) esitetään vähennettäväksi 1,3 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriön alaisen verohallinnon toimintamenoihin hallitus esittää lisättäväksi 3,465 miljoonaa euroa harmaan talouden torjunnan muiden tehtävien jatkorahoitukseen ja 2,86

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

miljoonaa euroa harmaan talouden torjuntaan (28.10.01). Poliisin määrärahoihin esitetään 6,5 miljoonan euron negatiivista tasomuutosta.

Poliisin määrärahoihin on kohdistumassa 6,4 miljoonan euron leikkaus harmaan talouden torjuntaan. Leikkaus tarkoittaa 99 henkilön poistumista talousrikoksia selvittämistä. Samalla hallitus laskee arviotaan vuotuisesta valtiolle saatavasta rikoshyödyistä 50 miljoonasta eurosta 35 miljoonaan euroon. Esitetyntaloutta muutosella olisi valtiontaloutta heikentävä vaikutus.

Hallitus on joutunut taipumaan Vasemmiston ja muiden oppositioryhmien vaatimukseen palauttaa momentille harmaan talouden tutkimuksen edellyttämät määrärahat. Pidämme silti määrärahoita riittämättömänä.

Viite: Semi ym. TAA 284/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 6 400 000 euroa

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. (28.01 ja 20, osa) Hallinto

01. (28.01.01 ja 20.03) Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallituksen tulee avoimesti tuoda talouspoliittinen linjansa asiantuntijoiden arvioitavaksi ja selkeästi esitellä, mihin perustuvat sen keskeiset oletukset ja laskentaperusteet. Ulkopuoliset asiantuntijat ovat esimerkiksi valittaneet, että hallituksen tavoitteleman 5+5+5-"tuottavuusloikan" perusteita ei ole avattu.

Varsin erikoista oli puolestaan valtiovarainministerin esiintyminen eduskunnan kyselytunnilla kysyttäessä hallintarekisteristä. Ministerin antama tieto hankkeelle myönteisten lausuntojen määrästä poikkesi aivan täydellisesti todellisesta tilanteesta. Muutoinkin valtiovarainministerin tiedottaminen jättää toivomisen varaa.

Avoimuutta ja tasapuolisuutta on edellytettävä myös ministeriön tiedottamiselta. Hallintarekisterin valmisteluun liittyvä, julkisuuteen putkahtanut tiedotussuunnitelma sen sijaan osoittaa tavoitteena olleen julkisuuden manipuloinnin ja tiedotusvälineiden epätasapuolisen kohtelun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 28.01.01 perusteluissa lausutaan:

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö tiedottaa avoimesti talouspolitiikan keskeisistä oletuksista ja laskentaperusteista niin, että ne ovat ulkopuolisten asiantuntijoiden arvioitavissa, ja että ministeriön tiedottamisessa noudatetaan tiedotusvälineiden suhteen tasapuolisuutta, pyrkimättä harhauttamaan julkista keskustelua.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden tehokas torjunta edellyttää määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.01 lisätään 1 100 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta ja salakuljetusten estäminen edellyttävät korkeampaa määrärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.02 lisätään 3 200 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja salakuljetuksen torjuntaan.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus on esittänyt luovuttavaksi avustuksista perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen. Parhaan oppimistuloksen aikaansaamiseksi ryhmäkoot tulisi pitää pieninä. Samoin on perusteltua tukea kerhotoimintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 30 250 000 euroa, mistä 30 000 000 euroa avustukseen perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja 250 000 euroa kerhotoiminnan tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

30. Aikuiskoulutus

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)

Edellisellä hallituskaudella luotiin nuorten yhteiskuntatakuu nuorisotyöttömyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjumiseksi. Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportissa todetaan, että nuorisotakuun toteutuksen on oltava pitkäjänteistä, alueellisesti kattavaa ja ulotuttava kaikkiin nuoriin, myös maahanmuuttajiin.

Kireä taloustilanne kasvattaa edelleen nuorten välistä eriarvoisuutta. Nuorisotyöttömyys lisääntyy. Nuorten 15—24-vuotiaiden työttömyysaste, eli työttömien osuus työvoimasta, oli vuoden 2015 elokuussa 13,5 prosenttia, mikä oli 2,3 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuotta aiemmin. Nuorisotakuun avulla on kuitenkin onnistuttu pitämään nuorten työttömyysjaksot pääosin lyhyinä.

Osana nuorisotakuuta toteutettiin määräaikainen nuorten aikuisten osaamisohjelma, joka on tarjonnut pelkän peruskoulun varassa oleville 20—29-vuotiaille lisämahdollisuuden hakeutua tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen. Pelkän peruskoulun varassa olevien määrä on ollut hienoisessa kasvussa 2000-luvun alusta nuorisotakuun toteutumiseen asti.

Nuorten aikuisten osaamisohjelmassa 20—29-vuotiaiden, pelkän peruskoulun varassa olevien nuorten on ollut mahdollisuus suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai ammatillinen perustutkinto. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot on suoritettu näyttötutkintoina. Näyttötutkintoihin valmistavaa koulutusta on järjestetty oppilaitoksissa ja oppisopimuskoulutuksena.

Nuorten aikuisten osaamisohjelma on toistaiseksi saavuttanut sille asetetut määrälliset tavoitteet, ja siksi sitä on syytä jatkaa edelleen täysimääräisenä. Muuten vaarana on, että yhä useampia nuoria syrjäytetään koulutuksen, työelämän ja riittävän toimeentulon ulkopuolelle.

Viite: Andersson ym. TAA18/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.33 lisätään 20 000 000 euroa nuorten aikuisten osaamisohjelman jatkamiseen täysimääräisenä.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Eduskunnan enemmistö jähdytti hallituksen esityksestä yliopistoindeksin. Me olemme pitäneet indeksin jähdyttämistä vääränä.

Tämän lisäksi hallitus on esittänyt vuonna 2016 toteutettavaksi hallitusohjelmansa mukaisen 50 milj. euron pysyvän menosäästön. Tätä menosäästöä perustellaan korkeakoulujärjestelmän ja tutkimustoiminnan kustannustehokkuuden parantamisella ja hallinnon sekä korkeakouluverkon ra-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

tionalisoinnin perusteella. Katsomme, että esitetyllä tavalla menosäästöä ei synny vaan pysyvä säästö heikentää yliopistojen toimintaedellytyksiä ja on osoitus hallituksen vihamielisyydestä tutkimusta ja opetusta kohtaan. Esitämme, että säästöä luovutaan.

Viite: Andersson ym. TAA 19/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 50 000 000 euroa.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Eduskunnan enemmistö jähdytti hallituksen esityksestä ammattikorkeakouluindeksin voidakseen leikata määrärahoja. Me olemme pitäneet indeksin jähdyttämistä vääränä.

Lisäksi hallitus esittää, että vuonna 2016 toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti 25 milj. euron pysyvä menosäästö korkeakoulujärjestelmän ja tutkimustoiminnan kustannustehokkuuden parantamisen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisoinnin perusteella. Katsomme, että esitetyllä tavalla menosäästöä ei synny vaan pysyvä säästö heikentää ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä ja on osoitus hallituksen vihamielisyydestä tutkimusta ja opetusta kohtaan. Esitämme, että säästöä luovutaan.

Viite: Andersson ym. TAA 20/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.55 lisätään 25 000 000 euroa.

80. (29.80 ja 29.01, osa) Taide ja kulttuuri

Taide, tiede ja kulttuuri ovat oleellinen tekijä henkisen hyvinvoinnin luomisessa. Kaikkien väestöryhmien pääsy kulttuurin eri muotoihin tulee turvata. Pidämme tärkeänä että niihin panostetaan. Ja milloin katsotaan välttämättömäksi alentaa määrärahoja, se toteutettaisiin harkiten ja riittävän sopeutumisajan kuluessa. Ehdotetut määrärahasot merkitsevät irtisanomisia, sillä niitä ei voida enää toteuttaa luonnollisen poistuman kautta.

Kansainvälisen elokuva- ja tv-alan tuotantotuki

Kansainväliset elokuva- ja tv-tuotannot kuluttavat isoja määriä rahaa niissä maissa, joissa tuotantoja toteutetaan. Rahaa kulutetaan av-alan lisäksi mm. majoitukseen, tukipalveluihin ja ravintolapalveluihin. Tuotannot hakeutuvat yleensä maihin, jotka tarjoavat eri tukijärjestelmien kautta mahdollisuuden saada tuotantokulujen osittaispalautus kansallisen tukijärjestelmän kautta.

Favexin mukaan esimerkiksi Saksassa kannustimen on laskettu tuoneen 2,5 miljardin euron investoinnit ja tuottosuhde on ollut merkittävä: jokainen myönnetty euro on tuonut Saksaan 6 euroa. Viime vuosina lukuisat maat ovat lanseeranneet ja jatkokehittäneet omia kannustinjärjestel-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

miään kansainvälisten tuotantojen houkuttelemiseksi. Suomesta tällaiset tuotantokannustimet puuttuvat, ja Suomi saa nyt vain murto-osan niistä elinkeino-, vienti-, matkailu- ja verotuloista, joita kilpailijamaat saavat tuotannoista. Kansainvälisten tuotantojen saaminen Suomeen vahvistaisi myös maabrändiä ja houkuttelisi sitä kautta Suomeen enemmän turisteja.

Suomeen pitäisikin kehittää kannustinjärjestelmä houkuttelemaan kansainvälisiä elokuva- ja tv-tuotantoja. Suomessa tehdyistä palveluostoista ja suomalaisista työvoimakuluista voitaisiin myöntää esimerkiksi 10—20 %:n osittaispalautus. Järjestelmä maksaisi itsensä takaisin välittömästi.

Viite: Sarkkinen TAA 279/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 29.80 uudelle momentille lisätään 10 000 000 euroa kansainvälisen elokuva- ja tv-alan tuotantotukeen.

01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pidämme määrärahaa riittämättömänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.01 lisätään 100 000 euroa Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenoihin.

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vuonna 2014 käytettiin tilinpäätöksen mukaan 5 812 000 euroa. Täksi vuodeksi varattiin 5 649 000 euroa. Ensi vuodeksi hallitus esittää 5 474 000 euroa. Tämä osoittaa selkeästi, että Sipilän hallitus ei arvosta kansallista kulttuuriperintöä ja sen tutkimista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.04 lisätään 180 000 euroa museoviraston toimintamenoihin.

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pidämme kansallisen audiovisuaalisen instituutin määrärahan leikkausta kohtuuttomana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.06 lisätään 300 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

32. Valtionosuudet ja -avustukset museoillem (arviomääräraha)

Vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan määrärahaa käytettiin 17,4 milj. euroa. Vuodeksi 2015 budjetoitiin 16,4 milj. euroa. Ensi vuodeksi hallitus esittää enää 15 milj. euroa. Pidämme tätä kohuttomana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.32 lisätään 1 400 000 euroa valtionosuuksiin ja -avustuksiin museoillem.

41. (29.80.41 ja 01.22, osa) Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Lainakorvaus on kirjailijoille, kääntäjille, kuvittajille ja muusikoille tärkeä korvaus, joka maksetaan heidän teostensa lainaamisesta yleisistä kirjastoista. Muissa Pohjoismaissa vastaavaa korvausta on maksettu yli 60 vuotta. Suomessa korvauksia on maksettu luovan työn tekijöille vasta vuodesta 2007, ja ne ovat vain murto-osa muiden Pohjoismaiden tasosta.

Keväällä 2015 eduskuntapuolueet antoivat yhteisen julkilausuman, jossa vaadittiin lainauskorvausten korotusta sekä opetus- ja tutkimuskirjastojen ottamista mukaan lainauskorvausten piiriin. Tämän saavuttamiseksi määrärahaa tulisi nostaa 2 miljoonaa vuodessa vuoteen 2017 saakka. Vuoden 2016 talousarviossa korotusta on kuitenkin osoitettu vain 150 000 euroa.

Viite: Andersson ym. TAA 21/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.41 lisätään 2 000 000 euroa lainauskorvausten määrärahan nostamiseen asteittain kohti muiden Pohjoismaiden tasoa.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Aktiivinen, laaja ja moniääninen kansalaisjärjestökenttä kuuluu keskeisesti suomalaiseen demokratiaan ja tekee osaltaan Suomesta kansalaisyhteiskunnan. Suomessa on ymmärretty, että pienessä maassa laajan ja monipuolisen järjestökentän olemassaolo edellyttää myös valtion rahallista tukea.

Rauhanjärjestöt ovat merkittäviä yhteiskunnallisia toimijoita ja keskustelijoita, ihmisten osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia, rauhankasvattajia sekä kansainvälisen ja lähialueyhteistyön toimijoita. Väkivallattomuuden edistäminen, rasismien vastustaminen ja suvaitsevaisuus ovat aina olleet keskeinen osa rauhantyötä.

Nykyinen turvallisuus- ja yhteiskunnallinen tilanne Euroopassa ja lähialueilla edellyttää aktiivista rauhantyötä ja myös elinvoimaisia rauhanjärjestöjä. Sodan, pakolaisuuden ja rasismien nousu asettavat kansalaisjärjestöille uusia korkeita vaatimuksia. Rauhanjärjestöjä tarvitaan osallistumaan

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tekemään rauhankasvatustoimintaa kouluissa, tiedotustyötä, julkaisutoimintaa, tapahtumia sekä kansainvälistä ruohonjuuritason yhteistyötä.

Rauhantyön määrärahojen leikkaaminen heikentäisi demokratiaa ja valmiuksiamme vastata yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Suomalaisen rauhantyön toimintaedellytykset on säilytettävä.

Viite: Semi ym. TAA 285/2015 vp

Pidämme tärkeänä tukea toimintaa ihmisoikeuksien hyväksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.50 lisätään 228 000 euroa ihmisoikeus- ja rauhantyön edistämiseen, mistä 100 000 euroa Ihmisoikeusliitolle.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Edellisellä hallituskaudella luotiin nuorten yhteiskuntakuu nuorisotyöttömyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjumiseksi. Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportissa todetaan, että nuorisotakuun toteutuksen on oltava pitkäjänteistä, alueellisesti kattavaa ja ulotuttava kaikkiin nuoriin, myös maahanmuuttajiin. Nuorten tulevaisuudesta ei pidä säästää.

Osana nuorisotakuuta on panostettu nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Työpajoilla tuetaan nuoren elämäntaitoja, sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, yhteisöllisyyttä sekä tekemällä oppimista. Työpajoilla nuori pääsee harjoittelemaan eri alojen työtehtäviä sekä opettelemaan työelämässä tarvittavia taitoja ja valmiuksia yhdessä muiden nuorten kanssa. Pajalla nuorta ohjaavat työ- ja yksilövalmentajat.

Nuorten työpajat on tarkoitettu alle 29-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat tukea arjen taidoissaan, tietoa ja kokemusta työstä tai vahvistusta opiskelu- tai työelämävalmiuksiinsa.

Etsivä nuorisotyöntekijä on erityisnuorisotyöntekijä, jonka tehtävänä on auttaa ja ohjata nuoria eteenpäin heidän tarvitsemiinsa palveluihin. Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat tukea päästäkseen tarvitsemiinsa palveluihin.

Etsivä nuorisotyö auttaa nuorta, joka voi olla ilman koulutus-, työ- tai harjoittelupaikkaa tai muuten tarvitsee apua palveluihin pääsemiseksi. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Etsivä nuorisotyö on toiminut nuorisotakuussa erityisen hyvin, ja se on onnistunut tavoittamaan yli 20 000 syrjäytettyä nuorta joka vuosi. Näistä nuorista yli 15 000 on tarvinnut pitempää ohjausta, ja sitä on nuorisotakuun turvin pystytty heille antamaan. Etsivä nuorisotyö on myös saatu ulotettua koko Suomeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Myös työpajoissa käyvien nuorien määrä on kasvanut tasaisesti, ja työpajoja on lähes koko maassa. Nuorten tulevaisuuden kannalta työpajat ovat tärkeitä paikkoja, sillä yli 80 % nuorista löytää elämälleen suunnan työpajajakson jälkeen.

Viite: Andersson ym. TAA 22/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 lisätään 7 000 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (TIKE), Metsäntutkimuslaitos (Metla) ja Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskus (RKTL) yhdistyivät viime vuonna Luonnonvarakeskukseksi (Luke). Talousarvioesityksen mukaan Luken nettomääräraha alenee 79,139 miljoonaan euroon (90,442 miljoonaa euroa vuoden 2015 talousarviossa), josta 11,689 miljoonaa euroa uusiin rahoitusinstrumentteihin. Keskukseen perusrahoitusta leikattaneen yhteensä 25 prosenttia vuosina 2014—2017.

Luonnonvarakeskuksen määrärahat vähenevät 11,3 milj. eurolla johtuen valtion tutkimusrakennemuutoksesta sekä virastojen ja laitosten toimintamenoihin kohdistetuista säästöistä. Tätä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.01.05 lisätään 10 000 000 euroa.

20. Maa- ja elintarviketalous

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esitti 14 miljoonan euron siirtämistä Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Siirtoa perustellaan hallitusohjelman Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvällä kärkihankkeella 4 (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun). Käytännössä kuitenkin tällä ei saada aikaan mitään muuta kuin tavanomaista maatilatalouden kannattavuuteen vaikuttamista. Hallitus ei ole kyennyt osoittamaan, että tämä olisi kärkihankkeena perusteltu eikä vain tavanomaista maatilatalouden tukemista.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 30.20.61 vähennetään 10 000 000 euroa.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

Suomi on onnistunut saamaan Euroopan unionin TEN-T-tukea vain 77 miljoonaa euroa meneillään olevalla kaudella. Tämä on alle viidennes siitä, mitä Ruotsi on saanut. Nyt on syytä aktivoitua, sillä tulevalla kaudella tukimahdollisuuden on arvioitu olevan jopa 500 miljoonaa euroa. Tämä edellyttää kuitenkin pikaisia päätöksiä raidehankkeista, joille on todennäköisintä saada tukea.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 31.10 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee pikaisesti, mutta viimeistään kevään julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, päätöksiä sellaisista raideliikenteen kehittämishankkeista, joille on mahdollista hakea EU:n TEN-T-tukea vuosien 2016—2017 taitteeseen ajoittuvassa haussa.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Raideliikenteen kehittäminen on tärkeää koko Suomen elinvoimaisuuden ja ympäristön kannalta. Junaliikennettä koskevat leikkaukset ovat kestäväen kehityksen ja ilmastopolitiikan kannalta hyvin lyhytnäköisiä, sillä ne pakottavat ihmiset oman auton rattiin. Myös liikenneturvallisuus kärsii, kun tieliikenne kasvaa.

Koko Suomen kattava raideverkosto takaa parhaiten pitkien välimatkojen maassa kilpailukyvyyn vahvistumisen, yritysinvestointien ja matkailun lisääntymisen sekä työllisyysasteen nousemisen. Lisäksi tasa-arvon kannalta joukkoliikenteeseen satsaaminen on tärkeää, sillä se takaa liikkumisen vapauden myös autottomille ihmisille lapsista ikäihmisiin. Vain toimiva julkinen liikenne voi taata palvelujen saavutettavuuden kaikille koko maassa. Joukkoliikenteen hyötyjä ja kustannustehokkuutta tulisi arvioida kokonaisena verkostona, eikä yksittäisten linjojen kannattavuuden kautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Suomessa suurten kaupunkien joukkoliikennettä valtio tukee erittäin vähän, vaikka se olisi ympäristösyistä ja asumisviihtyvyyden takia perusteltua. Pääkaupunkiseudun kunnat itse tukevat joukkoliikennettä 250 milj. eurolla vuodessa.

Hallitus esitti säästettäväksi 15 milj. euroa tuesta ja tuen tasoa alennettavaksi noin 5 milj. euroa. Pidämme tätä vääränä suuntana. Kehittämismäärärahan leikkaaminen ei ole perusteltua. Päinvastoin olisi aihetta hyödyntää digitalisointia nykyistä enemmän joukkoliikenteessä.

Viite:

- Semi TAA 288/2015 vp määrärahan lisäämisestä junaliikenteen ostoihin väleillä Joensuu—Lieksa—Nurmes ja Joensuu—Varkaus (5 000 000 euroa)
- Hänninen TAA 97/2015 vp määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (20 000 000 euroa)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.63 lisätään 30 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen, mistä 5 000 000 suurten kaupunkien joukkoliikenteen tukeen ja 5 000 000 joukkoliikenteen kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta ELY-keskukset kykenisivät huolehtimaan tehtävistään, tulee määrärahaa korottaa 10 milj. eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.02 lisätään 10 000 000 euroa.

20. (32.20 ja 32.60, osa) Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

06. Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Emme pidä perusteltuna esitettyä 1,7 milj. euron säästöä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.06 lisätään 1 740 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Pidämme välttämättömänä korottaa myöntämisvaltuutta 100 milj. eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 32.20.40 perustelu muutetaan valtuuden osalta näin kuuluvaksi:

Valtuus

Vuonna 2016 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 331 015 000 euron arvosta.

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Emme pidä perusteltuna luopua kansainvälistymisavustuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.43 lisätään 7 400 000 euroa ja

että samalla momentin perustelujen päätösosa muutetaan näin kuuluvaksi:

Valiokunta on muuttanut määrärahan siirtomäärärahaksi 3 v. Määrärahaa saa käyttää yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1300/2010) mukaisesti.

30. (32.30, osa) Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Nykyisen työllisyystason ylläpitämiseksi määrärahaa on välttämätöntä korottaa ehdotetusta. Suomen työllisyystilanne on poikkeuksellisen heikko. Työvoima- ja yrityspalveluilla tuetaan osaa-
van työvoiman saatavuutta, työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja yrittäjyyttä. Lisäksi nuorisotakuun resurssit on turvattava.

Viite: Myllykoski ym. TAA 208/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 87 000 000 euroa, mistä 30 000 000 euroa nuorisotakuun toteuttamiseen ja kehittämiseen.

60. (32.60, osa) Energiapolitiikka

Ilmastonmuutos on vakava ongelma, jonka ratkaisemisessa energiapolitiikalla on merkittävä rooli. Suomen tavoitteena on päästöttömän, uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian osuuden

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

kasvattaminen yli 50 prosenttiin 2020-luvulla. Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuki päättyy tuulivoiman syöttötariffin osalta kokonaiskapasiteetin täytyessä. Kiintiöpäätokset ovat voimassa kaksi vuotta, enintään 1.1.2017 asti.

Energia-alalle tarvitaan yksityisiä investointeja, jotta tavoitteet päästövähennyksistä saavutetaan. Investointiympäristön vakauttamiseksi ja uusien investointien syntymisen turvaamiseksi tarvitaan hyvissä ajoin tietoa syöttötariffijärjestelmän korvaavasta tukijärjestelmästä uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle energialle.

On tärkeää, että uusiutuvan energian tukemiseen käytetyt eurot tuottavat suurimman mahdollisen kapasiteetin lisäyksen mahdollisimman pienillä päästöillä. On lisäksi tärkeää, että tukijärjestelmä vääristää markkinoita mahdollisimman vähän, mutta samalla auttaa kehittämään uusiutuvaa energiatekniikkaa mahdollisimman paljon ja mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Viite: Sarkkinen TAA 282/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 32.60 perusteluissa mainitaan:

Eduskunta edellyttää, että talousarviovuoden aikana valmistellaan uusi uusiutuvan energian tukijärjestelmä, joka astuu voimaan vuoden 2017 alussa. Uuden järjestelmän on oltava sellainen, että uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian uutta kapasiteettia syntyy mahdollisimman paljon mahdollisimman vähillä hiilidioksidipäästöillä ja mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pidämme esitettyä määrärahaa riittämättömänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.04 lisätään 3 000 000 euroa.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Hallitus esittää säästettäväksi harkinnanvaraisen kuntoutuksen menoista 9 milj. euroa. Emme pidä tätä perusteltuna.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille lisätään 9 000 000 euroa.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Ensi vuodeksi hallitus esittää enää 15 milj. euroa, kun täksi vuodeksi oli varattu 21,7 milj. euroa ja vuonna 2014 käytettiin runsaat 31 milj. euroa. Pidämme välttämättömänä korottaa määrärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.32 lisätään 5 000 000 euroa.

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan Suomessa 100 000 naista on vuosittain puolisonsa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai sillä uhkailun kohteena (STM 2008:9). Lievistä ja perusmuotoisista kotitalouksissa tapahtuneista pahoinpitelyistä 71 % kohdistuu naisiin ja 15 % miehiin, loput alle 15-vuotiaisiin lapsiin. Perheväkivaltaan kuolee hieman yli 20 naista vuosittain (Optula verkkokatsauksia 12/2009).

Suomi allekirjoitti vuonna 2011 Istanbulissa Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Sopimuksen noudattaminen edellyttää turvakotipaikkojen kasvattamista nykyisestä 114 turvakotipaikasta 530 paikkaan.

Vuoden 2015 alusta turvakodit siirtyivät kunnilta valtion vastuulle ja turvakotipaikkojen määrä väheni 120 paikasta 114 paikkaan. Valtionrahoitusta haki 24 turvakotia, kuitenkin vain 19 pääsi rahoituksen piiriin. Tällä hetkellä Suomessa toimii 20 turvakotia. Täyttääkseen Istanbulin sopimuksen kriteerit Suomen tulisi viisinkertaistaa turvakotipaikat. Tällä hetkellä Länsi-Suomessa ei ole turvakoteja Turun ja Vaasan välillä lainkaan. Nykyinen runsas 11,5 miljoonan euron määräraha ei mahdollista turvakotipaikkojen tarvittavaa laajennusta, vaan riittää ainoastaan nykyisten 114 turvakotipaikan pyörittämiseen. Määrärahaa tulisi nostaa määrätietoisesti vuosittain, jotta uusia turvakotipaikkoja voidaan perustaa, alueellista kattavuutta parantaa sekä ottaa huomioon tilojen esteettömyys.

Viite: Modig ym. TAA 192/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.52 lisätään 10 000 000 euroa, jotta turvakotien nykytoiminnan lisäksi määräraha mahdollistaisi turvakotipaikkojen määrän nostamisen asteittain 530 paikkaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kosteus- ja hometalkoot on valtakunnallinen viisivuotinen toimintaohjelma, jonka tarkoituksena on panna alkuun suomalaisen rakennuskannan tervehdyttäminen kosteus- ja homevaurioista. Ohjelman toimikausi on päättynyt, mutta sen jatkamiselle on suuri tarve.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.01 lisätään 1 000 000 euroa käytettäväksi kosteus- ja hometalkoiden jatkamiseen.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ympäristöjärjestöt tekevät erittäin tärkeää luonnonsuojelu- ja ympäristötyötä. Samalla ne ovat merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti. Myös asuntoalan järjestöt tekevät tärkeää työtä, kuten esimerkiksi asumisneuvontaa. Asuntoalan järjestöjen ja ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 200 000 euroa avustuksiin ympäristöjärjestöille.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Metsähallitus on tehnyt merkittävää työtä nuorten työllistämisessä erillismäärärahoilla ja palkkatuella. Vuosina 2010—2015 Metsähallitus työllisti noin 550 nuorta maaseutupaikkakunnilla, joilla muita työllistymismahdollisuuksia on ollut niukasti. Vuoden 2016 talousarvioehdotuksesta poistetun määrärahan säilyttäminen talousarviossa on tärkeää toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi erityisesti matalasuhdanteen jatkuessa ja työttömyysasteen noustessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.52 lisätään 500 000 euroa nuorten työllistämisen tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n tavoitteena on pysäyttää metsäisten elinympäristöjen ja metsälajien taantuminen vuoteen 2025 mennessä. Vapaaehtoiseen suojeluun perustuvan ohjelman konkreettisenä tavoitteena on suojella pysyvästi noin 96 000 hehtaaria ja saada määräaikaisen suojelun sekä luonnonhoitohankkeiden piiriin 82 000 hehtaaria. Tavoitteista on saavutettu noin puolet. Nyt luonnonsuojeluun tarkoitettujen rahojen vähentyessä koko METSO-ohjelman jatko on uhattuna. METSO-ohjelman jatko tulee turvata siten, että ohjelmalle asetetut tavoitteet saavutetaan.

Soidensuojeluohjelman valmistelu keskeytettiin viime hallituskauden lopulla. Soidensuojelu ei voi perustua vapaaehtoisuuteen ilman toimivaa korvausmenettelyä esimerkiksi samalla tavalla kuin METSO-ohjelmassa.

Luonnonsuojelualueiden hankintaan kohdistuva säästöpäätös ja tasomuutos tulee perua, jotta luonnon monimuotoisuuden säilyminen voidaan turvata.

Viite: Lapintie ym. TAA 148/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.63 lisätään 22 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2016 esitetyt asuntopolitiikan linjaukset eivät edistä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon syntymistä tarvittavissa määrin. Riittämätön kohtuuhintaisen asuntojen tarjonta aiheuttaa pullonkaulan mm. työvoiman liikkuvuuteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa Valtion asuntorahaston (ARA) varat vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä monimuotoista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntorakentamista, korjausrakentamista, parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä ja vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia muun muassa seuraavin tavoin:

— Pitämällä korkotukilainojen omavastuukorko 1 %:ssa vuonna 2016

— Lisäämällä asuntojen korjaus- ja energia-avustuksiin 25 miljoonaa euroa

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 3 vas

— *Pitämällä erityisryhmien investointiavustusten määrä jatkossakin viime kauden kehysten tasolla, eli vähintään 140 miljoonassa eurossa*

— *Varaamalla käynnistysavustuksiin 15 miljoonaa euroa vuodessa, joista 10 miljoonaa euroa kohdennetaan Helsingin seudulle ja loput 5 miljoonaa euroa muille MAL-kaupunkiseuduille.*

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 11 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2015

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

VASTALAUSE 4 r

Yleisperustelut

Johdanto

Ruotsalainen eduskuntaryhmä uskoo vaihtoehtoiseen budjettiin, joka ei nosta kokonaisveroastetta. Sen sijaan ryhmä esittelee budjetin, joka ei poikkea valtiobudjetin tasosta verojen eikä tulojen ja menojen suhteen. Vaihtoehtobudjetin avulla haluamme näyttää, että politiikassa on vaihtoehtoja. Vaikka Suomen talous pystyy antamaan tänä päivänä vain vähän liikkumavaraa, tulee talouden kehitystä ohjata selkein priorisoinnein. Haluamme haastaa hallituksen tällä vaihtoehtobudjetilla ja näyttää, että vastuullista talouspolitiikkaa voi harjoittaa myös ilman perusteetonta puuttamista koulutukseemme ja lastemme tulevaisuuteen sekä vaikeassa asemassa olevien eläkeläisten tilanteeseen, eikä meidän tarvitse tinkiä Suomen uskottavuudesta pohjoismaisena ja kansainvälisenä toimijana.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän priorisoinnit

Lapset ja nuoret ovat Suomen tulevaisuus. Me haluamme säilyttää päivähoidon, koulun ja koulutuksen kaikkien perusoikeutena ja -mahdollisuutena. Emme voi siksi hyväksyä subjektiivisen päivähoidon oikeuden rajoittamista tai päivähoidolapsiryhmien kasvattamista. Haluamme panostaa enemmän niin peruskoulutukseen kuin myös korkeakouluihin.

Me uskomme Suomeen vahvana globaalina toimijana, jolla on suuri sosiaalinen vastuu. Siksi meidän vaihtoehtomme on kasvattaa kehitysavun määrää 250 miljoonaan euroon ja enemmän kuin kolminkertaistaa pakolaiskiintiömme. Siirrämme Finnfund-panostuksen takaisin osaksi kehitysapua.

Ikäihmiset ovat resurssi, josta haluamme huolehtia. Yksinhuoltajille jää enemmän rahaa käteen, kun yhteys toimeentulotuen ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen väliltä katkaistaan.

Suomi voi nousta talouskriisistä vain yrittäjyyden ja työn avulla. Panostamalla nuorisotakuuseen, kuntoutuksella ja jatkokouluttamisella lisäämme työllistymistä. Organisaatiot, kuten Tekes ja Viexpo, tukevat yrityksiä.

Ehdotamme hallituksen kärkihankkeiden puolittamista. Jotkut kärkihankkeet vaikuttavat valitettavasti enemmänkin rahalla kikkailulta kuin oikeasti uuteen panostamiselta. Esimerkiksi koulutuksen kärkihankkeiden ei voida ajatella kompensoivan hallituksen nyt ehdottamia massiivisia koulutukseen kohdistuvia leikkauksia. Yhtä lailla jotkut kärkihankkeista ovat sellaisia, jotka tulisi hoitaa varsinaisen toiminnan puitteissa kutsumatta niitä kärkihankkeiksi. Siksi ei ole myöskään perusteltua osoittaa lisämäärärahoja näihin siinä laajuudessa kuin hallitus on nyt tekemässä. Tällä säästetään 126 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenne säästää aikaa, rahaa ja ympäristöä. Siksi haluamme panostaa enemmän VR:n palveluihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Tärkeimmät uudistukset

Haluamme saada aikaan maahamme paremman työllisyyden, joka on paras tapa turvata hyvinvointiyhteiskuntamme. Tässä onnistuaksemme olemme yhdistäneet kaksi lääkettä. Haluamme uudistaa ansiosidonnaisen päivärahajärjestelmän siten, että sen ansainta-aika lyhenee, mutta toisaalta määrä kasvaa hieman. Samanaikaisesti me haluamme sovittaa paremmin työmarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan panostamalla yksityiseen työnvälitykseen.

Vahvat peruskunnat ovat visiomme jatkossakin. Vastuun sosiaali- ja terveydenhuollosta on pyytävä edelleen paikallisena. Siksi haluamme kuntauudistuksen, joka rakentuu vahvoin kuntiin täydentämään sote-uudistusta. Tällä tavoin voimme turvata sekä lähipalvelut että paikallisen demokratian toteutumisen. Me haluamme, että kunnat tekevät työtä sellaisten asioiden eteen, jotka ovat tärkeitä asukkaille, kun taas tarpeettomia tehtäviä voidaan leikata.

Haluamme taistella edelleen harmaata taloutta vastaan. Haluamme saada huijarit kiinni ja uskomme, että jokainen satsattu euro tulee moninkertaisena takaisin.

Maanviljelijöiden tulee saada keskittyä työhönsä jäykässä ja hankalassa byrokratiaviidakossa tarpomisen sijaan. Me haluamme poistaa maaseutuhallinnosta yhden tason ja keskittää valvonnan viranomaiselle.

Me haluamme kehittää terveydenhuoltoon yhteisen kustannuskaton. Tämän päivän tilanteessa lääkkeille on kattonsa, matkakorvauksille omansa, kuten myös sairaalahoidolle ja niin edelleen. Kun kaikkia kattoja nostetaan hallituksen ehdottamalla tavalla, ovat seuraukset monille yhteiskuntamme jäsenille vaikeat.

Veropolitiikka

Me haluamme tukea työllisyyttä ja ehkäistä kannustinloukkuja pienentämällä verotusta. Samanaikaisesti teemme verouudistuksen, jossa maksamme hieman enemmän kulutuksesta. Tämä tapahtuu korottamalla hieman arvonnäisäveroa ja luopumalla autoveron madaltamisesta.

Työllisyyttä tuetaan korotetulla kotitalousvähennyksellä. Tällä lisäämme mahdollisuuksia yksityisrittämiseen ja torjumme harmaata taloutta.

Ensiasunnon oston verovapaus lopetetaan, sillä meidän mielestämme valtion ei tarvitse tukea yksityisomistajuutta verohelpotuksin. Eläketulon lisäveroa madalletaan hieman.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ensimmäisessä vuoden 2016 lisätalousarvioissa puolittaa hallituksen kärkihankkeille osoitetut määrärahat.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Sipilän hallitus esittää hallituspuolueiden vaalilupauksista huolimatta massiivisia koulutukseen kohdistuvia leikkauksia. Hallituksen esittämät subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoitukset johtavat siihen, että lapsia perhetaustasta riippuen kohdellaan eriarvoisesti. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyille. Hallitus leikkaa myös valtavasti kehitysavusta. Leikkaukset laskevat kehitysavun häpeälliseen 0,35 prosenttiin BKT:sta, ja ne kohdistuvat suoraan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Kehitysapuleikkaukset vaarantavat myös Suomen maineen vastuullisena ja luotettavana kansainvälisenä toimijana. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Tutkimuksen tulee olla resurssi, joka edistää maamme kehitystä ja hyvinvointia. Tavoitteena tulee olla, että Suomessa on korkealaatuista ja relevanttia tutkimusta, joka synnyttää uusia ajatuksia ja innovaatioita. Tutkimusmäärärahojen oikein kohdistamiseksi on tärkeää, että niiden tahojen, joilla on parhaat tiedot ja edellytykset hyvin perusteltujen ja tieteellisten arvioiden tekemiseen, tulisi tehdä arvio ja päättää tutkimus- ja kehitysmäärärahoista. Näihin riippumattomiin tahoihin kuuluvat esim. Suomen Akatemia ja Tekes.

Valtion vuoden 2016 talousarvioesityksessä hallitus ehdottaa, että valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta saisi lisää viisi miljoonaa euroa. Hallitus haluaa siis itse jakaa poliittisesti tutkimusmäärärahoja. Valtioneuvosto ei ole se taho, jolla on parhaat edellytykset arvioida sitä, miten tutkimusmäärärahat kohdennetaan, ja poliitikkojen tehtävänä ei ole valita seuraavaa voittajaa. Tämän vuoksi esitämme, että valtioneuvoston määrärahaa vähennetään 7 000 000 euroa, jolloin loppusumma on 4 400 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.01.22 vähennetään 7 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrärahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomen on kannettava kansainvälinen vastuunsa

Hallitus esittää vuoden 2016 talousarviossa, että kansainvälisen kehitysavun määräraha on 498 093 000 euroa. Vuoteen 2015 verrattuna siinä on 330 000 000 euron säästö. Tavoitteena on päästä pitkällä aikavälillä nostamaan kehitysapu YK:n asettamaan 0,7 prosentin bruttokansantu-lo-osuuden tavoitteeseen. Suomi on jo kauan sitoutunut tähän tavoitteeseen. Suomi ei ole päässyt tälle tasolle, ja tämä kehitysavun vuodeksi 2016 ehdotettava raju lasku vaikeuttaa huomattavasti tavoitteen saavuttamista lähitulevaisuudessa. Kehitysyhteistyön määrärahojen arvioidaan olevan noin 0,35 % bruttokansantulosta vuonna 2016.

Suomen kehityspolitiikassa halutaan asettaa suurempi paino kehitysmaiden oman yritystoimin-nan ja omien veropohjien vahvistamiseen sekä kehitysyhteistyön tulosten, vaikutusten ja mitatta-vuuden parantamiseen. Näihin tuloksiin on vaikea päästä selkein tuloksin, koska hallituksen sääs-töt kohdistuvat erityisesti monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ja yksittäisten maiden ja aluei-den kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ehdotukset vaikuttavat myös kielteisesti kehityskysymysten parissa työskentelevien suomalaisten työllisyyteen, koska säästöt kohdistuvat useisiin kansalais-järjestöihin.

Haluamme Suomen olevan luotettava toimija kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ja kansakun-ta, joka ottaa vastuuta kehitysapupolitiikasta. Näin on toimittava sekä kotikentällä ottamalla vas-taan kodeistaan pakenemaan joutuneita ihmisiä mutta myös osallistumalla aktiivisesti ympäristö-, ilmasto- ja kehityskysymyksiin sekä tukemalla kokonaisvaltaisesti kehitysmaiden ta-loudellista kehitystä. Mielestämme kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteena tulee olla ihmishen-kien pelastaminen, inhimillisen kärsimyksen lievittäminen ja maailmassa kaikkein vaikeimmas-sa asemassa olevien auttaminen. Emme halua Suomen vetävän tukea YK-järjestöiltä emmekä ke-hitysbudjetin romuttamista. Emme voi hyväksyä, että Suomi ei kanna globaalia vastuutaan ja että säästöt tehdään unohtamalla maailman köyhimmät ja hädänalaisimmat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 250 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Siirrämme Finnfund-panostuksen takaisin osaksi kehitysapua

Finnfund tarjoaa riskirahoitusta omana pääomana, pitkäaikaisina investointilainoina ja kehitys-maiden investointiosaamista yli 30 vuoden kokemuksella. Kyse on toiminnasta, jolla on hyvät ta-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

voitteet ja joka tarvitsee tukea, mutta ei pitkän tähtäyksen avustustyön kustannuksella, jonka suomalaiset järjestöt ovat luoneet. Äkinäinen varojen korottaminen toisi tuskin tavoiteltavaa vaikutusta. Emme halua vesittää suomalaisten kansalaisjärjestöjen pitkän tähtäimen jatkuvaa työtä kehitysyhteistyötoiminnassa tai leikata YK-järjestöjen rahoitusta hallituksen esittämällä tavalla. Ehdotetut säästöt vaikuttavat myös kehityskysymysten parissa työskentelevien suomalaisten työllisyyteen kielteisesti. Tämän vuoksi haluamme, että lisärahoitus Finnfundille kohdennetaan sen sijaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.89 vähennetään 130 000 000 euroa kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetusta määrärahasta.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

03. (25.01.03 ja 04) Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ihmiskaupan vastainen työ tarvitsee lisäresursseja

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (entinen vähemmistövaltuutettu) on toiminut kansallisena ihmiskaupparaporttina vuodesta 2009 ja on yksi Suomen vahvimista ihmiskauppa-asiantuntijoista. Raporttointi edistää ja valvoo ihmiskaupan vastaista työtä Suomessa kokonaisvaltaisesti, seuraa ihmiskauppaa ja siihen liittyviä ilmiöitä, kansainvälisten velvoitteiden toteutumista ja kansallisen lainsäädännön toimivuutta ja uhrien oikeuksien toteutumista. Ihmiskaupparaportointi tekee eduskunnalle itsenäisen raportin kerran neljässä vuodessa. Suomen kansallinen raporttointimekanismi on herättänyt suurta mielenkiintoa myös Euroopan muissa maissa.

Ihmiskauppa on rikollisen toiminnan muoto, jossa rikoksentekijä saattaa uhrinsa hyväksikäytön kohteeksi vaikuttamalla jollain epäasiallisella tavalla uhrin päätöksentekokykyyn. Tekijä voi esimerkiksi erehdyttää uhrin lupaamalla tälle normaalia, tavanomaisin ehdoin määritettyä työtä ja työolosuhteita, mutta todellisuudessa uhri päättyy vakavan hyväksikäytön kohteeksi. Tekijä voi myös käyttää hyväkseen uhrin haavoittuvaista asemaa tai sitä, että uhri on jollain tavalla riippuvainen tekijästä.

Ihmiskaupparaporttointitoiminta on ollut tuloksellista, mutta sitä on hoidettu huomattavan pienillä resursseilla. Toiminnan alkuvaiheessa ihmiskaupan uhreja tunnistettiin Suomessa huonosti ja ilmiö oli ylipäättänsä viranomaisille tuntematon. Raporttointialoittamisaikana vuonna 2009 ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä oli 17 henkilöä. Vuosien myötä ihmiskaupan uhrien tunnistaminen Suomessa on parantunut, ja lokakuussa 2015 ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä oli jo 87 henkilöä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Vuoden 2015 loppupuoliskolla Suomeen on tullut poikkeuksellisen suuri määrä turvapaikanhakijoita. Aikaisemmin vastaanottokeskukset ovat olleet kaikkein merkittävimmissä roolissa ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa. Esimerkiksi vuonna 2014 vastaanottokeskukset tekivät 26 esitystä henkilön ottamiseksi ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään. Tämä vastasi yli 30 prosenttia auttamisjärjestelmäänottoesityksistä. Heinäkuun 2015 jälkeen vastaanottokeskukset eivät ole tehneet yhtään auttamisjärjestelmäänottoesitystä. Todennäköisin syy tunnistamisen heikkouteen on se, että hyvin ylikuormittuneen tilanteen ja henkilöresurssien puutteen vuoksi uhreja ei kyetä tunnistamaan ja ohjaamaan avun piiriin.

Vastaanottokeskuksiin ja maahanmuuttovirastoon rekrytoidaan tällä hetkellä huomattava määrä uusia työntekijöitä. Kansallinen ihmiskaupparaportoija on ollut merkittävässä roolissa kouluttaessaan potentiaalisia uhreja kohtaavia viranomaisia. Tämänhetkinen turvapaikkatilanne tulee todennäköisesti huomattavasti lisäämään kansallisen raportoinnin konsultoinnin ja koulutuksen tarvetta. Hallituksen uusissa maahanmuuttolinjauksissa on myös suunnitelmia kiristää turvapaikanhakijoiden oikeuksia saada oikeusapu. Myös tältä osin kansallisen raportoinnin työ tulee todennäköisesti kuormittumaan, koska koulutuksen, neuvonnan ja ohjeistuksen tarve tulee lisääntymään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.01.03 lisätään 85 000 euroa yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintamenoihin.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito on demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareita

Oikeudenhoito on demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareita. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhemmissä vaiheissa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan eli ketjuun syntyy eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pitenemiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Toimiva oikeudenhoito on ratkaiseva maamme kilpailukyvyllä. Yritysten on voitava luottaa siihen, että niiden asiat käsitellään joustavasti ja tehokkaasti tuomioistuimissa. Maallamme ei ole varaa vaarantaa oikeuslaitoksen toimivuutta ja ihmisten perusoikeutta oikeusturvaan. Tämän vuoksi oikeudenhoidon riittävän resurssitason turvaaminen on erittäin tärkeää. Ennen eduskuntavaaleja poliittisten puolueiden välillä oli suuri yksimielisyys oikeudenhoidon tarvitsemasta tasokorotuksesta. Valitettavasti hallitus ei ole toteuttanut tätä tavoitetta riittävän suuressa määrin.

Harmaan talouden torjunta lisää valtion verotuloja

Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

2010) harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä merkitsee, että harmaa talous aiheuttaa 4—6 miljardin euron taloudelliset menetykset vuodessa yhteiskunnalle.

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagoitakyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 6 500 000 euroa, josta 3 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito on demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareita. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhäisemmässä vaiheessa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan eli ketjuun syntyy eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pitenemiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa.

Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä merkitsee, että harmaa talous aiheuttaa 4—6 miljardin euron taloudelliset menetykset vuodessa yhteiskunnalle.

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagoitakyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.20.01 lisätään 1 000 000 euroa, josta 500 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito on demokraattisen oikeusvaltion peruspilareita. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhäisemmässä vaiheessa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan eli ketjuun syntyy eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pitenemiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa.

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagoitakyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 2 500 000 euroa, josta 1 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta lisää valtion verotuloja

Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä merkitsee, että harmaa talous aiheuttaa 4—6 miljardin euron taloudelliset menetykset vuodessa yhteiskunnalle.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Hallitus on täydentävässä budjettiesityksessään esittänyt poliisille 6,4 miljoonaa euroa lisää harmaan talouden torjuntaan, josta 3,2 miljoonaa euroa on varsinainen määrärahalisäys ja 3,2 miljoonaa euroa on sisäinen siirto. On sinänsä hyvä, että hallitus on päätenyt tähän ratkaisuun, mutta lisäys pelkästään poliisille ei ole riittävä. Alkuperäisessä vaihtoehtobudjetissamme esitimme 5 miljoonaa euroa lisää poliisille harmaan talouden torjuntaan. Katsomme, että poliisiin resurssivaje ei mahdollista sisäisten siirtojen tekemistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 1 800 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

40. Maahanmuutto

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Pakolaiskiintiötä tulee kasvattaa

Suomen pakolaiskiintiö on kahden viime vuoden aikana ollut 1 050 pakolaista vuodessa. Ensi vuodeksi hallitus esittää kiintiön laskemista ainoastaan 750 pakolaiseen. Näin samanaikaisesti sen kanssa, että pakolaisvirrat eivät ole olleet yhtä suuria sitten toisen maailmansodan päättymisen. Nykyään ihminen joutuu lähtemään kotimaastaan joka neljäs sekunti, ja pakolaisten määrä nousee 59 miljoonaan. Suurimmat pakolaisten vastaanottajamaat vuoden 2014 lopulla olivat Turkki (1,59 miljoonaa), Pakistan (1,51 miljoonaa), Libanon (1,15 miljoonaa), Iran (982 000), Etiopia (659 500) ja Jordania (654 100). Eurooppa ottaa vastaan alle 10 prosenttia maailman pakolaisista.

Suomi on yksi maailman rikkaimmista ja tasa-arvoisimmista maista, ja meidän on osoitettava solidaarisuutta huonommassa asemassa oleville. Meidän vuoromme on tarjota toisille meille aiemmin annettua turvaa. Pakolaispolitiikan on perustuttava inhimillisyyteen ja ihmisoikeuksien suojeluun. Ketään ei saa pakottaa elämään turvattomuudessa ja kurjuudessa. Pakolaiskiintiön kunnollinen korottaminen on hyvä tapa auttaa pitkällä tähtäimellä vaikeassa asemassa olevia ihmisiä. Haluamme pakolaiskiintiötä korotettavan kunnolla ja asteittain. Juuri nyt Suomi ottaa vastaan monia turvapaikanhakijoita, mikä tekee perustelluksi hieman pienemmän pakolaiskiintiön kuin pidemmällä tähtäimellä. Tämän vuoksi ruotsalainen eduskuntaryhmä ehdottaa, että pakolaiskiintiötä korotetaan 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.21 lisätään 850 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Uskottava puolustuskky ylläpidettävä

Nykyaikaiset puolustusvoimat ylläpitää koko maan kattavaa alueellista puolustusjärjestelmää, jonka puolustuskky perustuu puolustusjärjestelmän suorituskykyihin ja niille kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä saatavaan tukeen.

Vuoden 2016 talousarvioesityksessä hallitus esittää 50 miljoonaa euroa puolustusmateriaalihan-
kintoihin, mikä mainitaan hallitusohjelmassa ja on sopusuhteissa parlamentaarisen työryhmän
raportin kanssa. Tämä on hyvä. Samanaikaisesti tehdään kaavamainen leikkaus hallinnonalan toi-
mintamenoihin. Hallitus on käyttänyt juustohöylämenetelmää ministeriöiden budjettien leikkaa-
miseen, mikä on kuitenkin aivan päinvastainen kuin parlamentaarisen työryhmän sopima periaa-
te eli periaate, jonka mukaan nyt on tehty puolustusvoimauudistus ja säästetty riittävästi puolus-
tuksesta. Uudet säästöt eivät ole mahdollisia, vaan tasoa on sen sijaan korotettava 50 miljoonalla
eurolla. Hallitus on siis ottanut toisella kädellä ja antanut toisella.

Edellisellä hallituskaudella tehty laaja puolustusvoimauudistus johti suhteellisen suuriin säästöi-
hin hallinnonalalla sekä kansallisen puolustuksemme laajaan rakenneuudistukseen. Haluamme
nyt panostaa toimenpiteisiin, joilla ylläpidetään uudistetun puolustuksemme uskottavuutta sisäl-
täen myös riittävät henkilöstöresurssit. Tämän vuoksi haluamme korottaa puolustusvoimien mää-
rärahoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.10.01 lisätään 10 000 000 euroa puolustusvoimien toimintamenoihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Harmaan talouden torjunta lisää valtion verotuloja

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.01 lisätään 5 000 000 euroa Verohallinnon toimintamenoihin.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta lisää valtion verotuloja

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, joita ei muuten tulisi valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.02 lisätään 6 500 000 euroa tullin toimintamenoihin.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntauudistuksella ja kuntien tehtäviä vähentämällä on mahdollista saada aikaan järkeviä säästöjä.

Kunnilla oli vuonna 2012 yhteensä 535 lakisäätelistä tehtävää. Ne perustuivat yli 30 lakiin ja asetukseen. Useimmat näistä syntyivät 1990-luvulla, mutta myös 2000-luvulla kehitys on edennyt yhä lisääntyviä ja yksityiskohtaisempia tehtäviä kohden. Vuodesta 2012 lähtien on syntynyt useita uusia tehtäviä, vaikka onkin tehty määrätietoisesti työtä kuntien tehtävien vähentämiseksi. Tätä työtä on jatkettava ripeää vauhtia. Haluamme vähentää kuntien tehtäviä kunnolla siten, että kunnat voivat keskittyä ydintoimintaansa — suomalaisten hyviin lähipalveluihin.

Visionamme on vahvat peruskunnat myös tulevaisuudessa. Tällä tavalla voidaan turvata lähipalvelut ja paikallisdemokratia. Kuntien tulee myös vastaisuudessa vastata esim. perussosiaalihuol-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

lost. Jotta tässä onnistuttaisiin, tarvitsemme kuntauudistuksen täydentämään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Haluamme, että kunnilla on selkeät ja merkittävät tehtävät sen sijaan, että tehtäviä siirrettäisiin uusille alueille. Kuntien tehtäviä merkittävästi vähentämällä ja kuntauudistusta jatkamalla katsomme, että kuntien valtionosuuksista voidaan tehdä säästöjä. Tämän kautta voidaan säästää 150 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksista.

Haluamme vähentää byrokratiaa ja lisätä hallinnon tehokkuutta

Haluamme vähentää byrokratiaa ja lisätä hallinnon tehokkuutta. Maatalous on maassamme rakaimman byrokratian kohteena. Meillä on nykyisin kolme hallinnon tasoa ja neljäs valvonnan taso. Nykytilanteessa maataloushallintoa hoitaa maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, kun taas ELY-keskukset hoitavat valvontaa.

Vähentämällä tasoja kolmesta kahteen voimme sekä tehostaa toimintaa että vähentää kustannuksia. Tämän vuoksi haluamme lakkauttaa Maaseutuviraston 1.7.2016 lukien. Maaseutuviraston lakkautuksessa toiminta siirrettäisiin kehittämisen ja ohjelmapäivitysten osalta maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi, kun taas maksatukset ja muun hallinnon hoitaisivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Siitä huolimatta, että kunnat valtionosuuksina ja ministeriö saisivat kompensaation tästä toiminnasta, säästöille jää tilaa. Vuonna 2016 säästöissä päästäisiin 5 miljoonaan euroon ja vuonna 2017 10 miljoonaan euroon. Uusista maaseututehtävistä vastaavat tahot saavat valtionosuuksien kautta 4 miljoonaa lisää vuonna 2016.

Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus päivähoitoon, ja hoitopaikkojen ryhmäkoot on pidettävä nykyisellä tasolla.

Suomi on OECD-maiden keskiarvon alapuolella lasten osallistumisessa päivähoitoon ja esikouluun. Monissa muissa maissa lasten osallistumista varhaiskasvatukseen pidetään erittäin tärkeänä lasten kehitykselle. Suomessa sen sijaan on taipumus nähdä päivähoito ainoastaan lasten säilytyspaikkana vanhempien ansiotyönteon mahdollistamiseksi. Lasten oikeuden hyvään kasvuun, kasvatukseen ja koulutukseen ei pidä tämän vuoksi olla yhteiskunnan tarjoamissa toiminnoissa heikennysten kohteena valtiontaloudellisista syistä.

Subjektiiivisessa päivähoito-oikeudessa on kyse lasten oikeudesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Perhesuhteet vaihtelevat, ja siinä yhteiskunnan mahdollisuudet toimiin ovat rajalliset, kun taas yhteiskunnan ohjausmekanismi parhaan mahdollisen alun antamiseksi elämään on kasvatuksessa ja koulutuksessa.

Päivähoitoryhmien ryhmäkoon suurentaminen johtaa todennäköisesti siihen, että ryhmien toiminnallisuus ja turvallisuus heikkenee. Päätös vaikuttaa sekä henkilöstöresursointiin että toiminnan tilatarpeeseen. Vaikka ryhmäkokoja kasvatettaessa ei resurssisäästöjen vuoksi lisättäisi henkilöstön määrää, ei tällöin kuitenkaan välttyä tilatarpeen muutoksilta.

Hallituksen ehdottamien rajoitusten riskinä on, että ne johtavat siihen, että lapsia perhetaustasta riippuen kohdellaan eriarvoisesti niin, että päivähoidon mahdollistamaa turvaa ja vakautta eniten tarvitsevat lapset eivät välttämättä saa sitä riittävässä laajuudessa. Rinnakkaisten järjestelmien luominen eri lapsiryhmille eri oikeuksin hoivaan ja tämän seuranta vaatii puolestaan resursseja,

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

joita tarvitaan paremmin itse ydintoiminnassa, päivähoidossa. Siksi kuntien on myös jatkossa saatava valtionosuuksia kaikkien lasten osalta, eli että subjektiivinen oikeus päivähoitoon säilyy, että ryhmäkoot säilyvät nykytasolla ja että tämä huomioidaan kun valtionosuuksia lasketaan. Tämän takia ehdotamme, että kuntien valtionosuuksia lisätään 51 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja ryhmäkokojen säilyttämiseksi nykyisellä tasolla ja osoittaa näihin muutoksiin riittävät resurssit lisätalousarviossa.

31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (arviomääräraha)

Tarvitsemme kuntauudistuksen täydentämään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta

Suomessa on nykyisin hieman yli 300 kuntaa. Yli puolessa kunnista on alle 6 000 asukasta. Kuntien määrä on pienentynyt viime vuosina valtiovallan määrätietoisten toimien seurauksena. Vuonna 1997 kuntia oli vielä 452. Pienet kunnat kattavat puolet maamme pinta-alasta, mutta niissä on vain 15 prosenttia asukkaista ja 10 prosenttia työpaikoista. Meillä on seitsemän kaupunkia, joissa on yli 100 000 asukasta: Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku, Oulu ja Kuopio. Nämä kaupungit kattavat ainoastaan yhden prosentin pinta-alasta, mutta niissä on 30 prosenttia maamme asukkaista ja 40 prosenttia työpaikoista.

Visiomme on vahvat peruskunnat myös tulevaisuudessa. Tällä tavalla voidaan turvata lähipalvelut ja paikallisdemokratia. Kuntien tulee myös vastaisuudessa vastata esim. perussosiaalihuollosta. Jotta tässä onnistuttaisiin, tarvitsemme kuntauudistuksen täydentämään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Nyt ollaan suurin osa kuntien tehtävistä esim. suunnitellun sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä siirtämässä pois paikallisesta päätöksenteosta. Haluamme, että kunnilla on selkeät ja merkittävät tehtävät sen sijaan, että tehtäviä siirrettäisiin uusille alueille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.31 lisätään 45 000 000 euroa kuntien yhdistymisavustuksiin.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Haluamme laskea energiaverotuen astetta

Työllisyyttä ja elinkeinoelämää tuetaan energiaverotuella. Tarkoituksena on, että yleisellä energiaverotuella edistetään ammattimaisen toiminnan ja energiavaltaisen teollisuuden kilpailukykyä sekä uusiutuvien energialähteiden kilpailukykyä ja käyttöä. Tietyiltä osin tämä voi olla hyväksi joillekin toimialoille. Samanaikaisesti energiaverotuki vääristää markkinoita, koska eri toi-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

mialojen ja yritysten mahdollisuudet tuen saamiseen vaihtelevat. Esimerkiksi nykyisessä tilanteessa pieniä ja suuria tuottajia kohdellaan eri tavalla.

Nykyisen energiaverotuen taso on 85 prosenttia, ja ainoastaan noin sata kaikkein suurimmista yrityksistä saa energiaverotukea. Haluamme paremmalla vero- ja työllisyyspolitiikalla luoda edellytyksiä yrittäjille toiminnan kehittämiseen ja uusien työntekijöiden palkkaamiseen sekä tämän helpottamiseen. Tämän tulee koskea yhdenvertaisesti kaikkia yrityksiä.

Tuki ei jakaudu oikeudenmukaisesti eri yrityksille. Nykyisessä taloustilanteessa tarvitaan kaikkien sektoreiden toimenpiteitä, ja tämän vuoksi haluamme laskea energiaverotuen asteen 85 prosentista 70 prosenttiin ja tehdä näin 25 000 000 euron säästön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiaverotuen tason alentamiseksi 85 prosentista 75 prosenttiin, mikä tuottaisi 25 000 000 euron säästön.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. (29.01, osa) Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Folktingetin toimintaedellytykset on turvattava

Svenska Finlands folkting on yli poliittisten rajojen toimiva Suomen ruotsinkielisen väestön yhteistyöelin. Toiminnassa ovat mukana kaikki eduskuntapuolueet, joilla on ruotsinkielistä toimintaa. Toimintaa ohjaa laki Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä, ja varoja myönnetään mm. valtion talousarviosta. Vuosina 2014 ja 2015 järjestö sai 675 000 euroa valtion määrärahoja sen jälkeen, kun eduskunta oli korottanut määrärahaa 100 000 euroa. Folktingetin hoitamien merkittävien lakisääteisten tehtävien vuoksi on välttämätöntä pitää määräraha samalla tasolla myös vuonna 2016.

Folktingetin tehtävänä on tukea ja vahvistaa ruotsin kielen asemaa ja ruotsinkielistä kulttuuria sekä valvoa ja edistää ruotsinkielisen väestön oikeuksia. Folktingetiä koskevan lain mukaan Folktingetin tulee harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa. Viime vuoden aikana on toteutettu useita tapahtumia maan kaksikielisyyttä koskevan tiedon ja ymmärtämyksen lisäämiseksi.

Ajankohtaiset kunta- ja palvelurakenteet, sosiaali- ja terveydenhuollon ym. uudistukset ovat lisänneet huomattavasti Folktingetin tehtäviä. Useat ministeriöt ja eduskunnan valiokunnat pyytävät lausuntoja Folktingetiltä, ja se antaa lausuntoja ja toimittaa kirjelmiä myös omasta aloitteestaan sekä osallistuu useisiin valtiollisiin työryhmiin ja neuvottelukuntiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Yhtenä Folktingetin tärkeimpänä ja eniten resursseja vaativana tehtävänä on ollut osallistuminen kansalliskielistrategian seurantaan. Valtioneuvosto hyväksyi kansalliskielistrategian joulukuussa 2012, ja se mainitaan valtioneuvoston vuoden 2016 talousarvioesityksessä. On äärimmäisen tärkeää, että strategia saa jatkoa, ja Folktinget on valmis ottamaan vastuunsa asiantuntijana kansalliskieliverkostossa, jonka oikeusministeriö on jo kutsunut koolle.

Kieliturvatoiminta on yksi Folktingetin lakisääteisistä tehtävistä. Folktingetiä koskevan lain mukaan Folktingetin tulee valvoa kielellisten oikeuksien noudattamista sekä jakaa tietoa ja valistaa kansalaisia heidän kielellisistä oikeuksistaan. Vastaavia tehtäviä hoitavat viranomaiset useimmissa maissa, joissa on vastaava kielilainsäädäntö.

Folktinget on tiiviissä yhteistyössä Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton (RSKL) ja Ruotsin-suomalaisten valtuuskunnan kanssa suomen kielen aseman edistämiseksi Ruotsissa. Vuoden 2015 aikana Folktinget järjesti Tukholmassa Suomen suurlähetystössä pyöreän pöydän keskustelun, johon osallistui kansanedustajia Ruotsin eduskunnasta sekä edustajia ruotsinsuomalaisista järjestöistä ja 40 kunnasta, jotka kuuluvat suomenkieliseen hallintoalueeseen Ruotsissa.

Myös Suomessa Folktinget on toiminut vahvasti aloitteentekijänä eri kieliryhmien välisessä yhteistyössä esim. Euroopan neuvoston alueellisia tai vähemmistökieliä koskevan peruskirjan soveltamisessa. Tarkoituksena on luoda rakentava vuoropuhelu Euroopan neuvoston, Suomen vastuuviranomaisten ja eri kieliä edistävien kansalaisjärjestöjen välille peruskirjan soveltamisesta Suomessa. Koska Folktingetiä käytetään yhä enemmän lausunnonantajana ja asiantuntijana toteutettaessa lähivuosien uudistuksia, joilla on suuria vaikutuksia ruotsinkieliselle väestölle, sekä ottaen huomioon Folktingetin kasvaneen roolin Suomen kieli- ja ulkopolitiikassa on perusteltua pitää määräraha vuoden 2015 tasolla eli korottaa määrärahaa 100 000 eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.01.50 lisätään 100 000 euroa Svenska Folkting -nimisen järjestön valtionapuun.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kaikille lapsille on turvattava tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin

Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa todetaan mm., että päivitetään perusopetuksen oppimistapoja ja -ympäristöjä kehityksen haasteita vastaaviksi sekä painotetaan tulevaisuuden taitopohjaa. Hankkeen tavoitteena on parantaa oppimistuloksia sekä kaventaa niissä syntyneitä eroja. Panostetaan kouluviihtyvyyteen ja nostetaan lasten ja nuorten henkisen sekä fyysisen hyvinvoinnin tasoa. Hallitusohjelma toteaa edelleen, että "myös koulua ja varhaiskasvatusta kehitetään tukemaan lapsen hyvinvointia".

Suomen koulu on toistaiseksi maailman parhaita, minkä vuoksi meidän on panostettava siihen eikä ajettava sitä alas, mikä on seurauksena, jos hallituksen leikkaussuunnitelmat pannaan toi-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

meen. Koulun maksuttomuus on paras tae yhdenvertaiselle ja tasa-arvoiselle Suomelle, identiteetin luomiselle ja kulttuurin kannattelulle. Laaja yleissivistys, monipuolinen kielitaito ja monipuoliset sosiaaliset valmiudet ovat tärkeitä kansalaistemme ja maamme menestykselle. Maamme yliopistot ja korkeakoulut ovat kovassa globaalissa kilpailussa. Se edellyttää profiloitumista, yhteistoimintaa muun yhteiskunnan kanssa, kansainvälistä avoimuutta ja korkeaa laatua. 1990-luvun laman aikana ymmärrettiin varjella osaamispäätöksiä säästöiltä, ja se oli viisasta. Tämä meidän olisi syytä pitää mielessämme myös nyt.

Jotta kaikille lapsille taattaisiin tasa-arvoinen koulunkäynti, haluamme korottaa valtionosuuksia ja -avustuksia yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin 30 miljoonaa euroa. Hallitus päätti leikata 30 miljoonaa euroa, eli kaikki varatut rahat, ryhmäkoon pienentämisestä, minkä vaikutukset ovat alueellisesti ja paikallisesti eriarvoistavia. Haluamme sen sijaan panostaa lisää perusopetukseen.

Koulutussektorin ilmoitetut säästöt muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, mikä vaarantaa vakavasti maamme kilpailukykyä ja kasvun ja kovin tarpeelliset talouden ja työllisyyden nousumahdollisuudet maassamme.

Suomelle panostaminen inhimilliseen pääomaan on elintärkeää maamme hyvinvoinnin kannalta niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Ennen vaaleja annettiin lupauksia siitä, että koulutus ei joutuisi välttämättömien säästötalkoiden kohteeksi, mutta hallituksen suunnitelmat osoittavat, että näillä lupauksilla ei ole katetta sen harjoittamassa politiikassa.

Kun muut yhteiskunnan sektorit ovat säästöliekillä maassamme vallitsevan taloudelliskriittisen kriisin vuoksi, on erityisen lyhytnäköistä uhata entisestään sitä sektoria, jonka on sanottu olevan maamme valttikortti — korkealuokkaista ja kattavaa koulutusta.

On oikein, että Suomi panostaa osaamiseen ja koulutukseen, jotta pärjäisimme globaalissa taloudessa tavoitteenamme tulla yhdeksi maailman johtavista tiedon kansakunnista. Hallituksen suunnittelemat koulutusleikkaukset eivät vastaa hallituksen itse asettamia tavoitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 42 000 000 euroa valtionavustukseen yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin, josta 12 000 000 euroa yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen ja 10 000 000 euroa koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

30. Aikuiskoulutus

21. Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Mahdollisuudet lisä- ja aikuiskoulutukseen on turvattava

Suomi tarvitsee enemmän ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Niissä tapauksissa, joissa suomalaisten työelämä keskeytyy eri syistä, tarvitaan työttömyysavustusta, kuntoutusta ja jatkokoulutusta.

Työelämä muuttuu koko ajan ja sen myötä myös valmiudet ja tiedot, jotka tarjoavat ihmisille paremmat mahdollisuudet työnsaantiin. Lisäksi työllistävät alat muuttuvat. Tämän vuoksi on tärkeää, että ihmisillä on mahdollisuus lisäkouluttautua tai uudelleen kouluttautua, jotta heillä olisi parhaat mahdollisuudet olla työssä työkykyisen elämänsä ajan. Tämä koskee sekä ammattikoulutuksen että korkeakoulutuksen saaneita. Tämän vuoksi määrärahoja on lisättävä molempiin lisäkoulutusryhmiin.

Voimavaroja lisä- ja aikuiskoulutukseen tarvitaan yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Mahdollisuus uran tai suuntautumisen vaihtamiseen ei pidä olla suotu vain muutamalle harvalle. Tänä vuonna lisäkoulutusmäärärahat ovat loppuneet, ja vaikka hallitus onkin ryhtynyt toimenpiteisiin, se tapahtuu liian myöhään. Haluamme tarjota eri alueille yhdenvertaiset mahdollisuudet uusien työpaikkojen luomiseen ja ammattitaitoisten ihmisten löytämiseen. Tämän vuoksi haluamme lisätä lisäkoulutuksen voimavaroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.21 lisätään 1 000 000 euroa ammatillisen koulutuksen kehittämiseen.

31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)

Mahdollisuudet lisä- ja aikuiskoulutukseen on turvattava

Suomi tarvitsee enemmän ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Niissä tapauksissa, joissa suomalaisten työelämä keskeytyy eri syistä, tarvitaan työttömyysavustusta, kuntoutusta ja jatkokoulutusta.

Työelämä muuttuu koko ajan ja sen myötä myös valmiudet ja tiedot, jotka tarjoavat ihmisille paremmat mahdollisuudet työnsaantiin. Lisäksi työllistävät alat muuttuvat. Tämän vuoksi on tärkeää, että ihmisillä on mahdollisuus lisäkouluttautua tai uudelleen kouluttautua, jotta heillä olisi parhaat mahdollisuudet olla työssä työkykyisen elämänsä ajan. Tämä koskee sekä ammattikoulutuksen että korkeakoulutuksen saaneita. Tämän vuoksi määrärahoja on lisättävä molempiin lisäkoulutusryhmiin.

Voimavaroja lisä- ja aikuiskoulutukseen tarvitaan yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Mahdollisuus uran tai suuntautumisen vaihtamiseen ei pidä olla suotu vain muutamalle harvalle. Tänä

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

vuonna lisäkoulutusmäärärahat ovat loppuneet, ja vaikka hallitus onkin ryhtynyt toimenpiteisiin, se tapahtuu liian myöhään. Haluamme tarjota eri alueille yhdenvertaiset mahdollisuudet uusien työpaikkojen luomiseen ja ammattitaitoisten ihmisten löytämiseen. Tämän vuoksi haluamme lisätä lisäkoulutuksen voimavaroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.31 lisätään 1 500 000 euroa ammatillisen lisäkoulutuksen valtionavustukseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Lastentarhanopettajien kielikylpykoulutukseen on panostettava

Kiinnostus kielikylpyyn kasvaa jatkuvasti Suomessa, ja paine päiväkotien ja koulujen kielikylpypaikkoja kohtaan on suuri. Kielikylpy on luonteva tapa lapsille ja nuorille vahvistaa kaksikielisyttään. Åbo Akademi on yhdessä Vaasan yliopiston kanssa käynnistänyt ruotsin kielen kielikylpyä koskevan yhteistyön. Vuonna 2014 valittiin ensimmäiset opiskelijat luokanopettajien kielikylpykoulutukseen ja hakupaine oli suuri. Yhteistyön seuraavana askeleena on lastentarhanopettajien kielikylpykoulutuksen käynnistäminen. Koulutuksen rakenne ja tutkinto on suunniteltu Åbo Akademiille myönnettyjen suunnittelumäärärahojen turvin.

Koulutuksen käynnistämiseksi ja opiskelijoiden valitsemiseksi tarvitaan 500 000 euron määräraha. Lastentarhanopettajien kielikylpykoulutuksen ensimmäistä opiskelijavalintaa suunnitellaan syyskuksi 2016. Lastentarhanopettajan tutkinto on kandidaattitason tutkinto, jonka arvioidaan kestävän kolme vuotta. Koska rahoitusta ei myönnetä kolmen ensimmäisen vuoden aikana suoritettujen tutkintojen perusteella sen vuoksi, että kyse on uudesta koulutuksesta, ulkoinen rahoitus on edellytyksenä koulutuksen aloittamiselle.

Åbo Akademin ja Vaasan yliopiston yhteistyö on hyvänä esimerkkinä siitä, miten korkeakoulut voivat hyötyä toistensa vahvuuksista arvokkaiden koulutuslinjojen luomisessa. Lasten ja nuorten kaksikielisuuden vahvistaminen varhaisessa iässä on erittäin tärkeää ja samalla myös investointi tulevaisuuteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.20 lisätään 500 000 euroa lastentarhanopettajien kielikylpy pedagogiseen koulutukseen Åbo Akademiassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Yliopistojen indeksikorotusten jäädytykset on peruttava

Maamme yliopistot ja korkeakoulut ovat kovassa globaalissa kilpailussa. Se edellyttää profiloitumista, yhteistoimintaa muun yhteiskunnan kanssa, kansainvälistä avoimuutta ja korkeaa laatua.

On siksi käsittämätöntä, että hallitus leikkaa myös korkeakoulujen rahoituksesta koko hallituskauden aikana yhteensä, siis kumulatiivisesti 793 miljoonaa euroa ja lisäksi vielä monta sataa miljoonaa muusta innovaatorahoituksesta. Tämän seurauksena jo pelkästään Helsingin yliopisto aikoo vähentää 1 200 työntekijää. Onko tämä todella se tapa, millä hallitus aikoo saada Suomen talouden nousuun? Nyt tulisi toimia täysin päinvastoin. Suomi on maailman koulutetuimpia maita, mutta tieteen tasossa olemme jo nyt lähes kaikkia OECD-maita jäljessä. Leikkausten sijaan tarvitsemme rohkeita panostuksia korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen. Tämä auttoi meitä myös 1990-luvun laman voittamisessa.

Hallituksen esittämiä yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin kohdistuvia indeksikorotusten jäädytyksiä ei voi hyväksyä. Indeksikorotusten tarkoitus on kompensoida nousevia kustannuksia, ja niiden jäädyttäminen heikentää korkeakoulujemme toimintaedellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 24 200 000 euroa yliopistojen toimintaan.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Ammattikorkeakoulujen indeksikorotusten jäädytykset on peruttava

Maamme yliopistot ja korkeakoulut ovat kovassa globaalissa kilpailussa. Se edellyttää profiloitumista, yhteistoimintaa muun yhteiskunnan kanssa, kansainvälistä avoimuutta ja korkeaa laatua.

On siksi käsittämätöntä, että hallitus leikkaa myös korkeakoulujen rahoituksesta koko hallituskauden aikana yhteensä, siis kumulatiivisesti 793 miljoonaa euroa ja lisäksi vielä monta sataa miljoonaa muusta innovaatorahoituksesta. Tämän seurauksena jo pelkästään Helsingin yliopisto aikoo vähentää 1 200 työntekijää. Onko tämä todella se tapa, millä hallitus aikoo saada Suomen talouden nousuun? Nyt tulisi toimia täysin päinvastoin. Suomi on maailman koulutetuimpia maita, mutta tieteen tasossa olemme jo nyt lähes kaikkia OECD-maita jäljessä. Leikkausten sijaan tarvitsemme rohkeita panostuksia korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen. Tämä auttoi meitä myös 1990-luvun laman voittamisessa.

Hallituksen esittämiä yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin kohdistuvia indeksikorotusten jäädytyksiä ei voi hyväksyä. Indeksikorotusten tarkoitus on kompensoida nousevia kustannuksia, ja niiden jäädyttäminen heikentää korkeakoulujemme toimintaedellytyksiä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.55 lisätään 11 400 000 euroa ammattikorkeakoulujen toimintaan.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön resurssit on turvattava

Hallituksen tavoite nuorisotakuun kehittämiseksi nuorten elämänhallinnan tukemiseksi, opintopolkujen ja työllisyyden luomiseksi on hyvä.

Yhteinen vastuumme on toimia siten, että nuoret saavat parhaan mahdollisen alun elämään ja että yhteiskunta tukee erityistuen tarpeessa olevia. Tässä tavoitteessa onnistumiseksi tarvitaan voimavaroja, mutta se vaihtoehto sille, että nuoria ei opasteta, aiheuttaa pidemmän päälle huomattavasti suuremmat kustannukset. Sen lisäksi, että kyseessä on taloudellinen menetys, nuoren ihmisen syrjäytyminen on tietysti myös henkilökohtainen tragedia.

Hallituksen tarkoituksena on, että vuoden 2016 aikana etsivää nuorisotyötä olisi maamme kaikissa kunnissa. Vuonna 2015 toimintaa oli 93 prosentissa kunnistamme. Tavoite kokonaisvaltaisesti etsivästä nuorisotyöstä on keskeinen tasa-arvon ja alueellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.

Siitä huolimatta, että hallituksen tarkoituksena on tehdä toiminnasta kattavaa, sillä ei ole valmiutta noudattaa tätä aikomusta turvaamalla riittävät resurssit. Sen sijaan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahoja on leikattu kunnolla. Tällä on vaaralliset seuraukset, jotka haluamme torjua huolehtimalla siitä, että jokainen nuori ihminen saa mahdollisuuden päästä eteenpäin elämässään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 lisätään 7 500 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Haluamme vähentää byrokratiaa ja lisätä hallinnon tehokkuutta lakkauttamalla maaseutuviraston

Haluamme vähentää byrokratiaa ja lisätä hallinnon tehokkuutta. Maatalous on maassamme raskeimman byrokratian kohteena. Meillä on nykyisin kolme hallinnon tasoa ja neljäs valvonnan taso. Nykytilanteessa maataloushallintoa hoitaa maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, kun taas ELY-keskukset hoitavat valvontaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Vähentämällä tasoja kolmesta kahteen voimme sekä tehostaa toimintaa että vähentää kustannuksia. Tämän vuoksi haluamme lakkauttaa Maaseutuviraston 1.7.2016 lukien. Maaseutuviraston lakkautuksessa toiminta siirrettäisiin kehittämisen ja ohjelmapäivitysten osalta maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi, kun taas maksatukset ja muun hallinnon hoitaisivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Siitä huolimatta, että kunnat valtionosuuksina ja ministeriö saisivat kompensointia tästä toiminnasta, säästöille jää tilaa. Vuonna 2016 säästöissä päästäisiin 5 miljoonaan euroon ja vuonna 2017 10 miljoonaan euroon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maaseutuviraston lakkauttamiseksi 1.7.2016 alkaen.

20. Maa- ja elintarviketalous

02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Elintarviketurvallisuusviraston toimintaa tulee tehostaa

Viranomaisten toimintaa on tarve tehostaa. Osana tehostamista on sellaisten tehtävien vähentäminen, joissa kaksi viranomaista hoitaa käytännössä samaa toimintaa. Elintarviketurvallisuusviraston toimintaa voitaisiin tehostaa kahdessa kohdassa. Ensimmäinen on elintarviketurvallisuuden laboratoriopalvelut Elintarviketurvallisuusvirastossa ja Tullissa. Siirtämällä laboratoriopalvelut Tullille toimintaa voitaisiin tehostaa vaarantamatta kuluttajien turvallisuutta. Laboratoriopalveluiden siirtäminen edellyttäisi Tullin toimintamenojen lisäämistä 1 500 000 euroa. Tästä voitaisiin saada kolmen miljoonan euron säästö.

Toisena on eläinten hyvinvoinnin sekä eläin- ja kasviterveyden valvonta. Tällä hetkellä sekä Elintarviketurvallisuusviraston että ELY-keskuksen valvojat voivat käydä tiloilla tarkastamassa samoja eläimiä ja papereita, tosin eri päivinä. Siirtämällä valvonta ELY-keskuksiin tilakäyntejä pystytään koordinoimaan paremmin ja vähentämään. Tällöin toiminta tehostuisi, tulisi kustannustehokkaammaksi, ja tämä helpottaisi tilojen elämää. Leikkaamalla 14 miljoonaa euroa ELY-keskuksille voitaisiin siirtää 7 miljoonaa niiden lisääntyviin tehtäviin ja edelleen saataisiin 7 miljoonan säästö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 30.20.02 vähennetään 18 500 000 euroa elintarviketurvallisuusviraston toimintamenoihin ehdotetusta määrärahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

40. Luonnonvaratalous

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Ammattikalastajien toimintaedellytykset on turvattava

Suomen EU-jäsenyys, kansainvälisen kilpailun lisääntyminen sekä eräät kansalliset tekijät ovat viime vuosien aikana muuttaneet kalastuselinkeinon toimintaedellytyksiä maassamme. Elinkeinoon kehitys on monelta osin ollut kielteistä, vaikka markkinoilla on ollut havaittavissa kasvavaa kiinnostusta kalatuotteisiin. Viime aikoina kuluttajilla on ollut heikosti kotimaista kalaa saatavana. Kalastuselinkeino on tämän vuoksi suurien haasteiden edessä.

Jotta kalastuselinkeinon työpaikat rannikkoseuduilla ja sisävesialueella voitaisiin säilyttää ja jotta kuluttajille voitaisiin tarjota kotimaisia kalatuotteita myös tulevaisuudessa, kalastusjärjestöjen ja viranomaisten on kehitettävä jatkuvasti elinkeinoa. Suomen Ammattikalastajaliitolla on ammattikalastajien järjestönä tässä suhteessa keskeinen asema. Ammattikalastajaliitolle on tässä tilanteessa myönnettävä lisäresursseja elinkeinon kehittämisen ja kalastusyrityksille suunnatun tiedonvälityksen tehostamiseen. Määräraha tulee käyttää kalastusyrityksille suunnattuun tiedonvälitykseen, elinkeinon yritystoiminnan ja -rakenteen kehittämiseen pitkällä aikavälillä sekä kalastusyrityksien välisen yhteistyön lisäämiseen. Suomen Ammattikalastajaliitto rahoittaa toimintansa kalastajilta saatavilla jäsenmaksuilla. Kalastajien määrän jo pidemmän aikaa pienentyessä rahoitus on vaikeutunut. Viranomaiset käyttävät säännöllisesti Suomen Ammattikalastajaliittoa asiantuntijatahona, ja liitolla on keskeinen rooli kalastuselinkeinon kehittämisessä Suomessa. Vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme, että Suomen Ammattikalastajaliitolle osoitetaan 100 000 euroa avustusta. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa mietinnössään, että Suomen Ammattikalastajaliitolle osoitetaan 50 000 euroa avustusta. Esitämme siksi vastalauseessamme, että Suomen Ammattikalastajaliitolle osoitetaan 50 000 euroa avustusta lisää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.51 lisätään 50 000 euroa avustuksen maksamiseen Suomen Ammattikalastajaliitolle.

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Poistokalastus ehkäisee Itämeren rehevöitymistä

Itämeren suurin uhka on rehevöityminen. Rehevöityminen vaikuttaa veden laatuun, ekosysteemin toimintaan sekä vesistöjen virkistyskäyttöön. Vesistöjen kalakannoissa on tapahtunut muutoksia särkikaloiden ja lahnan tuntuksen lisääntymisen vuoksi, mikä on vaikeuttanut muiden lajien kalastusta ja vähentänyt vesistöjemme virkistyskäyttöä.

Poistokalastuksen tavoitteena on vähän käytetyn kalan kalastaminen ja tällä tavalla fosforin ja typen poistaminen rehevöityneiltä vesialueilta. Poistokalastusta on tuettu vuosina 2011—2015 vuosittaisin avustuksin valtion talousarviosta EU:ssa voimassa olevien normien puitteissa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Poistokalastus asettaa vaatimuksia niin pyydyksille kuin logistiikkaketjullekin. Poistokalastuksen infrastruktuurin rakentaminen on vienyt aikansa, ja toiminnan harjoittamisen edellytykset alkavat nyt olla olemassa. Suomi on Helcomin Itämeren toimintaohjelman (BSAP) mukaisesti sitoutunut vähentämään Suomenlahden fosforipäästöjä.

Poistokalastuksella voitaisiin saavuttaa osa tästä tavoitteesta. Moniin muihin vesistöinvestointeihin verrattuna poistokalastus on hyvin kustannustehokas toimenpide. Poistokalastuksen kehittäminen ja keskeytymättömän rahoituksen turvaaminen on välttämätöntä järjestelmän tehokkaan toteuttamisen kannalta.

Ammattikalastajille on taattava riittävä rahoitus siten, että he voivat suunnitella toimintaansa ja tehdä tarpeelliset investoinnit. Pitkän aikavälin tavoitteena on vähempiarvoisen kalan markkinahinnan vakauttaminen siten, että näiden lajien kalastus olisi markkinavoimien ansiosta jatkuvaa. Särkikaloista voidaan valmistaa terveellisiä ja herkullisia tuotteita, kuten esim. kalapyöryköitä. Lisäksi särkikaloja voidaan käyttää bioenergian tuotannossa. Vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme, että poistokalastukseen osoitetaan 150 000 euroa. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa hallituksen esityksestä poiketen mietinnössään, että poistokalastukseen osoitetaan 100 000 euroa. Esi-tämme siksi vastalauseessamme, että poistokalastukseen osoitetaan 50 000 euroa lisää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.62 lisätään 50 000 euroa vesistöjen ravinnepitoisuuksien vähentämiseen poistokalastuksella.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hyvin toimivat liikenneyhteydet on turvattava

Monet seikat puhuvat joukkoliikenteen puolesta. Hyvin suunniteltua joukkoliikennettä voidaan käyttää ruuhkien ja päästöjen vähentämiseen. Se helpottaa meitä saavuttamaan ilmastotavoitteet, joihin Suomi on sitoutunut niin kansallisesti, EU:ssa kuin maailmanlaajuisestikin. Joukkoliikenne voi myös edistää liikenneonnettomuuksien vähenemistä. Pääkaupunkiseudulla, jossa on jo painetta asuntotilanteeseen, joukkoliikenne mahdollistaa sen, että yhä enemmän ihmisiä voi asua taajamaan ulkopuolella, vaikka he olisivatkin töissä keskustassa. Tämä on ollut valtion strategia vuosikymmenten ajan ja toteutuu esim. kuntien kanssa tehdyin sopimuksin ja maakuntakaavoin. Y-juna on esimerkki joukkoliikenteestä, joka tarjoaa työssäkäyntiliikenteen toimivan liikenneyhteyden pääkaupunkiseudun ja Länsi-Uudenmaan välillä.

Hyvin toimivat liikenneyhteydet ovat välttämättömiä kaikkien alueiden yhdenvertaisuuden vuoksi. Valtiolla on jo pitkään ollut selvä strategia koko maan pitämisestä asuttuna. Toimiva infra-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

strukturi on tämän toiminnan perusta. Eduskunta on myös panostanut suuria summia budjettimäärärahoista ratojen sähköistämiseen, kiskojen parantamiseen ja siten kuljetusten nopeuttamiseen, jotta junaliikenne olisi kilpailukykyinen ja ympäristöystävällinen vaihtoehto. Päätös leikata joukkoliikennepalvelujen ostoa on vastoin ilmaista tahtoa junayhteyksien kehittämisestä.

Hallitus on päättänyt leikata joukkoliikennepalvelujen ostoa 15 miljoonaa euroa. Tällä on välittömiä vaikutuksia junaliikenteen vähenemiseen useilla reiteillä, ja eräitä junavuoroja ehdotetaan lakkautettavaksi kokonaan. Tämän sijaan haluamme nykyisen liikenteen säilyttämistä ja palvelujen kehittämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.63 lisätään 11 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallituksen tavoite kehittää nuorisotakuuta nuorten elämänhallinnan tukemiseksi ja opintopolkujen ja työllisyyden luomiseksi on hyvä. Yhteinen vastuumme on toimia siten, että nuoret saavat parhaan mahdollisen alun elämään ja että yhteiskunta tukee erityistuen tarpeessa olevia. Tämä voidaan tehdä nuorisotakuun, etsivän nuorisotyön, Sanssi-kortin ja täysin uusien nuorten työllistämismahdollisuuksien myötä.

Jotta tavoitteessa onnistuttaisiin, niin työpaikan ja opiskelu- tai harjoittelupaikan saamiseksi jokaiselle nuorelle tarvitaan voimavaroja. Vaihtoehto sille, että nuoria ei opasteta, aiheuttaa pidemmän päälle huomattavasti suuremmat kustannukset. Sen lisäksi, että kyseessä on taloudellinen menetys, nuoren ihmisen syrjäytyminen on tietysti myös henkilökohtainen tragedia. Hallitus on leikannut kunnolla työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahoja. Sen haluamme korjata, jotta jokainen nuori ihminen saa mahdollisuuden päästä elämässään eteenpäin.

Hallituksen tarkoituksena on, että vuoden 2016 aikana etsivää nuorisotyötä olisi maamme kaikissa kunnissa. Vuonna 2014 toimintaa oli 93 prosentissa kunnistamme. Tavoite kokonaisvaltaisesti etsivästä nuorisotyöstä on keskeinen tasa-arvon ja alueellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Vuonna 2014 jaettiin 40 000 Sanssi-korttia. Ne ovat auttaneet erityisesti ammatillisen koulutuksen saaneita nuoria työllistymään siten, että valtio korvaa osan palkka- ja muista kustannuksista. Tämän vuoden aikana jaettiin vain 3 000 Sanssi-korttia tammikuun ja kesäkuun välillä. Nuorten palkkatuettu työ väheni siis 65 prosentilla ja työllisyys (näiden nuorten keskuudessa) 11 prosentilla. Samalla kun nuorten työllistämiseen varatut rahat ovat loppuneet, myös yrittäjät ovat valittaneet, että nuorten työllistäminen Sanssi-kortin kautta on liian byrokraattista ja vie liian pitkään. Tämä on aivan väärä suunta.

Haluamme, että nuorisotakuusta ja etsivästä nuorisotyöstä tehdään kunnollinen seuranta ja että hallitus panostaa rahallisesti siihen toimintaan, joka on osoittautunut tulokselliseksi. Haluamme panostaa Saksan esimerkin mukaisen oppisopimuksen kehittämiseen, ja sen lisäksi on syytä sel-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

vittää Saksan mallin mukainen minijob-mahdollisuus alle 30-vuotiaille nuorille. Se voisi merkitä, että alle 30-vuotiaita nuoria koskevat työnantajamaksut poistetaan ja että alle 30-vuotiaat nuoret saavat ansaita tietyn summan, esim. 500 euroa kuukaudessa, sen vaikuttamatta tukiin tai että valtio antaa tiettyjä palkkatukia tälle ryhmälle. Tämä tulee yhdistää Sanssi-korttiin ja samalla byrokratiaa tulee vähentää huomattavasti. Yksinkertaisen ilmoituksen pitäisi riittää, kun yrittäjät haluavat työllistää nuoria. Tämä auttaa toisaalta syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, mutta toisaalta se antaa myös nuorille mahdollisuuden saada merkityksellistä työkokemusta jo aikaisessa vaiheessa elämää. Siitä hyötyvät sekä yhteiskunta että nuoret.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimus- ja minijob-mallin selvittämiseksi, jossa alle 30-vuotiailla nuorilla olisi helpompaa saada töitä esim. antamalla heille oikeus ansaita 500 euroa kuussa ilman, että se vaikuttaisi tukiin tai muihin etuuksiin samalla, kun työnantajilla olisi oikeus pienempiin maksuihin työllistäessään nuoren henkilön.

01. Hallinto

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Viranomaisten toimintaa tulee tehostaa

Viranomaisten toimintaa on tarve tehostaa. Osana tehostamista on sellaisten tehtävien vähentäminen, joissa kaksi viranomaista hoitaa käytännössä samaa toimintaa. Elintarvikeviraston toimintaa voitaisiin tehostaa kahdessa kohdassa. Ensimmäinen on elintarviketurvallisuuden laboratoriopalvelut Elintarviketurvallisuusvirastossa ja Tullissa. Siirtämällä laboratoriopalvelut Tullille toimintaa voitaisiin tehostaa vaarantamatta kuluttajien turvallisuutta. Laboratoriopalveluiden siirtäminen edellyttäisi Tullin toimintamenojen lisäämistä 1 500 000 euroa. Tästä voitaisiin saada kolmen miljoonan euron säästö.

Toisena on eläinten hyvinvoinnin sekä eläin- ja kasviterveyden valvonta. Tällä hetkellä sekä Elintarviketurvallisuusviraston että ELY-keskuksen valvojat voivat käydä tiloilla tarkastamassa samoja eläimiä ja papereita, tosin eri päivinä. Siirtämällä valvonta ELY-keskuksiin tilakäyntejä pystytään koordinoimaan paremmin ja vähentämään. Tällöin toiminta tehostuisi, tulisi kustannustehokkaammaksi, ja tämä helpottaisi tilojen elämää. Leikkaamalla 14 miljoonaa euroa ELY-keskuksille voitaisiin siirtää 7 miljoonaa niiden lisääntyviin tehtäviin ja edelleen saataisiin 7 miljoonan säästö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.02 lisätään 7 000 000 euroa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenoihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

20. (32.20 ja 32.60, osa) Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Haluamme panostaa Tekesin kautta tapahtuvaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan

Hallitus esittää vuoden 2016 talousarviossa, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen määrärahan tulee olla 328 970 000 euroa. Tämä tarkoittaa noin 40 000 000 euron laskua viime vuoden määrärahaan verrattuna.

Haluamme, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen tapahtuu riippumattomien tahojen, kuten Tekesin, kautta. Poliittista ohjausta ei saa olla siinä, mille toimialoille tai yrityksille tarjotaan mahdollisuuksia kehittyä julkisen rahoituksen kautta. Mahdollisuuden uusien innovaatioiden syntymiseen ja kehittämiseen tulee voida tapahtua myös kausiluontoisten poliittisesti sidottujen alueiden ulkopuolella. Tekesin rahoituksen leikkaaminen ja määrärahojen kohdentaminen poliittisiin kärkihankkeisiin voi johtaa kannattamattomiin liikeideoihin panostamiseen Suomen uuteen Nokiaan panostamisen sijaan.

Suomi ei voi pärjätä globaalissa kilpailussa määrällisesti, ja voimme ainoastaan voittaa laadussa. Yhteiskunnan kehitys muotoilee markkinoiden kysyntää, minkä vuoksi tarvitaan yhteistyön parantamista elinkeinoelämän, koulutuksen ja tutkimuksen välillä. Tämä luo edellytyksiä uusien innovaatioiden syntymiselle. Tämän vuoksi katsomme, että Tekesin rahoitusta ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukea ei voi leikata nyt esitetyssä määrin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 30 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

41. Valtionavustus Finnpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Viexpon toimintaedellytykset on turvattava

Kansainvälistymisavustuksen leikkaus vaikuttaa eriasteisesti maamme eri alueisiin. Erityisesti pohjanmaalaisten yritysten mahdollisuudet kansainvälistymisavustusten saamiseen vaarantuvat, kun avustukset kanavoidaan ainoastaan Finnpron kautta. Vaille huomiota on jäänyt se, että Finnpro ei toimi Pohjanmaalla sen vuoksi, että Viexpo on jo pitkään hoitanut tämän toiminnan pohjanmaalaisten yritysten puolesta. Järjestönä Viexpo on tehokas, minkä vuoksi monet yritykset ovat hyötynet Viexpon toiminnasta. Pohjanmaa on lisäksi yksi maamme eniten vientiä harjoittavista alueista, ja siellä on vahva yrittäjähengi ja menestyksellisen yrittämisen perinne. Tämän vuoksi osa kansainvälistymisavustuksesta tulisi kanavoida Viexpon kautta samalla tavoin kuin maamme muilla alueilla on mahdollisuus osallistua Finnpron kautta. Vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme, että Viexpolle myönnetään 150 000 euroa valtionavustusta. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa hallituksen esityksestä poiketen, että Viexpolle myönnetään 120 000 euroa valtionavustusta. Vastalauseessamme ehdotamme siksi, että Viexpolle myönnettäisiin valtionavustusta 30 000 euroa lisää.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.41 lisätään 30 000 euroa Viexpon toiminnan valtionavustukseen.

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Yritysten kansainvälistymisavustukset on turvattava

Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin ehdotetaan puolitettavaksi, mikä vaikeuttaa pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä. Yhteishankkeisiin osallistujat ovat olleet pieniä ja keskisuuria yrityksiä, tuotekehitysvaiheen jälkeisessä kaupallistamisvaiheessa olevia yrityksiä, yritysten uusia, innovatiivisia verkostoja ja muita yritysryhmiä. Ilman pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisavustuksia vaikeutamme yritysten uusille markkinoille pääsyä ja supistamme Suomen vientiä. Se on täysin vastoin sitä, mitä haluamme tehdä Suomen talouden puolesta.

Kansainvälistymisavustuksen leikkaus vaikuttaa eriasteisesti maamme eri alueisiin. Erityisesti pohjanmaalaisten yritysten mahdollisuudet kansainvälistymisavustusten saamiseen vaarantuvat, kun avustukset kanavoidaan ainoastaan Finnpron kautta. Vaille huomiota on jäänyt se, että Finnpro ei toimi Pohjanmaalla sen vuoksi, että Viexpo on jo pitkään hoitanut tämän toiminnan pohjanmaalaisten yritysten puolesta. Järjestönä Viexpo on tehokas, minkä vuoksi monet yritykset ovat hyötäneet Viexpon toiminnasta. Pohjanmaa on lisäksi yksi maamme eniten vientiä harjoittavista alueista, ja siellä on vahva yrittäjähenki ja menestyksellisen yrittämisen perinne. Tämän vuoksi osa kansainvälistymisavustuksesta tulisi kanavoida Viexpon kautta samalla tavoin kuin maamme muilla alueilla on mahdollisuus osallistua Finnpron kautta.

Maamme talous on riippuvainen pienten ja keskisuurten yritysten menestymisestä ja niiden työllistämismahdollisuuksista.

Nämä yritykset ovat puolestaan kasvussaan riippuvaisia viennistä ja uusille markkinoille pääsystä. Vienti ei nosta vain yksittäisen yrityksen vaan koko maamme taloutta ja edistää työpaikkojen syntyä. Pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisavustus maksaa itsensä takaisin työllisyyden ja kansainvälisen kaupan kasvuna. Tämän vuoksi haluamme korottaa määrärahaa kansainvälistymisavustukseen yritysten yhteishankkeisiin. Vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme 1 miljoona euroa yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustukseen. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa hallituksen esityksestä poiketen 700 000 euron lisäystä yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustukseen. Vastalauseessamme ehdotamme siksi, että yritysten yhteishankkeiden kansainvälistymisavustukseen myönnettäisiin valtionavustusta 300 000 euroa lisää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.43 lisätään 300 000 euroa kansainvälistymisavustukseen yritysten yhteishankkeisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

30. (32.30, osa) Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työllistämispalveluista ja työnvälityksestä on tehtävä tehokkaampia

Jotta suomalaisille voitaisiin turvata hyvä työelämä koko työuran ajan, valtion on oltava tukemassa aikoina, jolloin työnteko eri syistä keskeytyy. Suomi tarvitsee hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi lisää ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja. Tämä edellyttää nyt työttöminä olevien parempaa kuntoutusta ja lisäkoulutusta.

Suomen työmarkkinat ovat kärsineet parin vuosikymmenen ajan tarjonnan ja kysynnän välisestä epätasapainosta. Tietyillä koulutusalueilla on osittain koulutettu liian suuria vuosikursseja teollisuuden ja tuotannon työpaikkojen vähentyessä 2000-luvulla. Haasteena on ollut päästä tilanteeseen, jossa työnhakija ja työnantaja kohtaavat tehokkaammin.

Pitkäaikaistyöttömien pallottelu eri viranomaisten välillä on saatava loppumaan ja ryhdyttävä konkreettisiin työllistämistoimiin. Työllisyyspalveluita ja työnvälitystä on tehostettava ja saatava ne tuloshakuisemmaksi. Nykyisellään meillä on suuri määrä vapaita työpaikkoja ja suuri määrä työttömiä. Kuitenkaan nämä kaksi ryhmää eivät kohtaa. Työvoimapalvelujen kilpailutus on mahdollistettava enenevässä määrin tehokkaampien palvelujen luomiseksi. Lisäkoulutus on keskeisessä asemassa työntekijän houkuttelevuuden lisäämiseksi työmarkkinoilla.

On ilmiselvää, että edellä mainittuja toimenpiteitä ei voida sovittaa nykyiseen tapaamme hoitaa työnvälitystä. Rakenteellisten ongelmien ratkaisemiseksi vaaditaan laaja uudistus, jossa mahdollistetaan enenevästi työvoimapalvelujen kilpailuttaminen. Kannatamme tätä samalla, kun katsoimme, että julkisten työvoimapalvelujen vähentäminen on tarkoituksenmukaista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 32.30.01 vähennetään 25 000 000 euroa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin ehdotetusta määrärahasta.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Yksityisiin työnvälityspalveluihin on panostettava

Jotta suomalaisille voitaisiin turvata hyvä työelämä noin 40 vuoden työuran ajan, tukea tarvitaan aikoina, jolloin työnteko eri syistä keskeytyy. Suomi tarvitsee hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi lisää ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja. Tämä edellyttää nyt työttöminä olevien parempaa kuntoutusta ja lisäkoulutusta.

Suomen työmarkkinat ovat kärsineet jo parin vuosikymmenen ajan tarjonnan ja kysynnän välisestä epätasapainosta. Haasteena on ollut päästä tilanteeseen, jossa työnhakija ja työnantaja kohtaavat tehokkaammin. Nykyinen työ- ja elinkeinotoimistojen järjestelmä ei selviä tästä haasteesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Pitkäaikaistyöttömien pallottelu eri viranomaisten välillä on saatava loppumaan ja ryhdyttävä konkreettisiin työllistämistoimiin. Työllisyyspalveluita on tehostettava ja työnvälitys on saatava tehokkaammaksi ja tuloshakuisemmaksi. Lisäkoulutus on keskeisessä asemassa työntekijän houkuttelevuuden lisäämiseksi työmarkkinoilla.

Hallitusohjelman kokeilukulttuuria koskevan kirjauksen mukaisesti hallitus esittää vuoden 2016 talousarvioesityksessä 5 miljoonan euron määrärahaa yksityisiin työnvälityspalveluihin. Tässä hallitus ottaa turhan varovaisen askelen oikeaan suuntaan. Parhaana tapana uudistaa työllisyyspalveluita on antaa kunnolliset määrärahat yksityisten työnvälityspalvelujen kokeiluun, niin että palvelut voidaan toden teolla ottaa käyttöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 15 000 000 euroa yksityisiin työnvälityspalveluihin.

70. Kotouttaminen

30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)

Pakolaiskiintiötä tulee kasvattaa

Suomen pakolaiskiintiö on kahden viime vuoden aikana ollut 1 050 pakolaista vuodessa. Ensi vuodeksi hallitus esittää kiintiön laskemista ainoastaan 750 pakolaiseen. Näin samanaikaisesti sen kanssa, että pakolaismäärä ei ole ollut yhtä suurta sitten toisen maailmansodan päättymisen. Nykyään ihminen joutuu lähtemään kotimaastaan joka neljäs sekunti, ja pakolaisten määrä nousee 59 miljoonaan. Suurimmat pakolaisten vastaanottajamaat vuoden 2014 lopulla olivat Turkki (1,59 miljoonaa), Pakistan (1,51 miljoonaa), Libanon (1,15 miljoonaa), Iran (982 000), Etiopia (659 500) ja Jordania (654 100). Eurooppa ottaa vastaan alle 10 prosenttia maailman pakolaisista.

Suomi on yksi maailman rikkaimmista ja tasa-arvoisimmista maista, ja meidän on osoitettava solidaarisuutta huonommassa asemassa oleville. Meidän vuoromme on tarjota toisille meille aiemmin annettua turvaa. Pakolaistalouden on perustuttava inhimillisyyteen ja ihmisoikeuksien suojeluun. Ketään ei saa pakottaa elämään turvattomuudessa ja kurjuudessa. Pakolaiskiintiön kunnollinen korottaminen on hyvä tapa auttaa pitkällä tähtäimellä vaikeassa asemassa olevia ihmisiä.

Haluamme pakolaiskiintiötä korotettavan kunnolla ja asteittain. Juuri nyt Suomi ottaa vastaan monia turvapaikanhakijoita, mikä tekee perustelluksi hieman pienemmän pakolaiskiintiön kuin pidemmällä tähtäimellä. Tämän vuoksi ruotsalainen eduskuntaryhmä ehdottaa, että pakolaiskiintiötä korotetaan 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen. Tämän seurauksena valtion kunnille maksamat korvaukset kasvavat 8,75 miljoonalla eurolla vuonna 2016.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.70.30 lisätään 8 750 000 euroa valtion korvauksille kunnille.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Suomella on pitkä ja yhtäjaksoinen perinne, jossa kunnat ovat paikallisen yhteiskunnan peruspiilareita. Kunnat ovat huolehtineet, että asukkaiden saatavilla on paikallisesti tarvittut palvelut, ja asukkaat voivat vaikuttaa kunnan toimintaan suoraan kunnallisvaaleilla. Meillä on tapana sanoa, että elämä on paikallista. Me olemme rakentaneet maamme ja maamme demokratian paikalliseen päätöksentekoon pohjautuen. Suomen pian satavuotisen itsenäisyyden aikana päätöksentekojärjestelmä on rakentunut niin, että paikalliset asiat päätetään paikallistasolla ja kansalliset valtion tasolla.

Nyt suunniteltu hoitouudistus vie suuren osan palveluista pois kunnan tehtäväkentästä. Asukkaat eivät voi enää yhtä suoraan ja läheltä vaikuttaa esimerkiksi vanhustenhuoltoon tai neuvontapalveluihin. Tämän sijaan päätökset esimerkiksi siitä, missä vanhainkoti tarvitaan, tehdään jossain sadan kilometrin päässä. Itse asiassa uudistuksessa onkin kyse suuresta, peitetystä kuntauudistuksesta, jolla valta siirretään joillekin vielä epäselville maakunnille tai suuremmille yksiköille, joita hallitus on päättänyt kutsua itsehallintoalueiksi.

Me haluamme avoimen kuntauudistuksen, jossa ei tarvita neljännesmiljoonan tai tätä useamman asukkaan alueita. Tämä ei ole oikea tapa turvata paikallisten palvelujen toteutuminen. Me haluamme sen sijaan nähdä noin 20 000—50 000 asukkaan kuntia, jotka voivat johtaa osaa integroitua sosiaali- ja terveyspalveluja sekä yksinkertaisempia erityissairaanhoidon palveluita. Pitkälle erikoistunut erityissairaanhoito tarvitsee nykyistä enemmän koordinoitua, jota voisivat ohjata vahvemmin esimerkiksi nykyiset viisi erityisvastuualuetta, jotka toimivat kuntayhtyminä. Mallissa turvataan vähintään yksi täyden päivystyksen sairaala kussakin maakunnassa.

Hallituksen linjaukset sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen osalta jättävät edelleen monta avointa kysymystä. Hallituksen ehdotus, että ainoastaan 12 sairaalassa Suomessa olisi laaja ympärivuorokautinen päivystys, ei ole mitenkään hyväksyttävissä. On hyvä muistaa, että esimerkiksi Ruotsissa on yli 60 päivystävää sairaalaa. Siksi kaikki puhe siitä, että Suomessa olisi tulevaisuudessa ainoastaan 12 täyden päivystyksen sairaalaa, on hyvin huolestuttavaa. Sote-uudistuksen tavoitteen tulee olla yhdenvertaisempi sosiaali- ja terveydenhuolto. Siksi uudistus ei saa johtaa siihen, että kiireellisen hoidon saatavuus Suomessa eriarvoistuu.

Nyt on myös korkea aika tarkastella uudistusta sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon näkökulmasta, eikä pelkästään erikoissairaanhoidon.

Syntymä on luonnollinen tapahtuma ja tärkeä osa elämää. Suomi kuuluu niihin maailman maihin, joiden imeväiskuolleisuus on alhaisimpia ja joissa on pitkään ollut hyvin toimiva äitiyshuolto. On erittäin tärkeää, että voimme Suomessa jatkossakin huolehtia mahdollisimman korkealaatuisesta ja yhdenvertaisesta hoidosta. Tämän tulee koskea myös synnytyksiä. Meidän on syytä kyseenalaistaa kriittisesti noin 1 000 synnytyksen ehdoton raja päivystysasetuksessa. Tavoitteen-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

na tulee olla huolehtia mahdollisimman korkealaatuisen hoidon sekä saatavuuden ja potilasturvallisuuden turvaamisesta koko maassa.

Kansalaisten kielelliset oikeudet tulee turvata uudistuksen yhteydessä. Myös uudistuksen jälkeen palvelut on saatava molemmilla kansalliskielillä. Uudistuksen kielellisistä vaikutuksista tulee laatia laaja ja perustavanlaatuinen arvio. Arvio tulee tehdä hyvissä ajoin eikä vasta sen jälkeen, kun kaikki ratkaisevat päätökset on jo tehty. Ratkaisematta on vielä moni muu suuri kysymys, kuten rahoitus, henkilökunnan asema, vastuu rakennuksista ja paikallisdemokratian toteutuminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että laaja ympärivuorokautinen päivystyssairaalatoiminta turvataan tasapuolisesti koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa sosiaali- ja terveysministeriön kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä annettua asetusta siten, että noin 1 000 synnytyksen lukumäärää vuodessa koskeva vaatimus kumotaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että kansalaisten kielelliset oikeudet turvataan sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksessa.

Terveydenhuoltoon ja lääkekorvauksiin kehitettävä yhtenäinen kustannuskatto

Hallitus suunnittelee säästävänsä vuodesta 2017 alkaen 150 miljoonaa euroa vuosittain lääkekorvauksia vähentämällä. Hallitus suunnittelee myös vähentävänsä hoidon matkakustannuskorvauksia yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuosittain vuodesta 2016 alkaen. Tämän lisäksi se suunnittelee nostavansa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja yhteensä 150 miljoonalla eurolla vuosittain. Pitkäaikaisen laitoshoidon, palveluasumisen, kotihoidon ja muiden sosiaali- ja terveydenhoidon palvelujen asiakasmaksuja nostetaan. Pienituloisille tämä tietää suurta kustannusten lisääntymistä. Pahimmassa tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että ihmisillä ei ole varaa hoitoon, jota he tarvitsisivat.

Sen sijaan, että katsomme kaikkia kattoja ja korvauksia erillisinä, meidän tulisi siirtyä yhteen yhtenäiseen järjestelmään, jonka avulla etsisimme tosissamme ratkaisuja yhteisen lääkkeiden, hoitokustannusten ja matkakustannusten omavastuukaton luomiseksi. Näin voisimme välttyä siltä, että pienituloisimmat kärsisivät tarpeettomasti, ja toisaalta voisimme vakuuttua, että meillä on kokonaiskuva korvausjärjestelmästä. Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa, että Suomessa tutkitaan järjestelmä, joka ottaa huomioon ihmisen kokonaistilanteen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveydenhuollon yhtenäisen kustannuskaton luomiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja erät palvelut

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)

Äitiyspakkaukset turvapaikanhakijoille

Suomessa turvapaikan saaneilla naisilla on oikeus äitiyspakkaukseen, mutta Suomeen tulleet vielä turvapaikkapäätöstä odottavat naiset eivät saa äitiyspakkausta. On itsestään selvää, että päätöstä odottavilla on vähintään yhtä suuri kaikenlaisen avun ja tuen tarve vastasyntyneen lapsensa kanssa. Tämän vuoksi Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että myös tämän ryhmän tulisi saada äitiyspakkaus.

Nyt vallitseva humanitäärinen katastrofi mittaa meidän inhimillisyyttämme ja auttamishaluamme. Vastasyntyneet lapset ovat viattomimpia ryhmiä, jotka joutuvat kärsimään vallitsevista epäoikeudenmukaisuuksista. Turvapaikanhakijoiden kasvava määrä voi myös merkitä, että turvapaikkapäätöksen odotusaika voi muodostua pitkäksi. Äitiyspakkaus olisi yksi käytännöllisimpiä ja konkreettisimpia tapoja auttaa näitä lapsia ja äitejä.

Arvion mukaan Suomeen voi tulla noin 30 000 turvapaikanhakijaa vuositasolla. Karkea arvio sen jälkeen, kun miesten osuus on laskettu pois, on että odotusaikana Suomessa syntyvien lasten määrä saattaa olla noin 400 vuodessa. Äitiyspakkauksen arvo on noin 300 euroa. Tämä tarkoittaa, että voimme päättää auttaa suhteellisen pienellä summalla kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ja viattomimpia vallitsevassa katastrofissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.10.50 lisätään 120 000 euroa turvapaikanhakijoille annettaviin äitiyspakkauksiin.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Ikäihmisistä on huolehdittava

Hallitus suunnitteli alkusyksyllä eläkeläisten asumistuen rajaamista. Suomen 1 434 500 eläkeläisestä 190 000:n eläke on niin pieni, että he tarvitsevat asumistukea, ja hahmoteltu 60 euron enimmäisleikkaus kuukaudessa olisi kohdistunut 90 000 suomalaiseen.

Hallitus valmisti asiasta lakiehdotusta, jossa eläkeläisten asumistuki yhdistettäisiin yleiseen asumistukeen. Hallituksen esityksessä mainittiin 60 euroa enimmäisleikkauksen katoksi kuukau-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

nessa yksilötasolla. Tämä olisi pahimmassa tapauksessa saattanut olla jopa 10 prosenttia eläkeläisen kuukausitulosta.

Hallituksen esityksessä oli kuuden kuukauden siirtymäkausi nykyisille tuensaajille. Tämän myötä eläkeläiset olisivat joutuneet eri asemaan sen vuoksi, että aiemmin asumistukea saaneilla on siirtymäaika, kun taas vuoden alusta asumistukea hakevat arvioitaisiin uusien kriteerien perusteella. Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoi, että hallituksen suunnittelema toimenpide olisi kohtuuton pientuloisia eläkeläisiä kohtaan, ja vaati yhdessä muun opposition kanssa, että hallitus peruuttaisi esityksensä. Näin myös kävi. Jos hallitus ryhtyy uusiin toimenpiteisiin, on huolellisesti arvioitava eläkeläisten taloudellista tilannetta kokonaisuutena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläkeläisten taloudellisen kokonaistilanteen arvioimiseksi.

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Ansiosidonnaista päiväraha järjestelmää on kehitettävä kannustavammaksi

Suomi tarvitsee hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi lisää ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja. Jotta suomalaisille voitaisiin turvata hyvä työelämä koko työuran ajan, valtion on oltava tukemassa aikoina, jolloin työnteko eri syistä keskeytyy. Tämä edellyttää nyt työttöminä olevien parempaa kuntoutusta ja lisäkoulutusta, mutta myös kannustimia, jotka tekevät työn vastaanottamisen aina taloudellisesti kannattavaksi ja aktiivisuuden palkittavaksi.

Työmarkkinamme ovat kärsineet parin vuosikymmenen ajan tarjonnan ja kysynnän välisestä epätasapainosta. Olemme pallotelleet pitkäaikaistyöttömiä eri viranomaisten välillä sen sijaan, että olisi ryhdytty konkreettisiin työllistämistoimiin. Haasteena on ollut päästä tilanteeseen, jossa työnhakija ja työnantaja kohtaavat tehokkaammin.

Aktiiviset toimenpiteet työnvälityksen taholta tulee tehdä työttömyyskauden alussa tai välittömästi lomautusten yhteydessä. On myös tärkeää kannustaa valtionkin taholta omaan aktiivisuuteen korottamalla hiukan ansiosidonnaista päivärahaa ja lyhentämällä samalla maksatuskautta. Tanskalla on hyviä kokemuksia tällaisesta mallista. Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että suurin osa uuden työpaikan saaneista saa sen heti päivärahaan oikeuttavan ajan alussa tai lopussa. Uskomme mallin muuttamisen johtavan nopeampaan paluuseen työelämään. Uudistuksen avulla voidaan myös säästää 70 miljoonaa euroa vuodessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että ansiosidonnaista päivärahajärjestelmää kehitetään kannustavammaksi siten, että tukea maksetaan lyhyemmän ajan, mutta tuen määrää nostetaan hiukan työttömyysjakson ensimmäisenä 100 päivänä.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Kuntoutuspalvelut on turvattava

Hallitus haluaa lisätä kilpailukykyä työmarkkinoiden kustannuksia vähentämällä. Samanaikaisesti halutaan pidentää työuria sekä alusta, keskeltä että lopusta. Hallitus haluaa aivan yksinkertaisesti, että suomalaiset tekisivät hiukan enemmän ja pidempään töitä.

Samanaikaisesti hallitus esittää työhön kuntouttavan AURA-kuntoutustuen lakkauttamista. Tämä on hallitukselta lyhytnäköistä politiikkaa. AURA-kuntoutustuen lakkauttamisella on helposti huomattavasti kalliimmat vaikutukset kuin ilmoitettu 20,6 miljoonan euron säästö. Hallituksen suunnitelmat ovat jyrkässä ristiriidassa työhyvinvoinnin yleisen parantamisyrittämyksen ja sen avulla työurien pidentämisen kanssa. Säästösuunnitelmat ovat myös vaarassa johtaa henkilöstön irtisanomisiin eri kuntoutusyksiköissä.

Hallituksen suunnitelmat ns. AURA-kuntoutuksen lakkauttamisesta uhkaavat myös suoraan ruotsinkielistä työhön kuntouttamista Härmän Kuntokeskuksessa. Härmän yksikkö on ainoa ruotsinkielistä kuntoutusta tarjoava yksikkö maassamme. Toiminnan alasajo merkitsisi, että ruotsinkieliset eivät enää saa tätä palvelua äidinkielellään. Hallituksen on huolehdittava siitä, että kielelliset oikeudet turvataan myös tulevaisuudessa kuntoutuksen osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.30.60 lisätään 10 000 000 euroa kuntoutukseen.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Toimeentulotuen ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen välinen kytkös on katkaistava

Yksinhuoltajat kuuluvat kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa oleviin lapsiperheisiin. Vaikuttaa epäoikeudenmukaiselta, että he jäävät nykytilanteessa monissa tapauksissa ilman lapsilisän yksinhuoltajakorotusta. Tämän vuoksi lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen ja toimeentulotuen välinen kytkentä tulisi purkaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Nykyisellään yksinhuoltajakorotus vaikuttaa toimeentulotuen määrään. Nykyisen toimeentulotukijärjestelmän seurauksena on, että sen minkä valtio antaa toisella kädellä, kunta ottaa toisella kädellä. Selvitykset osoittavat yksinhuoltajavanhempien talouksien olevan toimeentulossaan muita lapsiperheitä riippuvaisempia toimeentulotuesta. Jotta kaikkein köyhimmille yksinhuoltajatalouksille olisi hyötyä yksinhuoltajakorotuksesta, kytkentä toimeentulotukeen on purettava.

Koska toimeentulotukilaista aiheutuu lisämenoja kunnille maksettujen toimeentulotukikustannusten nousuna, tämä on kompensoitava kunnille korottamalla vastaavasti valtionosuutta perustoimeentulotuen kustannuksiin. Haluamme tehdä tämän muutoksen tukeaksemme yhtä yhteiskunnassamme kaikkein vaikeimmassa asemassa olevista ryhmistä, nimittäin yksinhuoltajia. Siksi korotamme vuosittaista määrärahaa 13,8 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että toimeentulotuen ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen välinen kytkös katkaistaan.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2016 talousarvioesityksessä on hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2015 siirretty 8 000 000 euroa budjettimomentille 35.10.52 momentilta 35.10.63. Metsähallituksen momentin avainluvuissa voidaan panna merkille panostukset hoidettavien luonnonsuojelualueiden ja näin ollen tämän piiriin tulevan hehtaarimäärän kasvu. Momentilla on 500 000 euron varaus uuden kansallispuiston perustamiseen. Myös lajiesiintymätarkistusten määriin ehdotetaan lisäystä. Tiukassa taloudellisessa tilanteessa ei ole pakko korottaa ympäristöministeriön toiminnan tavoitteita, vaan tänä vuonna voitaisiin tyytyä ylläpitämään nykyistä tasoa. Toiselta momentilta tehtyä siirtoa ei tarvitse käyttää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.52 vähennetään 8 000 000 euroa Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ehdotetusta määrarahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Uusien luonnonsuojelualueiden perustamista vähennettävä nykyisessä taloustilanteessa

Aikana, jona Suomen talous tarvitsee kaikkien panosta tasapainottumiseen, kaikki kivet on käännettävä mahdollisten säästökohteiden löytämiseksi, jotka eivät samalla kuitenkaan vaikuta haitallisesti kasvun mahdollisuuksiin. Vaikka puhummekin ympäristöarvojen puolesta, pidämme yhden vuoden aikana uusien luonnonsuojelualueiden perustamatta jättämistä puolusteltavana tapana valtion menojen pienentämiseksi. Vuoden 2016 talousarvioesityksessä on varattu 10 miljoonaa euroa tähän tarkoitukseen. Tämä summa voidaan poikkeuksellisesti puolittaa valtion talousarvion parempaan tasapainoon saattamiseksi

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.63 vähennetään 5 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin ehdotetusta määrärahasta.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän veropolitiikka eroaa hallituksen vaihtoehdosta 535 miljoonalla eurolla. Vaihtoehtobudjetissa veromuutokset ovat suuruusasteeltaan neutraaleja hallituksen ehdotukseen verrattuna. Suomen kokonaisveroaste kuuluu Euroopan korkeimpiin, ja siksi sanomme ei verotuksen tiukentamiselle.

Verotuksemme tavoitteena tulee olla kyky kerätä tarpeeksi rahaa voidaksemme säilyttää pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamme. Veronkannon tulee olla tehokasta ja oikeudenmukaista, ja sen tulee perustua maksukykyyn.

Verotuksen tulee lisäksi kannustaa työn tekemiseen ja yrittäjyyteen, ja sen tulee edistää taloudellista kasvua ja työllistämistä. Vain kestäväällä kasvulla ja korkealla työllisyysasteella voimme taata hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen myös pitkällä tähtäimellä.

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Verotuksen tulee kannustaa työn tekemiseen

Työn verotus Suomessa on liian kireällä tasolla. Suomi ei enää ole se kilpailukykyinen maa, jona olemme oppineet sen aiemmin tuntemaan. Sen sijaan me kuulumme niiden harvojen EU-maiden joukkoon, joiden talouskehitys ei juuri nyt ole suotuisaa. Meillä on siis hyviä syitä taloutemme

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

uudistamiseen. Tämän pitää tapahtua työnteon kautta — ainoastaan sillä, että meillä on ihmisiä töissä, voimme saavuttaa takaisin asemamme menestyvänä maana.

Meidän on panostettava kasvun ja viennin edellytysten luomiseen. Yhtenä perusedellytyksenä on se, että työn vastaanottamisen ja tekemisen on aina oltava kannattavaa. Tämän tavoitteen saavuttamiseen tarvitaan useita toimenpiteitä. Yhtenä toimenpiteenä on työn verotuksen keventäminen. Kevyempi verotus vähentää eri kannustinloukkujen riskiä ja laskee työn vastaanottamisen kynnystä. Sen vuoksi haluamme toteuttaa verovaihdon, jossa työn verotusta pienennetään ja kulutuksen verotusta lisätään. Tähän päästään pienentämällä työn verotusta yksi prosenttiyksikkö kolmessa alimmassa veroluokassa ja puoli prosenttiyksikköä ylimmässä veroluokassa. Tämä vähentää valtion verotuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen ansiotuloverotuksen muuttamisesta niin, että verotusta vähennetään yhdellä prosenttiyksiköllä kolmessa alimmassa veroluokassa ja puolella prosenttiyksiköllä korkeimmassa veroluokassa.

Eläkeläisten solidaarisuusveroa on lievennettävä

Esitämme, että eläketulosta maksettavaa lisäveroa lievennetään 4,55 prosenttiin eläkeläisten aseman parantamiseksi.

Eläkeläiset ovat pitkien työuriansa aikana tehneet yhteiskuntamme kannalta arvokasta työtä toimeentulonsa eteen. He ovat vuosikymmenien ajan tuoneet merkittäviä verotuloja valtiolle. Nämä verotulot ovat osaltaan auttaneet meitä rakentamaan ja ylläpitämään nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaamme, jossa kukin voi kehittyä yksilönä ja hyödyntää monipuolisia hyvinvointipalveluja.

Yhteiskuntamme rakentamiseen osallistuneet eläkeläiset maksavat nyt eläketulostaan normaalia veroastetta korkeampaa veroa siltä osin kuin eläketulo vähennettynä eläketulovähennyksen määrällä ylittää 45 000 euroa vuodessa. Mielestämme tämä ei ole kohtuullista, kun otetaan muun ohella huomioon se, että eläkeläiset ovat jo työuriansa aikana maksaneet ansiotulostaan veroa progressiivisen tuloveroasteikon perusteella.

Eläketulon lisäveroa voidaan pitää verovelvollisia iän perusteella syrjivänä. Tässä suhteessa voitaisiin vedota muun ohessa unionin oikeuden ikäsyrjinnän kieltävään sääntelyyn, erityisesti yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yhteisistä puitteista annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY 1—3 artiklaan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohtaan. Korkein hallinto-oikeus onkin ratkaisussaan KHO 2015:30 päättänyt pyytämään ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta eläketulon lisäveroa koskevassa asiassa. Ennakkoratkaisupyynnöstä voimme päätellä, että oikeustila eläketulon lisäveron suhteen on vähintäänkin epäselvä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Vaikka on epäselvää, soveltuuko unionin oikeus välitöntä verotusta koskevaan ja siten valtion yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvaan asiaan, on mainittu direktiivi pantu kansallisesti täytäntöön yhdenvertaisuuslailla (21/2004). Lain 6 §:n mukaan ketään ei saa — välillisesti tai välittömästi — syrjiä muun ohella iän perusteella ilman objektiivisesti perusteltua syytä. Myös perustuslain (731/1999) 6 § kieltää asettamasta ketään eri asemaan muun ohella iän perusteella. Joskin eläketuloa voidaan maksaa myös muille, on kiistatonta, että pääosa niistä eläketulon saajista, joihin eläketulon lisäveroa koskevaa sääntelyä sovelletaan, on jo saavuttanut 63—68 vuoden eläkeiän. Vaikuttaa siten vahvasti siltä, että eläketulon lisäveroa sovelletaan vähintäänkin välillisesti ikään perustuen. Eläketulon lisäveron kohtuuttomuus huomioon ottaen ehdotamme, että eläketulon lisäverotusta lievennetään, mikä tarkoittaa ansio- ja pääomaverotulojen pienenemistä 16 000 000 eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen eläketulosta maksettavaan lisäveron lieventämisestä 6 prosentista 4,55 prosenttiin.

Korkeampi kotitalousvähennys parantaa työllisyyttä

Suomen työmarkkinat muuttuvat koko ajan. Vakituksessa työ- tai virkasuhteessa olevien palkansaajien osuus vähenee samanaikaisesti, kun freelancereiden ja yksinyrittäjien määrä kasvaa. Maamme yrittäjien parissa yksinyrittäjien ja ammatinharjoittajien osuus on noussut kahteen kolmasosaan. Tämä todistaa siitä, että suurehkon osan palkansaajien aiemmin tekemästä työstä tekevät yksinyrittäjät ja freelancerit.

Nykyisellään verojärjestelmässämme on monenlaisia verovähennyksiä. Osa vähennyksistä edistää yrittäjyyttä ja työllisyyttä, osa vähentää pimeää työtä ja osa edistää yhteiskunnassa vaikeassa asemassa olevien ryhmien tilannetta. Kaikkia verovähennyksiä on tarkasteltava niiden arvioidun työllistävän vaikutuksen kannalta. Uusien vähennysten käyttöönotto on perusteltua, jos niiden arvioidaan elvyttävän työllisyyttä ja siten edistävän verotulojen muodostumista.

Kotitalousvähennys on hyvä esimerkki vähennysmuodosta, joka vaikuttaa verotulojen muodostumiseen, edistää yrittäjyyttä ja parantaa työllisyysastetta. Aiemmat arviot ovat osoittaneet, että verotulojen väheneminen kotitalousvähennyksen vuoksi on maksanut itsensä takaisin, koska työllisyys ja näin ollen verotulot ovat kasvaneet. Tämän vuoksi haluamme korottaa kotitalousvähennyksen määrän 2 400 eurosta 4 000 euroon. Kotitalousvähennyksen määrän korotus vähentää valtion verotuloja 31 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kotitalousvähennyksen vuosittaisen määrän korottamisesta 2 400 eurosta 4 000 euroon.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Harmaan talouden torjunta lisää valtion verotuloja

Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä merkitsee, että harmaa talous aiheuttaa 4—6 miljardin euron taloudelliset menetykset vuodessa yhteiskunnalle.

Panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti moninkertaisesti itsensä takaisin verotuloina, jotka eivät muutoin tulisi valtiolle. Esitämme 20 miljoonaa euroa lisämäärärahoja harmaan talouden torjuntaan vuoden 2016 talousarviossa. Tämä huomattava panostus yhdessä korkeamman kotitalousvähennyksen määrän kanssa lisää valtion verotuloja 70 miljoonalla eurolla vuonna 2016.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Suomi ei enää ole se kilpailukykyinen maa, jona olemme oppineet sen tuntemaan. Sen sijaan me kuulumme niiden harvojen EU-maiden joukkoon, joiden talouskehitys ei juuri nyt ole suotuisaa.

Meillä on siis hyviä syitä taloutemme uudistamiseen. Tämän pitää tapahtua työnteon kautta — ainostaan sillä, että meillä on ihmisiä töissä, voimme saavuttaa takaisin asemamme menestyvänä maana. Työn verotus on yksi keskeinen tekijä, joka vaikuttaa työn houkuttelevuuteen.

Meidän on panostettava kasvun ja viennin edellytysten luomiseen. Yhtenä perusedellytyksenä on se, että työn vastaanottamisen ja tekemisen on aina oltava kannattavaa. Tämän tavoitteen saavuttamiseen tarvitaan useita toimenpiteitä. Yhtenä toimenpiteenä on työn verotuksen keventäminen. Kevyempi verotus vähentää eri kannustinloukkujen riskiä ja laskee työn vastaanottamisen kynnystä. Sen vuoksi haluamme toteuttaa verovaihdon, jossa työn verotusta pienennetään ja kulutuksen verotusta lisätään. Tähän päästään korottamalla kaikkia arvonlisäverokantoja 0,5 prosenttiyksikköä. Uusien verokantojen tulisi siis olla 10,5 %, 14,5 % ja 24,5 %. Tämä lisää valtion tuloja yhteensä 409 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kaikkien arvonlisäverokantojen korottamisesta 0,5 prosentilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

10. Muut verot

03. Autovero

Hallitus esittää merkittäviä lievennyksiä autoverotukseen. Hallituksen mukaan autoilijoiden veroale olisi hallituskauden aikana yhteensä noin 200 miljoonaa euroa. Suunnitelmien mukaan autoverolain verolievennykset toteutettaisiin asteittain, niin että autoverotulot laskisivat 31 000 000 eurolla vuonna 2016. Valiokunta toteaa kuitenkin mietinnössään, että autovero sekä ajoneuvovero ovat lähtökohdiltaan fiskaalisia veroja. Niiden päätarkoitus on siis kerätä veroja valtiolle.

Vaikka ehdotetut muutokset autoverolaissa ovat oikeansuuntaiset ympäristön ja ajoneuvokannan kannalta, ei ole tämänhetkisessä taloudellisessa tilanteessa syytä ryhtyä alentamaan verolajeja, joilla ei ole suoranaisia dynaamisia vaikutuksia. Autojen ominaishiilidioksidipäästöjen oletettu aleneminen huomioon ottaen keskipäästöisen auton vero noin puolittuisi vuoteen 2020 mennessä. Tämä on erittäin paljon tässä taloudellisessa tilanteessa.

Hallituksen esittämä 31 000 000 euron veroalentaminen ensi vuodeksi pitäisi sen sijaan kohdentaa toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat suoraan työllisyyteen ja sen kautta verotulojen kasvamiseen. Tämän takia ehdotamme, että autovero pidetään nykyisellä tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen autoveron pienentämisen perumisesta.

05. Varainsiirtovero

Vuonna 2016 varainsiirtovero on 4 prosenttia kiinteistöjen kauppahinnasta. Yksi momentin suurimmista veromenoista on ensiasunnon oston varainsiirtoverovapaus, joka on arviolta 95 000 000 euroa.

Taloudellisesti haasteellisina aikoina on tarvetta tarkastella julkisia menoja ja huolehtia siitä, että kaikki osallistuvat oikeudenmukaisesti taloustilanteen parantamiseen. Pidämme oikeudenmukaisena sitä, että työssäkäyvät ja omaisuutta omistavat kantavat suurimman kuorman valtiontalouden tasapainottamisessa. Suurimpien säästöjen ei pidä olla työttömien, opiskelijoiden, yksinhuoltajien, lastemme eikä eläkeläisten vastuulla.

Valtion ensisijainen tehtävä ei ole verohelpotusten avulla kannustaa yksityisomistukseen. Tämän vuoksi katsomme, että ensimmäisen kiinteistön ja ensimmäisen osakehuoneiston oston verovapaus on etuus, josta me suomalaiset voisimme luopua tässä tilanteessa. Sillä voi olla eräitä pie-
nehköjä vaikutuksia asuntomarkkinoihin, mutta todennäköisesti muutos ei enemmälti vaikuta markkinoihin. Näin ollen katsomme, että voimme tehdä 95 000 000 euron säästön poistamalla ensiasunnon oston varainsiirtoverovapauden.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 4 r

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen ensiasunnon oston varain-
siirtovapauden poistamisesta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena
edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 18 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2015

Joakim Strand r
Stefan Wallin r

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

VASTALAUSE 5 kd

Yleisperustelut

Suomen taloudellinen tilanne on heikko. Julkinen talous on kroonisesti alijäämäinen, ja julkisen velan määrä ylittää vuoden 2015 aikana Euroopan unionin kasvu- ja vakaussopimuksen mukaisen 60 %:in rajapyykin. Julkisen talouden tasapainottamisen, talouskasvun aikaansaamisen sekä työllisyystilanteen parantamisen tulee olla ensisijaisia tavoitteita. Talouden tasapainottaminen tulee tehdä sosiaalisesti kestävällä tavalla. Säästötoimenpiteitä ei tule myöskään kohdentaa niin, että talouskasvun ja työllisyyden edellytykset heikentyvät. Kaikkien toimenpiteiden vaikutukset tulee arvioida tarkasti ja kokonaisuus huomioon ottaen.

Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehdossa korostuu sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Muutokset verrattuna hallituksen esitykseen koskevat sellaisia hallituksen säästöesityksiä, jotka lisäävät pidemmällä aikavälillä yhteiskunnan kustannuksia ja lisäävät sosiaalista eriarvoisuutta. Säästöjen uudelleenkohdennuksien lisäksi esitämme parannuksia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloon. Sosiaalisesti kestävällä pohjalla oleva yhteiskunta on paras kasvualusta taloudelliselle menestykselle. Samalla on huomioitava, että talouskasvua tarvitaan hyvinvointipalveluiden turvaamiseen. Kasvua ei kuitenkaan luoda tyhjästä. Valtiovallan tehtävänä on luoda yrittäjyydelle ja taloudelliselle toimeliaisuudelle kannustava ilmapiiri ja talouskasvun mahdollistava toimintaympäristö. Kristillisdemokraatit panostavat hallitusta enemmän yrittäjyyden tukemiseen ja työllisyyden parantamiseen.

Hallituksen esittämät mittavat leikkaukset kehitysyhteistyöhön ovat kohtuuttomia, ja ne iskevät pahimmin kansalaisjärjestöjen työhön. Satoja tuhansia, jopa miljoonia maailman kaikkein köyhimpiä ihmisiä auttavat järjestöt joutuvat irtisanomaan jopa puolet työntekijöistään. Hankkeita joudutaan jättämään äkisti kesken, ja jo tehty työ uhkaa valua hukkaan. Kansalaisjärjestöt ovat kohdemaan kulttuurin ja olosuhteiden asiantuntijoita. Niiden antama apu kohdentuu muiden muassa koulutus- ja terveydenhuoltopalvelujen kautta suoraan kohdemaan kaikkein köyhimmillä kansalaisille ja auttaa heitä nousemaan köyhyydestä. Samalla järjestöt tekevät tärkeää valistustyötä kotimaassa lisäämällä suomalaisten tietoisuutta globaaleista kriiseistä ja niiden seurauksista. Järjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on kevyesti hallinnoitua ja tehokasta, ja siksi rahoituksen painopistettä tulee siirtää juuri näihin hankkeisiin.

Lapsiin ja nuoriin kohdistetut säästötoimet ovat vastuuttomia, sillä ne lisäävät yhteiskunnan kustannuksia pidemmällä aikavälillä. Valtion talousarvioesityksessä leikataan kuntien valtionosuuksia varhaiskasvatuksen osalta 6,5 miljoonaa euroa. Leikkaus perustuu ryhmäkokojen kasvattamiseen nykyisestä 21 lapsesta 24:ään kokopäivähoitoa saavaan lapseen. Liian suuret lapsiryhmät heikentävät mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen, huomioimiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Vaikutukset ulottuvat pitkälle lapsen myöhempään elämään heikentäen mm. koulumenestystä. Vuodesta 2010 lähtien on osoitettu valtion erityisavustusta perusopetuksen opetusryhmien pienentämiseen. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää merkittäviä panostuksia varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen ryhmäkokojen pienentämiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Viime hallituskaudella käyttöön otettu nuorisotakuu on ollut tehokas väline nuorten syrjäytymisen estämisessä. Hyvää järjestelmää ei saa romuttaa, vaan sitä tulee ylläpitää ja kehittää edelleen. Hallitus on lopettamassa osana nuorisotakuuta olleen nuorten aikuisten osaamisohjelman, samoin nuorten aikuisten mahdollisuus päästä oppisopimuskoulutukseen heikkenee. Nuorisotakuun toteuttamiseksi edellinen hallitus lisäsi nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusta. Nyt hallitus on leikkaamassa tätä rahoitusta. Etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta ovat juuri sellaista ennaltaehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee moninkertaisena takaisin.

Korkeatasoinen koulutus sekä vaikuttava tutkimus- ja kehitystoiminta ovat Suomen kilpailukyvyn kannalta oleellisen tärkeitä. Hallituksen esittämät leikkaukset yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitukseen ovat kohtuuttoman suuria. Kipeästi kaivattuun tuottavuushyppyyn tarvitaan uusia innovaatioita ja uusia osaajia, joita ei synny ilman tutkimuksen ja koulutuksen resursseja. Hallituksen kärkihankkeisiin kohdennetut lisäpanostukset eivät korvaa perusrahoituksen vajea. Elinkeinoelämän ja erityisesti teknologiateollisuuden kehitystä tuetaan parhaiten kohdentamalla riittävät määrärahat Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle ja innovaatorahoituskeskus Teke-sille. Valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoimintaan ja poliittisesti ohjattuihin strategisen tutkimuksen neuvoston tutkimushankkeisiin ja -ohjelmiin ei tule lisätä määrärahoja muiden tutkimuslaitosten kustannuksella.

Toimivat ja tarkoituksenmukaiset liikenneyhteydet ovat elinehto yritystoiminnalle koko maassa. Ihmisten mahdollisuudet päästä opiskelemaan ja töihin tulee turvata tukemalla joukkoliikennettä ja säilyttämällä erityisesti kattavat raideyhteydet myös muualla kuin kasvukeskuksissa. Raideliikenteen avaaminen kilpailulle tulee tehdä harkitusti ja varmistaen palvelutason säilyminen. Joukkoliikenteen merkitys kasvaa, kun isoissa kasvukeskuksissa asuntojen hinnat nousevat korkealle ja väestökeskuksia kasvaa suunnitelmien mukaisesti junaratojen varsille. Leikkaukset junien kaukoliikenteen tuista kohdistuvat tämän kehityksen kannalta epäsuotuisasti ja lisäksi lisäävät henkilöautoilla liikkumista ja siten liikenneuhkia ja päästöjä.

Työllisyysasteen nostaminen vaatii tehokkaita ja kohdennettuja toimia. Suurin osa uusista työpaikoista syntyy pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Itsensä työllistäjät on samoin kasvava ryhmä. Tarvitaan tehokkaita toimia, joilla kannustetaan yrittäjyyteen ja mahdollistetaan pienille kasvaville yrityksille ensimmäisten työntekijöiden palkkaaminen. Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän esittämä viiden prosentin yrittäjävähennys loisi tehokkaan kannustimen yrityksen perustamiseen ja jo olemassa olevan yrittäjätöiminnan laajentamiseen. Leikkaukset työllisyysrahoista ovat vastuuttomia tässä tilanteessa. Leikkausten sijaan tarvitaan lisämäärärahoja julkisiin työllisyys- ja yrityspalveluihin. Määrärahoja tulee kohdentaa erityisesti yritystoiminnan perustamisen tukemiseen starttirahan avulla sekä pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan palkkatuen kautta.

Hallituksen päätös perua eläkeläisten asumistuen lakkauttaminen oli oikea, mutta se tulisi toteuttaa täysimääräisesti ilman piilosäästöjä. Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä tukee hallituksen esittämää takuueläkkeen korotusta. Takuueläkettä tulisi kuitenkin tässä tilanteessa korottaa enemmän. Näin helpotettaisiin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asemaa. Pienituloisten eläkeläisten ostovoiman parantaminen lisäisi myös suoraan kotimaista kysyntää. Ruokavaliokorvauksen poistaminen on väärinkohdennettu säästötoimi. Keliakia on vakava perinnöllinen sairaus, jonka ainoana hoitona on elinikäinen gluteeniton tai luontaisesti gluteeniton

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

erityisruokavalio. Ruokavalio on keliaakikon lääke. Yhteiskunnan tehtävänä on huolehtia, että sairaudesta kärsivällä on oikeus tasavertaiseen ja kohtuuhintaiseen ruoan saantiin.

Talousarvioesityksessä esitettiin lääkekorvausmenojen vähentämistä yhteensä 49 miljoonalla eurolla. Hallitus puolitti tämän säästötavoitteen täydentävässä talousarvioesityksessä, mutta leikkaus on yhä merkittävä. Hallitus esittää lääkekorvausjärjestelmän rakenteellista uudistamista siten, että lääkekustannusten osalta otetaan käyttöön alkuomavastuu ja lääkkeiden peruskorvausta korotetaan 40 prosenttiin. Lääkekorvausjärjestelmän rakenteellinen uudistus on perusteltu ja tarpeellinen, mutta se pitäisi toteuttaa säilyttämällä lääkekorvausten kokonaismäärä täysimääräisesti ilman säästötavoitetta. Tällöin rakenteellisen uudistuksen kautta vapautuvat määrärahat voitaisiin kohdentaa lääkekorvausten vuosittaisen maksukaton alentamiseen. Näin yhteiskunnan tuki kohdentuisi nykyistä paremmin säännöllistä, pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitseville. Yksityisistä lääkäripalveluista maksettaviin korvauksiin kohdennettu leikkaus aiheuttaa kansalaisten hakeutumista entistä suuremmassa määrin julkisen terveydenhuollon piiriin ja siten ruuhkauttaa perusterveydenhuollon palvelut. Lopulta kustannus on saatua säästöä suurempi. Yksityisistä lääkäripalveluista maksettavat korvaukset tulee säilyttää nykytasolla.

Yhteiskunta saavuttaa merkittäviä etuja lisäämällä uusiutuvan energian hyödyntämistä, vähennämme tarvetta energian tuontiin eli lisäämme omavaraisuutta, edistämme kiertotaloutta, torjumme ilmastomuutosta ja kehitämme uusia vientituotteita. Uusiutuvaa energiaa entistä paremmin hyödyntäviä laitteita on viime vuosina kehitetty merkittävästi eteenpäin. Ne soveltuvat entistä paremmin myös sähköenergian tuotantoon ja sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Alaan suuntautuva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyö on tuottamassa uusia parannuksia. Uusiutuvan energian investointeja voidaan lisätä kotitalouksien tasolla helpottamalla harkinnanvaraisen energia-avustuksen tulorajoja. Kotitalousvähennystä investoinneista uusiutuvaan energiaan tulisi saada myös muihin kuin pientaloihin. Maatilatason ja sitä suuremmilla yksiköillä on paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia lisätä uusiutuvan energian hyödyntämistä, mutta usein ei ole varaa investointeihin. 10—20 %:in investointituki kannustaisi investoinnit liikkeelle. Esimerkiksi biokaasulaitoksia voisi syntyä lisätuen avulla paljon nykyistä nopeammalla tahdilla.

Harmaan talouden torjuntaan tarvitaan riittävät henkilöstöresurssit ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Panostukset harmaan talouden torjuntaan tuovat itsensä rahallisesti moninkertaisina takaisin lisääntyvinä sakko-, maksu- ja verotuloina. Harmaan talouden tehokas torjunta parantaa samalla rehellisesti toimivien yritysten kilpailukykyä ja lisää reilua kilpailua. Riittävien määrärahojen lisäksi tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja toiminnan valvontaa. Harmaan talouden torjunta-ohjelmaa tulee jatkaa ja samalla luoda kunnollinen seurantajärjestelmä, jolla valvotaan eri viranomaisien toimien vaikutuksia harmaan talouden torjunnassa.

Työn verotusta tulee keventää ja työnteon kannattavuutta lisätä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hyvänä, että hallitus keventää ansiotuloveroa. Yrittäjillä on työntekijöihin verrattuna suuremmat vastuut yrittäjäriskin ja heikomman työttömyys- ja sosiaaliturvan osalta. Tästä syystä henkilöyrittäjien yrittäjävähennys olisi pitänyt toteuttaa nopeassa aikataulussa. Pidemmällä tähtäimellä yrittäjävähennys toisi lisää verotuloja kuin mitä sen käyttöönotto alkuvaiheessa niitä vähentäisi. Verotuksen painopistettä tulee Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä siirtää työnteosta ja yrittäjyydestä haittaveroihin. Korottamalla alkoholijuomaveroa ja

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

tupakkaveroa lisätään valtion verotuottoja ja samalla vähennetään alkoholista ja tupakasta aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle.

Autoveron alentaminen ja ajoneuvoveron keventäminen ovat oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Tässä taloudellisessa tilanteessa autoveroa pitäisi alentaa maltillisemmin talousarvioesitykseen verrattuna. Autoveron keventämisen yhteydessä tulee myös huomioida sen vaikutukset vaihtotaseeseen.

Valtion taloutta tulee katsoa kokonaisuutena. Säästötoimet ja määrärahalisäykset tuovat erilaisia kerrannaisvaikutuksia, joita tulee arvioida tarkkaan. Oikein kohdennetut panostukset tuovat yhteiskunnalle lisätuloja ja väärin kohdennetut säästöt tuovat säästöjen sijaan lisäkuluja. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää sellaisten säästöjen perumista, jotka tuovat lisämenoja pitkällä aikavälillä, ja sellaisia määrärahalisäyksiä, jotka tuovat kasvua ja parantavat työllisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että säästötoimien vaikutuksista talouskasvuun, ihmisten ostovoimaan ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumiseen tehdään asianmukaiset vaikutusarvioinnit.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi vaikuttaviin toimiin työttömyyden hoitamiseksi, pitkäaikaistyöttömyyden kasvun pysäyttämiseksi ja yrittäjyyden helpottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että koulutukseen ja tutkimukseen kohdennetut ylimitoitettut säästöt perutaan. Yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitus tulee olla sellaisella tasolla, ettei tutkimuksen ja koulutuksen taso vaarannu. Innovaatio- ja tutkimusrahoituksen taso on pidettävä korkeana.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että päivähoidon ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen suunnatut avustukset säilytetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että nuorisotakuuseen liittyviä toimia jatketaan ja vahvistetaan.

**Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd**

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että kokonaisveroaste ei nouse. Verotuksen painopistettä tulee suunnata ihmisille ja kansantaloudelle haitallisten tuotteiden verotukseen ja keventää työntekoon ja yrittäjyyteen kohdistuvaa verotusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että harmaan talouden torjuntaan kohdennetaan riittävät resurssit ja että harmaan talouden torjunnan ohjelmaa jatketaan.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen esitys valtion tulo- ja menoarvioksi 2016 esittää siirtoja monelta hyvin toimivalta tutkimuslaitokselta valtioneuvoston ja sen ministeriöiden selvitys- ja tutkimustoimintaan. Valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoiminnan lisäämistä ei pitäisi tehdä muiden tutkimuslaitosten kustannuksella. Lisämääräraha valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoimintaan tulee perua ja vapautuneet määrarahat palauttaa Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan, jolle hallitus vastaavasti esittää määrarahaleikkausta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 23.01.22 vähennetään 5 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrarahasta.

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus leikkaa talousarvioesityksessä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoitusta jopa 43 %. Näin mittavat leikkaukset ovat täysin kohtuuttomia. Kevyesti hallinnoidut kehitysyhteis-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

työtä tekevät kansalaisjärjestöt ovat kohdemaan kulttuurin ja olosuhteiden asiantuntijoita. Niiden antama apu kohdentuu muun muassa koulutus- ja terveydenhuoltopalvelujen kautta suoraan kohdemaan kansalaisille ja auttaa heitä nousemaan köyhyydestä. Järjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on tunnetusti tehokasta, ja siksi rahoituksen painopistettä tulee pikemminkin siirtää juuri näihin hankkeisiin. Pakolaiskriisin paheneminen vie viimeisetkin perustelut kehitysyhteistyöhön esitetyiltä leikkauksilta, jotka romuttavat turvapaikanhakijoiden auttamisen lähtömaissa.

Kehitysyhteistyön kautta voidaan vähentää myös oman maamme kansalaisiin kohdistuvia uhkia, kuten terrorismin uhkaa, huume- ja ihmiskauppaa, pandemioita sekä pakolaistulvaa. Suomi on sitoutunut YK:n vuosituhattavoitteeseen osoittaa kehitysapua 0,7 % bruttokansantuotteesta meillä olevaan vuoteen 2015 mennessä. Sipilän hallituksen leikkausten myötä Suomi putoaa kauas tavoitteesta: vuonna 2016 kehitystyövaroja myönnetään ainoastaan noin 0,35 % BKT:stä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 24.30.66 lisätään 50 000 000 euroa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen rahoitus turvataan ja huomioidaan kansalaisjärjestöjen tekemän työn merkitys kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamisessa.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Poliisin asema harmaan talouden vastaisessa työssä on keskeinen. Poliisin suorittamaan talousrikostutkintaan sekä yhteistoimintaan muiden viranomaisten kanssa tarvitaan riittävä määrä henkilöstöä. Ilman riittäviä henkilöstöresursseja ja pitkäjänteisyyttä panostuksissa ei voida saavuttaa asetettuja tavoitteita. Harmaan talouden torjunnan tarkoituksena on kertaluontoisten sakkojen ja rangaistusverojen lisäksi lisätä pelotevaikutusta ja sitä kautta myös edistää vapaata ja rehellistä kilpailua. Lisähenkilöstön palkkaamiseksi ja virkojen säilyttämiseksi tulee poliisin toimintamenoihin osoittaa korvamerkitty ja pysyvä lisärahoitus harmaan talouden torjumiseen. Kristillisdemokraatit pitävät hyvänä, että hallitus korjasi aikaisemman päätöksensä kohdentamalla harmaan talouden torjuntaan tarkoitettuja poliisin määrärahoja 3,2 miljoonaa euroa täydentävässä talousarvioesityksessään. Tarvittavan määrärahan loppusummaa ei tule kuitenkaan siirtää harmaan talouden torjuntaan heikentämällä muuta poliisitoimintaa, vaan tarvittavat määrärahat tulee lisätä kokonaisuudessaan poliisitoimen harmaan talouden torjunnan toimintamenoihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.10.01 lisätään 3 800 000 euroa poliisin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjuntaa ei voida tehostaa, mikäli Verohallinnon määrärahoja vähennetään. Resurssien vähentäminen johtaa valvonnan ja viranomaisyhteistyön heikentymiseen ja olisi riskitilassa hallitusohjelman tavoitteeseen, jonka mukaan harmaata taloutta torjutaan aktiivisesti. Lisäpanostuksilla ja tarkastustoiminnan aktiivisella kehittämisellä saadaan moninkertainen tuotto lisääntyvien verotulojen muodossa. Lisäämällä verotarkastajien määrää sadalla uudella viralla voidaan 10 000 000 euron panostuksella saada kymmenkertainen tuotto verotuloihin. Epärehelliseen toimintaan puuttumalla parannetaan samalla rehellisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 28.10.01 lisätään 10 000 000 euroa Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Panostukset Tullin suorittamaan valvontaan ja rikostutkintaan palautuvat moninkertaisesti yhteiskunnalle kerättyjen maksujen ja sakkojen sekä lisääntyneiden verotulojen muodossa. Alkoholien matkustajatuonnin hillitseminen on hyvä esimerkki. Syksyllä 2014 Tulli otti käyttöön EU:n määrittelemät oman käytön ohjerajat alkoholin matkustajatuonnissa ja tehosti matkustajatuonnin valvontaa. Vuoden 2015 talousarviossa alkoholin laittoman maahantuonnin hillitsemiseen osoitettiin lisämääräraha, jolla muun muassa palkattiin lisähenkilöstöä Helsingin satamaan. Näillä toimenpiteillä matkustajatuonti on kääntynyt laskuun ensimmäistä kertaa vuosiin. Tullivalvontaa on tarvetta tehostaa myös internetin kautta tapahtuvan alkoholijuomien tilaamisen osalta. Alkoholin ja tupakan maahantuonnin valvonnan lisäksi Tulli tarvitsee lisäresursseja laittomien tuotteiden maahantuonnin paljastamiseen ja harmaan talouden torjuntaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 28.10.02 lisätään 3 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

70. Valtionhallinnon kehittäminen

01. Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Uusien tietojärjestelmien kehittäminen on keskeistä valtion virastojen toiminnan ja palvelujen kannalta. Hankinnat tulee tehdä siten, ettei sitouduta yhteen toimittajaan, korkeisiin käyttöoikeusmaksuihin ja korkeisiin päivityskustannuksiin. Tietojärjestelmien tulee olla siten avoimia, että niitä voivat useat toimittajat täydentää ja välttyä ylisuurilta hankinta- ja päivityskustannuksilta. Järjestelmien tulee kyetä avoimilla rajapinnoilla ymmärtämään toisiaan. Mikäli mahdollista, tulee käyttää avointa lähdekoodia. Siksi tietojärjestelmiä ei tule tehdä hajautetusti ministeriöittäin, virastoittain ja muussa julkisessa hallinnossa, vaan tarvitaan lisää valtion keskitettyä ICT:n ohjausta ja kehittämistä. Keskittämällä ohjausta ja kehittämistä saadaan merkittäviä säästöjä julkishallinnon ICT-menoista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 28.70.01 lisätään 5 000 000 euroa valtion ICT:n ohjaukseen ja kehittämiseen.

03. Kansallisen tietotalon ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Uusien tietojärjestelmien kehittäminen on keskeistä valtion virastojen toiminnan ja palvelujen kannalta. Hankintoja tehdään toisistaan erillisesti ministeriöittäin, virastoittain, kuntayhtymittäin ja kunnittain. Hankinnat tulee tehdä siten, ettei sitouduta yhteen toimittajaan, korkeisiin käyttöoikeusmaksuihin ja korkeisiin päivityskustannuksiin. Tietojärjestelmien tulee olla siten avoimia, että niitä voivat useat toimittajat täydentää ja välttyä ylisuurilta hankinta- ja päivityskustannuksilta. Järjestelmien tulee kyetä avoimilla rajapinnoilla ymmärtämään toisiaan. Siksi tarvitaan lisää valtion keskitettyä ICT:n ohjausta ja kehittämistä varsinkin kuntiin ja suuriin tietojärjestelmähankintoihin liittyen, joissa eri toimijoiden tulee harrastaa mahdollisuuksien mukaan yhteishankintoja. Tietoturvallisuus tulee olla yhteisesti määritellyllä korkealla tasolla. Keskittämällä hankintoja saadaan merkittäviä säästöjä julkishallinnon ICT-menoista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 28.70.03 lisätään 10 000 000 euroa valtion kansallisen tietotalon ohjaukseen ja kehittämiseen.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. (29.01, osa) Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Valtionhallinnon selvitysten mukaan rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien yhteiskunnallista työtä on syytä tukea aivan kuten evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien hoitoa. Uskonnolliset yhdyskunnat tekevät yhteiskunnallisesti tärkeää työtä mm. syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä lasten, nuorison ja lapsiperheiden tukemiseksi. Ne tarvitsevat toiminnassaan fyysisiä toimitiloja, kokoontumispaikkoja, kurssikeskuksia yms., joiden hankkiminen, ylläpitäminen ja kunnostaminen vaativat ilman verotusoikeutta toimivilta yhdyskunnilta suuria ponnistuksia. Rahoitus perustuu suurelta osin vapaaehtoistyöhön ja lahjoituksiin, jolloin rakennusten kunnossapitoon ym. liittyvät maksut voivat nousta tuloihin nähden varsin suuriksi. Joissakin tapauksissa esteettömyys ja turvallisuus vaativat tiloissa lisäjärjestelyitä. Hallituksen esityksessä tuki on liian vähäinen suhteutettuna näiden yhteisöjen jäsenmäärään ja työn laajuuteen nähden.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.01.51 lisätään 500 000 euroa rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille niiden rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtion talousarvioesityksessä leikataan kuntien valtionosuuksia varhaiskasvatuksen osalta 6,5 miljoonaa euroa. Leikkaus perustuu ryhmäkokojen kasvattamiseen nykyisestä 21 lapsesta 24 kokopäivähoitoa saavaan lapseen. Ryhmästä vastaisi edelleen kolme aikuista. Ryhmäkokoja voitaisiin edelleen suurentaa osa-aikahoidossa olevilla lapsilla. On huomattava, että varhaiskasvatusoikeuden rajauksen seurauksena osa-aikaisten lasten määrä päiväkotiryhmissä tulee samanaikaisesti kasvamaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on osoittanut vuodesta 2010 lähtien valtion erityisavustusta perusopetuksen opetusryhmien pienentämiseen, mutta ensi vuonna tarkoitukseen ei ole osoitettu enää määrärahoja. Pienempi opetusryhmä lisää opettajan mahdollisuuksia oppilaan yksilölliseen kohtaamiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Vahva perusopetus on suomalaisen osaamisen kulmakivi. Erityisavustuksen säilyttämiseen tulisi osoittaa 43,5 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.10.30 lisätään 50 000 000 euroa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että päivähoidon ja perusopetuksen ryhmäkokoja ei kasvateta lyhytnäköisillä säästötoimenpiteillä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

30. Aikuiskoulutus

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)

Osana nuorisotakuuta toteutettiin viime hallituskaudella nuorten aikuisten osaamisohjelma, joka tarjosi pelkän peruskoulun varassa oleville 20—29-vuotiaille lisämahdollisuuden hakeutua tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen, erityisesti oppisopimuskoulutukseen. Näiden nuorten aikuisten asema työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa on muita heikompi. Hallitus on lopettamassa tämän ohjelman, ja nuorten aikuisten mahdollisuus päästä oppisopimuskoulutukseen heikkenee.

Oppisopimuskoulutuksella nuori voi hankkia itselleen ammatillisen tutkinnon työssä oppimalla. Koulutus sopii erityisesti nuorille, joilta perinteinen koulun penkillä opiskelu ei suju, mutta halu käytännönläheiseen oppimiseen on vahva. Oppisopimuskoulutus soveltuu hyvin myös esimerkiksi erityisryhmien ammatilliseen kouluttamiseen. Opintojen ohella syntyy vahva kontakti työelämään, mikä edesauttaa työllistymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.30.33 lisätään 20 000 000 euroa oppisopimuskoulutukseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Suomen tarvitsemaan tuottavuuden parantamiseen tarvitaan uusia innovaatioita ja uusia osaajia, joita ei synny ilman tutkimuksen ja koulutuksen resursseja. Edellisestä isosta lamasta selvittiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostusten kautta. Samoin tulisi tehdä nyt, mutta talousarvioesityksessä koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuu kohtuuttoman rajuja leikkauksia. Kärkihankkeisiin kohdenneet lisäpanostukset eivät korvaa perusrahoituksen luotua vajuusta. Monet korkeakoulut ovat jo ilmoittaneet henkilöstön YT-neuvotteluista ja tulevista laajoista irtisanomisista. Mikäli niihin joudutaan, hallituksen asettamia tavoitteita innovaatioille ja koulutukselle ei voida saavuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.40.50 lisätään 40 000 000 euroa yliopistojen perusrahoitukseen.

54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)

Hallituksen esitys valtion tulo- ja menoarvioksi 2016 esittää siirtoja monelta hyvin toimivalta tutkimuslaitokselta strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja -ohjelmiin. Rahoituksen kasvu on peräti 132 %. Huolimatta siitä, että yhteiskunnallista strategista tutkimusta tarvitaan, ei siirto esimerkiksi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ltä ole järkevä, sillä se aiheuttaa talouden kasvun kannalta äärimmäisen tärkeän teknillisen tutkimuksen näivettymistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 29.40.54 vähennetään 10 000 000 euroa strategiseen tutkimusrahoitukseen ehdotetusta määrärahasta.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorisotakuun toteuttamiseksi edellinen hallitus lisäsi nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusta. Nyt uusi hallitus on leikkaamassa tätä rahoitusta rajulla kädellä. Etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta ovat juuri sellaista ennaltaehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee monikertaisena takaisin. Nuoren syrjäytyminen on paitsi inhimillinen tragedia myös suuri taloudellinen menetys yhteiskunnalle. Vaikka nuorisotyöttömyys on laskusuhdanteesta johtuen jonkin verran kasvanut, nuorten pitkäaikaistyöttömyys on Suomessa OECD-maista matalimmalla tasolla. Nuorisotakuusta on ollut hyötyä, ja sitä tulee edelleen vahvistaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.91.51 lisätään 7 500 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikenteen merkitys kasvaa, kun isoissa kasvukeskuksissa asuntojen hinnat nousevat korkealle ja väestökeskuksia kasvaa suunnitelmien mukaisesti junaratojen varsille. Leikkaukset junien kaukoliikenteen tuista kohdistuvat tämän kehityksen kannalta epäsuotuisasti ja lisäksi lisäävät henkilöautoilla liikkumista ja siten liikenneuhkia ja päästöjä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 31.30.63 lisätään 10 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että valtio jatkossakin huolehtii joukkoliikenneyhteyksien säilymisestä ruuhka-Suomen ulkopuolella ostosopimusten kautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. (32.20 ja 32.60, osa) Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

06. Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Innovaatiorahoituskeskus Tekes edistää teollisuuden ja palvelujen juuri sellaista kehittymistä teknologian, innovaatioiden ja kasvurahoituksen keinoin, jollaista Suomi tarvitsee noustakseen taantumasta. Toimintaa on syytä tehostaa, eikä leikata.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.20.06 lisätään 1 500 000 euroa Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toimintamenoihin.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukeminen on ensiarvoisen tärkeää juuri niinä aikoina, kun Suomen teollisuuden tavara- ja palveluvienti tarvitsee uusia menestyviä tuotteita. Tekesin myöntämisvaltuuksien leikkaus kohdistuu kielteisesti esimerkiksi Teknologian tutkimus- ja kehittämiskeskus VTT Oy:n toimintaan, koska Tekes on suurin julkinen tutkimusten tilaaja. Tekesin innovaatiorahoituksen avustuksiin talousarvioesityksessä esitetyt leikkaukset merkitsevät, että jää syntymättä satoja uusia tuotteita ja palvelutuotteita, satoja patenteja ja opinnäytetöitä sekä kymmeniä pilotti- ja demolaitoksia. Nämä ovat erittäin tärkeitä erityisesti pienten kasvuyritysten kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.20.40 lisätään 23 500 000 euroa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Teknologian tutkimus- ja kehittämiskeskus VTT Oy on joutunut taloudelliseen ahdinkoon, kun yksityisen sektorin tutkimustilaukset ovat vähentyneet ja samaan aikaan on vähennetty julkista tukea. VTT joutui vähentämään jo viime vuonna 323 ihmistä. Heitä vähennettiin paitsi hallinnosta myös tutkimuspalveluista. Tarvitsemme kipeästi näitä pitkälle koulutettuja työntekijöitä Suomessa.

Monet nykyisistä menestyvistä suomalaisyrityksistä ovat saaneet alkunsa VTT:n tutkimusten siivittäminä, ja sen rooli on keskeinen myös kehitettäessä uusia innovaatioita. VTT on mukana monissa EU:n yhteisissä tutkimushankkeissa, joista Suomi hyötyy.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.20.49 lisätään 10 000 000 euroa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

30. (32.30, osa) Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Suomen työllisyystilanne on heikentynyt merkittävästi viime vuosien aikana. Työttömyyden kasvu on jatkunut vuonna 2015, eikä tilanteeseen näy helpotusta vuoden 2016 aikana. Samalla työllistämiseen suunnattuja määrärahoja on vähennetty ja hallitus esittää talousarvioesityksessään määrärahojen vähentämistä entisestään. Lisämäärärahan tarve koskee erityisesti palkkatukia ja aloittaville yrittäjille myönnettäviä starttirahoja. Työttömyyden pitkittämisen sijaan tulee tukea aktiivisia toimia, joilla madalletaan kynnystä itsensä työllistämiseen yritystoiminnan kautta tai mahdollistamalla palkkatuen turvin työelämään pääsy tai paluu pitkän työttömyyden tai muun syyn vuoksi.

Palkkatukeen ja starttirahoihin kohdennettu 30 miljoonan euron lisäpanostus mahdollistaa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden aktiivisemman roolin vuoden 2016 aikana. Panostukset aktiivisiin toimiin vähentävät passiivisten työttömyysturvaturvien määrää ja vähentävät työttömyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.30.51 lisätään 30 000 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

60. (32.60, osa) Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Uusiutuvaa energiaa entistä paremmin hyödyntäviä laitteita on viime vuosina kehitetty merkittävästi eteenpäin. Alaan suuntautuva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyö on tuottamassa uusia parannuksia. Ne soveltuvat entistä paremmin myös sähköenergian tuotantoon ja sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Suomessa on kehitetty ja kehitetään energia-alalla uusia innovaatioita, ja hallituksen kärkihankkeita on biotalouden edistäminen. Energiatuen määrärahoja vuoden 2016 osalta on kuitenkin hallituksen esityksessä vähennetty. Näin siitä huolimatta, että esimerkiksi biokaasulaitosten määrän kasvu on ollut vähäistä ja niitä tarvittaisiin huomattavasti lisää. Lisämäärärahaa tulee kohdistaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan lämmön- ja sähköntuotantoon.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.60.40 lisätään 5 000 000 euroa energiatukiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

45. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen kärkihankkeita on biotalouden edistäminen, ja sen perusteella hallitus esittää 20 miljoonan euron panostusta uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointitukeen. Kärkihanke on aiheellinen, mutta sen rahoitus on riittämätön. Maatilatasolla on paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia lisätä uusiutuvan energian hyödyntämistä, mutta usein ei ole varaa investointeihin. Esimerkiksi biokaasulaitosten määrän kasvu on ollut vähäistä, ja niitä tarvittaisiin huomattavasti lisää. Aurinkopaneelien kehittyminen tekee niistä entistä kannattavamman investointikohteen. Hakevoimaloilla voidaan tehdä kannattavasti yhdistettyä lämmön- ja sähköntuotantoa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.60.45 lisätään 10 000 000 euroa uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointitukeen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Lääkekorvaukset

Varsinaisessa talousarvioesityksessä esitettiin lääkekorvausmenojen vähentämistä yhteensä 49 000 000 eurolla. Vähennyksestä 26 miljoonaa euroa muodostuu lääkekorvausjärjestelmän rakenteellisesta uudistamisesta sairausvakuutuslain ja lääkelain 57 §:n muuttamisella siten, että lääkekustannusten osalta otetaan käyttöön alkuomavastuu ja lääkkeiden peruskorvausta korotetaan 40 prosenttiin. Kristillisdemokraatit pitävät uutta rakennetta hyvänä mutta toteuttaisivat sen ilman leikkausta lääkekorvauksiin.

Alkuomavastuun kautta vapautuvat määrärahat (26 miljoonaa euroa) tulee kohdentaa lääkekorvausten vuosittaisen maksukaton alentamiseen. Näin yhteiskunnan tuki kohdentuisi nykyistä enemmän niille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat, eli säännöllistä, pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitseville. Tämä helpottaisi muun muassa monien ikääntyneiden ihmisten taloudellista tilannetta.

Täydentävässä talousarvioesityksessä hallitus peruu osan lääkekorvausten leikkauksista ja korvaa osan säästöistä korottamalla apteekkimaksuja. Kristillisdemokraatit peruisivat koko leikkauksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu päätöksen lääkekorvausmenojen leikkauksesta kokonaan ja kohdentaa lääkekorvausjärjestelmän uudistuksesta vapautuvat määrärahat lääkekorvausten vuosittaisen maksukaton alentamiseen.

Yksityisten lääkäripalveluiden korvaukset

Talousarvioesityksessä ehdotetaan lääkäripalkkioista ja hammaslääkäripalkkioista sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia alennettavaksi hallitusohjelman mukaisesti 35 000 000 euroa. Pohjalla ovat jo kehyksiin tehdyt aiemmat vähennykset. Näin suuri leikkaus yksityisistä lääkäripalveluista maksettaviin korvauksiin voi aiheuttaa kansalaisten hakeutumista entistä suuremmassa määrin julkisen terveydenhuollon piiriin ja siten ruuhkauttaa perusterveydenhuollon palvelut. Lopulta kustannus on saatua säästöä suurempi, ja siitä syystä leikkaus tulee perua.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu yksityisistä lääkäripalveluista maksettaviin korvauksiin kohdistetun leikkauksen.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Takuueläke

Hallitus esittää talousarvioesityksensä yhteydessä takuueläkettä korotettavaksi 23 eurolla kuukaudessa. Korotuksen jälkeenkään takuueläkkeen määrä ei riitä turvaamaan eläkkeensaajan toimeentuloa takuueläkelain tarkoituksen mukaisesti. Takuueläkkeen korotuksessa tulisi huomioida alhainen lähtötaso ja hallituksen muiden toimien vaikutus kaikkein köyhimpien eläkeläisten talouteen. Hallituksen esittämän korotuksen lisäksi tarvitaan takuueläkkeen lisäkorotus. Määrärahan 15 000 000 euron lisäkorotuksella voitaisiin takuueläkettä korottaa vielä noin 10 euroa. Tuntuva korotus takuueläkkeisiin helpottaisi pienituloisimpien eläkeläisten mahdollisuuksia selvittää arjesta. Yli 100 000 suomalaisen selkeä ostovoiman parantaminen piristäisi myös talouskasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee takuueläkkeeseen lisäkorotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Eläkeläisten asumistuki

Kristillisdemokraatit pitävät hyvänä sitä, että hallitus perui aikaisemman päätöksensä lakkauttaa eläkeläisten asumistuki ja siirtää eläkeläiset yleisen asumistuen piiriin. Uudistus olisi heikentänyt eläkeläisten oikeutta saada asumistukea. Muutos olisi koskettanut yksinasuvia ikäihmisiä ja olisi ajanut monet eläkeläiset turvautumaan toimeentulotukeen. Eläkeläisten asumistuen lakkautuksen sijaan hallitus päätti kuitenkin jäädyttää asumistuen vuoden 2015 tasolle, mikä heikentää asumistuen reaalitasoa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää eläkeläisten asumistuen täysimääräisenä ja että eläkeläisten asumismenojen enimmäismääriin tehdään asianmukaiset korotukset vuonna 2016.

Ruokavaliokorvaus

Keliakiaa sairastavat ovat voineet hakea 1.10.2002 alkaen ruokavaliokorvausta gluteenittoman ruokavalion aiheuttamista lisäkustannuksista. Korvausta on maksettu 23,60 euroa kuukaudessa 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille keliakikoille. Valtion talousarvioesityksessä esitetään korvauksen lakkauttamista.

Keliakia on vakava perinnöllinen sairaus, jonka ainoana hoitona on elinikäinen gluteeniton tai luontaisesti gluteeniton erityisruokavalio. Ruokavalio on keliakikon lääke. Jo pienet määrät gluteenia ruokavaliossa riittävät vaarantamaan keliakiapotilaan terveyden ja lisäävät riskiä sairastua muihin vakaviin sairauksiin, esimerkiksi osteoporoosiin tai ohutsuolen imusolmukesyöpään. Kansalaisten perusturvaan kuuluu riittävä ja terveellinen ravinto. Yhteiskunnan tehtävänä on huolehtia, että sairaudesta kärsivällä on oikeus tasavertaiseen ja kohtuuhintaiseen ruoan saantiin.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää ruokavaliokorvauksen täysimääräisenä.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Uusiutuvaa energiaa entistä paremmin hyödyntäviä laitteita on viime vuosina kehitetty. Ne soveltuvat joiltain osin myös sähköenergian tuotantoon. Muiden muassa aurinkoenergiaa hyödyntävät ratkaisut ovat tulleet taloudellisesti entistä kannattavammiksi.

Valtio tukee energia-avustuksella toimenpiteitä, joilla parannetaan energiataloutta tai otetaan lämmityksessä käyttöön uusiutuvaa energiaa. Tukea voi saada laite- ja materiaali-investointeihin, joilla parannetaan energiataloutta ja vähennetään energiankäytöstä aiheutuvia päästöjä sekä lisätään uusiutuvien energiamuotojen käyttöä. Tukea myönnetään kuitenkin vain pientaloille, tuki on vahvasti harkinnanvarainen, ja tulorajat ovat tiukat. Avustusta saa enintään 25 prosenttia laite- ja tarvikkehankintojen kustannuksista. Tuen vaikuttavuutta tulee lisätä siten, että myös muiden kuin pientalojen asukkaat saavat sitä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 35.20.55 lisätään 15 000 000 euroa korjausavustuksiin ja hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että uusituttuun energiaan perustuvan lämmön- ja sähköntuotannon edistämiseen kohdennetaan riittävät resurssit.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Talouskasvun vauhdittamiseksi ja yrittäjyyteen kannustamiseksi tarvitaan pikaisia ja vaikuttavia toimenpiteitä. Kristillisdemokraatit esittävät, että henkilöyhtiöiden osakkaiden, elinkeinonharjoittajien sekä maa- ja metsätalousyrittäjien verotusta kevennetään tekemällä näiden elinkeinotoiminnan tuloksesta 5 prosentin suuruinen yrittäjävähennys. Edellisen hallituksen aikana voimaan tullut osakeyhtiöitä koskeva yhteisöveron alennus ei hyödyttänyt lainkaan henkilöyhtiöitä ja elinkeinonharjoittajia. Henkilöyrittäjien verotus on myös kireämpää kuin vastaavissa tuloluokissa olevien palkansaajien. Yrittäjävähennys olisi oikeudenmukainen ja työllisyyttä lisäävä uudistus. Arvion mukaan yrittäjävähennys vähentäisi verotuloja noin 131 miljoonaa euroa mutta nettovaiikutus olisi tätä pienempi lisääntyvän taloudellisen aktiivisuuden ja positiivisen työllisyyskehityksen kautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että 5 %:in yrittäjävähennys otetaan käyttöön 1.1.2016.

02. Yhteisövero

Hallitus on asettanut hallitusohjelmassaan tavoitteekseen saavuttaa 150 miljoonan euron lisätulot yritysveropohjaa tiivistämällä ja kitkemällä harmaata taloutta. Jotta tämä saavutettaisiin, tulee lisätä resursseja harmaan talouden torjumiseen. Kristillisdemokraatit esittävät harmaan talouden torjunnan resurssien lisäämistä 20 miljoonalla eurolla, mikä mahdollistaisi hallituksen tavoittelemien lisäverotuottojen keräämisen jo vuonna 2016. Kertaluontoisten sakkojen ja rangaistusverojen lisäksi harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla lisätään pelotevaikutusta ja sitä kautta edistetään vapaata ja rehellistä kilpailua.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa harmaan talouden torjunnan ohjelmaa ja osoittaa riittävät resurssit kaikille niille viranomaisille, jotka toimivat harmaan talouden torjunnassa.

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Hallitus on talousarvioesityksessään esittänyt tupakkaveron korotusta portaittain vuosien 2016 ja 2017 aikana. Nopeampi veronkorotus on kuitenkin perusteltua, kun otetaan huomioon tupakasta aiheutuvat kustannukset ja mikäli halutaan korotuksen vaikuttavan mahdollisimman paljon tupakkoinnin lopettamiseen. Ottamalla käyttöön hallituksen esityksen mukaan 1.7.2017 voimaan tuleva verotaulukko jo 1.1.2016 saataisiin arvion mukaan kerätyksi noin 70 miljoonaa euroa enemmän tupakkaveroa vuoden 2016 aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että tupakkaveroa korotetaan nopeassa tahdissa korotuksesta aiheutuvien myönteisten terveysvaikutusten lisäämiseksi.

04. Alkoholijuomavero

Alkoholivero on asetettava sellaiselle tasolle, että se hillitsee alkoholin käyttöä ja että veron tuotto on järkevässä suhteessa alkoholin käytön yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin. Tehok-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

kain tapa hillitä alkoholin väärinkäyttöä on vaikuttaa alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Vähentämällä alkoholinkäyttöä voidaan saada merkittäviä kustannussäästöjä sosiaali- ja terveyskuluista sekä vapauttaa poliisien resursseja. Alkoholijuomaveron korotus kristillisdemokraattien esittämällä tavalla lisäisi verotuottoja noin 60 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että alkoholijuomaveroa korotetaan alkoholin väärinkäytön vähentämiseksi ja vastaamaan paremmin alkoholista aiheutuvia kuluja yhteiskunnalle.

07. Energiaverot

Päästökauppajärjestelmään siirryttäessä syntyi ennen vuotta 2004 käyttöön otetuille päästökaupan ulkopuolisille voimalaitoksille ansiotonta hyötyä, ns. windfall-hyötyä. Kataisen hallitus antoi esityksen windfall-verosta (HE 140/2013 vp), jolla leikattaisiin sitä verohyötyä, joka on syntynyt viranomaissääntelyn seurauksena. Esitystä ei voitu toteuttaa EU:n valtiontukitarkastelun keskeneräisyyden vuoksi.

Kataisen hallituksen muutoin asianmukaisessa esityksessä valittu veron kiinteistöveropohjainen malli johti valitettavasti siihen, että vero painottui noin 80-prosenttisesti vesivoimaan. Mallissa tulisi ottaa paremmin huomioon energialaitoksen rakennukset, laitteet ja generaattorit, niin että ydinvoiman osuus verotaakasta kasvaa noin 60 prosenttiin ja vesivoiman kevenee noin 40 prosenttiin. Hallituksen tulisi myös toimia aktiivisesti EU-komission suuntaan windfall-veron käytönoton mahdollistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin voimalaitosverolain aikaansaamiseksi sekä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n ja verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamiseksi.

10. Muut verot

03. Autovero

Autoveron alennus on perusteltua, sillä se edistää maamme autokannan uusiutumista ja lisäksi pienipäästöisten autojen määrää. Yhdessä vanhojen autojen romutuspalkkion kanssa autoveron alennus piristää autokauppaa ja parantaa alan työllisyyttä. Hallituksen esittämä autoveron alennus on kuitenkin liiallinen, peräti 200 miljoonaa euroa vuoden 2019 tasolla. Samalla ajoneuvoveroa korotettaisiin 100 miljoonalla eurolla. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa näin merkittävä autoveron alennus ei ole perusteltua, kun samalla tehdään kipeitä leikkauksia tutkimuksesta, koulutuksesta ja pienituloisten sosiaaliturvasta. Autoveron alennus vaikuttaa myös kasvavan ky-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
Vastalause 5 kd

synnän vuoksi maamme vaihtotaseen kehitykseen kielteisesti. Pienempi autoveron alennus olisi tästä syystä järkevää. Autoveron portaittainen alennus tulisi ajoittaa vuosien 2016—2019 sijaan vuosille 2017—2019.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että autoveroa alennetaan maltillisesti ja että autoveron alennuksesta luovutaan kokonaan vuoden 2016 osalta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2016 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 22 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2015

Peter Östman kd

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

Liite

- Talousarvioaloite TAA 1/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite työmatkavähennyksen alentamisesta johtuvasta verotuottojen kasvusta (58 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 2/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite kilometrikorvausten kohtuullistamisesta syntyvästä verotuottojen kasvusta (140 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 3/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite listaamattomien yhtiöiden osinkoverojen kiristämisestä johtuvasta verotuottojen kasvusta (261 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 4/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunnallisveron perusvähennyksen korottamisesta aiheutuvien veromenetysten kompensatiosta kunnille (300 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 5/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä toisen asteen koulutukseen Keski-Suomessa (2 300 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 6/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rataosuuden Orivesi—Jämsä-kaksoisraiteen suunnittelua varten (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 7/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite yksityislääkärin Kela-korvauksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-23 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 8/2015 vp Touko Aalto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon yksiköiden yliopistotaseeseen tutkimukseen (5 000 000 euroa) 33.60.32
- Talousarvioaloite TAA 9/2015 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puurakentamisen tutkimuksen edistämiseen (1 100 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 10/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite yleiseen asumistukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-180 500 000 euroa) 33.10.54
- Talousarvioaloite TAA 11/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matkakorvauksiin (11 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 12/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkekorvauksiin (22 500 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 13/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (10 000 000 euroa) 33.40.60

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 14/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläkkeensaajien asumistukeen (224 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 15/2015 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin (28 450 000 euroa) 33.60.52
- Talousarvioaloite TAA 16/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehitysyhteistyöhön (330 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 17/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen opetusryhmäkokojen pienentämiseen (30 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 18/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nuorten aikuisten osaamisohjelmaan (20 000 000 euroa) 29.30.33
- Talousarvioaloite TAA 19/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionrahoitukseen yliopistojen toimintaan (50 000 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 20/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionrahoitukseen ammattikorkeakoulujen toimintaan (25 000 000 euroa) 29.40.55
- Talousarvioaloite TAA 21/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lainauskorvausten nostamiseen (2 000 000 euroa) 29.80.41
- Talousarvioaloite TAA 22/2015 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön (7 000 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 23/2015 vp Sirkka-Liisa Anttila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 2 Helsinki—Pori-tiehankkeen lisätöihin (12 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 24/2015 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ihmiskaupparaporttoijan resurssien vahvistamiseen (85 000 euroa) 25.01.03
- Talousarvioaloite TAA 25/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen (400 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 26/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Svenska Folkting -nimisen järjestön valtionapuun (100 000 euroa) 29.01.50

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 27/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseutuneuvontaan (1 500 000 euroa) 30.10.50
- Talousarvioaloite TAA 28/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapinkyläntien—Heikinkyläntien päällystystyön loppuun saattamiseen Uudenmaan ELY-keskuksen alueella (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 29/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Paavalinkyläntien—Hommanbyn-tien päällystämiseen Uudellamaalla (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 30/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rantaradan parantamisen suunnittelun käynnistämiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 31/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustienpitoon Uudellamaalla (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 32/2015 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 25 parantamiseen osuudella Hanko—Mäntsälä (10 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 33/2015 vp Markku Eestilä kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutukseen (260 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 34/2015 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä elokuva-alan kannustinjärjestelmän perustamiseen (5 000 000 euroa) 29.80
- Talousarvioaloite TAA 35/2015 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä museoiden valtionosuuteen (1 339 000 euroa) 29.80.32
- Talousarvioaloite TAA 36/2015 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Akatemian toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 29.40.01
- Talousarvioaloite TAA 37/2015 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi (10 000 000 euroa) 28.10.01
- Talousarvioaloite TAA 38/2015 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen (7 500 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 39/2015 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ylivieska—Iisalmi—Kontiomäki-radon toiminnallisuuden parantamiseen (116 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 40/2015 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tuuliharjan eritasoliittymälle ja yhdystielle valtatie 4 ja seututien 140 väliin (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 41/2015 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 10 parantamiseen välillä Hämeenlinna—Lahti (17 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 42/2015 vp Jukka Gustafsson sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen järjestöille (325 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 43/2015 vp Jukka Gustafsson sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä teattereiden ja orkestereiden valtionosuuteen (2 632 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 44/2015 vp Tuula Haatainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päihdeäitien Pidä kiinni -hoitojärjestelmän jatkamiseen (1 700 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 45/2015 vp Tuula Haatainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sairausvakuutuskorvauksiin (20 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 46/2015 vp Tuula Haatainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähimmäismääriin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin sekä vähimmäismääriin kuntoutusrahoihin (25 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 47/2015 vp Pekka Haavisto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (290 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 48/2015 vp Pekka Haavisto vihr ym. Talousarvioaloite kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-90 000 000 euroa) 24.30.89
- Talousarvioaloite TAA 49/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron arvioidun tuoton vähentämisestä (-36 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 50/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloverotulon arvioidun tuoton vähentämisestä (-468 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 51/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite arvonlisäverokantojen ja arvonlisäveron arvioidun tuoton korottamisesta (409 000 000 euroa) 11.04.01
- Talousarvioaloite TAA 52/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite autoveron arvioidun tuoton korottamisesta (31 000 000 euroa) 11.10.03
- Talousarvioaloite TAA 53/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puolustusvoimien toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 27.10.01

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 54/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite kuntien valtionosuuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-150 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 55/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen (45 000 000 euroa) 28.90.31
- Talousarvioaloite TAA 56/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite energiaverotukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-25 000 000 euroa) 28.91.41
- Talousarvioaloite TAA 57/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulutukseen (42 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 58/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatukseen (51 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 59/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen lisäkoulutukseen ja aikuiskoulutuksen kehittämiseen (2 500 000 euroa) 29.30.31
- Talousarvioaloite TAA 60/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön (7 500 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 61/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loviisan satamaväylän syventämiseen (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 62/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (11 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 63/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pakolaiskiintiön korottamiseen (10 500 000 euroa) 32.70.30
- Talousarvioaloite TAA 64/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-8 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 65/2015 vp Carl Haglund r ym. Talousarvioaloite uusien luonnon-suojelualueiden hankintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 66/2015 vp Hanna Halmeenpää vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä metsäluonnon hoidon edistämiseen (3 000 000 euroa) 30.40.45
- Talousarvioaloite TAA 67/2015 vp Hanna Halmeenpää vihr ym. Talousarvioaloite kansallispuistojen perustamisesta 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 68/2015 vp Satu Hassi vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin (20 000 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 69/2015 vp Lasse Hautala kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 44 peruskorjaukseen Kauhajoella välillä Havunen—Honkajoki (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 70/2015 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 661 parantamiseen välillä Isojoki—Kauhajoen Päntäne (6 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 71/2015 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunnille maksettavaan korvaukseen kotouttamista tukevien toimien järjestämisestä (20 000 000 euroa) 32.70.30
- Talousarvioaloite TAA 72/2015 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 parantamiseen välillä Tammela—Hollola (5 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 73/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korottamisesta kotitalousvähennyksen lisäämisen ja harmaan talouden torjunnan tehostumisen johdosta (70 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 74/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion vähentämisestä (-31 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 75/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite varainsiirtoveron arvioidun tuoton korottamisesta ensiasunnon varainsiirtoverovapauden päättymisen vuoksi (95 000 000 euroa) 11.10.05
- Talousarvioaloite TAA 76/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite valtio-neuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-7 000 000 euroa) 23.01.22
- Talousarvioaloite TAA 77/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansainväliseen kehitysyhteistyöhön (250 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 78/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-130 000 000 euroa) 24.30.89
- Talousarvioaloite TAA 79/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahojen lisäämisestä oikeudenhoitoon (5 000 000 euroa) 25.10.03

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 80/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä harmaan talouden torjuntaan (20 000 000 euroa) 28.10
- Talousarvioaloite TAA 81/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastentarhanopettajien kielikylpypedagogiseen koulutukseen Åbo Akademiassa (500 000 euroa) 29.40.20
- Talousarvioaloite TAA 82/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotakorvauskuunari Vegan ja Pietarsaaren Vanhan sataman telakka-alueen kunnostamiseen (2 000 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 83/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (30 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 84/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansainvälistymisavustukseen yritysten yhteishankkeisiin (1 00 000 euroa) 32.20.43
- Talousarvioaloite TAA 85/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-25 000 000 euroa) 32.30.01
- Talousarvioaloite TAA 86/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisiin työnvälityspalveluihin (15 000 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 87/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvapaikanhakijoille annettaviin äitiyspakkauksiin (120 000 euroa) 33.10.50
- Talousarvioaloite TAA 88/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläkeläisten asumistuen säilyttämiseksi nykyisellään (65 000 000 euroa) 33.10.54
- Talousarvioaloite TAA 89/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite ansio-päivärahan valtionosuuteen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-70 000 000 euroa) 33.20.50
- Talousarvioaloite TAA 90/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä AURA-kuntoutukseen (10 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 91/2015 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (13 800 000 euroa) 33.60.35

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 92/2015 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä home- ja kosteusvaurioiden korjaamiseen (20 000 000 euroa) 29.10
- Talousarvioaloite TAA 93/2015 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kylätoiminnan valtionapuun (800 000 euroa) 30.10.63
- Talousarvioaloite TAA 94/2015 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Olkijoen kevyen liikenteen väylän jatkamiseksi (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 95/2015 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän jatkamiseksi välille Raahe—Kopsa kantatielle 88 (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 96/2015 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 22 Oulu—Kajaani—Vartius-tieosuuden kehittämiseen (5 800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 97/2015 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (20 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 98/2015 vp Lauri Ihalainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 parantamiseksi välillä Kirri—Tikkakoski (40 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 99/2015 vp Lauri Ihalainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Haapamäen kautta kulkevan henkilöjunaliikenteen säilyttämiseksi (1 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 100/2015 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Joroisten musiikkipäivien järjestämiseen (25 000 euroa) 29.80.01
- Talousarvioaloite TAA 101/2015 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parikkalan raja-aseman kehittämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 102/2015 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (50 000 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 103/2015 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Työterveyslaitoksen määrärahoihin (5 000 000 euroa) 33.03.50
- Talousarvioaloite TAA 104/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä meriklusterin osaavan työvoiman saatavuuden ja osaamisen kehittämisen varmistamiseksi (5 000 000 euroa) 29.40.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 105/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääketieteellisten tutkimuslöydösten kaupallisen potentiaalin hyödyntämiseksi lääke- ja diagnostiikkakeskittymää vahvistamalla (5 000 000 euroa) 29.40.22
- Talousarvioaloite TAA 106/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 9 Turku—Tampere yhteysvälin parantamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 107/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tunnin junan suunnitteluun laatimalla Espoo—Lohja—Saloratalinjan yleissuunnitelma (10 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 108/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parainen—Nauvo kiinteän yhteyden toteuttamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 109/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä E18 Turun kehätien parantamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 110/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 Turku—Pori yhteysvälin parantamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 111/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä laivanrakennuksen innovaatiotoiminnan tukemiseen (2 000 000 euroa) 32.20
- Talousarvioaloite TAA 112/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Topinpuiston kiertotalouden pilottialueelle (1 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 113/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alueellisiin innovaatioihin ja kokeiluihin (15 000 000 euroa) 32.50.40
- Talousarvioaloite TAA 114/2015 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alusinvestointiin Suomen merialueiden puhtaana pitämiseen sekä öljyntorjuntavalmiuteen (2 000 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 115/2015 vp Emma Kari vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen säilyttämiseen (6 470 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 116/2015 vp Emma Kari vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä subjektiivisen päivähoito-oikeuden säilyttämiseen (6 636 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 117/2015 vp Emma Kari vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinsuojeluasiamiehen viran säilyttämiseen (100 000 euroa) 30.01.01

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 118/2015 vp Emma Kari vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtakunnallisten luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen avustuksiin (266 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 119/2015 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin (3 780 000 euroa) 24.10.20
- Talousarvioaloite TAA 120/2015 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin (2 001 000 euroa) 27.30.20
- Talousarvioaloite TAA 121/2015 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 Lahti—Kouvola Lahden eteläisen kehätien edistämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 122/2015 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden radanvarren kasvukäytävän pilotointikohteille (1 000 000 euroa) 32.20.42
- Talousarvioaloite TAA 123/2015 vp Johanna Karimäki vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön (5 000 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 124/2015 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinkokeita korvaavan vaihtoehtomenetelmäkeskus FICAM:n viranomais-toimintaan (500 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 125/2015 vp Johanna Karimäki vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseen (1 000 000 euroa) 30.40.31
- Talousarvioaloite TAA 126/2015 vp Johanna Karimäki vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uhanalaisten eliölajien suojeluun (2 000 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 127/2015 vp Johanna Karimäki vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Itämeren suojeluun Uudellamaalla (1 000 000 euroa) 35.10.22
- Talousarvioaloite TAA 128/2015 vp Johanna Karimäki vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä hissien korjaustoiminnan avustuksiin (2 800 000 euroa) 35.20.55
- Talousarvioaloite TAA 129/2015 vp Jyrki Kasvi vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (15 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 130/2015 vp Elsi Katainen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityistestien valtionapuun (15 000 000 euroa) 31.10.50

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 131/2015 vp Anneli Kiljunen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon vahvistamiseen uuden omaishoitolain mukaisesti (75 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 132/2015 vp Anneli Kiljunen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruokavaliokorvauksen maksamiseen (10 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 133/2015 vp Krista Kiuru sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamiseksi (6 600 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 134/2015 vp Krista Kiuru sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuluttajaliitto-Konsumentförbundet ry:n toiminnan turvaamiseen (120 000 euroa) 32.40.50
- Talousarvioaloite TAA 135/2015 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 Luopioisten liittymän parantamiseen (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 136/2015 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 130 liikenneolosuhteiden parantamiseksi välillä Valkeakoski—Lempäälä (11 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 137/2015 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (400 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 138/2015 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan (400 000 euroa) 29.30.53
- Talousarvioaloite TAA 139/2015 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sauvo—Pyhäloukas-tien perusparannukseen (4 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 140/2015 vp Suna Kymäläinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatie 62 perusparantamiseen välillä Huuhkaala—Käyhkää (3 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 141/2015 vp Suna Kymäläinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisteiden ja niiden lossien valtionavustuksiin (2 000 000 euroa) 31.10.50
- Talousarvioaloite TAA 142/2015 vp Suna Kymäläinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Luumäki—Imatra-kaksoisraiteen rakentamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 143/2015 vp Suna Kymäläinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 13 parantamiseen välillä Ristiina—Lappeenranta Myttiömäen kohdalla (11 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 144/2015 vp Suna Kymäläinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 26 Hamina-Taavetti ongelmakohtien perusrakennuksen aikaisuttamiseen (38 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 145/2015 vp Seppo Kääriäinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uusimuotoiseen maakunnan kehittämisrahaan (20 000 000 euroa) 32.50.43
- Talousarvioaloite TAA 146/2015 vp Annika Lapintie vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Varsinais-Suomen rautateiden kunnostamiseen paikallisjunaliikenteelle soveltuiksi (7 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 147/2015 vp Annika Lapintie vas Talousarvioaloite Turun raitiotien rakentamisesta 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 148/2015 vp Annika Lapintie vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonsuojelualueiden hankintaan (22 000 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 149/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (- 5 000 000 euroa) 23.01.22
- Talousarvioaloite TAA 150/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön (50 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 151/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin (500 000 euroa) 29.01.51
- Talousarvioaloite TAA 152/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen perusrahoitukseen (40 000 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 153/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon (10 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 154/2015 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (23 500 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 155/2015 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtakunnalliseen muotoilun innovaatiokeskittymään (2 000 000 euroa) 32.01.42
- Talousarvioaloite TAA 156/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan (1 300 000 euroa) 25.30.01

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 157/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisille harmaan talouden torjuntaan (6 400 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 158/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä harmaan talouden ja veronkierron torjumiseen (6 000 000 euroa) 28.10
- Talousarvioaloite TAA 159/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päivähoitossa olevien yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien suhdeluvun pitämiseksi 1/7:ssä (15 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 160/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen laatuun ja tasa-arvoon suunnattuun avustukseen (10 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 161/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen (30 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 162/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (24 000 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 163/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten aikuisten osaamisohjelmaan (20 000 000 euroa) 29.30.33
- Talousarvioaloite TAA 164/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toiminnan rahoittamiseen (50 000 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 165/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toiminnan rahoittamiseen (25 000 000 euroa) 29.40.55
- Talousarvioaloite TAA 166/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lainauskorvaukseen (2 000 000 euroa) 29.80.41
- Talousarvioaloite TAA 167/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä etsivään nuorisotyöhön (3 000 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 168/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väyläverkon kehittämiseen (100 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 169/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen (18 685 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 170/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tekesin toiminnan turvaamiseen (70 000 000 euroa) 32.20.40

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 171/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työvoimapolitiikan määrärahaileikkausten peruuttamiseen (158 000 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 172/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yleiseen asumistukeen (22 000 000 euroa) 33.10.54
- Talousarvioaloite TAA 173/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite yleiseen asumistukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-205 500 000 euroa) 33.10.54
- Talousarvioaloite TAA 174/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä elatustuen negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (900 000 euroa) 33.10.55
- Talousarvioaloite TAA 175/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ansiopäivärahan valtionosuuden negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (4 400 000 euroa) 33.20.50
- Talousarvioaloite TAA 176/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä peruspäivärahan valtionosuuden negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (1 600 000 euroa) 33.20.51
- Talousarvioaloite TAA 177/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aikuiskoulutuksen valtionosuuden negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (320 000 euroa) 33.20.55
- Talousarvioaloite TAA 178/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työmarkkinatuen valtionosuuden negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (5 300 000 euroa) 33.20.52
- Talousarvioaloite TAA 179/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuorottelukorvauksen valtionosuuden negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (120 000 euroa) 33.20.56
- Talousarvioaloite TAA 180/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen vuorottelukorvauksesta (4 000 000 euroa) 33.20.56
- Talousarvioaloite TAA 181/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sairausvakuutuslaista johtuvien menojen negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (100 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 182/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sairausvakuutuksen lääkekorvauksen valtionosuuteen (22 500 000 euroa) 33.30.60

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 183/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkeläistä johtuvien menojen negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (13 200 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 184/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläkkeensaajan asumistukeen (224 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 185/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamalisän negatiivisen indeksitarkistuksen perumiseen (100 000 euroa) 33.50.50
- Talousarvioaloite TAA 186/2015 vp Antti Lindtman sd ym. Talousarvioaloite asuntorahaston valtuuksiin tehtävistä muutoksista 35.20.60
- Talousarvioaloite TAA 187/2015 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite harmaan talouden ja verovälttelyn torjunnasta johtuvan tuloveroarvion korottamisesta (50 000 000 euroa) 11.01.02
- Talousarvioaloite TAA 188/2015 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisitoimen toimintamenoihin (6 400 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 189/2015 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 27.10.18
- Talousarvioaloite TAA 190/2015 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin (5 000 000 euroa) 27.30.20
- Talousarvioaloite TAA 191/2015 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Euroopan metsäinstituutin (EFI) päämajan perusrahoituksen pysyvään tasonostoon (900 000 euroa) 30.01.66
- Talousarvioaloite TAA 192/2015 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvakotitoiminnan menoihin (10 000 000 euroa) 33.60.52
- Talousarvioaloite TAA 193/2015 vp Riitta Myller sd Talousarvioaloite määrärahan osoittamisesta Eurooppalainen Suomi ry:lle ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 24.90.50
- Talousarvioaloite TAA 194/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastustoimen lähialueyhteistyöhön (100 000 euroa) 26.30.01
- Talousarvioaloite TAA 195/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtion ja kuntien tietojärjestelmähankkeisiin (14 000 000 euroa) 28.90.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 196/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen kunnille koulujen homekorjauksiin (30 000 000 euroa) 29.10.34
- Talousarvioaloite TAA 197/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 23 parantamiseen välillä Varkaus—Viinijärvi, Sarkamäen ohituskais-tat (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 198/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä junaliikenteen ostoihin väleillä Joensuu—Varkaus ja Joensuu—Lieksa—Nur-mes (5 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 199/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Itä- ja Pohjois-Suomen rakennerahastohallinnon tekniseen tukeen (3 000 000 euroa) 32.50.64
- Talousarvioaloite TAA 200/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ympäristöjärjestöille (200 000 euroa) 35.01.64
- Talousarvioaloite TAA 201/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vesien- ja ympäristönhoidon edistämiseen (5 000 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 202/2015 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin (21 520 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 203/2015 vp Riitta Myller sd Talousarvioaloite määrärahan lisää-misestä Kosteus- ja hometalkoot -ohjelman jatkamiseen (1 000 000 euroa) 35.20.01
- Talousarvioaloite TAA 204/2015 vp Jari Myllykoski vas Talousarvioaloite määrärahan li-säämisestä korkotukilainojen korkohyvitysten maksamiseen investointien tai sukupolven-vaihdosten myötä velkaantuneiden maataloustuottajien osalta (5 000 000 euroa) 30.10.41
- Talousarvioaloite TAA 205/2015 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrära-han lisäämisestä eläinsuojeluun (310 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 206/2015 vp Jari Myllykoski vas Talousarvioaloite Metsähallituk-sen tuloutustavoitteen uudelleen arviointiin 30.63
- Talousarvioaloite TAA 207/2015 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrära-han lisäämisestä Pori—Mäntyluoto—Tahkoluoto-radan sähköistykseen (1 800 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 208/2015 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrära-han lisäämisestä työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaan (87 000 000 euroa) 32.30.51

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 209/2015 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 6 Raatekankaantien eritasoliittymän rakentamiseen Joensuussa (9 750 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 210/2015 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön Tutkimussäätiön toiminnan tukemiseen (300 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 211/2015 vp Ville Niinistö vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toiminnan perusrahoitukseen (50 000 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 212/2015 vp Ville Niinistö vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toiminnan perusrahoitukseen (25 000 000 euroa) 29.40.55
- Talousarvioaloite TAA 213/2015 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nokia—Sastamala-moottoritien jatkamiseen (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 214/2015 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien (maantie 252) Punkalaidun—Vammala/Sastamala parantamisen suunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 215/2015 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 3 yhteysvälin Tampere—Vaasa investointien aloittamiseksi Hämeenkyrön ohitustien rakentamiselle (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 216/2015 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tampereen katuraitiotien toteuttamiseen (75 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 217/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksen maksamiseen Suomen Ammattikalastajaliitolle (100 000 euroa) 30.40.51
- Talousarvioaloite TAA 218/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vesistöjen ravinnepitoisuuksien vähentämiseen poistokalastuksella (150 000 euroa) 30.40.62
- Talousarvioaloite TAA 219/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapinkyläntien—Heikinkyläntien päällystystyön loppuun saattamiseen Lapinjärvellä (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 220/2015 vp Mikaela Nylander r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoon saaristotien rakentamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 221/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loviisa—Lahti-radan perusparantamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 222/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisen yhteensovittamiselimen toimintamenoja varten (100 000 euroa) 33.03
- Talousarvioaloite TAA 223/2015 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspotilaiden hoitoon (500 000 euroa) 33.60
- Talousarvioaloite TAA 224/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 30.01.01
- Talousarvioaloite TAA 225/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-18 500 000 euroa) 30.20.02
- Talousarvioaloite TAA 226/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite Maaseutuviraston toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-11 000 000 euroa) 30.20.03
- Talousarvioaloite TAA 227/2015 vp Mats Nylund r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä hedelmien ja vihannesten käytön lisäämiseen kouluissa (1 500 000 euroa) 30.20.46
- Talousarvioaloite TAA 228/2015 vp Mats Nylund r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä happamien sulfaattimaiden kartoituksen ja ehkäisemisohjelman laatimiseen (500 000 euroa) 30.40.21
- Talousarvioaloite TAA 229/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 7390 sekä yhdystien 17903 peruskorjaukseen Pedersören kunnassa (1 430 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 230/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikenneturvallisuuden parantamiseen seututiellä 748 Kruunupyyssä (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 231/2015 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenoihin (7 000 000) 32.01.02
- Talousarvioaloite TAA 232/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Meltauksen ja Unarin välisen tieyhteyden perusparannukseen Rovaniemellä (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 233/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ivalon ja Nellimin välisen tieyhteyden perusparannukseen (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 234/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tornio—Laurila radan sähköistämiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 235/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemin Ajoksen sataman tuloväylän syventämiseen (19 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 236/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ohituskaistoihin välillä Kemi—Oulu nelostiellä (35 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 237/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Muonion ja Kilpisjärven välisen tieyhteyden perusparannukseen valta- tiellä 21 (50 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 238/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kolarin radan sähköistämiseen (50 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 239/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Enontekiön lentokentän reittilentojen palvelujen ostoon (75 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 240/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (16 000 000 euroa) 31.40.50
- Talousarvioaloite TAA 241/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä elokuva-alan investointitukeen (10 000 000 euroa) 32.20.41
- Talousarvioaloite TAA 242/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alueelliseen kuljetustukeen (5 000 000 euroa) 32.30.44
- Talousarvioaloite TAA 243/2015 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseen (120 000 euroa) 33.60.36
- Talousarvioaloite TAA 244/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite merenkulun väylämaksujen poistamisesta (-44 800 000 euroa) 11.19.06
- Talousarvioaloite TAA 245/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen (5 600 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 246/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kimolan kanavan toteuttamiseen (4 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 247/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keltakankaan tasoliittymän parantamiseksi eritasoliittymäksi (7 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 248/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä digitaalisen liiketoimintaympäristön, kuljettajakoulutuksen sekä ajoharjoittelun edellyttämään investointiin KymiRing -hankkeessa (3 500 000 euroa) 32.30.64
- Talousarvioaloite TAA 249/2015 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvapaikanhakijoiden kielikoulutukseen (3 000 000 euroa) 32.70.30
- Talousarvioaloite TAA 250/2015 vp Olli-Poika Parviainen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuorottelukorvauksiin (4 000 000 euroa) 33.20.56
- Talousarvioaloite TAA 251/2015 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä investointitukiin Kanta-Hämeen bioenergiահankkeen käynnistämiseksi (10 000 000 euroa) 32.60.40
- Talousarvioaloite TAA 252/2015 vp Sari Raassina kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savon radan nopeustason nostoon välillä Kouvola—Kajaani (100 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 253/2015 vp Nasima Razmyar sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ihmisoikeusliiton avustukseen (200 000 euroa) 24.30.30
- Talousarvioaloite TAA 254/2015 vp Nasima Razmyar sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansanopistojen opintoseteliavustukseen (1 000 000 euroa) 29.30.30
- Talousarvioaloite TAA 255/2015 vp Nasima Razmyar sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen järjestöille (1 000 000 euroa) 29.30.53
- Talousarvioaloite TAA 256/2015 vp Nasima Razmyar sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työllisyysperusteiseen avustukseen orkestereille, museoille ja teattereille (1 000 000 euroa) 29.80
- Talousarvioaloite TAA 257/2015 vp Antti Rinne sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (190 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 258/2015 vp Antti Rinne sd ym. Talousarvioaloite Finnfundin pääomittamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-90 000 000 euroa) 24.30.89
- Talousarvioaloite TAA 259/2015 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä suomalaisten cleantech-yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen tähtäävään ohjelmaan (2 000 000 euroa) 32.01.42
- Talousarvioaloite TAA 260/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 551 liikenneturvallisuuteen ja perusparannukseen välillä Haminalahti—Karttula Kuopiossa (500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 261/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päällystämättömien maanteiden perusparannuksiin Länsi-Kuopiossa (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 262/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä teiden perusparannuksen suunnitteluun ja aloitukseen Kylylahden kaivoksen ja Luikonlahden rikastamon vaikutusalueella (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 263/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 5460 Vaajasalmi—Tervämäki (Saikarintie) perusparannukseen ja päällystämiseen Sisä-Savossa (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 264/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 melusteiden toteuttamisen jatkamiseen Kuopiossa välillä Kellolahdentie—Päiväranta (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 265/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ratayhteyden Siilinjärvi—Viinijärvi sähköistämiseen välillä Yaran Siilinjärven tehtaot—Savonrata (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 266/2015 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopion ratapihan perusparantamisen suunnitteluun ja aloittamiseen (4 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 267/2015 vp Markku Rossi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Jännevirran sillan (valtatie 9) toteuttamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 268/2015 vp Joona Räsänen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hanko—Hyvinkää-radan sähköistykseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 269/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (7 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 270/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (3 000 000 euroa) 28.10.02
- Talousarvioaloite TAA 271/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan välityskyvyn parantamiseen välillä Helsinki—Tampere (200 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 272/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkärinpalkkioista ja hammaslääkärinpalkkioista maksettaviin korvauksiin (35 000 000 euroa) 33.30.60

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 273/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkekorvauksiin (49 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 274/2015 vp Annika Saarikko kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-toimintaan (857 000 euroa) 30.10.55
- Talousarvioaloite TAA 275/2015 vp Kristiina Salonen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Finlands svenska Marthaförbund rf:n, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n, Maa- ja kotitalousnaisten ja Marttojen toimintaan (4 752 000 euroa) 29.30.53
- Talousarvioaloite TAA 276/2015 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 Eura—Raijala-osuuden perusparantamiseen (6 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 277/2015 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rauman meriväylän syventämiseen (8 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 278/2015 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työllisyyden hoitoon Satakunnassa (28 000 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 279/2015 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansainvälisen elokuva- ja tv-alan tuotantotukeen (10 000 000 euroa) 29.80
- Talousarvioaloite TAA 280/2015 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 kehittämiseen yhteysväylillä Oulu—Kemi (30 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 281/2015 vp Hanna Sarkkinen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä LAGUNA-hankkeeseen (1 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 282/2015 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite uusiutuvan energian uudesta tukijärjestelmästä 32.60
- Talousarvioaloite TAA 283/2015 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseen (399 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 284/2015 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin määrärahoihin harmaan talouden torjuntaan (6 400 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 285/2015 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyyden edistämiseen (128 000 euroa) 29.80.50

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 286/2015 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 23 parantamiseen välillä Varkaus—Viinijärvi, Sarkamäen ohituskais-tat (9 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 287/2015 vp Matti Semi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 perusparantamiseen välillä Mikkeli—Juva (100 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 288/2015 vp Matti Semi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä junaliikenteen ostoisiin väleillä Joensuu—Lieksa—Nurmes ja Joensuu—Varkaus (5 000 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 289/2015 vp Matti Semi vas Talousarvioaloite toimenpiteistä harmaan talouden torjumiseksi
- Talousarvioaloite TAA 290/2015 vp Ville Skinnari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pulkkilanharjun kääntösilan selvitykseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 291/2015 vp Ville Skinnari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 24 kehittämissuomallin jatkuuöhön (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 292/2015 vp Ville Skinnari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kimolan vesiväylän uudistamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 293/2015 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kylätoiminnan tukemiseen (700 000 euroa) 30.10.63
- Talousarvioaloite TAA 294/2015 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Luomuinstituutin toimintaan (300 000 euroa) 30.20.47
- Talousarvioaloite TAA 295/2015 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonradan raideliikenteen nopeuttamiseksi (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 296/2015 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mikkelin lentokentän toiminnan turvaamiseen (400 000 euroa) 31.10.41
- Talousarvioaloite TAA 297/2015 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 perusparannukseen välillä Mikkeli—Juva (5 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 298/2015 vp Katja Taimela sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salon seutukunnan äkillisen rakennemuutoksen tukeen (3 000 000 euroa) 32.30.45
- Talousarvioaloite TAA 299/2015 vp Martti Talja kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden kaupungin työllisyys- ja elinvoimaohjelman edistämiseen (2 000 000 euroa) 32.30.51

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 300/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen (50 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 301/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Innovaatiorahoituskeskus Tekesin toimintamenoihin (1 500 000 euroa) 32.20.06
- Talousarvioaloite TAA 302/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointitukeen (10 000 000 euroa) 32.60.45
- Talousarvioaloite TAA 303/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite eläkeläisten asumistuesta yleiseen asumistukeen siirrettäväksi ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-193 000 000 euroa) 33.10.54
- Talousarvioaloite TAA 304/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (10 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 305/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen lisäkorotukseen (15 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 306/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläkeläisten asumistukeen (224 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 307/2015 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uusiutuvan energian korjausavustuksiin (15 000 000 euroa) 35.20.55
- Talousarvioaloite TAA 308/2015 vp Jani Toivola vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen (15 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 309/2015 vp Jani Toivola vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen (30 000 000 euroa) 29.10.30
- Talousarvioaloite TAA 310/2015 vp Jani Toivola vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tukemiseen (5 477 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 311/2015 vp Tytti Tuppurainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen kunnille peruspalveluiden järjestämiseen (6 636 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 312/2015 vp Kaj Turunen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonlinnan syväväylän siirtoon liittyvän uuden rautatiesillan rakentamiseen ja henkilöliikennekokeiluun välillä Savonlinna—Pieksämäki (12 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 313/2015 vp Kari Uotila vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikuntamaaottelun suunnitteluun ja toteuttamiseen (120 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 314/2015 vp Matti Vanhanen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin (4 000 000 euroa) 33.50.57
- Talousarvioaloite TAA 315/2015 vp Antero Vartia vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen Tekesin kautta (10 000 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 316/2015 vp Antero Vartia vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelman rahoittamiseen (3 000 000 euroa) 32.20.42
- Talousarvioaloite TAA 317/2015 vp Antero Vartia vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pientalojen harkinnanvaraisiin energia-avustuksiin (30 000 000 euroa) 35.20.55
- Talousarvioaloite TAA 318/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rikosuhripäivystyksen järjestämiseen Länsi-Suomen alueella (500 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 319/2015 vp Harry Wallin sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinsuojeluasiamiehen toimintamenoihin (100 000 euroa) 30.01.01
- Talousarvioaloite TAA 320/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-toimintaan (357 000 euroa) 30.10.55
- Talousarvioaloite TAA 321/2015 vp Harry Wallin sd ym. Talousarvioaloite Maatilatalouden kehittämisrahastoon siirrettävän määrärahan vähentämisestä (-7 000 000 euroa) 30.20.61
- Talousarvioaloite TAA 322/2015 vp Harry Wallin sd ym. Talousarvioaloite voimayhtiöiden vastuiden lisäämisestä jokien vaellusesteiden purkamisessa ja kalatieinvestoinneissa 30.40.31
- Talousarvioaloite TAA 323/2015 vp Harry Wallin sd ym. Talousarvioaloite puuntuotannon kestävyys turvaamiseen osoitettavan tuen kohdentamisesta 30.40.44
- Talousarvioaloite TAA 324/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Lappajärven Itäkylässä kantatiellä 68 (200 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 325/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 6700 peruskorjaukseen välillä Kauhajoki—Karvia (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 326/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantateiden 63 ja 68 kiertoliittymän rakentamiseen Evijärvellä (400 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 327/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 661 Kauhajoki—Isojoki kehittämiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 328/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sulkavankyläntien 17099 peruskorjaukseen ja asfaltointiin (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 329/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden sillan rakentamiseen Kyrönjoen yli välille 7200 Reiniläntie—Alapääntie Seinäjoen Ylistarossa (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 330/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 44 peruskorjaukseen välillä Kauhajoki ja Aronkylä—Honkajoki (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 331/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustieverkon ylläpitoon Vaasan vaalipiirissä (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 332/2015 vp Harry Wallin sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen lentoasemaa ylläpitävälle Rengonharju-säätiölle (150 000 euroa) 31.10.41
- Talousarvioaloite TAA 333/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoki—Kaskinen-radan perusparannuksen aloittamiseen (40 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 334/2015 vp Harry Wallin sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjanmaan seudun rintamaveteraanien kuntoutukseen (100 000 euroa) 33.50.56
- Talousarvioaloite TAA 335/2015 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden alentamisesta johtuvan tuloveroarvion korottamisesta (75 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 336/2015 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kullan ja Slätsin kylien välille Kemiönsaaren kunnassa (700 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 337/2015 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Nauvon ja Prostvikin välille (2 800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 338/2015 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden tien rakentamiseen Kirjalansalmen sillalta Kaarinan Poikluomaan (33 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 339/2015 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä paraislaisten ilmaiseen rokottamiseen puutiaisaivotulehdusta vastaan (1 000 000 euroa) 33.70.20
- Talousarvioaloite TAA 340/2015 vp Ozan Yanar vihr ym. Talousarvioaloite suurten pääomatulojen verojen kiristämisestä johtuvasta verotuottojen kasvusta (31 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 341/2015 vp Ozan Yanar vihr ym. Talousarvioaloite solidaarisuusveron korottamisesta johtuvasta verotuottojen kasvusta (31 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 342/2015 vp Ozan Yanar vihr ym. Talousarvioaloite asuntolainan korkovähennysten pienentämisestä syntyvästä verotuottojen kasvusta (40 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 343/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtion ICT:n ohjaukseen ja kehittämiseen (5 000 000 euroa) 28.70.01
- Talousarvioaloite TAA 344/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansallisen tietöalan ohjaukseen ja kehittämiseen (10 000 000 euroa) 28.70.03
- Talousarvioaloite TAA 345/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lehtimäen opiston toimintaedellytysten turvaamiseen (450 000 euroa) 29.30.30
- Talousarvioaloite TAA 346/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (20 000 000 euroa) 29.30.33
- Talousarvioaloite TAA 347/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen ja Kokkolan yliopistokeskusten toimintaedellytysten turvaamiseen (100 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 348/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite strategiseen tutkimusrahoitukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 29.40.54

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 349/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 68 ja Pietarsaaren sataman välisen tieyhteyden suunnitteluun (350 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 350/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustieverkon ylläpitoon Vaasan vaalipiirissä (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 351/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 oikaisuun välillä Ähtärin Myllymäki—Multia (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 352/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 liikennejärjestelyihin Heinolan alueella Kokkolassa (4 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 353/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pännäisen kolmioraiteen rakentamiseen (6 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 354/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 yhteysvälin Vaasa—Oulu parantamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 355/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoki—Kaskinen-radan perusparannuksen aloittamiseen (22 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 356/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkolan meriväylän syventämiseen (28 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 357/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Merenkurkun liikenteen kehittämiseen (1 500 000 euroa) 31.30.63
- Talousarvioaloite TAA 358/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vientiosuuskunta Viexpon toimintaan (150 000 euroa) 32.20.41
- Talousarvioaloite TAA 359/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (10 000 000 euroa) 32.20.49
- Talousarvioaloite TAA 360/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (30 000 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 361/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maakunnan kehittämisrahaan Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liitoille (3 000 000 euroa) 32.50

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—362/2015 vp

- Talousarvioaloite TAA 362/2015 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä energiatukiin (5 000 000 euroa) 32.60.40